ROMAN

Sadık

Çubek

Sabır Taşı

Çeviren: Haşim Hüsrevşahi

Kavis



Sadık
Çubek

Sabır Taşı

Farsçadan Çeviren
Haşim Hüsrevşahi

Roman

Kavis

Sabır Taşı
Kavis Kitap: 031
Dünya Edebiyatı: 13
© Kavis Kitap, 2010
978-605-5730-34-5

1. Basım
Temmuz 2010, İstanbul

Özal Matbaası, 212 565 2599

Kapak Resmi
Timothy Woodring, iStockphoto.com

KAVİS
Yayıncılık, Sinema, TV, Reklam, Organizasyon
ve Bilgisayar Sistemleri San. Tic. Ltd. Şti.
Karadolap Mahallesi, Saya Yokuşu, Çıkrık Sokak, No. 6
34050 Alibeyköy, Eyüp, İstanbul
Telefon-Faks: 212 479 8165
GSM: 532 366 6001
www.kaviskitap. com
kaviskitap@gmail. com

SADIK ÇUBEK, İran'ın Fars Körfezi liman şehirlerinden olan Buşehr'de doğdu. Üniversite eğitimini Şiraz'da, yüksek lisansını Tahran'da Amerikan Kolej'de tamamladıktan Kültür Bakanlığı tarafından öğretmen olarak petrol bölgesi Huzestan'a atandı. Bu yıllarda *Kukla Oyunu* (1945) ve *Sahibi Ölen Maymun* (1949) eserlerini yayınladı. İlk toplu öykülerini kapsayan bu kitaplar Farsça kısa öykücülükte yeni bir çığır açmıştır. Uzun süre aradan sonra 1963 yılında ilk romanı *Tengsir*'le geri döndü ve iki yıl sonra *Mezarda İlk Gün* yayımlandı. *Son Sadaka* eserinden sonra Farsça edebiyatındaki ölümsüz eseri *Sabır Taşı* adlı romanını (1965) yayımladı. 1945 ile 1974 yılları arasında, toplumsal mücadele içinde yer alan Çubek, önce Londra ve daha sonra ömrünün sonuna kadar Amerika'da yaşamayı seçti. 1998 yılında Amerika'da yaşamını yitiren yazarın cesedi kendi isteği üzerine yakıldı. Günümüz İran öykü ve romanında sokak dilini ustalıkla kullanan ilk yazardır. Yine, modern anlamda kurguyu kısa öykücülükte ilk defa kullandı. Eserlerinde şaşırtıcı natüralizm, realizm ve büyülü gerçekçiliğin parlak örneklerine tanık olmaktayız. Shakspeare'den *Othello*'yu, Balzac'tan *Goriot Baba*'yı Roman Roland'ın *Yolculuğun Sonu*'nu Farsçaya kazandırmıştır. Eserleri İngilizce, Fransızca, Rusça, Türkçe gibi birçok dile çevrildi. Onun "Neden Deniz Fırtınalıydı?" eseri İbrahim Golestan tarafından filme alındı. Ünlü ozan Furuğ Ferruhzad'ın rol aldığı bu film sonlandırılamadı. Ayrıca *Tengsir* adlı romanı (Türkçeye çevrilmiştir) 1974 yılında Emir Nadiri tarafından filme alındı. Öykücülüğü özellikle edebiyat kuramcısı Rıza Beraheni tarafından geniş bir şekilde eleştirel incelenmeye alınmış ve İran'ın modern öykücülüğündeki üstün konumu aydınlatılmıştır. Eserleri: (İlk toplu öyküsü) *Kukla Oyunları* (1945), *Sahibi Ölen Ayı* (1949), Mezarda İlk Gün (1965), Tengsir (1963), *Sabır Taşı* (1965), *Son Fener* (1969), *Mehpare* (1991, çeviri) *Yedi Çizgi* (oyun).

HAŞİM HÜSREVŞAHİ, 1950 yılında İran'ın Tebriz kentinde doğdu. İlk eğitimini Tebriz'de, lise eğitimini Tahran'da bitirdi. Türkçe yazıp okumayı 1967 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğrendi. 1974 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İran, Almanya, Ka-

nada ve Amerika'da tıp eğitimine devam etti. 1990 yılında Çocuk Hastalıkları ve Çocuk Kalp Hastalıkları Uzmanı dalında doçentlik unvanını kazandıktan sonra ailesiyle birlikte Kanada'ya göç etti. Ontario Azerbaycan Kültür Merkezi ve Kanadalı-İranlı Yazarlar Birliği kurucu üyesidir. Fikir ve ifade özgürlüğü aktivisti ve insan hakları savunucusu olarak uzun yıllar bu yolda mücadele vermiştir. Azerice, Farsça ve Türkçe şiir, kısa öykü ve denemelerinin yanı sıra çeviri şiir ve öyküleri değişik ülkelerde yayımlandı. Komşu Aç Kapıyı: Uluslararası Edebiyat Şenliği'nin fikir babası ve bu şenliğin düzenleme komitesi başkanı olarak, kültür kirliliğine karşı komşu ülkelerin edebiyatçılarını bir araya getirmeye ve bölge edebiyatının daha yaygın bir şekilde tanınmasına çalışmaktadır. Halen, *Dilsizliğim, Dil Tutulmalarım* ve *Dil Açmalarım* adlı üç toplu şiir dosyası yayınevindedir. *Ölümü Gözlerinden Gördüm* adlı romanı Nisan 2010 tarihinde yayımlandı. *Azalya* adlı romanı yayına kabul edilmiştir. Farsçadan Türkçeye kazandırdığı çevirileri: *Yaralarım Aşktandır,* Furuğ Ferruhzad (toplu şiir), *Bana Aydınlıktan Söz Et,* Ahmed Şamlu (seçme şiir), *Kelebeklere,* Rıza Beraheni (şiir), *İran Edebiyatı. Öykü Antolojisi* (öyküler), *18. Hücre,* Ali Eşref Dervişiyan (roman), *Gözlerinizden Korkuyorum,* Ferhunde Hacizade (roman), *Gizli Rol,* Muhammed Muhammedali (roman), *Helya,* Nadir İbrahimi (roman), *Karanlık El, Aydınlık El,* Huşeng Golşiri (toplu öykü), *Küçük Kara Balık,* Samed Behrengi, *Bir Şeftali Bin Şeftali,* Samed Behrengi, *Püsküllü Deve,* Samed Behrengi.

Ahmed Ağa

Şimdi artık her şeyin yerine deprem geliyor. Ne geceleri uyku tutar ne de gündüzleri dur durağımız var. Sürekli korku, kaygı. Durmadan deprem, hep deprem. Hayatımız pek huzurluydu ya; başımız bitten kurtulmazken bir de itoğlusu deprem bindi üstüne. Sabahtan akşama kara ölüm önümüzde dönüp duruyor. Kapılar, duvarlar, tavanlar, ağaçlar, havuzun suyu... yerden kök sökecekler sanki. Ama deprem olunca havuzun suyu da pek seyirlik oluyor yani. Su dalgalanıyor, taşıp havuzun kıyınsından dışarı boca oluyor. İnek yorulmuş anlaşılan; yeri bir boynuzundan ötekine atıyor. Bir de boynuzundan düşerse var ya! İşte o zaman hepimizin işi tamamdır. Hep kaygı. Bin ton toprağıyla tavan insanın başına yıkılırsa, toprak çeken bir eşek gibi o aşağılarda insanın soluğu kesilirse ve her an ne ileriye ne de geriye gidecek yeri olduğunu bilse, her an ölmekte olduğunu anlasa ve elinden bir iş gelmediğini de bilse ve sonra yukarılarda insan, eşek, inek otlansa ve ağaçların kökleri de insanın ciğerinden gübre yapsa kendine. Sahi, şayet yer aniden ağzını açsa ve bütün kenti olduğu gibi yutsa kim ona yan bakabilir ki! Olmadı mı yani şimdiye kadar? Yeryüzünde oldum olası deprem olmuştur. Sonu da yoktur. Yeryüzünün içi bu kadar kolay rahatlamaz. Bitmek bilmez onun ukdesi. Bir zamanlar, şimdilerde dağların tepelerin yükseldiği yerler hep denizdi, vadiydi. Deprem yer-

yüzünün içini dışına çıkarmış; altı üste çıkmış üstüyse inmiş aşağı. "Kızı Aslan ve Güneş'in[1] depremzedelere acil yardımı. Şu ana kadar beş yüz ceset molozların altından çıkarılmıştır. Şiraz'ın hayır kurumlarına ait şeker, ilaç, battaniye ve tek kişilik çadırlar, depremzedeler arasında dağıtıldı. Dün geceden bu yana otuz altı yer sarsıntısı gerçekleşmiştir. Kayıplar hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Acil yardımlar merkezden gelmektedir. Şiraz hâlâ sallanmaktadır. Halk, kenti terk etmekte." Bitti. Kapılar aynı menteşede dönmekte; aynı tas aynı hamam. Birisi gitti, birisi kaldı, birisi varlığını sürdürmekte. İnsanoğlu yine cima edecek, üreyecek ve dölü, türemesi köstebek gibi saracak yine yeryüzünü.

Kalk da bu heyula gövdeni yataktan dışarı at biraz. İşe benzer bir iş yap. Sen neye yararsın yahu! Kalk biraz bir şeyler yaz. Hayatın boyunca durmadan yazar olacağım diye tutturdun; ama bir halt ettiğin yok. Hep boş laflar. Sürekli kendini kandırıyorsun. Gevher'in yaşamından bir şeyler yazacağım demedin mi sen? Kim bilir; belki de bir bakarsın aniden kalırsın molozların altında. Senden sonra için bir şeyler bırak bari. Kimsesizsin; evladın falan da yok. Şu anda yıkıntıların altında kalırsan geriye ne kalacak?

Yazdıklarımın da benimle birlikte molozlar altında kalmayacağı ne malum? Dünyanın ilk gününden beri ne kadar çok şey girmiştir toprağın altına. Araplar, Moğollar az mı yakıp yok ettiler? Hani nerede Sasani'lerin yazdıkları? Rudeki'nin Kelile ve Dimne'si nerede? Beyhaki'nin çalışmaları hani nerede? Nerede bizim adlarını bilmediğimiz yüzlerce eser? Sana soruyorum; bu ülkenin hiç mi bir şeyciği yoktu? Ahamenisler, Eşkaniler, Sasaniler çalı dibinden mi fırlamışlardı? Ne bir kitap, ne bir sanat, ne

[1] İran Kızılay'ının eski adı.

ekonomi, ne din, ne ordu, ne öykü, ne şiir, ne bina... ha? Hiçbir şey? Peki nerede bunlar? Bunları kim yok etti? Şerefsizler! Arap bize hiçbir şey vermedi. Sahip olduklarımızı da yok etti. Canları cehenneme. Herhalde layığımızı bulduk. Ben de yazar olmam. Kılavuzu karga olanın burnu boktan çıkmaz. Bu kadar yazıp çizenler nereyi fethetmişler? Yeryüzünde eksik olan bir şey yok artık. İçinde yeni bir şey bulunmaz artık. Her şey eskimiş, ya da en azından ikinci el olmuş. Doğru söylüyorsun. Bir zamanlar yazar olmak istiyordum. Gevher'in ve burada benimle birlikte kiracı olarak oturan birkaç kişinin hayatı üzerine bir şeyler yazmayı düşünüyordum. Gevher, yeni bir caminin tuvaletindeki ibriğe benziyor. Oraya bırakmışlar; sıkışan olursa alıp içine su döksün, tuvalete götürsün, işi bitince de bıraksın tuvaletin bir köşesine. Sonunda yazacağım. Hele bu deprem savuşup bitsin de. Sonunda bir şeyler yaparım. Şimdilerde elim işe varmıyor. Şimdi depremden kaçma derdindeyim.

Pekâlâ! Kalk öyleyse çarşıya git, ekmek al da bir lokma koy ağzına. Dün gece de bir şey yemedin; sabahın köründe de kalkıp okula gittin.

İstemiyorum. Yemek istemiyorum. Yemekten hoşlanmıyorum. Yemekten tiksiniyorum. Bu da iş mi; insan durmadan yesin ve durmadan ayakyolunu doldursun? Oruç tutmak istiyorum. Günde bir tane badem ve bir yüksük suyla yaşamak istiyorum. Otçu olmak istiyorum. Yemek yemek istemiyorum. Yemek, aptal insanların işidir.

Madem bir şey yemek istemiyorsun kalk şimdi git A Seyit Meluç'un[1] *yanına.*

Doğru söyledin. Buna iş derim. Ama A Seyit Meluç benim dostumdur. Senden daha yakındır

[1] Burada A, efendi, beyefendi anlamında kullanılan Ağa sözcüğünün kısaltılmışıdır.

bana. Sen hınzırsın. Sen hiçbir zaman benimle yoldaş olmuyorsun. Sen benim canımı yakıyorsun. Ama A Seyit Meluç beni tanıyor. Ne zaman yanına gitsem, selam verip buyur etmek ister gibi, uzun bacakları üzerine kalkıyor, ağının telleri üzerinde salınıyor ve örümcek dilince benimle selamlaşıyor. Ben örümceklerin dilinden anlıyorum. Ben Hazreti Süleyman'ım. O da cinlerin, insanların dillerini biliyordu. Ben bir Belkıs istiyorum. Gevher de benim Belkıs'ımdır. Keşke siga[1] olmasaydı. Billurdan bir sürahiydi o. İçine kirli su koya koya oldu toprak testi, maşrapa. Beni bir dakikalığına rahat bırak lütfen. Benimle konuşmanı istemiyorum. Sen benim canımdan ne istiyorsun ya? Ben, kimsenin yüzünü görmemek için, kimseyle konuşmamak için her yerden, herkesten kaçıp buraya, battaniyemin altına sığındım. Ama sen beni bir an bile rahat bırakmıyorsun. Sabahtan akşama milletin enikleriyle uğraş, sonra da bir dakika dinlenmek isterken bu bırakmaz. Evet, biliyorum. Hazreti Abbas aşkına yine aynı teraneye başlama; sonuna kadar ezberledim. Sen benim arkadaşımsın. Sen benim ikizimsin. Sen olmasan ben geberirim. Bunların hepsini biliyorum. Ama lütfen bırak artık beni. Bırak da kendi halvetimde çürüyeyim.

Ben olmasam sen yalnızlıktan dehşete kapılırsın. Bırak konuşayım seninle. Bu dünyada kimseciklerin yok. Ben de olmasam hepten zavallı olursun. Ben olmasam sen bir it hayatı yaşarsın.

Sen sanıyor musun ki itin hayatı benimkinden daha kötüdür? İtin en azından deprem korkusu yok, polis korkusu yok. Ah bir bilsem neremde saklısın, tam da oramı dağlardım ki benimle bu kadar çene yarıştırmayasın. Olacak şey değil ya. Madem görüyorsun seninle çene çalacak halde değilim çekil ba-

[1] Geçici bir süre için kıyılan imam nikâhı. Muta.

şımdan defol git! Allah, Allah! Çattık be! Dışımı millet, içimi sen yakıyorsun. Şayet beni bırakmazsan, sesini duymayayım diye kalkıp gider kalabalığa karışırım. Yalnız olmamak için giderim.

Madem benim elimden bu kadar çaresiz düşmüşsün sana yolunu yordamını öğretirim. Kalk! Çaresi iki nohut esrarda. Al da ye! Kendini de beni de rahata erdir.

Seni zavallı seni! Sen bilmiyor musun ki senin ölümün benim de ölümümdür? Yoldaşım olduğunu söylemiyor musun? Öyleyse neden intiharı öneriyorsun bana? Neden kendimi öldürecekmişim? Sana inat intihar etmeyeceğim. Benim için hayatın seyredilecek çok yanı var daha. Ben daha yirmi beş yaşındayım. En azından milleti tanımak için yaşamalıyım. Böyle eşek gelip öküz gitmek olmaz. Yaşayıp işin aslını öğrenmeliyim.

İşin aslının anlaşılır yanı yok; sürekli acıdır, işkencedir, göçtür, ayrılıktır. İnsanoğlunun üzüntüsünün sonu yoktur. Herkes kolları bağlı ölümü bekliyor. Git Hayyam'ı oku. Bu adam her şeyi çözen tek yaratıktır. Senin sorunun ne biliyor musun? Ne okuyorsun ne de yazıyorsun. Diyelim birkaç yıl daha bu dünyada lak lak ettin ve birkaç çuval daha pirinç, buğday tükettin ve on-on beş tane daha fazla inek, koyun yedin ve Gevher'in koynuna girdin, ya sonra?

Senin aklın başında değil. Hayat benim için güzeldir. Görmek istediğim bir sürü şey var yaşamda. Yaşayıp, zulmün nereye kadar ilerleyeceğini görmek istiyorum. Yaşayıp, insanoğlunun nereye kadar zulüm görmeye dayancı var, görmek istiyorum. Yaşayıp ve yalanın ebemkuşağındaki bütün renkleri görmek istiyorum. Yaşayıp yazmak istiyorum. Halkı tanımak istiyorum. Sen iyi ve kötü insanları tanımanın keyifli olmadığını mı sanıyorsun? Sen, doğayı görmenin ve doğadaki güzelliklerden tat almanın bitip

tükeneceğini mi sanıyorsun? Sana inat yaşayacağım ve seni de içimde hapsedeceğim ve sen ölünceye kadar da işkence edeceğim sana.

Ben bir asit gibi için için yiyip bitireceğim seni. Sana neler olduğunu şimdi anlıyorum. Gevher'ciğini özlemişsin. Dün gece eve gelmedi ya. Dışarıda geçirdiği ilk geceydi. Senin onun üzerinde ne hakkın var ki! Karın değil bir şeyin değil. Onun işi siga gitmektir. Her gece birinin altında. Sen de onu siga yap, senin olsun. Şimdi ağıt yakmaaa. Haydi gel arkadaş olalım. Kalk A Seyit Meluç'un yanına git biraz onunla konuş.

Hayır. Ben bu evden kaçıp gitmeliyim. Durmadan deprem oluyor. Gidip bir yerlerde saklanmalıyım. Sadi'ye gideyim.

Ne fark eder ki. Sadiyye de burası gibi. Sadi seni görünce mezarından kalkıp senin elinden tutarak mezarında kendi yanında yatıracağını mı sanıyorsun?

Dib Gehvare'ye giderim, dağın doruğunda otururum. Şehir viran olduğunda oradan seyrederim.

Dağın dökülüp dağılmayacağını nereden bilebilirsin?

Çöle vururum. *Ora da her yer gibi yarılır. Deprem bu şeylerden anlamaz!*

Bir düşünsene! İnsan sapasağlam, binlerce arzusu, dileğiyle şen şakrak oturmuşken birdenbire tepesine tavan gümbürdesin ya da yer ağız açsın ve insanı olduğu gibi yutup gitsin.

Sen neden hep ümitsizlik içindesin. Daha yirmi beş yaşındasın ve ölmene de daha çok var. Hem bir şey söyleyeyim mi? Sen ölmeyeceksin. Sen herkesten farklısın. Göğün kıçı yarılmış da sen düşmüşsün yeryüzüne. Senin hamurun özel bir mayadan! Hadi, kalk şimdi git A Seyit Meluç'un yanına. Biraz onunla çene çal. Bak, içini boşaltıp bokunu çıkardığı sineklerin leşlerini ağının dört bir yanına dizmiş ve tellerin üzerinde nasıl dans ediyor!

Ya Allah A Seyit Meluç! Hoş geldin. Nereden

böyle, ne zaman geldin kente? Keyfin yerinde mi? Sanırım dün sana getirdiğim sineği kemiriyorsun hâlâ. İçinde bir şeycik yok, yeter artık. Bokunu çıkarmışsın. Bu höpürdettiğin sineğin kanı, irini ne tadıyor bakalım? Tadına doymuyorsun galiba. Mutlakа muhallebi tadıyor.

Sineğin midesinin, bağırsağının, kanının, irinin ineğinkinden, koyununkinden ne farkı var ki! Ben örümceğim, sinek yerim. Sen insansın inek, koyun yersin. Hepsi de kandır, irindir. Ot, keçinin ağzında tat verir.

Yine başladın koca koca laflarına. Ben insanım, sense bir örümcek. Benimle yarıştıracak neyin var senin? Benim aklım var, mantığım var. Ben düşünürüm. Ben canımın istediğini yaparım.

Ben düşünemem mi sanıyorsun? Benim de sinir sistemim var, düşüncem var. Ben bir mühendisim. Ben plan yaparım. Benim bildiğim planların içinde sen kalakalırsın. Sen sanıyorsun ki ben oturmuşum odanın bir köşesinde, elimden de hiçbir şey gelmez ve zıkkım bir sinek yakalayıp benim ağıma bırakasın diye senin ellerine bakarım. Kendi cinsimden olan bu örümceği görüyor musun ağımın köşesine düşüvermiş? Dün gece işini bitirdim. Bu erkekti. Ben dişiyim. Sen Gevher'in koynunda yatıyorsun, ben de onun koynunda yattım. Dün gece ayarttım. Kendince eğlenmeye gelmişti. Bıraktım eğlendi, sonra da işini bitirdim. Şu ana kadar tek bir erkek elimden sağ salim kurtulmuş değil, hepsini geberttim. Bu işler uğraştırır bayım. Bunlar bilirler işin içinde bir bit yeniği olduğunu. Daha kahrolasıca işleri bitmeden hapı yutarlar. Ama ben fırsat vermem onlara. Kafamda iki tane kısa ve korkunç boynuzum var; istediğimde uzatırım. İçleri boştur boynuzlarımın. İçlerinden en öldürücü zehri akıtabilirim. Benim bu ağım çok tuhaf bir şeydir. Sen bilmezsin. Sen onu gevşek ve kolay kopar sanırsın; ama o çelikten bile sağlamdır. Çelik uzamaz; ama bu sünüp, esner uzar. Ben gece, gündüz

burada canım çıkarak çalışırım. Zehri avımın vücuduna şırınga eder, sonra da ağımla sarar sarmalarım onu. Kıskanasın diye söyleyeyim; benim vücudum seninkinden daha gelişkindir. Benim rüzgâr gibi koşabileceğim sekiz bacağım var. İstediğimde de toplarım onları, avımı içinde hapsederim. Dört bir yanımı görmemi sağlayan sekiz adet keskin gözüm var. Ama yazık birazcık yakınsaktır. Uzakları sizin gibi görebilmem için sekiz adet gözlüğe ihtiyacım var. Sen benim gözlerimi böyle göremezsin. Görebilseydin korkudan ödün patlardı. Gözlerim çok korkunçtur. Dahası, ben gökten bile düşsem bir şeyciğim olmaz; hemen kalkar koşarım. Ama sen iki merdivenden yuvarlandın mı işin tamamdır. Sen karnımın altındaki iğleri de görmedin. Ben bunların içinden ipliklerimi yaparım. Kendim eğer, kendim örerim. Sizin gibi değilim ki pamuğu bir yerde ekeyim, sonra da iplik olsun diye bir fabrikanın iğlerinin ağzına vereyim. Ben kendi ağımın ipliğini kendi eğer, kendim örerim. Sen bu ağ örme işini kolay mı sanıyorsun? Geberinceye kadar çalışmak lazım bayım! Önce enine temel bir iplik örer, ucunu duvara tuttururum. Sonra tali iplikleri örerim, onları da duvara tuttururum. Gerekli olursa her birinin ucuna minik bir taş bağlarım bırakırım şakul gibi salınır. Yer çekim kuvvetini, doğal denge güçlerini bilen bir tek sen misin sanıyorsun! Ben de anlarım böyle şeylerden. Benim ağım sekizgendir. Bazıları on iki köşeli yaparlar. Onlar yağmurun, rüzgârın olduğu açık havalar için uygundur. Bu odanın köşesi için sekizgen fazla bile. Sonra da bu tellerin arasında irili ufaklı üçgenler yaparım. Sonunda da üçgenlerin arasına, sineklerin bile göremeyecekleri ince mi ince perdeler yaparım. Ortalarına da yapıştırıcı bırakırım. Vücudumda beş çeşit yapıştırıcı var. Perdenin her bir bölümü için başka bir çeşidini yerleştiririm. Sinek buraya vardı mı işi bitiktir.

Sen çok dağınıksın. Bak, ağının bu köşesi yırtılmış, daha da onarmamışsın.

Sen ne karışırsın ona. Canım isterse bir gecede binlerce metre iplik yapar, tel örerim. Senin canın nasıl çalışmak istemiyorsa benim canım da iş yapmak istemiyor. Niye yapacakmışım ki! Bu ev zaten bugün ya da yarın yıkılacak. Deprem, toprağın altına tıkıştıracak. Sen de kendini düşünüp bir şeyler yapmalısın.

Tamam. Şimdi gel, herzamanlığına dost olalım. Biliyorsun, dünyadaki bütün yaratıklar arasından odama sadece senin girmene izin verdim, sadece seninle konuşuyorum, senin için sinek avlıyorum. Artık bana eziyet etmemelisin. Tulumcu Habip'e uğrar, sana kocaman, şişman bir sinek yakalayıp getiririm. Habip'in dükkânının önündeki merdivenlere otururum. Hayır. Önce Müşir Kemer'inin altından geçerim. Kemer baya uzun ve karanlıktır. Habip'in dükkânında önce selam veririm. Habip, kasada oturmuş. Para dolu pirinç tası da önünde. "Selam," derim. Habip, "Selam efendiiiiiiim, buyurun," der. İnsanlar, bir uçtan diğer uca merdivenlerin üzerine kurulmuşlar muhallebi, sütlaç yiyor, çorba içiyorlar. Bende insan evladı gibi gider merdivene çökerim. Bir görsen; orada öyle iri sinekler doluşup kımıldarlar! Oturur oturmaz, muhallebicinin kalfası, "Ne istersiniz?" diye sormadan bir tane kocaman sineği yakalar atarım kibrit kutusuna. Bu doğru mu yani, ben senin için gidip sinek yakalayıp getireyim, karşılığında sen karşıma dikilip böbürlenesin ve mühendis falan olduğunu yüzüme vurasın! Kendin de çok iyi biliyorsun ki hayatın benim ellerimde. İstediğim an seni iki parmağımın arasına alır, sıkar bokunu çıkarır, gebertirim. Öldürürsem, demek ki kaderinde Ahmed Ağa tarafından öldürülmek yazılıymış, derler. Kendi kendine gebermen için bırakırsam, bu sefer de, bin ordu tarafından kuşatılmış olsa dahi Tanrı istemedi mi kimse kılına bile dokunamazdı, derler. Ben şimdi se-

ni öldürürüm. Ben yoldaş moldaş istemiyorum. Ama yararı yok. Başına ne gelirse gelsin, Tanrı öyle istemişti derler. Saçma. Her şey tesadüflere bağlı. Şayet yorganın altında iki kişi birbirine yapışmış olmasaydı, Ahmed Ağa da olmazdı. Belki de, yorganın altına girmek için onlar kendileri bile olmazdı. İşte o zaman Ahmed Ağa neredeydi ha? Belki de benim yerime başkası olurdu; var olan fakat Ahmed Ağa olmayan diğer birçok varlıklar gibi. Belki de ben Ahmed Ağa değilim, başkası da başkası. Sen de aynı şekilde. Şu anda hem olabilirsin hem de olmayabilirsin. Bu benim elimde. Seni öldürebilirim de, yaşamana izin verebilirim de. Ben senin tanrınım. Ben de kahredici ve affetmeyenim. Ben şu anda ne senin yok olmanı ya da var olmanı istersem o olur. Bunun için yeter ki bu meliki terliğimle tak diye tepene ineyim. Sonrasında işin bitiktir. Sen, bu sıcak, yumuşacık köşende rahat rahat oturacaksın, benim verdiğim sinekleri lüpleteceksin sonra da başına gelenleri tanrıdan bilecekler, oh ne güzel! Bak nasıl da telleri üzerinde salınıyor, bana yan yan bakıyor! Nöbetteki polislere benziyor. Sen neden bana ev kirası ödemiyorsun? Neden ben bu kıytırık odanın kirasını Mirza Esedullah'a vereyim, neden sen üzerimde bir parazit gibi kalasın ve dahası bana Gevher'in dün gece nerede kaldığını da haber vermeyesin? Hepsi bu deyyus Şeyh Mahmut'un suçu! Bütün bu belaları o açtı başımıza; ona buna siga veriyor. Çok merak ediyorum onu. Asla dışarıda gecelemezdi. Sen ne biçim dostsun onun dün gece nerede olduğunu bilemiyorsun? Ya odamdan çekip gidersin ya da kirasını ödersin. Ben örümcek mörümcek anlamam.

Beni düşünmüyorsan bari bu Kakol Zeri'yi[1] düşün. Hiç değilse bu zavallı, felçli, yatalak Cihan Sul-

[1] Kakol Zeri. Farsça. Altın renkli kâkülü olan. Sarı püsküllü.

tan'ın açlıktan ölmemesini düşün. Ben çocuk bakmaktan ne anlarım. Sen Kakol Zeri'yi Allah'a emanet edip çekip gitmişsin gönlünce bir yere. Bana güveniyorsan yanılıyorsun; sabahın köründe okula giderim. Akşam olunca da dönüp dönmeyeceğim belli olmaz. Seninle konuşmayacağım artık. Bugün dönsen de it yerine koymayacağım. Sırt çevireceğim. Gelip yalvarsan, elimi ayağımı öpsen dahi tamam, seninle işim bitti. Artık benim için yoksun. Şimdi doğrusunu söyle dün gece hangi cehennemdeydin? Ben mankafanın gönlü bu dünyada bir tek sen hercaiyle hoştu, sen de böyle çıktın!

Sen benim kocam değilsin ya! Kendin de çok iyi biliyorsun ki ben siga ile kendimi, çocuğumu geçindiriyorum. Doğru söylüyorduysan neden beni almadın? Biliyorsun seni sevdiğimi. Ama sen bakire kız istiyorsun. Git de bakir kız al. Kendin, "Almak mı? Alnımda keriz mi yazıyorlar?" dedin. Öyleyse benim üzerimde ne hakkın, hukukun var? Her neredeysem, sana ne!

Şimdi de benim yüzüme karşı dikeliyorsun ha?

Belkıs

Bilmek istiyorum, bu nizamiye orospusu dün gece neden eve dönmedi. Bu âdet de yeni çıktı. Tanrım, amma da yağmur yağıyor. Sanki dünyanın sonu gelmiş. Bu kadar su göğün hangi köşesinden boca oluyor? Öyle şarıl şarıl yağıyor ki kıyamet kopacak. Gözümüz aydın! İyi öğrenmiş yolunu; geceyi de dışarıda geçiriyor. İşi, siga gitmekten de ileri götürmüş besbelli. Artık kime denk gelmişse, helal haram demeden yatıyor altında. Fark etmiyor artık onun için demek ki. Bu, ezel günden beri kaltaktı. O günlerde, sigası olduğu adamı takıp ardına eve getirir, odasına çıkartırdı. Kimse yüzünü görsün istemezdi. Şimdi nasıl da kayıplara karıştı! Tahminim o ki herifin kendisinin evi barkı varmış demek. Tahminim gece bağa atmış, orada da uyuyakalmışlar. Hayır. Siga alanların çoğu şehir ahalisinden değil. Çoğu dışarıdan. Buşehir, Firuzabat, Zirgol... ne bileyim oralardan bir yerden işte. Hepsi de Şahçırağ'ı ziyarete gelirler –ki inşallah Şahçırağ bellerini kırar hepsinin– tahminim bu kez şemsiye kâküllü, kıllı gulyabani bir Lor atmıştır onu bağa. Ya da Setai Değirmeni'ne. Adamın beli de çelik gibidir kim bilir. Bu sürtük, yatacağı yeri bilir. Kafası çalışır. O kadar nazla, edayla, işveyle; erkekleri hemen eşek gibi tavlar. Mutlaka Setai Değirmeni'ne götürmüş. Ben de gittim Setai Değirmeni'ne; hem de ne gidiş! Nevruz Bayramı'nın on üçüncü günü Bemunali ile koyulduk yola, cadde-

ye çıktık. Bağşah'tan, Sabihtiyar Kızlar'ın yanından, yalınayakla vurduk çaya, gittik Setai Değirmeni'ne. Çayda su vardı. Dizlerime kadar su. Çay kurumuştu da ortasından su akıyordu. Suya vurduk. O kadar kalabalıktı ki iğne atsan yere düşmez. İnsanlar karıncalar gibi, arabayla, faytonla, eşekle doluşmuşlardı oraya. Lanet olsun benim bu Setai Değirmeni'ne gitmeme! Eli boş, yalınayak ve sürekli kahvehaneye sığışan bu lüleci kavatla! İnsan bir dilenci gibi kahvenin dışında ağaç olacak ki herif girsin içeride esrarını içsin de çıksın! Topu topu bir maymun çükü büyüklüğünde bir şiş köfte getirdi herif; hamur gibi yarım sengek[1] arasında, tutuşturdu elime, gitti. O kadar acele etti ki ekmeğin arasındaki reyhanların yarısı yere saçıldı.

Bana, "Git oracıkta ağacın gölgesi altında ye! Kahveciye söylerim çayını da getirir. Bitirince, ben gelinceye kadar buralarda dolaş," dedi.

Ona, "Ben de seninle kahvehaneye geleceğim," dedim.

Bana, "Yüz tane kalın yarrağın ortasına nasıl gelirsin. Kahvehane kadınlara göre bir yer değil," dedi, "sen yemeğini bitirmeden ben gelirim."

Gidiş o gidiş. Akşam günbatımına yakın mezarından çıkan bir ölü gibi çıktı kahvehaneden, şehre gidelim diye. Pekâlâ herif, madem sabahtan akşama kadar kahvehanede esrar içecektin, beni neden peşine taktın? Seni kahrolası seni ki bir horoz kadar da iş beceremezsin. Kime sorarsam erkeği en azından ayda, yılda bir bilir kırlangıç geçmesini. Sen bir tek mangalın kenarında pineklemeyi bilirsin sadece, ya da helada ıkınmayı. Lanet olsun benim bu kaderime. Millet varmış varacağına, benim başıma topraklar. Gevher, durmadan gençleri çeker üzerine, nar gibi

[1] Çakıl taşları üzerinde pişirilen bir çeşit ekmek.

sıkıp suyunu içer, günbegün de yüzü narçiçeği gibi renkten renge kalır. Ama şeytanın çarptığı bana da senin kıçını kollamak düştü. O Firuzabatlı kozacıyı on beş gün getirip götürdü odasına, çekti üzerine. Milletin delikanlısı oldu bir tane balık kılçığı, çekip gitti. Of, of neydi o boy bos, o pazı. Allah bana da nasip etsin. Rüstem gibi boyu vardı, bıyıklarından kan damlıyordu. Bu çelimsiz kavat Bemunali değildi ki kımıldayamaz, ayda yılda bir kez bir bok beceremez. Ya mangalın kenarında uyur ya da helada ıkınır. O kadar esrar içiyor ki öğlene kadar uyur. Ciğeri yanası herif. Şimdilerde parmak bile atmaz oldu. Tiksiniyorum ondan. Bilsem yolunu çeker giderdim. Ne mutlu Gevher'e; hem bu dünyanın keyfini sürüyor hem de öteki dünyada yeri cennet. Kim ki Müslüman erkeğin sigası olur, yeri cennettir. Adam seyit ise daha da iyi. Benim ezel günden tepeme inmişler, anamın karnından kara kerpice kara bahtlı düşmüşüm. Daha sağ elimi sol elimi bilemeden anam öldü, çiçeğe yakalandım. Sonra da analığım tarafından tepelendim, bir eşek gibi hizmetçilik yaptım, sonunda da bir şey beceremeyen bu pezevengin eline düştüm. Tanrı kendisi talihli alın yazısı yazsın. Ümmü Leyla'nın gözyaşı hakkına, teneşire düşsün. Sana da erkek mi denir? İki yıldır beni bir köşede kıç üstü oturttun, senin kıçını kollayayım diye, mangalını önüne koyayım diye mi? Erkek demişler, kadın demişler! Hayatımı neden senin ayaklarının altında yakıp yok edecekmişim? Neyinin hatırına ha? Gider, tezek ayıklayan bir erkeğin kadını olurum, hiç değilse gece oldu mu alır koynuna, canım çıkıncaya kadar çatırdatır. Allah canımı alsın da kurtulayım! Öyle çopurum ki suratıma bir etek tezek boşaltsalar yine çukurları dolmaz. Ahmed Ağa, beni it yerine koymamakla haklı. Sürekli ya başı kitabında ya da odasının

köşesinde deliler gibi kendi kendiyle konuşur, ya da gizlin gizlin boyu posu devrilesice, teneşire düşesice Gevher'i gözetler. Elimden ne gelir, tanrı böyle istemiş. Benim elimde miydi çiçek hastalığına yakalanmamak? Vallahi ki tenim, vücudum aha yaban gülü gibidir. Bir tek çiçek yarası yok. Ama yüzüm dolu. Allah kahretsin benim suratımı. O sürtükse siga gider, gece gündüz haram siki yer. Yine gözü bu masum bebeğin peşinde! Neyin benden daha iyi ki? Durmadan edalar, işveler gel ona! Tamam, rengin yerinde ama ya aşağıların? Yırtık pırtık olmuş, darmadağın. İçine o kadar dürtmüşler ki olmuş bir kova! Doğum da yapmışsın, bir enik de sıçmışsın. Karnının maymun götüne benzediğini bilmem sanki. Her doğumla kadının vücudundan bir tuğla düşer. Allah'ıma şükürler ben daha doğum yapmadım. Vallahi ki memelerim aha limon gibidir. El değmemiş. Kocamın onları sıkıp ezecek gücü nerdeee! Ciğerin yanası senin herif. Hep parmak. Ne zaman yatağa girsen ölüler gibisin, nefesin kıçından çıkar, benim yüreğimin derdinden de haberin yok. Senin neyinin hatırına? Bu yakın yolunun mu? Güzel lafının mı? Çokça, akçanın paranın mı? Bu sıkı belinin mi? Boşa beni gideyim bir kabristana! Delik boncuk yerde kalmaz. Şayet koca bulamazsam, her gece üstümden on erkek geçsin diye Merdeson Mahallesi'ne gider orospu olurum. İstemiyorum. Başlığım helal, canım azat! Senin ne dünyama bir hayrın var ne de ahretime. Sonra Gevher her gece başka bir heyulanın altında debelensin, bana nispet yapsın. Baksana! Eniği nasıl da havuz başında yaramazlık ediyor. Acının odu düşsün ananın ciğerine inşallah. Sen bilemezsin ki bu yere yamanmış, sabahtan akşama bu evde hangi alevler, ateşler yakar. İnşallah karnın suyla dolar da dünya senin elinden rahat eder. Anası kaybolalı

dün geceden beri sanki ezelden anası yokmuş gibidir. Haram lokmadan daha ne beklenir ki. Dünya âlem biliyor ki Kakol Zeri babasının dölü değil. Kocasının evindeyken durmadan addaya giderdi. Bir ayağı evdeydi bir ayağı Bağışah'ta. "Bugün aman amandır – Ey Ali devran kakosu – Çokça çıkar sokağa – Amı olmuş bir kova." Sonunda da Allah onu rüsva etti. Haram gitmeye başlayınca, eli kurbanları olduğum İmam'ın türbesinin kilidine varmadan, koca burnunun iki oluğu iki fıskiye gibi kan fışkırttı. Herkes anladı Kakol Zeri'nin haram dölünden olduğunu. Bak, bak! Havuza nasıl eğiliyor! İnşallah karnın suyla dolar. Nasıl yaramazlık ediyor. Kakol Zeri diyor başka şey demiyor. Ben de burada kimsesiz geberip dünyadan göçerim. Şimdilerde artık Merdeson Mahallesi'nin sürtükleri gibi geceleri de dışarıda uyuyor. Şimdiye kadar düzenlerini eve getirirdi. Hacı iyi yaptı bastı tekmeyi kıçına, attı dışarı. "Çocuk benim değil," dedi, "Külhancı Mirza Hüseyin'indir." Yüz kişi görmüş ağam Şahçırağ'ın türbesinde nasıl burnundan kan fıskiye olmuş. "Be orospu kadın ekmeğin mi yoktu, suyun mu yoktu? Yüz karının üzerine kumanın gelmedin mi ki geldin, sevgili olmadın mı ki oldun, kocan baş edemiyor muydu ki maşallah hacının gücüne diyecek yoktu..." diyecek biri de yok ki... Benim yerimde olsaydın –ki pezevenk kocam iğdiş bir horoz gibidir– ne yapardın? Neden külhancı hacının altına yattın? Allah'ım keşke bir erkek çıksa da beni alsa koynuna, o kadar sallayıp sarsıp ezse ki yediklerimin hepsi gırtlağımdan çıksa. Allah'ım sen razı olur musun ki bir erkek koynuna girmeden geberip gideyim? Hep parmak! Sürtük, her gece erkek bir gulyabani yatırsın üstünde, ben de genç birinin hasretinde kalayım? Ahmed Ağa iyidir; ama bana aldırmıyor. Kafası hep kitapta. Gev-

her hiç bırakır mı Ahmed Ağa bana baksın! Ben çirkinim. Suratım delik deşik. İşte bundandır Gevher ile gülüşüp duruyor. O gece kaçamaklarını iyi yakaladım. Odasının kapısını yavaşça açtı, kimseler var mı diye o yana bu yana baktı. Ben odamdan görüyordum onu. Kapkaranlıktı. Kapıyı yavaşça kapattı ve hızla Gevher'in odasına atladı. Ahmed Ağa güzeldir, gençtir, benden küçüktür. Nazlı, naziktir; seveyim! O gece kapılarının ardında uzunca kulak kabarttım. Ah oh seslerinden az kalsın bayılacaktım. Ne kadar iyiydi o sesler. Nasıl sesler çıkarıyorlardı. Gevher nasıl diller döküyordu. Keşke görebilseydim onları. İçim pek yandı. Anlayacağın geceden sabaha kadar alt alta, üst üste güreşip durdular. Tahminimce dün gece de şemsiye zülüflü bir Memeseni Lor'u bulup, bağa gitmiştir. Bu kavat Şeyh Mahmut da yolunu iyi bulmuş ha. Göz açıp kapayınca duaları okuyor, elini veriyor eline, sokuyor birbirinin koynuna, kendisi de kayıplara karışıyor. Herif serçe gibi de atlıyor üzerine, Gevher kurbanın olurum, diyor ve durmadan da boynuyla, saçlarıyla oynaşıp duruyor. "A Şeyh'in karısıyım, gencim, alttan girip üstten çıkarım." Aaah tanrım ne kadar güzel olur insanın erkeği o kadar sarsıp hırpalayıp dursun öyle ki insanın ciğeri delinsin, eti kabarsın, yüzünün çukurları dolsun, onun ellerinin, bacaklarının altında kurbanlık bir kuzu gibi debelensin, terlesin dursun ve bayılıp ölsün! Kıyamet! Yağmur da atkuyruğu gibi. Ahmed Ağa üzerime elini koysa kuluçkaya yatan bir tavuk gibi aha çöker yatarım. Keşke gökten yağan bu kadar su benim içime bir yol bulsa. Bak, bak! Nasıl da eğilmiş havuza, balık yakalamaya çalışıyor. Yere yama olasıca! Şimdi düşecek havuza, evde de kimse yok ki kurtarsın onu. Bana ne. İnşallah havuza düşer de dünya rahat eder. Düşerse havuza, ben de hiç görmemiş gibi

odama giderim. İhtiyar köpek Cihan Sultan da yatalaktır nasılsa yerinden kımıldayamaz. Ahmed Ağa da evde değil. Ya Kamer-i Beni Haşim, karnı su dolasıca! Nasıl olur onun çocuğu olsun da benim olmasın? Bana ne. Ben milletin çocuk bakıcısı mıyım ki. Durmadan bana, "Belkıs, Allah aşkına gözün bu çocuğun üzerinde olsun," diyor, "anası yokken gidip de havuza düşmesin." Bana ne. Onu çıkaracak kimse yok evde. Ahmed Ağa, hem onu seviyor hem de anasını. Havuza düşünce camdan bakarım ona. Durmadan dalıp çıkar. Gulp gulp su yutar, işkembesini su alıncaya kadar. Sonra çingeneliğe başlarım. Yalancıktan bağırırım: "Ahay yetişin, yardım edin! Kakol Zeri, havuza düşüp ölmüş. Müslümanlar yetişin, yardım edin bana. Ben gördüm onu, gülerek, neşeyle avluda oynuyordu. Ben bulaşıklarımı yıkadım, odama götürdüm. Odayı süpürürken de kulağımda bir tek süpürgenin sesi vardı. Başka ses duyamadım. Süpürgem bitince geldim avluya gördüm ki su onu yutmuş. Hepsi bir göz açıp kapamada oldu. Allah anasının yardımcısı olsun inşallah. Duyarsa kalpten gider. Allah'ınızı severseniz çekip çıkarın onu. Belki de hâlâ yaşıyordur. Allah'ım, başıma gelenleri görüyorsun işte. Ne kadar da uslu bir çocuktu. Bir gün görmesem ruhum başımdan uçardı. Yetişin komşular, Allah aşkına acıyın. Cihan Sultan imdat! Milletin çocuğu elden gitti." Sonra götürür gömerler. Artık gözümün önünde durmaz acımı tazeleyen ayna gibi. Ahmed Ağa geldiğinde de giderim önünde başlarım ağlayıp sızlamaya, yalandan ağıda. Ben mi öldürdüm? Kendisi düştü havuza öldü. Ben milletin çocuk bakıcısı mıyım? Ona derim ki, "Madem anasını bu kadar çok seviyorsun neden kendin oturup da bakmıyorsun ona?" Ama Ahmed Ağa ile böyle konuşmaya yüzüm tutmaz. Umarım bir gece elimden

tutup odasına götürür. Gevher gelmese çok iyi olur. Şimdi gidip Hacı'nın çarşısından kendime biraz Şeyhin allığından, pulluğundan, bir kutu da Hüsnü Yusuf alırım kendime. Biraz da sürme isterim. Biraz yüzüme gözüme baktım mı tahminim canı çeker. İnşallah Gevher hiçbir zaman dönmez artık. Olur mu ki? Gidip yüzümün kıllarını iple aldırayım, saçlarımı da durulamalıyım. Ama para nerede! En iyisi, Bakırcı Rıza'nın karısına bir uğrayayım, görülecek işi falan var mı diye. Şayet para bulamazsam o bakır tasımı satarım. Hayır, satmam. Bakkal Ali'nin yanında rehin bırakırım. Ahmed Ağa bir kez benim yanıma gelse, Gevher'e bir daha hayatta uğramaz. Bilmiyor ki kocaya geleli iki yıl oldu ama hâlâ bakireyim. Ey Şahçırağ, şayet muradımı ver adak adıyorum; senin türbende bir düzine mum yakarım.

Kakol Zeri

Anam gitti, gitti, sonunda karanlık oldu. Birdenbire dev çıkıverdi ağaçların arkasından, onu kaptığı gibi alıp götürdü kömürlüğe. Anam gelmez artık. Anamın odasının kapısı kapalıdır. Anam, devle kendi odamıza gitti. Sonra Dev Bey harlanıp havaya uçtu. Anam kömürlüğe gitti devin kafasını bulsun diye. Bitini, sirkesini alsın diye. Dev, anamın üzerine düştü. Anamın canı acıdı. Oh öldüm, dedi. Kel geldi onu götürmeye, kahretsin kelliğini. Bir, iki, üç, dört... ne kadar çok balık var. Anamın bilezikleri gibi güneşte parlıyor. Tavuğun kesik kafasının kanı gibidir. Bu balıkların hepsi de benimdir. Ahmed Ağa kendi söyledi, hepsi senin olsun, dedi. Hepsini yakalarım, götürüp gece yanımda uyuturum. Madem anam yok, ben de balıkların yanında uyurum. Devin, anamın kucağında yattığı gibi. O zaman ben dev olurum, balıklar da anam olur. Oh, oh... anamın canı acıyor. Anam ona kurbanın olurum, başının sadakası olurum, diyor. Anam devi seviyor. Anamdan sordu, bu çocuk senin mi? Anam başını oynattı. He, dedi. Sonra birlikte oturup ekmek yedik. Sonra anam yatak serdi, uyuduk. Ben uzak, uzaklarda uyudum. Anam, devin kucağında uyudu. Ben gördüm. Anam ona başının sadakası olurum, diyordu. Ona diyordu ki, "Ben senin kölenim. Ne zaman Şiraz'a gelirsen uğra, burası senin evin." Dün gece Ahmed Ağalarda uyudum. Gece gittim anamın oda-

sının kapısında, merdivenlere oturdum, anamı bekledim. Ama bilmiyorum nasıl oldu, sonra bir baktım Ahmed Ağa'nın odasında uyumuşum. Ahmed Ağa beni seviyor. Ama Belkıs hiç sevmiyor beni. Belkıs, anamı ve Cici'mi sevmiyor. Ondan çok korkuyorum. Sabah çok acıkmıştım. Ahmed Ağa ekmek verdi, yedim. Sonra gitti odasının bir köşesinde kendi kendine konuşmaya başladı. Sonra da, ben okula gidiyorum, dedi, anan gelene kadar sen ahıra, Cici'nin yanına git, dedi. Havuza eğilip durma, dedi, havuza düşersen balıklar seni yer, dedi. Anam da hep havuza yanaşma, der. Cici'm diyor ki, gel yanıma sana masal anlatayım. Ahır, hela kokuyor. Yorganının altına bokla dolu bir leğen koymuş. Cici'm diyor ki, babanın çok parası var. Bütün çocukların babası var, benim yok. Benim anam var. Sokakta oynamaya çıktığımda bana diyorlar ki, senin baban yok, baban ananı evden atmış, diyorlar. Babam buraya gelse onunla kavga edeceğim. Bana diyorlar ki, defol, bizimle oynama diyorlar. Ben de diyorum ki, ana, benim niye babam yok. O da diyor ki, babanın canına ateş düşsün inşallah. Havuzdaki balıklardan birini yakalamayı çok istiyorum. Elimde olsun, onunla oynayayım. Balıklar gibi havuzun içinde yürümek istiyorum. Anam gelmedi. İnşallah anam eve yalnız gelir. Dev onun yanmda gelmesin.

Ahmed Ağa

Bu kez Nev Mescidi'nde gördüm onu. Her gün Nev Mescidi'nde, Şahçırağ Çarşısı'nda, Seyit Mir Ahmet Çarşısı'nda, Hacı Çarşısı'nda, Vekil Çarşısı'nda aylak aylak döner durur. Ne zaman görsem işsiz güçsüzdür. Sanki bir şeylerin peşindeymiş gibi. Sokaktakilerle, çarşı esnafıyla teklifsizce sohbet ediyor. Ona Hintli Doktor diyorlar. Ama komik bir adı var: Doktor Seyit Vekil Sahip Seyfülkalem. Ne zaman karşılaşsam bana, "Sen Rasputin'i okumadın mı?" diyor. Ağdalı ve de koyu Hintçe şiveyle konuşuyor. O kadar çok Rasputin dedi ki ona Urus Solcusu adını taktım. Ona, "Dünyada bu kadar çok kitap varken," diyorum, "neden bu yaştan sonra Rasputin'i okuyayım? Kitap kıtlığı mı var? Ben on-on beş yıl önce bir kez okudum onu."

"Ne kadar okursan yine de az okumuş sayılırsın. Bu kitabı okumanın birçok özelliği var. En azından onu okumakla siyanür dö potasyum hakkında bilgi edinirsin," diyor.

Ondan hoşlanmıyorum. Salakça bir hali var. Ne kadar alay edersen et aldırmıyor. Çarşı esnafı yüklendikçe yükleniyor ona. Komik bir suratı var. Sıska, kısa boyunlu biri. Siyah, yağlı ve sıkı saçlarını tepesinde kıvırcık yapmış. Şakaklarındaki saçını kısa kesiyor, kâkül bırakıyor. Kepçe kulakları var. Alnı dar; belli ki saçları döküldüğünde yüzünün biçimi daha orantılı olacak. Kaşlarıyla gözleri iç içe geçmiş. Çene-

si biçimsiz. Sanki hiç çenesi yokmuş gibi. Aslında suratı bir kaplumbağayı andırıyor. Dudakları kalın değil; ama sanki içeriden ona üfler gibidir. Konuşmadığında dudakları yapışık duruyor. Sanki ağzından bir şey fırlayacak diye korkuyor. Ya da ağzında salya toplanıyor ve o ağzını açtığında şarıldayarak dökülmesinden çekiniyor. Dahası, boğazının alt kısmında yara izi var; düzleşmiş ve parlıyor. Ama yine de çok şık giyiniyor; beyaz Hint giysileri. Üstü başı tertemiz. Her an misafirliğe gidecek gibi. Sürekli koku sürünür. Ben kendimi bildim bileli asla yeni bir takım elbise yüzü görmedim. Bir kez olsun terziye gittiğimi, ölçülerimin alındığını, elbise diktirdiğimi anımsamam. Anam, hep babamın eskilerini küçültür, üzerime uydururdu. Bu bir takım elbiseyi ve kahrolası pardösüyü de Allaflar Yokuşu'ndan alıp üzerime geçirdim. Kim bilir hangi zavallının evinden çalmışlar ya da hangi ölünün üzerinden çıkarmışlar da Yokuş'ta satmışlar. Aslında elbise neye yarar ki? İnsanlar ilk baştan hayvanlar gibi çıplak dolaşsalardı ne olurdu? İlk kez kim kendi önünü arkasını bir parça hayvan postuyla kapattı? Neden yaptı bunu? Neydi onu zorlayan? Hem nerede insanoğlunun tarihi? Biz kendi hakkımızda ne biliyoruz? Bu denli eski bir dünya ve ona karşın insanoğlunun birkaç on bin yıllık bölük pörçük tarihi! Taş devri insanının nasıl olduğunu, nasıl yaşadığını ne kadar çok merak ediyorum. Nasıl oldu da tapınma onun ruhuna sızdı? Ham ve olmamış aşkın çocukluğu nasıldı? İnsan kendi kendine nasıl mırıldanırdı? Nasıl bir müziği vardı? Korku onun ruhunu nasıl ele geçirdi? Ölüm karşısındaki tepkisi nasıldı? Ateşi ilk gördüğünde ne yaptı? Yemeğini pişirme düşüncesine nasıl vardı? Dişisiyle nasıl çiftleşmeye başladı? Mutlaka gizlice, gözlerden uzak değil de herkesin önünde ya-

pıyorlardı o işi. Pekâlâ, bunun kötülüğü nerde? Her şey oynanmamış ve doğaldı. Dahası taş devri öncesi nasıldı? Aileler, ilişkiler, sevgiler, art niyetler, ikiyüzlülükler ve yalanlar? Mülkiyet herhalde ilk başlangıçtan itibaren korkunç bir şeymiş! İnsan, her şeyin kendi malı olmasını istemiş. Çıplak ve tüylü bir avuç kadın, erkek ve çocuk, bir mağaranın içinde iç içe yaşıyorlarmış. Kaba ve korkunç suratlar. Dar ve basık alınlar, kalın ve kabarık kaşlar. Geniş ve öne fırlamış çeneler ve dudaklardan dışarı çıkmış dişler. Uzun tırnaklar, kısa bacaklar, uzun kollar ve yontulmamış gövdeler. Bir avuç meyve, tohum ve ağaç yaprağı ve kuş yumurtaları önlerine serpilmiş. Bebekler, annelerinin memelerine sarılmış, emiyorlar. Bir kadın bir köşede oturmuş acıklı bir şarkı çıkıyor gırtlağından. Yoğrulmamış ve de olgunlaşmamış sesler gırtlaklardan fırlıyor. Birden bir baba, kızının elinden tutup onunla oynuyor. Onu öpüyor. Onunla yatmak istiyor. Kız, nefretle yaşlı adamdan kaçıyor. Kızın erkek kardeşi yerinden fırlıyor, kızı kucaklayıp öpüyor. Korkunç gülüşmeleri birbirine karışıyor ve çiftleşiyorlar. Birkaç kadın ve erkek de aynı işi yapıyor. Mağarada korkunç sesler dönüyor ve hepsi dans ediyor. Uzunca bir yıldırım şakıyor ve mağaranın içini aydınlatıyor. Ardından bir gümbürtü mağaranın yüreğini sarsıyor. Kadın, erkek ve çocuklar korkarak birbirine sokuluyor. Hepsi sığınacak bir yer arıyor. Yazık! Yazık ki kendi hakkımızda hiçbir şey bilmiyoruz. Ama ben kendimden biliyorum; üzünç ve sevinç tıpkı bugünkü gibiymiş. İnsanoğlu ta ilk baştan hastalıkların, zorbalıkların, açlığın ve yalnızlığın yüzünden acı çekiyormuş. Rahatlık, tokluk, birinin diğerini anlaması ve özgürlük ona sevinç veriyormuş. Sanırım insan ta ilk baştan özgür, tok, sevgilisi ve eşiyle olmak istermiş. Sanırım insan ezelden beri yalnız-

lıktan korkarmış. Ben de yalnızım ya. Sen her zaman benimle dost değilsin ki. Bazen ağlatıyorsun beni. Ben yalnızım. Seyfülkalem de yalnızdır.

Demek, seni yalnız bırakırsam çıldırırsın, dediğimde haklıyım. Çirkini ve güzeli sana gösteren benim. Senin için iyiyi kötüden ayıran benim. Sen beni tanımıyorsun daha; sen benimle barışık değilsin. Sen beni kirlenmiş olarak saklıyorsun. Ben içtenlik ve barış istiyorum. Sen herkesten önce benimle barışmalısın. Ben o taş devri insanıyla da yaşadım. O da senin gibi inatçı ve laf dinlemezdi. Hep kuşku ve korkuyla yaşardı. Ben olmasam senin türün de mamutlar gibi çoktan yeryüzünden silinip gitmişti. Sen biliyor musun yeryüzüne kaç tür hayvan gelmiş ve yok olup gitmiş ve hiç iz de kalmamış? Kulak ver bana. Kalk da biraz bir şeyler yaz. Senin çaren yazmaktır. Ben sana yardım ederim. Sen yazabilirsin. Bu iş için gerekli olan şey sende var.

Kim için yazacağım? Basamadığım sürece...

Kendin için yaz. Bırak kalsın. Basılmasının sırası da gelir. Sen diyorsun ki Gevher bataklığa saplanmış. Pekiyi! Bataklıktan kurtarmak istemiyor musun onu? Onu millete göster. Şu anda onu tanıyan yok. Elinden tut ve bataklıktan çıkar onu ve o tepeden tırnağa bulaşmış pisliğiyle millete göster. Kakol Zeri'yi ve Cihan Sultan'ı da aynı şekilde. Belkıs'ı da. Seyfülkalem'le bu kadar dolaşıp durma. Ben bu Hintli herıften hoşlanmıyorum.

Israrla evine götürdü beni; illa Rasputin'i bana ödünç verecek. Su Kenarı Mahallesi'nde yedi-sekiz odalı kocaman bir ev kiralamış. Bir odasına halı atmış, orada yaşıyor. Odası tertemiz. Bir tane de Kaşkai dokuması geppe atmış ortaya. Birkaç tane de masa, sandalye. Bir de Brucerd malı katlanır yatak. Birkaç takım elbise de elbiselikte. Sarı renkli, gıcır gıcır yeni Hindistan malı bir valiz odanın köşesinde duruyordu. Rafların birinde birkaç şişe ıtır ve kolonya,

vazelin ve rafın ortasında asılmış bir aynanın altına da sakal tıraşı için gerekli aletleri koymuş. Onun yaşamının benimkiyle benzer yanı hiç yok. Masasının üzerinde, İngilizce yazılı bir dünya kâğıt serpilmişti.

"Bu yazdıkların nedir?" dedim.

"Benim hayatımın öyküsü," dedi.

Gülesim geliyor. "Senin yaşamın var mı ki yazmaya değer olsun?" diye sordum.

"Bakma sen onun küçük olduğuna, boyundan büyük fare yakalar!" dedi.

"Sen bilemezsin; ben Hindistan'da devrim yaptım. Gandhi'nin ve Şevket Ali'nin örgütlerinde parmağım vardı," dedi.

Sonra da valizinden, general üniformalı resmini çıkarıp bana gösterdi. Fotoğraf onun fotoğrafıydı; hançer ve tabanca belinde. Belki de sahteydi. Hani fotoğrafçılarda olur ya elbise, uçak, araba falan verirler müşteri onlarla resim çektirsin diye. Onlardan işte. Fotoğrafı görünce içim titredi. Polis ve asker elbisesinden oldum olası ödüm kopar. Nişanı olan her şeyden midem bulanır.

"Ben yoksulluğun düşmanıyım," dedi, "frenginin düşmanıyım. Çünkü bu orospular halk arasında frenginin yayılmasına yol açıyorlar. Ben bir gün öyle güçlü olmalıyım ki bütün yoksulları ve fahişeleri öldürmeliyim. Ben bunları yazıp bir komite oluşturmak istiyorum. Ben, halka hizmet etmek için Aliger Yüksek Okulu'ndan mezun oldum. Bütün yoksulları ve fahişeleri yok etmeliyim. Sen de benim komiteme katılıp yardımcım olmalısın."

"Komite" sözcüğünü duyunca yüreğim duracak gibi oldu. Şayet emniyet benim komite kurmayı kafaya koyan biriyle ilişkide olduğumu duyarsa hayatım kararır.

Ona, "Seyit, burada böyle laflar edersen seni

doğduğuna pişman ederler! Kaldı ki biri yoksul ya da hastadır diye ille de öldürmek gerekmez, tedavi etmeli onu. Galiba kafadan biraz sakatsın!" dedim.

Ama hemen içime bir kurt düştü; ya bu adam emniyet memuruysa! Sırtımdan soğuk terler aktı.

Korkudan, "Biliyor musun Seyit," dedim, "burası Hindistan değil, burası İran. Şükürler olsun ki bizim burada öyle dediğin şeyler bulunmaz. Senin gibi bir kokarcanın Hindistan'dan gelip adam öldürme komitesi kurmasına da hiç ihtiyacımız yok."

Rasputin'i hınçla masanın üzerine fırlatıp evini terk ettim. Ne kadar, dur, bir bardak şerbet iç falan diye ısrar ettiyse de durmadım. Bütün bedenim titriyordu. Artık onunla karşılaşmak istemiyordum. Tehlikeli biri. Ben, bu tür adamlardan ne kadar uzak durmaya çalışırsam daha çok karşıma çıkıyorlar. Sabaha kadar gözüme uyku girmedi. Sanki her an bir memur gelip beni emniyete götürecekti. Aptal herif! Komite kuracakmış; hem de adam öldürme komitesi! Dilencileri ve frengili olanları öldürecekmiş! Sanırım kendisi de bir frengilinin dölüdür. Yoksa neden böyle şeyler düşünsün ki! Ben dilenci öldürmeye kalkışırsam işte, bu evden başlamalıyım işe. Cihan Sultan kimdir? Kötürüm bir dilenci. Altının sidiğini, bokunu temizleyecek Gevher olmasa, boku avlunun duvarlarına taşar. Şayet ben ya da Gevher bir lokma ekmek koymasak ağzına canı çıkıverir. Ya Belkıs? Sabahtan akşama kadar o ev senin bu ev benim dolaşır durur ki beş şâhi avucuna koysunlar, o da Bemunali'nin ekmeği, esrarı için. Gevher kimdir? Hem orospu hem de dilenci. Siga olmakla orospu olmanın ne farkı var ki? Kendisine ve çocuğuna bir lokma ekmek bulabilmek için her gün birinin altında yatıyor. Ya ben? Ben neciyim? Bir dilenci değil miyim? Yirmi beş tumanlık bir öğretmen! Tepemden tırnağıma pislik

yağıyor. Karnım karnıma yapışmış, meteliğe kurşun atıyorum! Bakkaldan çakkaldan veresiye ala ala çarşıdan geçmeye yüzüm tutmuyor. Tanıdığım herkes dilenci be! Okulun müdürü, bütün öğretmenler ve Şeyh Mahmut Hakkak... hepsi dilenci. Öyleyse hepsini gebertmek mi lazım? Sana bunları öğreten ve senin mezun olduğun yüksek okulun Allah belasını versin.

Her an polis gelip yakalayacak diye ödüm kopuyordu. Sabaha kadar gözüme uyku girmedi. Sürekli deprem korkusu, sürekli yağmur korkusu, polis korkusu. Kayıplara karışan Gevher'den de bir haber yok. Eve gelince Kakol Zeri'nin kendi odalarının eşiğinde uyuyakaldığını gördüm. Annesinin odası da kilitli. Belli ki Gevher gelmemişti daha. Kucağıma aldım, odama götürüp yatırdım. Bu, dört-beş yaşındaki çocuk herkesten daha zavallı. Ben bu evden taşınmalıyım, gözüm hiçbirini görmek istemiyor. Çevremi saran yığınla kokuşmuşluktan, pislikten çıldıracağım.

Sen hiçbir yere gidemezsin. Burada kiranı bir-iki ay ödeyemedin mi Mirza Esedullah evden dışarı atmaz. Başka bir evde her ay kiranı tıkır tıkır ödemen lazım. Dahası, her yer aynı. Bütün millet yoksul ve hasta. Hem sen bunlarla içli dışlı olmuşsun.

Kakol Zeri'yi uyutunca ahıra gittim Cihan Sultan'ın yanına; öldü mü yaşıyor mu bir göreyim istedim. Her yer karanlıktı ve şakır şakır yağmur yağıyordu.

Beni görünce o çatal sesiyle bana, "Ahmed Ağa, senin kurbanın olurum. Gevher'den haber var mı?" dedi.

"Haberim yok, okuldaydım," dedim.

"Kakol Zeri bu gün ağzına bir şey koymadı. Bu Allahsız Belkıs bir parça kuru ekmek bile tutuştur-

madı çocuğun eline. Beni boş ver! Ölüm kapımda, ha bugün ha yarın. Sende varsa ver bu Kakol Zeri'ye Allah rızası için. Bir yudum su da bana ver; susuzluktan dilim zımpara kâğıdı gibi oldu," dedi.

Ahır iğrenç pislik kokuyordu. Sanki bir yerde hela kuyusu boşaltıyorlardı. Ne zaman ayağımı ahıra atsam midem ağzıma geliyor. Sanırım bu saate kadar kurtçuklar etini yemişler bile. Artık dünyaya sırtını çevirmiş besbelli. Ama yine de yaşamak istiyor. Yüreğinde sevgi var daha. Gevher ve Kakol Zeri'yi pek seviyor. Vücudunun yarısını kurtçuklar kemirmesine rağmen hâlâ Kakol Zeri aç kalmasın diye kaygılanıyor.

Cihan Sultan

Başına hangi belalar geldi, bu kız nerede kaldı, bilemiyorum. Şimdiye kadar geceyi evinden dışarıda geçirmemişti. Neler oldu acaba, nereye gitti? Benim de bacağım yok ki ayaklanayım. Zavallı bu Kakol Zeri yavrusu da kafası koparılmış tavuk gibi anası için çırpınıp duruyor; bir ayağı burada, bir ayağı dışarıda yavrucağızın. Öğlendi buraya geldiğinde, yağmurdan sırılsıklamdı. Etrafına bakınıyordu. Beni uyuyor sandı. Anasını arıyordu. Gözlerimin açık olduğunu görünce, kimsesiz garipler gibi, geldi döşeğimin köşesine ilişti. Ah ey ahuya kefil olan imam –ki Yezit içerdi şarabı, zakkum ağacıyla vururdu o mübarek dudaklarına; öyle ki yabancıların bile yüreği yanardı–...

Hayır! O imam Hüseyin'di; Yezit başını kesmiş, altın bir tepsiye koymuştu, durmadan şarap içiyor ve zakkum bir sopayla vuruyordu mübarek dudaklarına. Ahuya kefil olan İmam Rıza'ydı. Bir avcı bir ahu yakalamış, götürüp başını kesecekmiş. Yolda İmam Rıza'ya rastlamışlar. Ahunun, Tanrı'nın izniyle dili çözülmüş, konuşmuş. Hazrete yakarmış demiş ki, "Benim süt emen bir bebeğim var, şimdi de onun süt emme zamanıdır. Bu avcı da beni alıp götürmek istiyor." Sonra demiş ki, "Sen bana kefil ol; ben gidip bebeğimi emzirip geleyim." Sonra Hazret de ona kefil olmuş avcının yanında. Sonra ahu da gidip bebeğini emzirip dönmüş avcının yanına. Sonra avcı serbest bırakmış ahuyu.

"Anam daha gelmedi, nerede?" dedi. Ben ne diyeceğimi bilmiyordum. "Herhalde Şeyh Mahmut Hakkak'ın evine gitmiş; Şeyh Mahmut'un karısı gebe ya, yakında senin gibi tatlı mı tatlı bir bebeği olacak," dedim. Tabii, çocuk üzülmesin diye yalan söyledim. Anası, Şeyh Mahmut'un yanında değil. Belli değil nerede, neden gelmiyor. Ona söylemem. Üzüntüden yüreği çatlar. Kurban olduğum çocuğun ne de uğursuz kaderi varmış. Ona karalar yazmışlar besbelli. Oracığa çöktü, sustu. İşte o zaman fark ettim; gövdemin yarısı havada salınıyordu sanki. Sonra da kokusu yükseldi. Kokusundan anlarım. Her yeri koku kaplamış. Altımda bir leğen olması lazım. Yatalak olduğumdan beri ne zaman altıma ettiğimi fark edemiyorum. Kokusundan anlıyorum. Geceleri Gevher bir tomar bok, kurtçuk temizler altımdan. Allah ona ömürler versin; sevdikleri yüreğinin aydınlığı olsun inşallah! Kimse Gevher gibi hanım olmaz, onun gibi acımaz. Allah da ona versin; öğlendi, geldi yanıma ilişip oturdu. Hıçkırık boğazını tıkamıştı. Anasını istiyordu. Koku, evin her yanını kaplamıştı. Dünden beri kimse altımı temizlemedi de ondan. Altıma ettiğimde kokusundan anlıyorum. Kendi kokumdan midem ağzıma geliyor. Leğen hâlâ altımda, bunu anlıyorum. Ona, "Altımdaki leğeni çekebilir misin?" dedim. "Evet," dedi. Ama yapamayacağını da biliyordum. Beş yaşlarında bir çocuk, sidik ve bok dolu bir leğeni benim gibi koca karının altından nasıl çekebilir ki! Önce birisi kolunu belime destek verip kaldırmalı. Ben kımıldayamıyorum ki; sadece tavanı bir de milletin çenesini görüyorum, başka bir şey değil. Çok oluyor ayağa kalkıp durmayalı. Gidip girdi yorganın altına. Kollarımı çok zorladım; ama bana mısın demedi, kımıldatamadım kendimi. Ayağım yere basmıyor. Bir parça hamur gibi üst üste kat-

lanıyor. Emekleyerek girdi yorganın altına. Sanırsam az bir şey kımıldattı da. Altımdaki leğen oynadı; ama dışarı çıkmadı. Sanırsam çekip dışarı çıkarmak istiyordu. Sevgili Gevher'ciğim her akşam gelir boşaltırdı. Leğeni suya tutar, beni temizler, sonra da leğeni koyardı altıma tekrar. Mecburen onu bekleyeceğim. Gelir. Nerdeyse artık bu gece ortaya çıkar. Leş kokusundan olsa ki çıktı yorganın altından, koşarak bahçeye gitti, "Olmuyor," dedi. Bu şıngırtılı, çenesi düşük Belkıs'a ne kadar yalvardıysam, sevabı var dediysem de gel bu leğeni bu Allah'ın kulu kötürüm kadının altından al diye, midem ağzımda, Allah razı olmaz diye, hiç bana mısın demedi. Kurtçuklar gövdemin etini yedi bitirdi dedim, ellerin dert görmesin dedim, gel altımı temizle, dedim. Kurtçuklar etimi yedi bitirdi. Nerdeeee! Sanki duvarla konuşuyordum. Şıngırtılı sürtük, Yahudi rakkasları gibi sürekli damda, gözü etrafta. Sövüp sayıyor. Diyor ki, "Ev olmuş hela. Kırk kilometre ötesinden geçilmiyor. Bu ahıra girdiğimde öğürüp çıkarıyorum. Bir daha beni çağırırsan bak var ya, etmediğimi bırakmam. Canımdan mı bezdim ki! Altında leğen varken neyine, kal işte. Öyle kalsın ki, Allah senden memnun olsun. Sen istiyorsun bir kişi el pençe divan senin yanında dursun, altını alsın, temizleyip paklasın, öyle mi? Böyle biri tahtalıköyde, Cevanabad'da yatıyor!" Altıma ettiğimde hiç farkına varmıyorum, kokusundan anlıyorum. Tazesinin kokusu kalmışından farklıdır. Yatalak olmadan önce helaya gittiğimde hoşuma giderdi. Çömelirdim taşın üzerine. Ama şimdi, böyle işte, yatıyorken altıma ediyorum. Kakol Zeri'ye, "Belkıs nerede? Git söyle bir dakika buraya gelsin, canım gırtlağımda kaynıyor," dedim. Gitti. İki saat sonra geri geldi. "Anamı istiyorum," dedi. "Gelir," dedim, "sanırım Şeyh Mahmut'un karısının yanında. Şeyh

Mahmut'un karısı gebe. Sen yorganın altına girip de bu leğeni çıkarabilir misin altımdan?" "Evet," dedi. Sonra da emekleyerek girdi yorganın altına. Ben dirseklerime yaslandım. Ama ne kadar uğraştıysam da ayaklarımın üzerinde duramadım. Ayaklarım bir parça hamur gibi yattı üst üste. Birisi elini belime destek yapmalı. Sonra da leğeni çekip çıkarmalı. Sonunda da Gevher kendisi gelip alacak. Bugün ortaya çıkar artık. Allah bu Hacı İsmail'in günahlarından geçmesin inşallah; bu kadının, bu çocuğun gününü kararttı. Kerbela Çölü'nün şehidinin kanlı kefeni hakkı için bütün gövdesi kurtçuklara yem olmadan bu dünyadan göçmesin! Benim gibi olmadan Azrail canını almasın inşallah. Ben ne yaptım ki bütün her yanımda kurtçuk kaynıyor? Haksız bir laf etmişliğim yok, kimseye iftira etmişliğim yok, neden bunlar geldi başıma? Bütün bir ömür onun evinde canımı taktım dişime, didindim durdum, sonunda da düştüm bugünlere! Ben geçtim, Allah'ım geçmez. O koymuş tartısını, terazisini haklı haksızı tartıyor kendisi, herkese de hak ettiğini veriyor. "Sen Kakol Zeri'yi merak etme," dedi, "ekmeğini veririm. Kendi odamda yatırırım, anası gelinceye kadar." Bana da su verdi, ekmek verdi. Yanıma bıraktı ve ahırdan çekip gitti. Git yiğit, Zeynep'in[1] yüreğinin acısı hatırına üzerine kötü toz konmasın inşallah! Git yiğit; ömrün boyunca inşallah ekmeğin sıcak olur, suyun serin. Benim gibi bir kötürüme, bu babasız yetim Kakol Zeri'ye yardım ettiğin gibi, Hüseyin'in Ali Ekber'i sana yardım etsin.

[1] Kerbela Çölü'nde şehit edilen Peygamberin torunu İmam Hüseyin'in kız kardeşi. Yezid'in tutsağı.

Gelmezse, Kakol Zeri'nin hali ne olacak? Hiç. Çıplak baldırla düşecek sokaklara dilenmeye. Babası onu kabul etmiyor; haramzadedir diyor. Bu laflarla, bu güzel dünyayı boka çevirmişler. Ben mesela, nereden belli babamın oğlu olduğum? Kim böyle bir iddiada bulunabilir? Kaldı ki olup olmaması ne fark eder? Kim geldi de ölçtü biçti, kim kimin dölüdür gösterdi? Kaldı ki kendi hikâyeleri de maskara değil mi? Âdem'in dişi ve erkek veletleri düzüştüler sonra da insanoğlu peydahlandı. Herkes haramzadenin daniskasıdır. Ne kadar acemi ve cahil hikâyeciydiler! Ne kadar saçmaladılar!

Tamam, tamam! Yaz artık. Bu Kakol Zeri hakkında yaz. Artık onları iyice tanıyorsun. Gevher hakkında, Cihan Sultan, Kakol Zeri hakkında, Gevher'in Hacı İsmail'in evinde çektiği acılar ve Hacı İsmail'in diğer karıları hakkında yaz.

Gevher kayıp, bırak bulunsun da yazarım. Tamam, her şeyi bana anlattı. Yazılmayacak şeyler anlattı. Öyle çıplak gerçekleri anlattı ki birisi cüret edip de yazıya dökerse, o kadar gerçekler ki kimse inanamaz. Yazarlık ne kadar eksik bir sanattır. Gerçeği asla yazıya dökmek mümkün değil. Her şeyi anlattı bana; ama onun anlattıkları yazılamaz. Bu abece onları gösteremez. Gücü yetmez.

Bahane peşindesin. Böyle değil. Açık açık söylesene tembellik yüzünden. Tembellik senin hayatının pası, küfü-

dür. Öldür kendini dediğimde, hayatın seyre değer olduğunu söylüyorsun. Ama hep seyretmek de olmaz ki. Doğru söylüyorsun madem, yaz! Hayatta olduğun sürece, en azından yaşayanları taklit etmelisin. Yazabildiğini biliyorum; ama tembellik bırakmıyor. Yaz, at bir köşeye.

Kime yazacağım ya!

Bana. Ben hoşlanıyorum. Kendi ikizine yaz. Halk için yaz. Gevher'in sana anlattıklarının hepsini. Neyi bekliyorsun? Senin bu itliğin hep bu yazmamak yüzündendir.

Doğru söylüyorsun. Kendimden nefret ediyorum. İşte bunun için yazmıyorum. Hayatım cehenneme döndü. Şimdi artık pişmiş olgunlaşmışım. Bir şarap gibi oturmuş ve katıksızım. Zindanının duvarını gagalayarak çıkmaya çalışan bir civciv gibiyim. Benim yazacaklarım da gece gündüz demeden, dışarıya çıkmak için içimi kemirip bitiriyor, bana acı veriyor. Ama ben onunla inatlaşıyorum. Dışarı çıkmasına izin vermiyorum. İnat ediyorum. Onun için de kuduz bir köpek gibiyim; herkesin paçasına saldırıyorum. Ben gebeyim, doğurmak istiyorum. Dokuz ay, dokuz gün, dokuz saat, dokuz dakikam var. Yükümü indirmek istiyorum. Bu karınla yürüyemiyorum. Karnım elime ayağıma dolanıyor. Önünü de alamıyorum; kendisi dışarı fırlıyor. Kafamda olanların hepsini dökmeliyim. Pekâlâ, senin için –ki benim yoldaşımsın, ikizimsin– yazacağım. Ama şimdi değil. Bir gün yazarım. Şimdi canım hiç çekmiyor. Ona sormam gereken daha çok şey var. Hâlâ kayıp. Sahi, Gevher'in ne kadar boktan bir hayatı var ya! Bir lağım faresi gibi bir helanın köşesinde yaşıyor. Erkekler durmadan onu suyla dolduruyorlar, o da durmadan helayı dolduruyor. Bunun için yapılmış. Sana tapıyoruz, ki biz dalgalı yaradılış denizinin tekçe cevheriyiz. Ki, diğer hayvanlardan üstün olalım diye

bize düşünme ve konuşma yeteneği bağışladın. Seni ve göklerini düşünelim diye. Sana selamlar edelim ve senin korkunu içimizde yeşertelim ve sevgini görmeyelim diye. Ki gözlerinin kaynakları senin zulmünle kaynasın diye.

"Ben çamaşır yıkamaya giden bir kadının kızıydım. Anamın adı Huceste idi. Büyüklerin evlerinde çamaşır yıkardı. Evine çamaşır yıkamaya gittiklerinden biri de işte bu Gümrük Mahallesi tüccarlarından ve Gümrük'te dükkânı olan Hacı İsmail'di. Çok parası vardı. Ben çocukluğumdan beri annemle, onun bunun evine giderdim. Anam çamaşır yıkar, ben de bir köşede oynardım. Sonraları büyüyünce ona yardım etmeye başladım. O ovuşturup yıkar, ben çırpıp sererdim. Hacı'nın üç karısı vardı; adları Züleyha, Şirin ve Nazenin idi. Üçü aynı evde yaşardı. Bazen ben yalnız giderdim Hacı'nın evine ve karılarının etrafında dönenip dururdum, onlara çıraklık ederdim. Mesela Züleyha, anneme derdi ki, "Yarın temizlik işlerim var, Gevher'i gönder bana!" Ben de Hacı'nın evine gider yardımcı olurdum. Ufak tefek işler. Gece olunca da evimize dönerdim. On-on iki yaşlarında gamsız, tasasız bir kızdım. Oyuncak bebeklerle oynardım. Bebeklerimi canımdan çok severdim. Bir gün Hacı, anama, Gümrük'e gel diyeceklerim var, demiş. Anam bana sonra anlattı: 'Gümrüğe gittiğimde Hacı'yı gördüm, çelik bir sandığın yanına oturmuş, kâtibi de yanında bir şeyler yazıyor.' Hacı, bir bahaneyle kâtibi bir yerlere göndermiş, anama da demiş ki, 'Gevher benim karım olsun istiyorum, ondan çocuğum olsun istiyorum. Bir rüya gördüm, Gevher'den çocuğum olmuş.' Orada hemen sözü kesmiş. Ben orada değildim, konuşulanları bilmiyo-

rum. Sonunda benim hayatım karardı ve bir gün gözümü açtım ki Hacı'nın karısı olmuşum."

Hacı İsmail

Sevinçle ve çok samimi bir havada

Anacan, hoş geldin sefa geldin. Nasılsın? Keyfin yerinde mi? Çok iyi ettin geldin. Sana söyleyeceklerim var.

Huceste

Şaşkın. Hacı'nın konuşma tarzı değişmiş

Ayaklarınızı öperim Hacı. Sizin başınızın sadakasına yaşıyoruz işte. Tanrı size ömürler versin.

Hacı İsmail

Orospu çocuğu tavrı ve yılanı deliğinden çıkaracak bir dille

Hayır, mutlaka işlerin yolundadır; yolundadır da bana sezdirmiyorsun. Biliyorsun, merhum kocan yaşarken bana çok güvenir, inanırdı. Sana bir yardımım dokunsun istiyorum. Sahi, dün Gevher'i gördüm; Züleyha'nın yanındaydı. Maşallah, nazar değmesin yetişmiş, baht evine gitme zamanı gelmiş. Bilirsin, kız çocuğunu erkenden gönderip başından atmalısın. Ergen kız, olmuş meyveye benzer; sen dermezsen çürür, düşer, artık kimselere mal olmaz. Eee, anlat bakalım, onun için neler düşünüyorsun? Bu kızın kocaya varma zamanıdır, turşusunu kurmayacaksın herhalde!

Huceste

Şaşkın ve çok sevinçli

Düşünmüyor değilim başının sadakası olayım. Şayet ekmeğini çıkaran bir iş sahibi olsa aha başımın

üstüne koyarım. Turşusunu kuracak değilim ya. Kısmet ne ise artık. Allah sizi başımızdan eksik etmesin.

Hacı İsmail

Sevinçli, başını öne eğiyor

Yaklaş; işte şimdi dört dörtlük bir kadın oldun. Ben Gevher için bir şeyler düşündüm. İnşallah mutlu olur. Onun başının dik olmasını istiyorum. Mübarek olsun, desene! O benim evime gelmeli!

Huceste

Dünyadan habersiz, heyecanla

Gevher sizin hizmetçinizdir. O kimsesiz biridir. Kendi ağalığınıza kalmış, biz neciyiz ki! Önce Allah sonra da siz işte. Allah sizi bizim başımızdan eksik etmesin inşallah! Siz bilirsiniz.

Hacı İsmail

Hemen ustalıkla

Ana kulaklarını iyi aç bak sana ne söyleyeceğim. Biliyorsun benim bu üç karıdan bir çocuğum olmadı. Önceki yıl Hindistan'a gittiğimde bir Frenk hekime uğradım, senin mutlaka çocuğun olur, dedi. Şimdiye dek Tanrı istememiş. Bunun üzerinden zaman geçti, ta ki evvelsi akşam rüyamda yeşil sarıklı, yüzü nurani, aydın bir seyit gördüm. Bana, sen Gevher'i alırsan kesinkes ondan bir çocuğun olur, dedi. Artık kısmet bunaymış. Allah'ın işleri işte. Önüne geçmek ne mümkün. Mübarektir desene! Başını göklere erdireceğim onun. Onu gözdem yapacağım. Onu altınlar, mücevherler içinde yaşatacağım. Hamama, gümüş tasla, gümüş tepsiyle, iğne oyalı bohçalarla göndereceğim. Sen şimdi hemen git, işlere başla. Akşama da molla gelir nikâhımızı kıyar.

Ben bilirim. Mübarektir desene! Tanrı'nın istediğinin önünü kul alabilir mi?

Huceste

Şaşkın, hayretler içinde, ne yapacağını bilemiyor

Allah belanı versin Hacı! Benim kızımı üç kadının üzerine kuma mı alacaksınız? Onu öldürür, leşini o evden atarlar. Allah aşkına bu sevdadan geçin. Benim kızım sizin kölenizdir. Siz bizim başımızın tacısınız. Gevher ayağınızın toprağıdır. Vallaha ki Züleyha Hanım onu gebertir; korkuyorum. Benim varım yoğum bir tek bu kızımdır. Ama zavallıyız, fakiriz, kendimize denk birini bulmalıyız. Siz bizim başımızdan çoook aşarsınız. Bırakın şimdiye kadar olduğu gibi sizin hizmetçiliğinizi yapalım; bir lokma ekmek yeriz başınızın sadakasına. Gevher, sizin hizmetçiniz bile olamaz, nerde kalmış sizin eşiniz olması. Korkuyorum, hanımlar yavrumu öldürürler.

Hacı İsmail

Öfkeyle karışık şakayla

Be kadın, on beş yıldır benim evimdesin, daha hâlâ, Hacı karılarına nasıl davranır, anlamamışsın. Sıkıysalar yan baksınlar Gevher'e de görelim. Kız artık senin kızın değil, benim karım. Kim cüret eder ona gözünün üstünde kaşın var demeye, ha? Ciğerini sökerim! Bebe misin sen! Peh! Yemin ki birisi ona diş gıcırdatsın var ya, öyle bir yere yollarım ki ini dibi belli olmaz! Sen hiç konuşma, ben ayarlarım. Sen şimdi kendi evine git, işlere başla, akşam olunca da ben mollayla gelirim. Ha, baksana, iş bitmeden kimsenin haberi olsun istemiyorum. Bugün uğurlu vakittir. Sen hiç karışma. Gevher, herkesten daha çok benimdir, benim hakkım. Sen benim evime hizmetçi olarak geldiğinde Gevher dünyada yoktu bile. Unut-

tun mu? Gevher benim evimde doğdu büyüdü. Al sen bu on tumanı, git evine başla işlere, akşama gelirim ben de mollayla. Fazla masraf etme. Az bir şeyler al, uğur için. Ben gösterişten hiç hoşlanmam.

"Dünyadan habersiz benim, aceleyle yüzümü aldılar iple... hamama gönderdiler, oturttular nikâh masasının başına. Neyse, lafı uzatıp başını ağrıtmayayım; o gece kendi evimizde, başı kopmuş tavuk gibi, Hacı'nın ayı gibi gövdesi altında sabaha kadar çırpınıp durdum. Canım çıkacaktı. Kanlar içinde bıraktı. İnşallah sakalı da kendi kanıyla boyanır. Ne söyleyeyim; baygın, tükenmiş düştüm kaldım. Ne olup bittiğini de anlamadım. Bir haftadır kendi evimizdeydim ve kan sel gibi akıyordu. Hacı durmadan geliyordu, anama para veriyor, elbise, çamaşır getiriyordu. Ama benim o elbiselere, çamaşıra bakacak halim mi vardı! Sonra da beni alıp kendi evine götürdü. Bir oda verdi bana. Oturdum. Haksızlık da etmeyeyim; Hacı bana gerçekten çok sevecen davranıyordu. Ben de saftım, kimsenin kinini, nefretini içimde tutmazdım. Kimsenin arkasından laf etmezdim. Şayet arada sırada kumalardan birine kırılsam, unuturdum. Ne kadar aşağılasalar, bana çamaşırcının kızı deseler, aç dilenci deseler de susardım. Ama Hacı, diğer karılarına karşı çok sinirliydi. Onlar da korkarlardı Hacı'dan. Çünkü aniden, küt diye vururdu onlara. Bir bakardın en ufak bir şey yüzünden eşek sudan gelene kadar dövüyor... Züleyha'yı sakat bıraktı işte. Ben çocuktum. Ona attığı dayağı bana atsa ölürdüm. Allah günahlarımdan geçsin; Hacı benim yüzümden o kadar dövdü ki Züleyha'yı sakat bıraktı sonunda kadıncağızı. Ama Allah kendisi şahittir; benim hiçbir suçum yoktu. Biz hepimiz büyük evde

birlikte yaşıyorduk. Aynı mutfaktan, aynı ocaktan yemek yiyorduk. Şimdi ahırın bir köşesine düşmüş olan işte bu Cihan Sultan hepimize yemek hazırlardı. O, Hacı'nın evinin hizmetçisiydi; sor işte kendisine. O benden daha iyi bilir. Birinde ben, Kakol Zeri için gün sayıyorken, eften püften bir nedenle Züleyha ile kavgamız oldu. Nasıldı biliyor musun? Ben Hacı'nın evine gitmeden önce, onlar can düşmanıydılar. Hacı sabah ayağını kapıdan dışarı atar atmaz, kedi köpek gibi dalaşır, yara bere içinde kalırlardı. Söylemedikleri söz, saymadıkları küfür kalmazdı. Ama ben Hacı'nın evine geldikten sonra, onlar can dostu oldular, ben de oldum onların düşmanları. Birbirinin gölgesini avlayanlar, canına susayanlar, şimdi öyle canım cicim, kuzu sarması olmuşlardı ki sorma; sanki kırk yıldır kardeşler. Ben kötü oldum, onlarsa iyi! O kadar büyü yaptılar, muska yazdırdılar, dört bir yanıma o kadar kabristan toprağı, kurt yağı, domuz kuyruğu, gusülhane suyu, ölü kemiği bıraktılar ki yanıma yöreme, artık canımdan bezdirdiler! Allah'a beni öldürsün diye yalvarıyordum. Biz biliyor musun, kocaman evde birlikte yaşardık, hayatın etrafı odalar, odaların altında da bodrumlar, havuzhane vardı. Ben, Hacı'nın evine gelmeden önce, evin gözdesi Züleyha'ydı. Ben kendim görüyordum, diğerleri it gibi ondan çekinirlerdi. Ben de korkardım; fazla çene yarıştırmazdım. Hacı akşamları eve geldiğinde önce gözdesi olan Züleyha'nın odasına geçerdi. Elbiselerini çıkarır, oturup çayını içer, bir şeyler atıştırırdı. Zavallı Züleyha çok titizdi; şartı şurtu iyi bilirdi. Aslında temizlik takıntısı vardı. Semaverin üzerinde bir damla su kurusa, leke yapsa, onu hohlayıp silip parlatmadıkça rahat etmezdi. Hacı için öyle bir ikindilik sofrası hazırlardı ki yeme de yanında yat. Yaz ayları idiyse, billur sürahiler karpuz suyuyla dolar-

dı, tavşan kanı gibi. İçine buz atar, üzerini kadifeyle örterdi, sinek düşmesin diye. Semaveri yakardı. Birkaç çeşit meyve koyardı çevresine. Hacı'nın dinlenmesi için yer hazırlardı. Oturup yaslansın diye yumuşak yastık, sırtlık koyardı. Hacı gelir gelmez, elbiselerini çıkarmasına yardım ederdi. Züleyha alırdı eline yelpazeyi, kendi eliyle onu serinletirdi. Ne kadar güzel yelpazesi vardı. Kendisi çepeçevre çiçekler işlemişti. İpekle nakışlar atmıştı, kenarlarını güzel mi güzel kumaşlarla tutturmuştu. Bugün buradayız yarın mahşerde, yarın hepimiz bir karış toprakta yatacağız, doğruya doğru. Züleyha, Hacı'ya put gibi tapardı. Hacı, öğlen yemeklerini dükkânında yerdi, akşam yemeklerini ise kadınlardan sıra kimdeyse onunla. Kahvaltıyı da geceyi geçirdiği evde yapardı. Hacı ile yatma sırası her gece birimize gelirdi. Birimizle bozuksa, onun yanına gitmezdi. Canının çektiğine giderdi. Ama ben geldikten sonra evine, daha çok benimle kalıyordu. Bu Kakol Zeri'ye hamile kalınca, bilmiyorsun Hacı'nın hallerini. Sevinçten uçuyordu. Çocuklar gibi olmuştu. Ayakları üzerinde duramaz olmuştu. Ben de olmuştum Hacı'nın evinin ışığı, aydınlığı, gözü, bir tanesi. Ağzımdan yel alsın, Hacı kıbleye değil bana doğru dururdu namaza. Sözümün üstüne söz söyleyen yoktu. Sor işte bu Cihan Sultan'a; Kakol Zeri'yi doğurduğum gün Hacı nasıl bir şenlik yaptı, nasıl ihsan sofrası açtı... Bütün mahalleyi davet etti. Neler neler yapmadı ki! Dört takım nakkal[1], pehlivan çağırttı. Kel-hokkabaz çağırttı, cambaz, ayı oynatan getirtti; evde çaldılar, oynadılar. Adak adamıştı, çocuğu erkek olsun, bir yaşına basınca Kerbela'ya götürecek, altın yağmur oluğunun altında sünnet edecek, saçlarını kesecekti ço-

[1] Kahvehanelerde, sokaklarda yüksek sesle öyküler anlatan, temsil eden kişi.

cuğun, oracıkta saçların ağırlığınca fakir fukaraya altın dağıtacaktı. Ayıma bastığımda, günde, günün bir saatinde, işini gücünü bırakır birkaç kez bana uğrardı. Hep de dolu mendille. Kumalar, kıskançlıktan az kalsın çatlayacaklardı. Ama bir şey yapamıyorlardı. Özellikle de Hacı, Züleyha'ya dayak atıp boşadıktan sonra, diğer ikisi iyice anladılar hanyayı konyayı. Ne bir laf sokuşturmalar ne sitem ne hiçbir şey. Şimdi de sana benimle Züleyha'nın kavgası nasıl oldu anlatayım. Bir gün, son ayıma basıp doğuma günler kala öyle ağırlaşmıştım, öyle hantal olmuştum ki yerimden kımıldayamıyordum. Karnım yerlerde sürünüyordu." (İşte burada ben ona dedim ki; senin bu şimdi bir tazının karnı gibi sırtına yapışmış karnın bir zamanlar yerde mi sürünüyordu? Şimdi çok güzeldir. Dümdüz olmuş!) "Eften püften bir şey yüzünden Züleyha ile dalaştık. Allah'ım şahittir ki benim hiçbir suçum yoktu. Ben, kendi odamda, güneşe karşı uzanmıştım, karnımın ağrısından yılan gibi kıvranıyordum. Kıştı, hava çok soğuktu. Bu Cihan Sultan odamı süpürüyordu. Benim odam üst kattaydı, altında ise bodrum, içinde bir sürü ıvır zıvır. Yazın girer o ıvır zıvırları yukarı kata alırdım. Birden Züleyha'nın çığlıkları yükseldi. Sağanak yağmuru gibi bana küfür yağdırıyor, merdivenleri yukarı çıkıyordu. Yukarı çıkınca, karnıma tekme atmak için sıçradı. Allah'tan Hacı yetişti, Züleyha'yı üst kattan aşağıya attı. Allah'ım şahittir ki benim hiçbir suçum yoktu. O gün kaburgaları kırıldı ve birkaç ay sonra da Hacı, onu boşadı ve evden attı. Ben bir tek kelime bile söylemedim Hacı'ya. O bir leopar gibi sıçradı ve merdivenlerden aşağı attı. Benim de kanamalarım başladı ve günüm dolmadan doğum yaptım. Öyle zayıflamıştım ki az kalsın ince hastalığa yakalanacaktım. Hacı, Züleyha'yı boşadı ve bir daha adını

bile anmadı. Ben de doğurdum. Hacı'nın diğer karıları da pıstılar ve bir daha benimle uğraşmadılar. Bir gün, Kakol **Z**eri'nin ilk yaşma bir ay falan kala, Hacı eve geldi ve haydi toparlan, Kerbela'ya gidiyoruz, dedi. Ben sevinçten bayılacaktım."

Züleyha

Yırtıcı ve öfkeli, kapı aralığında görünür

Ahay orospu şırfıntısı, sana söylüyorum! Nasıl oluyor da Hacı bir dakikalığına sana uğradığında ona ne işveler nazlar yapıyorsun, nasıl kıvırtıyorsun ki gece sırası kimdedir unutuyor, senin yanında zıbarıp uyuyor? Ne yani, siktiri boktan bir şey doğuracaksın diye. İtler yedisini birden atıyor da bu kadar oyun oynamıyor. Sen ki karnın bir kancık gibi şişmiş, yüzün bok gibi sararmış, Hacı geceleri yanına gelsin seninle düzüşüp vuruşsun mu istiyorsun? Apış arana Frenk yangısı düşsün inşallah, seni şırfıntı orospu seni!

Gevher

Uzanmış durumda

Herkes kendine göre konuşur. Tanrım herkesten daha iyi biliyor. Ben bir defa olsun Hacı'ya sıra başka birininken benim yanımda kal demedim. Siz kendiniz de görüyorsunuz, Hacı'yı gece ağırlayacak halim mi var? Ben gebe değilken bile Hacı'ya hep derdim, sıra başkasındaysa bana gelme, diye. Kendisi geliyor. O kendisi biliyor, bildiğini okuyor. Ona karşı duramam ya! Dün gece de buraya geldiğinde karnım ağrıyordu ki az kalsın çatlayacaktım. Hacı dedi ki; belki gece ağrıların başlar, iyisi ben burada kalayım. Akşam eve gelince kendin sor ondan.

Züleyha

Öfkeyle

İyi, iyi! Bak sen orospuya, arı yemiş hayâyı yutmuş! Dünya âlem biliyor ki Hacı'nm çocuğu olmaz. Olsaydı bizim üçümüzün nesi var ki sen bu siktiri boktanı doğurasın? Herkes biliyor bu çocuk Külhancı Hüseyin Mirza'nındır, seni geberesice! Anan olacak o şırfıntı sürtüğü, yüzünde feri varken mahallenin bütün külhanbeylerini çıkarırdı Hacı Haşim Hamamı'nın damına, yatardı altlarına, şimdi de bir cızgallı moruk olunca senin pezevenkliğini yapar.

Gevher

Korkuyla doğrulur. Cihan Sultan odayı süpürmeye ara verir

Anan baban olsaydı senin, ölünün ardından konuşmazdın. Onun eli bu dünyadan kesilmiş, her günü elli bin yıl olan o gün, mahşer meydanında o kendisi yapışacak senin eteğine. Tanrıya ne cevap vereceksin? (*Ağlamaya başlar*)

Züleyha

Bok yeme, çek ağzının kaytanını seni bin erkekli şırfıntı. Şimdi de başlamışsın.... (*Gevher'in karnına tekme atmak için sıçrıyor. Cihan Sultan ortaya atlıyor. Tekme bacağına geliyor. Züleyha'yı tutup geri çekiyor. Hacı'nın sesi hayattan duyuluyor. Çarşıdan yeni dönmüş. Elinde mandalina dolu mendil var. Odaya girer girmez mendili telaşla yere fırlatıyor. Gevher'in kanaması var. Kan bacağından süzülüyor, Gevher kıvranıyor. Züleyha, Hacı'yı görünce şaşırıyor, başlıyor çığlığa, sızlanmaya.*) Elinden geleni esirgeme! Evine çamaşırcı kızı getirenden hayâ, iffet beklenmez zaten. O bizdik ki elimizin sırtını güneş görmedi[1]. İnşallah sana yaptığım

[1] Hicaplıydık anlamında bir deyim.

iyilikler, evinde çektiğim o çileler haram olur, hayrını görmezsin. Şimdi de çocuğum olacak diye de şişiniyorsun. Bilmezsin, bu şırfıntı nakkalin karnını Külhancı Mirza Hüseyin şişirmiş! Senin çocuğun mu olur ki! Frenkten gelen doktor demedi mi ki senin suyun dölsüzdür ha? (*Hacı, Züleyha'nın daha fazla konuşmasına fırsat vermiyor. Bir leopar gibi üzerine fırlıyor, gırtlağına yapışıyor, sürükleyerek merdivenlere götürüyor ve hızla aşağıya, hayata atıyor. Züleyha, çığlık atıyor. Sonra bir-iki kez iniltisi duyuluyor ve susuyor.*)

Şimdi bütün bu pislikleri yazmaya mecbur muyum? Yazıp da ne olacak? Hem neden bir süredir bu kızın hayatı beynimi kemiriyor? Bunun nesi yazmaya değer? Bana ne? Bir kadının şeriatın ve geleneğin batağında çırpınmasına, birinin altından kalkıp diğerinin altına yatmasına mı gözyaşı dökeceğim? Canı cehenneme! Şimdi ortalık sakinlemişken bütün bu kılıç oynatmaların, insan kesmelerin, erkek deve gibi hırlayıp horlamaların, altından girip üstünden çıkmaların hepsi sadece belden aşağısının bir yere varması için olduğu anlaşılıyor. Bu dünyada kimin kaderi kendi elinde ki Gevher'inki olsun? Cehenneme kadar yolu var! Bu kadın bu iş içinmiş demek! Sürekli mecburiyet. Kendisini tanıyalı, sağını solunu anlayalı beri, kendi içinde onu gözeten bir heyulanın olduğunu görmüş ve bir dilenci gibi işlemediği günahlarını bağışlaması için onun eline bakıp durmuş.

Zalim bir dev; insanların etini cehennemin yapışkan ateşinde yakıp kömüre çeviren bir dev. Canı isterse de bağışlar, affeder! Ama affetmek için ücret ister. Ücreti ise ağlamak, inlemek, cızırdayıp zincirle sırtına vurmak, göğsünü yumruklamak, bayrak, sancak açıp ağıt yakmaktır. O şenliğin, sevinmenin, halay çekmenin düşmanıdır. Resimden, heykelden, şarkıdan nefret eder. Çamurdan bir insan heykeli yapsan, elin mahkûm, kıyamet günü ona can verip diriltmen gerek. İnsanı gözetleyip durur, insan ondan hiçbir şeyi saklayamaz. Her yerde insanla birliktedir. Çocukken, bana onun her yerde olduğunu söylerlerdi. Helaya gittiğimde kendimden nefret ederdim ve orada da olduğunu düşünür korkardım. Sonra evlenir. Bu da kendi elinde değildi. Hacı İsmail iyice canının şırasını çektikten sonra, kıçına bir tekme atar. Kakol Zeri benim değil, der. Sonra da kös kös gelir bu harabe eve, kilimini çulunu serer benimle, Belkıs'la, Bemunali ile, Cihan Sultan'la yaşar. Durmadan sigaya gider, durmadan Cihan Sultan'ın altından bok, solucan kaldırır ve bir avuç yontulmamış keresteyle eve gelir ve çocuğunun gözünün önünde adamlar onu çekerlei altına, sonra da birkaç şâhi bırakırlar avucuna çekip giderler. Dahası sevabı da varmış. Bu ne biçim kaderdir be? Sen, bu birkaç kişinin kirlenmiş ve irinli yaşamlarını yazmak için hangi itilip terk edilmiş sözcükleri, kavramları kâğıt üzerine dökmeye mecbur olduğumu biliyor musun? Hem, millete ne söyleyebilirim? Boku, sidiği, irini, kanı, küfrü kâğıda dökmek kötüdür! Bunlar kötüdür, iç bulandırıcıdır. İnsanın içi kalkıyor. Yazık değil mi?

Gevher'in, Cihan Sultan'ın yaşamlarının nasıl olduğunu görmüyor musun? Nelerle uğraştıklarını? Cennette mi yaşıyorlar? Kuğu tüyünde mi dönüp yuvarlanıyorlar? Sadi'nin diliyle mi konuşsunlar istiyorsun? Bunların ha-

yatı işte budur be, gördüğün gibi, dilleri de sabahtan akşama duyduğun bu dildir. Sen Cihan Sultan'ın, Molla Sedra'nın felsefesi hakkında konuşmasını mı bekliyorsun? Sen bazı gerçeklerin olduğunu unuttun mu? Hem gözlerini kapatıp gerçekleri görmeyeceksin hem de yazar olacaksın öyle mi? Olmaz!

Dahası bırakmazlar ki! Ben, çirkin çöl devinin yedi tılsımından geçip onu ayaklarımın altında ezmeliyim. Ben çölü ateşe vermeliyim; bütün kanı, irin dolu çıbanları deşmeliyim; bütün çıyanları ve akrepleri ortadan kaldırmalıyım. Ben çölü ateşle temizlemeliyim ve yerine buğday ekmeliyim.

Hep korkarsan hiçbir şey yapamazsın. İnanamıyorum sana, şaşıyorum. Sen tek başına olduğunda da kendi kendinle açıkça, örtüsüz perdesiz konuşmaktan çekiniyorsun. Sen kendinle halvet olmaktan bile korkuyorsun.

Tabii, çok açıktır. Sen depremi görmüyor musun? Ben senin sandığın kadar özverili değilim. Canımı sokakta mı buldum? Görmüyor musun depremi, evleri insanların tepesine nasıl yıkıyor? Hem, neden bütün dikkatimi insanların bu irin tabakasına vereyim? Daha güzel şeyler yok mu? Neden bu kadar çirkin ve ayıp sözcüklere mecbur eden Gevher ve Cihan Sultan'ı görmeye mecbur kalayım? Ben kabarmış âyân hevatinin[1] memelatından, şerif gençlerin asil köpüklü sidikatından, kuş misali baldırattan, yumuşak yatakiyattan, sıcacık kucakattan ve de mesteden itriyattan, rayihalı uşşaktan ve kuğu tüyünde yuvarlanan zenginattan ve nazlı ve nimetli malvarlıklıların mukavvi[2] ve muşahhi[3] yiyeceklerinden ve şurubatından, gadibatından[4] ve de hamile bakirele-

[1] Arapça. Hatunlar.
[2] Arapça. Besleyici, güçlendirici.
[3] Arapça. İştah açıcı.
[4] Arapça. Erkek cinsel organı.

rin tatlı öpüşatmdan ve makşuf[1] olmamış ve el değmemiş namusatından ve seçkin ferçlerin[2] ve duhul olmamış amatın namuslarından –ki güneş onların çıplak tenini görmemiş; ama gece karanlığı bastırınca helal eşlerinin yatağından emekleyerek kâhya için ahıra süzülürler ve karanlıkta düzüşüp kam alırlar– yazmalıyım. Öyle yazmalıyım ki okuyucunun ahlakı bozulmasın. Her şey bir örtü altında ve takiye içinde olacak şekilde.[3]

Sorun değil ki bu! Allah korusun iffet ve ahlak yolundan saparsan bir tane cep ahlak arıtma sistemi ekle yazılarına. Sayın okur senin müstehcen ve iğrenç eserlerini okuduğunda hemen bu sistemin içine öğürüp çıkarır, ahlakını arıtır ve tekrar hüp diye içine çeker, böylece ahlakı bozulmamış olur.

Ben, hoş kokulu goncalar hakkında, hoş sesli bülbüller, nimetlerin bolluğundan otuzbir çekmenin sakıncalarından ve namazın ve orucun faydalarından, safranın sıkıntılarından ve istimnanın[4] ayıplarından, yediyle[5] dehaniyle[6] iştaha gelmenin kötülüklerinden ve koruğun suyunu çekmek için ezip eziştirilmesinin rezilliğinden ve fikirlerin nuranileşmesi meclislerinin ve nûr sünnetinin faydalarından ve boy abdesti ve guslün çeşitlerinden ve türbe suyunun sevaplarından ve fitilin hususiyetlerinden ve emmare nefsin[7] temizlenmesinden ve ferçlere yapılan lavmanlardan yazmalıyım. Ama hepsini de örtü-

[1] Arapça. Keşfedilmemiş.

[2] Arapça. Kadın cinsel organı.

[3] Bu bölümde, Farsça sözcükler Arapça çoğul kurallarına göre değiştirilmiş, sözüm ona seçkin kişilerin ve aydınların kullandıkları abartılı, gösterişli, cafcaflı sözcüklere benzer sözcükler uydurularak türetilmiştir, yer almıştır. Çeviride Türkçe sözcükler Arapça çoğul kurallarına göre değiştirilmiştir.

[4] Arapça. Mastürbasyon.

[5] Arapça. El.

[6] Farsça. Ağız.

[7] Arapça. Kötü nefis.

lü, saklı ve takiye içinde. Ben incirin, cevizin, zeytinin ve de kayısının ve hurmanın ve mısırın yararlarından yazmalıyım. Ama hepsini de süslü efendilerin diliyle, dilencilerin diliyle değil. Ben yazılarımı bin perdenin altına götürmeliyim ki eşrafın meclisine götürüldüğünde dilden dile dolaşsın ve sınıflarda çiçeği burnundaki yavrularımıza öğretilsin. Ben neden bağrı çıplak gözde mahbubeme bir mektup tahrir etmeyeyim ki? "Sevgilim senin malın olayım, senin o her abdi[1] yoldan çıkaran şehla gözlerine feda olayım! Senden hoş kokulu bir çiçek hatıra kaldı bana. Hatırlar mısın İrem Bağı'ndaki misafirlikte o çiçeği memenin üzerinden aldın ve rakiplerin gözlerinden uzak, bana uzattın? Hayır, yanlış söyledim dildarım, affet beni! Ne kadar çirkin ve sıradan bir kelime kullandım. Ben yazılarımda bu denli çirkin ve açık seçik kelimeler kullanmamalıyım. Şöyle söylemem gerekiyordu: O çiçek senin göğsünün üzerindeydi. Gerçi ben defalarca avuçlarımda sıktığım o cennet narlarını koklamış, öpmüş ve yalamışım; ama onun adını kâğıda dökersem iffet caddesinden sapmış olurum. Vahlar ve eyvahlar olsun ki şimdi bu çiçeğin o geceki tazeliği kalmamıştır; benim Hafız Divanı'mm metnindeki ilham kaynağı mezarında solmuş, kurumuştur. Bu çiçek bir zamanlar senin gibi ay yüzlü birinin göğsünde yer almıştır. Bu çiçek, o gece çiçekler çiçeğinin göğsündeydi, şimdiyse benim putumdur. Benim Kâbe'mdir. Her gün ona tapıyorum. Ona namaz kılıyor, ona dileniyorum ve kuru yapraklarına öpücükler konduruyorum. Onu Hafız'ın yaprakları arasında o kadar tutacağım ki öldüğümde kefenimin arasına koysunlar: 'Şayet ey tabip gelirsen yatağımın başına, kefenimi yırtar hayata yeniden başlarım.' Sevdiceğim! Aaaah! Ne kadar ölüm-

[1] Arapça. Kul.

cül bir firak[1] devranıdır. Bir hafta oldu değil mi? İki hafta. Yanlış söyledim. Bilmiyorum ne zamandan beridir. Ben zamanı kaybettim. Sanki saatim de çalışmıyor, durmuş artık. Senin aşkın bendeki zaman, mekân, dakika, saat, gün, hafta, ay ve yıl hesabını talan etmiştir. Ama sanıyorum seni görmeyeli bir gün olmuştur. Sen beni kendimden tamamen gafil etmişsin: 'Seninle o denli meşgulüm ki ey cennet yüzlüm, kendim kendi aklımdan çıkmıştır.' Senin bakışların varlığımın ülkesini yangına vermiştir. Uykuda ve uyanıklıkta, senin yakıcı bakışların varlığımı yakıyor. Beni hiç düşünüyor musun? Senin sevdan ile yanan âşığın, aşkından delirmek üzere olduğunu hiç biliyor musun? Dün gece o kadar aya baktım ki seni orada elmastan bir sedirde yatmış gördüm. Azizem! Sana yalvarıyorum, mehtaplı gecelerde sen de aya bak, belki bakışlarımız orada buluşur ve birbirimizi görürüz. Beni kendi evine, kendi bağına ve aşkının haremine götürdüğün o mehtaplı geceyi asla unutmam. Çok iyi hatırlıyorum; kocan yolculuğa çıkmıştı ve bağ yabancılardan boşalmıştı. Sen salkım söğüdün altında, bir kanepenin üzerinde uzanmıştın. (Biliyorsun ki bana göre alafranga sözcükleri kullanmak caizdir. Şayet yatak ya da sedir veya divan dersem tatsız tuzsuz bir şey olur.) Neyse, sen kanepenin üzerinde uzanmıştın ve ben senin ayak parmaklarının uçlarına öpücük konduruyordum. Salkım söğüdün titreyen dalları, senin sevgili yüzüne düşen ayın çizgilerini dans ettiriyor ve yüzme havuzundaki fıskiyenin mırıltıları kulaklarıma aşk nağmeleri söylüyordu. Ah, o gece senin bakışların, senin yakıcı bakışların, meleksi sükûtiyle nasıl da canıma hasret neşteri vuruyordu. Biliyorsun senin bakışların sessizdir; fakat konuşur. İnsanın yüreğini eritir. Yüreği

[1] Arapça. Uzaklık, hicran.

istila eder. Sen benim ruhumsun, dünyamsm. Ne zaman senin bu embesil kocan... (sevgilim dediğim gibi ben alafranga kelimeleri pervasızca kullanırım. Embesil, cahil ve aptaldan daha iyidir. Sen de benimle aynı fikirdesin; şayet senin cahil ve aptal kocan diye yazarsam hakaret olur. Ama embesil daha bir biçimlidir, tatlıdır, seçkindir. Hiç hakaret yükü yoktur ve bunda sevgilim senin de anlayacağın bir letafet var ve beni affedersin.) Neyse, senin bu embesil kocan için bu kadar kolay elde edilir olduğunu, canının istediğinde kendini beğenmiş bir şekilde ve aldırmazca seni sahiplendiğini düşündükçe beynim patlıyor. Seninle ben birbirimiz için yaratılmışız. Benim hayatım ebedi gecenin muhakına[1] girmiştir. Sadece senin aşkın beni bu vartadan kurtarabilir. Sevgilim, gel benim gecemi aydınlat. Beni halvetine çağır ve vuslatın kadehini ver elime. Ne zaman senin dudaklarının halâvetini[2] ve başka bir erkeğin –senin kocan olsa dahi– onları elinde bulundurduğunu düşünsem, kıskançlıktan bütün dünyam kararıyor. Bazen intihar etmeyi ve acılardan kurtulmayı düşünüyorum. Ama iki nedenden dolayı bunu yapmıyorum; birincisi şu ki intihar; kebire günahlardan sayılır ve ikincisi de şu ki seni görme umuduyla yaşamak istiyorum. Dün postacı yurtdışından gelen bazı mektubatla birlikte Mısır'dan gönderilen El-Yarağ İbne-El-Yırtığmagad'ın kitaplarını da getirdi. Ben bu yazar hakkında sana çok söz etmiştim ve ondan ne kadar hoşlandığımı söylemiştim. Bu yazarın kaleminin ne kadar iffetli olduğunu bilemezsin. O kadar ince, latif ve zarif yazar ki insanın ruhu göklerde, meleklerin hariminde, paklıktan ve iffetten başka bir şey olmayan yerde uçar. Benim Hafız'ım şöyle der: 'Ta-

[1] Arapça. Ayın görünmediği son üç gece.
[2] Arapça. Tatlılık, şirinlik.

haret yoksa Kâbe ve puthane farksızdır – ismetin olmadığı evde hayır olmaz.' Ben Arap edebiyatını pek severim. Bu şaşılacak şey değil, çünkü ben daha sübyanlığımdan üstadın döşeğinin yanında sarf-i siyuti ve muganniliк[1] öğrendim. Bu kutsal dilde, iffetli söyleyip yazmaktan başkası mümkün değil. Ne yazık ki halk bir şeyden anlamıyor; yoksa Farsçanın aydınlanması ve lavmanlaşması için Farsçanın iffetli olmayan sözcüklerinin yerine Arapça sözcükleri koyarlardı ve esasen mümkün-i mühim Farsça yerine Arapça lügat ve kelime kullanmalıydılar. Sevgili kafanı şişirdim. Bu mektup âşıkane olmalıydı; Arapça lisanının Farsçaya nazaran daha faziletli ve üstün olduğu hakkında değil. Ben Arapçaya taparım. Hayıflar olsun, bin kere hayıflar olsun ki senin sevgilim bu gani lisana aşinalığın yoktur. Olsaydı bütün mektuplarımı Arapça yazardım sana. Ama sende bu tür konular hakkında üstün zevk olduğundan birkaç noktayı zikretmeye yelteneceğim. Kastım, şu İbne-El-Yırtığmagad'ın yazılarıdır. Ondan bir hikâye okudum, özeti şöyle; Yemen'de yeniyetme bir genç, maşukunun kocasının ciğerini hançerle yırtar. Bu bir aşk hikâyesidir ki marifetünnefis[2] ile karışmıştır. Sen sevgilim marüfetünnefsin ne denli mühim olduğunu bilirsin. Ama bilmezsin onu hangi izzet-i nefis kurallarına uygun olarak yazmış ve aynı zamanda zarif bir aşk hikâyesi olmasına rağmen, onun fazıl muharriri iffet yolundan zerrece sapmamıştır ve bütün olup bitenler beynelsütur[3] malum ve açık olmasına karşın, asla öpücükten ve o malum iğrenç işten ve o pis, çirkin ve müstehcen lügatler ve işaretlerden ki masla[4] olmuş Farsça lisanına hastır, bir eser yoktur.

[1] Arapça. Dilbilgisi ve müzik.
[2] Arapça. Nefsi tanıma.
[3] Arapça. Satır arası.
[4] Arapça. Kulağı, kuyruğu kesilmişlik.

Kelamın hülasası şu ki; âşık bir genç, geceleyin kocasıyla yatmakta olan maşukunun kocasını hançerle öldürür ve aynı yatakta, kan gölü içinde maşukuyla cima eder. Heyecan dolu bu hikâyenin her satırında senin yüzün görünüyordu. Yeniyetme (benim gibi) bir gencin bütün varlığını yakıp kavuran ve yolunun üzerindeki dikenleri söküp atmaya mecbur kılan iki fettan kara göz. Keşke benim de cesaretim olsaydı. Ama beni kısas yapacaklarını ve böylece seni görmekten mahrum kalacağımı bildiğimden hâşâ ve asla böyle bir işe kalkışmam. Ama bana söyle sen ne zaman benden habersiz Yemen'e gittin? Neden o gencin hayatını kararttın? 'Muallimin sana hep şaka mı, şuhluk mu öğretti – kaş çatmalar naz etmeler cefa ve zulmetmek mi öğretti'[1]. Sen bu fitneliği, bu büyücülüğü kimden öğrendin? Şunu bilmelisin ki benim hayatımın güneşi gelmiş çatının kıyısındadır artık. Eeey mahbubum, putum! Gel ki canımı ve bütün vücudumu yoluna feda edeyim! Gel ki senin bir tek bakışını ve gülüşünü arzulamaktayım! Aaaah ki 'Yanıyorum da dumanım görünmüyor!'"

Başına küller olsun senin! Gevher, Cihan Sultan, Kakol Zeri ve Belkıs yok mu artık? Görünmezlik sürmesi çekmişler ki kimse onları göremesin, değil mi? Şayet Cihan Sultan kötürüm olmuşsa, yatalak olmuşsa, yıllardır yerinden kımıldayamamışsa ve altı sidikten, boktan ve solucandan yarılmışsa kızıl güllerden yatağında yattığını mı yazacaksın, göksel meleklerle koyun koyuna olduğunu mu yazacaksın? Okurun içi kalkacakmış, canları cehenneme! Yazdığın kitabı bir köşeye fırlatacaklarmış, canları cehenneme! Bunlar varlar ve soluk alıp veriyorlar! Yaşamları da işte gördüğün gibidir. Sen de onların içindesin ve olduğu gibi göstermelisin, onların kendi dillerini ağızlarına ko-

[1] Hafız'dan bir dize.

yup konuşturmalısın ve işlerine gelen sözcükleri kullanmalısın, kendi kantarlarıyla tartmalısın onları!

Doğru söylüyorsun. Ülkede her çeşit insana ihtiyaç var nasılsa. Hem seçkin bayların ve bayanların yazarı hem de yoksulların yazarı. Her dem eli bu gözde, seçkin bay ve bayanların çevresinde dönen bir yığın yazarımız var nasılsa. Bir gece bu seçkinlerin eğlencelerine katılırlar ve karanlıkta bir kadını yakalayıp ve onunla fingirdeşirler, sabah olunca da kalkar belden aşağısına ait hikâyeleri "kaleme" alırlar ve dahası bu yazdıklarını da yeni zamparalıklarına ve orospuluklarına malzeme ederler. Uzmanlıkları da bir tek bu iştir! Onların ne Gevher'den ne Cihan Sultan'dan, ne böyle yaratıkların varlığından haberleri var ne de onların dilini bilirler.

Kakol Zeri

O avare bülbül benim işte; dağı, bayırı dolaşan benim. Zalim babam beni öldürdü, namussuz üvey annem etimi yedi ve sevecen kız kardeşim kemiklerimi gül suyuyla yıkadı ve bir ağacın altına gömdü. Ben de bir bülbül olup uçtum, kondum ağacın dalına. Ama benim kız kardeşim yok. Erkek kardeşim de yok. Ben yalnızım. Yapayalnız. Heeeey! Ne kadar çok balık var havuzda. Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on, on bir, yirmi, otuz iki, yüz taneler, bin taneler! Devin ağzından duman çıkıyor. Hamamın külhanı gibi. Dev duman olup uçtu. Ben onun ömrünün camını yere çarptım, kırdım. Birdenbire duman oldu. Gümbür diye yere düştü duman oldu. Hamamın dumanı gibi. Ben hamamı sevmem. Ben bir daha hamama gitmem. Nüşür[1] çamuru gözüme kaçıyor. Elim ayağım nasır bağlar, annem taşla durmadan ovar, canım acır. Gözlerime sabun köpüğü kaçar, o kadar çok yanar ki gözlerim! Başımı durmadan suya sokar, çıkarır. Durmadan su yutarım. Ben bir daha hamama gitmem. Annem yemek getirir hamama, yeriz. Ekmek, marul ve de sirke. Hamam çok iyidir. Kadınlar lokma yaparlar, birbirinin ağzına koyarlar. Annem başımı yıkar. Sabun köpüğü kaçar gözlerime. Nüşürün suyu da kaçar gözlerime. Annem kömürlüğe gitti. Kömürlük gecedir. Gündüzle-

[1] Kilden yapılmış küçük bir taş. Hamamda yıkanırken kullanılırdı.

ri de kömürlük gecedir. Gece ise çok gecedir. Ben kömürlükten korkuyorum. Dev, kömürlükte saklanmış, oraya gidersem ayağımdan yakalar, atar ağzına ve bir lokmada yutar beni. Beyaz bir güneş havuzdayken Ahmed Ağa ile kömürlüğe gideceğim ve annemi oradan alacağım. Odamızın kapısı hep kilitlidir. Ahmed Ağa büyüktür, dev onu yiyemez. Ahmed Ağa kendi evlerinin eşiğinde durdu. Odasının kapısı bizim kapıya benziyor. Onun odasının kapısı açıktır. İçi görünüyor. Ama bizim odamızın kapısı kilitlidir.

"Ne yapıyorsun Kakol Zeri," dedi, "sana demedim mi havuz kenarına gitme diye, havuza düşersin, balıklar yer seni, demedim mi? Gel al bu kebabı, götür Cihan Sultan'la birlikte yiyin."

Çok lezzetliydi. Ben kebabın ekmeğini çok severim. Ben şekerlemeyi, pişmaniyeyi, poğaçayı çok severim. Ama uzun zamandır yemedim. Ben elime ne geçerse yerim. Annem gelmedi. Odamız kilitli. Kömürlükte gece. Kapısı izin vermez ki güneş içeri girsin. Güneş havuza düşünce kımıl kımıl kımıldar. İçi mavidir. İçi karadır, balıkların gözleri gibi. Gözlerim acıdı. Dev, annemin üzerine düştü, ağzını yedi onun, memelerini avuçladı. Ben bebekken annemin memelerinden süt içmişim. Durmadan sıktı, sıkıştırdı, sarstı. Ben gözlerimi yorgandan dışarı çıkarmış onları seyrediyordum. Annem durmadan, "Ah öldüm... beni öldürdün," diyordu. Annemin canı acımıştı. Ama devden çok korkuyordu. Ona, "Kurbanın olurum," diyordu. Dev, annemin şalvarını çıkardı. Onu yemek istiyordu. Annem o kadar çok kurbanın olurum dedi ki sonunda dev yoruldu ve uyudu. Belki de annem hiç dönmeyecek. Dev onu yedi. Benim artık annem yok. Babam da yok zaten. Keşke Ahmed Ağa benim babam olsaydı.

Cihan Sultan

Gevher kaybolduktan sonra, Allah helal etsin bir lokma kebap ya da az bir şey çorba geçti boğazımdan. Allah ömürler versin; Ahmed Ağa verdi. Kaç gün oldu bilemiyorum. Güneş çıkmaz ki burada bileyim. Durmadan yağmur yağıyor, yağmur, yağmur... Geceyle gündüz birbirine yapışmış. O kadar çok yağmur yağdı ki bu ahırın tavanı da az kalsın üzerime çökecek, ben de hepten rahat edeceğim. Bilmem ki neden canımı almaz da kurtarmaz beni? Ben neye yararım ki? Bütün vücudum sidik, bok, solucan içinde. Hiçbir yerimden haberim yok! İşte sadece bu kokudan anlarım. Allaha sığınırım. Dedim ki; "Kakol Zeri git Ahmed Ağa'ya söyle bir dakika insin buraya, işim var!" Ayağım yok ki ayaklanayım, bakayım Şeyh Mahmut Hakkâk bu kez kime pazarlamış onu. Keşke bir koca bulunsaydı ona. Daimi. Artık siga gitmeseydi. Şimdiye kadar hiç geceyi dışarıda geçirdiği görülmemişti. Bırak Belkıs kıskancından çatlasın, kerhane orospusu.

Önce Şeyh Mahmut gelir avluya, herif de peşinden. Şeyh Mahmut, "Ya Allah!" der, herif de "Ya Allah," der. Sonra birlikte onun odasına geçerler. Gevher onlara çay demler ve yüzünü sıkı sıkı kapatır. Selam verir. Onlar otururlar. Şeyh Mahmut der ki, "Hanım, Murat Han, Kaşkailerin Derşol aşiretinin hanlarındandır, size taliptir." Gevher, "Kendilerinin kölesiyim, siz bilirsiniz," der. Şeyh Mahmut onun vekili

olur ve siga nikâhını okur. Bir çay içer ve kalkıp gider işine. Belkıs yansın diye. Gevher'e yazık. O siga olacak kız mı? Ona demeli ki, Gevher'in evi barkı varken sen sokakta tezek toplardın. Şimdi zelil olmuşken mi görürsün onu? Tanrı hiçbir kulunu zelil etmeye! Mülkü, barkı varken senin gibi yüz tanesi ona hizmetçilik ederdi. Hacı'nın alıp verdiği nefesti Gevher. Gevher'in hiçbir günahı, suçu yoktu. Tanrı'nın maslahatıymış, zelil etti işte. Bir demet yaban gülüydü. Hacı'nın evine geldiğinde el değmemiş sedefti adeta. Külhancı Mirza Hüseyin de kimin boku olur ki; Gevher tenezzül edip onun yüzüne bile bakmazdı. Bunu Züleyha kıçından uydurmuştu. Kendi hayatını da Gevher'in hayatını da kararttı. Ben, Kakol Zeri'nin burnu kanadığı o gün kendim Gevher'le birlikteydim türbede.

"Git bak bakalım Ahmed Ağa gelmişse söyle bir geliversin buraya," dedim ona. Ahmed Ağa geldiğinde elbiseleri sırılsıklamdı. Uzakta, eşikte durdu. O kadar uzaktı ki konuştuklarını zorlukla duyuyordum. Benim pis kokularımdan kimse bana yaklaşmıyordu. Öyle kokuyordum ki. Belkıs diyor ki; "Yedi ev öteye geliyor pis kokuların!" İşte o zaman gitti ve içeri de hiç girmedi. Kim yaklaşabilirdi ki bana! Geldi, "Nasılsın?" dedi. "Eh işte... şükürler olsun," dedim. "Gevher'i merak etme, buluruz. Nerede olursa olsun, ortaya çıkar," dedi. Sonra da hemen çekip gitti. O kadar kokuyorum ki, herkes kaçıyor benden, Gevher'den başka. O, benim altımı değiştiriyor. Hiçbir işe burun kıvırtmıyor. Böyle bir insanın namaza mı ihtiyacı olacak! Diyor ki, "Nefesin gidip geldiği sürece, aklm başında olduğu müddetçe namaz kılmalısın. Göz işaretleriyle eğilip kalkmalısın. Necasetli olsan dahi, önemli değil." Ben, kaş göz işaretiyle eğilip kalkamam. Belime kadar solucanlar içinde,

bok içinde. Tanrı da kaçar benden Belkıs gibi. Belki Azrail de canımı almaya geldiğinde kokumdan bana yaklaşamaz ve kaçıp gider. Hacılar ayında tam iki yıl olacak yatalağım. Hacılar ayı gelmedi daha. Belki de gelip gitmiş. O günler, Hacı Müslüm'ün evinden bize kurbanlık et getirdiklerinde hacılar ayıydı. Kurban bayramlarında akşam olunca, satın alınan koyunları bahçeye bağlarlardı, önlerine karpuz kabuğu koyarlardı. Sabah, kasap gelinceye kadar zavallılar meler dururdu. Sanki başlarının kesileceğini bilirlerdi. Tanrı onlara, "Siz cennet kuzularısınız. Hacılar bayramında kafanızı kestiklerinde siz doğruca cennete gideceksiniz," demiş. Durmadan meler ve yavrularını çağırırdı. İşte bu Kakol Zeri gibi; hani üç gün önce annesinin peşinde dolaşıp duruyor, meliyordu ya, öyle. Yirmi yıldan sonra çıplak kıçıma tekmeyi attı ve evinden kovdu. Hüseyin'in haksız yere dökülen kanının hakkı için, bütün gövdesi kurtlanıncaya kadar bu dünyadan göçmesin; nasıl ki benim ve Gevher'in günümüzü kararttı. Kakol Zeri, anasının karnından çıkıp da sıcak küle düştüğünde, Hacı koşarak geldi, önce kamışına baktı. İşte o zaman kız değil de oğlan olduğuna inandı. Kucağına aldı. Öptü, öptü durdu. Sonunda Kamer elinden aldı bebeği, "Üşütür," dedi. Kendim sabah erkenden gittim Kamer'lerin evine. Dedim gel Gevher doğuracak. Kendi ellerimle kerpicini bağladım[1]. Çamaşırlarını çıkardım. Kurban gözü sürdüm[2], kırk besmele çektim, kem göz okudum, kurt dişi, turfanda tuz ve de sırtlan amı bağladım. Hazırladım, boynuna asacaktım. Kuymak pişirdim. Kendim çivit getirdim sağ sol du-

[1] Kerpiç bağlamak; bir töre. Yenidoğan bebek belenirken sırtına bir kerpiç bağlanır.

[2] Nazar değmesin diye, kurbanlık koyunun kurutulmuş gözü ıslatılıp kişinin ensesine sürülür.

vara çizdim. Kakol Zeri için çizdiğim nişan kıbleye bakan odanın duvarında duruyor hâlâ. Bebek maşallah bir gemi gibiydi. Artık Muşir Çarşısı'nda ne kadar tatlı, ne kadar macun vardıysa Hacı'nın evine getirdiler. Ne kadar nakkal varsa haber edildi. İnşallah diliniz kurtçuk yuvası olsun! Siz yarın tanrıya ne cevap vereceksiniz? Aman Tanrım! Gevher'e yazık oldu. Şeyh Mahmut'a söyledim, "Madem ben şimdi kötürüm oldum, eğilip kalkamıyorum namazım ne olacak?" "Yok bir şey, aynı yattığın yerde kaşınla gözünle eğilip doğrul, otur, kalk," dedi. Kız neden geceyi dışarıda geçiriyorsun ki millet arkandan bin laf etsin, çocuğun da anasız civciv gibi o yana bu yana koşsun cik cik etsin? İnsanın içi yanıyor onu görünce. İnsan bir düşünmez mi ki zavallı Kakol Zeri'nin ve de Cihan Sultan'ın bu harabe evde başlarına neler geldi? Belkıs'ın boku kimyadır, insanın kesik parmağına bile işemez o. Ona, gel dedim inandığın kim varsa onun hatırı için, gel de bir dakika altımı az kaldır, kurtçuklar gövdemi kemiriyor. Kalktı bana dedi ki, "İhtiyar sırtlan, sen istiyorsun ki bir kişi el pençe divan senin yanında dursun, altını alsın, temizleyip paklasın. Böyle biri tahtalıköyde Cevanabad'da yatıyor. Neyine senin? Geberirsen gökler yere mi iner? Sen bizi çıldırttın, zelil ettin. Usandırıp geberttin. Pislik kokusu, yedi komşu öteden duyuluyor. Neden gebermiyorsun biz de kurtulalım?" İnşallah Gevher'in derdi sarar; seni de esrarkeş kocanı da! Ne zaman hamama gitse kırk batman gümüş tas olurdu yanında, gümüş tepsi olurdu. Kendim her işini görürdüm. Saçları, Reşt gülabdanı gibi kokar, akardı omuzlarına. Saçları karışıp da düğümlendiğinde bir saat taraman gerekirdi açmak için. Saçları ipek kementti. Uçlarında ateş taneleri gibi yanan altın habbesi. Teni, gövdesi bir parça billur. Hacı, onu üç ka-

dına kuma getirdi. Üçünün de ocağı söndü. Gevher gelince, hepsi onun yanında sönen yıldız oluverdi. Kumalar sayısız büyü yaptılar; muska, dua yazdırdılar. Tanrı'nın gücüyle, onlar büyü yaptıkça, muska yazdırdıkça, Hacı onu daha fazla sevdi. İlk gece, Hacı onu elde edince, Kakol Zeri'nin dölü düştü anasının rahmine. Hacı adak adadı; erkek olursa onu Kerbela'ya götürecekti, altın yağmur oluğun altında kamışını sünnet ettirip, saçını kestirecekti, saçının ağırlığında altın verecekti fakir fukaraya. O gün olmasaydım, Züleyha tekmeyi indirecekti karnına, bebeğini düşürecekti. Ben tuttum arkasından ve Tanrı'nın isteğiyle Hacı kendisi geldi ve merdivenlerden hayata fırlattı. Orospu kancığı laf çıkarmıştı, güzel bir tanecik Gevher'imin bebesi Hacı'nın değilmiş, Külhancı Mirza Hüseyin'denmiş güya. Mirza Hüseyin kim olur; çamur suratlı herif! Baştan aşağısı pislik kokardı. Gevher ona tenezzül bile etmezdi. İyi oldu Hacı tekmeyi indirdi kıçına, attı evden. Tanrım sen kendin tanıksın; çocuk Hacı'dandır. Ben o gün türbede onun yanındaydım burnu kanayınca. Kendi iki gözümle gördüm çocuğun burnuna nasıl bir yumruk indi de kan fıskiye gibi sıçradı, sonra da çocuk bayıldı. Şimdi kim Tanrı'ya hesap verecek? Hacı, birden Züleyha'nın saçlarını doladı eline, sürükledi merdivenlere kadar, sonra da fırlattı hayata, beli kırıldı. Bir daha iftira etmesin diye. Zavallı yavrum Gevher. Çocuğun burnu kanayınca, türbedekiler salâvat getirdiler, yolu açtılar, itekleyip türbeden dışarı attılar. Türbenin avlusunda çepeçevre sardılar onu. Herkes, "Neden bu haramzadeyi Ağa'nın türbesine getirdin?" diye bağırıyordu. Yavrum, Gevher'in beti benzi solmuştu. Sonunda büyüler, cadılar, muskalar işini görmüştü. Gevher'in hayatı oldu kapkaranlık bir gece. Hacı, "Senin işinde işler var, bir bit

yeniği var. Şu ana kadar inanmıyordum. Çocuk bendendir diye düşünüyordum. Ama şimdi türbede burnu kanayınca hiç şüphem kalmadı. Çocuk mutlaka başkasındandır. İmam yalan söyleyecek değil ya!" Gevher ne kadar inlediyse, yalvardıysa, iki ayağıyla Kuran'ın üzerine çıkıp yemin ettiyse de Hacı ona inanmadı. Evinden attı. Karıları da gitti amcıklarına kına bağladılar. Tanrı'nın istediği olur nihayet. Biz zayıf kulların elinden ne gelir ki! Ama bu zulümdür, zulüm! Sen her şeyi kendin çok çok iyi biliyordun, zavallı kimsesiz bir kızı sidikli bir paçavra gibi rezil etmemeliydin. Sen kendin çok iyi biliyordun, çocuk Hacı'dandı. Neden ona yüzsuyu döktürdün? Hem benim Kerbela'ya gidişim de yandı. Gevher Hanım, Hacı'ya, "Ben Cihan Sultan olmadan şuradan şuraya bir adım atmam. Onu da Kerbela'ya götürmeliyiz," demiş, Hacı da kabul etmişti. Yanlarına alıp götüreceklerdi beni de. Benim kara bahtımdan işte böyle olmalıymış! İmam çağırmamıştı demek ki. Şayet o gün Züleyha o çıngarı koparmamış olsaydı, ne kendi hayatı kararırdı ne benim ne de Gevher'in ne de Kakol Zeri'nin. İmam istememişti demek ki. Hiçbir zaman ne Kerbela yüzü görürüm artık ne de Necef! Demek ki İmam'ın ayağına, türbesine gitmeye layık değilmişim. Olsun! Tanrı'nm dediği olur!

Ahmed Ağa

Şehname'den uzun bir parça okur.

Belkıs

Ben Ahmed Ağa'ya feda olurum, nasıl da ağlıyordu. Kurban olurum. Sanırsam ağıt kitabı okuyordu; öyle ağladığına göre! Ciğerime alev düştü. Kitabı okuyor, bir ağlıyor bir ağlıyordu! Bakkal Meşdi Ali de Safer ayında, Muharrem ayında bu kitaplardan okur, millet de başlar ağlamaya. Ama Ahmed Ağa yüksek sesle ağlamıyordu. Gözleri kızarmıştı, dolu doluydu. Öğlendi, okuldan geldiği gibi odasına geçti. Bir parça ekmek yedi mi yemedi mi belli değil. Gelir gelmez, Kakol Zeri de kavrulmuş cin gibi koşarak peşine takıldı. Odadan çıktığında da elinde ekmekle kebap vardı. Ahıra götürdü Cihan Sultan için. Oturup birlikte yediler. Ahmed Ağa çok zayıflamış. Gevher kaybolalı bu adam her gün biraz daha eriyor. Sanırsam Gevher için ağlıyordu. Şimdi Muharrem ayı değil ki insan ağıt kitabı okusun. Geceydi. Hava bulutluyken, yağmur yağdığında insan anlayamıyor ne zaman gece oluyor. Ben gittim Şahçırağ'a bir mum yakayım diye. Şükürler olsun; sanki yer ağız açmış da Gevher'i yutmuş. Biliyorum, gelmez artık. Dedim bir an evvel adak adadığım bir düzine mum yakayım adağım yok sayılmadan. Hamama gittim, paklanayım diye bir suya dalıp çıktım, çarçabuk da çıkıp türbeye gittim. Ben cünup olmam ki. İşte bu ayda bir namazsız kaldığımda[1] hamama giderim. Benim ce-

[1] Ay hali olma kastediliyor.

nabet boy abdestim yok ki! Bemunali'nin ciğeri yansın inşallah, şimdilerde parmak bile atmıyor. Şahçırağ tenhaydı. Ama Gevher, çocuğuyla Ağam Şahçırağ'a gittiğinde, Kakol Zeri'nin burnu kanadığında türbe çok kalabalıkmış. Duaları okuyan geldi yanıma, "Sana da ziyaret duası okuyayım mı?" dedi. "Hayır birader! Ben adak adadım, bir düzine mum yakıp gideceğim," dedim. Yüzümü sıkı sıkıya kapatmıştım. Ağanın türbesinde insanın yüzünün görünmesi çok günahtır. İlk mumu yakmak isterken bir molla yamağı bana yanaşarak kulağımın dibinde fısıldadı: "Bibi siga olur musun, muta nikâhı? Bir Müslüman genç var burada. Ağayı ziyarete gelmiş. Sen de gel bir sevap eyle!" Yüreğimin bağı koptu, elim ayağıma dolandı, mum elime damladı. Elimin tersi yanıp tutuştu. Aceleyle, "Birader benim kocam var," dedim. O zaman molla yamağı yanımdan hemen sıvıştı. Sanırsam Gevher de böyle siga oluyor. Ama o Şeyh Mahmut Hakkâk ona erkek buluyor. Kaç kez kendi gözlerimle gördüm. Gevher evdeyken, Şeyh Mahmut bir erkekle eve geldi. Oracıkta siga nikâhını okudu, sonra onları orada bıraktı, kendisi çekip gitti. Keşke ben de siga gidebilseydim. Kocam var dedim. Ama kocam yok gibidir. İki yıldır almış beni, hiçbir halt edemedi ve ben hâlâ bakireyim. Ona da koca mı denir? Beni neden almış? Kıçını kollayayım, önüne esrar mangalı getireyim diye. Tanrı da alıp götürmez ki yakam kurtulsun elinden. Ama bilmiyorum ki; beni siga etmek isteyen herif çopur suratımı görünce de ister mi? Hayır, asla istemez. Önce yüzümü görmek ister. Bir bakış helaldir. Görünce de sırtını dönüp gider. "İstemem," der. Allah benim bu suratımı kahretsin. Türbeden dönünce gördüm; Ahmed Ağa'nın odasının ışığı açıktı. Bemunali gelmemişti daha. O geç gelir. Geceleri kahveha-

neden geç çıkar. Hemen odaya geçtim. Ütüye köz koydum, Ahmed Ağa'nın gömleğini ütüleyeyim diye düşündüm, biraz geç gideyim odasına; geberesiye Kakol Zeri uyumuş olsun diye. Şırfıntı anası ortada yokken kayıplara karışmışken; yapışmış Ahmed Ağa'ya. Ahmed Ağa, bana bir şeyler yapmak isterse Kakol Zeri'nin önünde yapamaz ki. Kalktım, yüzüme gözüme bir el çektim. Allık sürdüm. Pulluk çeksem geç olacaktı. Getirip kaynatmalıydım. Olmazdı. Bir şeftali çekirdeğini çarçabuk ateşe koydum, içini çıkardım, kaşlarıma çizgi attım. Bir damla da gülyağı vardı, süründüm. Kalkıp çamaşırları alarak Ahmed Ağa'nın yanına gitmek istedim. Önce kapının ardında kulak kesildim. Biriyle konuşuyor gibiydi. Ahmed Ağa'nın önünde hep bir kitap durur. Şiir okurken sanki şarkı söylüyor. Ama şarkı söylemiyor. Minberdeki mersiye okuyanlar gibi okuyor. Kapıyı araladım. Oturmuş, önündeki kitabı okuyor, gözleri dolu. Sanırsam ağıt kitabı okuyordu. Beni görünce, hemen kitabı yere bıraktı, yüzünü öbür yana çevirdi. Hoşlanmamıştı orada olmamdan. Biraz bakınca fark ettim; Kakol Zeri orada değildi galiba. Sevindim.

"Çamaşırlarını getirdim," dedim.

"Yere bırak," dedi. Tekrar yüzünü çevirdi. Bana bakmamak için.

"Kakol Zeri yok galiba," dedim.

Öylece duvara bakıyorken, "Mirza Esedullah'ın karısı buradaydı, annesinin olmadığını görünce, alıp götürdü, annesi bulununcaya kadar bakacakmış. Çamaşırları bırak orada dursun," dedi.

Daha da konuşmadı. Dönüp yüzüme bakmadı bile. Aklı Gevher'de öyle kalmış ki yemeden içmeden kesilmiş.

Çamaşırları kapının yanına bıraktım, dedim ki; "Ahmed Ağa bana göre bir işiniz yok mu?"

"Hayır," dedi.

Yüzü yine duvara doğruydu, dönüp yüzüme bakmadı. Bütün allığım, bezeğim boşa gitmişti. Keşke dönüp de bir baksaydı. Allah bildiğini yapsın. Çok huysuz. Bir kelime daha etsem bağıracaktı. Gevher'le o kadar kırıştırır, bana gelince sırtını çevirir. Şükürler olsun ki Allah bu orospuyu yoklara karıştırdı. Ama nasıl olur gelmez! Çocuğu burada. Nerede olsa çıkıp gelir sonunda. Bunu hiç düşünememiştim. Allah beni kahretsin; mum yakmayı aceleye getirdim. Birkaç gün beklemeliydim. Hiç akıl işi değil, çocuğunu bırakıp gitsin.

Kakol Zeri

Hepimiz sofraya oturduk. Ben, Mirza Esedullah ve Ali Ağa'nın –ki benden daha büyüktür– annesi ve Şevket Hanım, İşret Hanım ve Yusuf. Yusuf süt emer daha. Beşikte uyur. Yusuf, sofrada yoktu. Daha diş çıkarmadı. Sofraya oturamaz. Kübra Hanım'm memelerinden süt içer. Kübra Hanım, Ali Ağa'nın annesidir. Şevket Hanımın, İşret Hanımın ve Yusuf'un da annesidir. Ben de küçükken annemin memelerinden süt içerdim. Şimdi sadece o herif annemin memeleriyle oynuyor, sütünü içiyor. Kübra Hanım, memesini Yusuf'un ağzından çektiğinde o ağlıyor. O da tekrar memeyi onun ağzına veriyor. Ahmed Ağa var, Cici'm var, Belkıs da var. Annem yok. Burada sadece Mirza Esedullah ve Şevket Hanım, İşret Hanım ve Yusuf'un annesi Kübra Hanım var. Mirza Esedullah'ın evinde bir sürü yiyecek var. Bizim evimiz de Mirza Esedullah'ındır. Mirza Esedullah ve Kübra Hanım bizim evimize gelir ve Ahmed Ağa'dan, Belkıs'tan ve annemden para alırlar. Anneme derim ki, "Kübra Hanım'a neden para veriyorsun, ne alacaksın ondan?" O da der ki, "Bu içinde oturduğumuz odanın kirasıdır." Şimdi kapısı kilitlidir ve annem orada değil, ben de orada değilim. Hem bu ev Mirza Esedullah'ındır hem de bizim ev Mirza Esedullah'ındır. Ben de bizim olmayan ve Mirza Esedullah'ın olan evdeyim şimdi. Ben artık bizim olan ve Mirza Esedullah'm olan evden geldim, Mirza Esedullah'ın, Kübra Ha-

nım'ın ve çocuklarının evine. Kübra Hanım, elimden tutarak beni sofraya oturttu ve kendisi yemek getirmeye gitti. Ben sofrada otururken, Mirza Esedullah ve Ali Ağa vardı sadece. Şevket Hanım ve İşret Hanım da vardı. Sofrada ekmek vardı, su vardı, yeşillik vardı. Sonra Kübra Hanım çok kocaman bir tepsiyle geldi. Tepsiyi taşırken paytak paytak yürüyordu. Güveçte et yemeği ve lahanalı pilav vardı, soğan da vardı ve dövülmüş et de vardı tepside. Kuşbaşı da vardı. Kocaman tepsinin içinde bir tane de küçük tepsi vardı. İçi lahana pilavı ve kuşbaşı doluydu. Burada çok yiyecek var. Önce Mirza Esedullah lokma aldı. Elleri kınalıydı. Sokaktaki eşeklerin alnında olan boncuklardan vardı Mirza Esedullah'm parmağında. Kübra Hanım bana, ye, dedi. Ben de lokma yapmak istedim; ama elim tepsiye yetişmedi. Kübra Hanım, bir parça ekmek kopardı, önüme koydu. Üzerine lahanalı pilav koydu, hem de kuşbaşı koydu. Et suyuna doğranmış ekmek de yedim dövülmüş etle. Mirza Esedullah dedi ki, "Bunun annesi kaç gündür kayıp?" Kübra, "Bilmiyorum, kaç gündür diyorlar," dedi. Mirza Esedullah bir şeyler söyledi sonra Kübra Hanım dedi ki, "Bir yere gitmiş değil. Bir adamla gitmiş, birkaç güne ortaya çıkar." Sonra Ali Ağa güldü. Sonra da Mirza Esedullah sıkı bir şamar indirdi Ali Ağa'nın ensesine. Sonra Ali Ağa ağladı, pilavlar ağzından kucağına döküldü. Sonra da sofradan kalkıp gitti. Sonra da Kübra Hanım, Mirza Esedullah'a çıkıştı. Sonra Mirza Esedullah bir şeyler söyledi. Sonra Kübra Hanım dedi ki, "Havuza düşer ölür, dedim. Günahtır dedim. Getirdim, burada birkaç gün kalır annesi gelinceye kadar. Sevaptır." Sonra da bana dedi ki, "Havuza sakın yanaşma, düşer ölürsün, tamam mı?" Ben de olur, dedim. Mirza Esedullah namaz kıldı. Ahmed Ağa namaz kılmaz. Bel-

kıs, Cici'm ve Bemunali de kılmaz. Annem kılar. Annem namaz kılarken ben onun ne söylediğini hiç anlamıyorum. Durmadan eğilip kalkar, durur, eğilir, oturur, kalkar... namaz kılarken de benimle hiç konuşmaz. Tanrıyla konuşur. Namaz kılarken ben semaverden çay bardağına kaynar su koymak istediğimde bağırır, benimle konuşmaz. Ben biliyorum o Tanrıyla konuşuyor. Ama ben biliyorum o namazdayken başka bir dille bana, "Yapma. Semaverin yanından uzaklaş!" diyor. Mirza Esedullah sokağa çıkınca, Ali Ağa ile ben de bahçeye çıktık, turunç ağacının altında oynamaya. Ali Ağa bana dedi ki, "Sen dilencisin. Annen de orospudur. Niye bizim eve geldin? Benim şalvarımı ayağına takınca da gülünç olmuşsun. Niye benim şalvarımı giydin?" Ben Ali Ağa'dan hiç hoşlanmıyorum. Benimle kavga ediyor. Beni dövüyor. Bunların havuzları bizimkinden çok büyüktür. İçinde çok balık var. Havuzdaki balıklarla gidip konuşmak istedi canım. Kilerin kapısından gördüm orada bir sürü kavun ve nar vardı. Burada bir sürü yiyecek var. Kilerin kapısı kilitliydi. Annemin odasının kapısı gibi. Ben ağlıyordum. Kübra Hanım geldi ve Ali Ağa'ya bağırdı. Ona dedi ki, "Boyu devrilesi ne işin var, ne döversin çocuğu?" Sonra da beş şâhi verdi bana dedi ki git çarşıdan kendine leblebi al, kuru üzüm al. Ben de gittim beş şâhimle leblebiyle kuru üzüm aldım doldurdum gömleğimin eteğine. Benim cebim yok ya! Ben büyük adam olmadım daha, onun için gömleğimin cebi yok. Ahmed Ağa'nm elbiselerinin cebi var. Ali Ağa'nın da küçük bir cebi var. Onun annesi, babası olduğu için cebi var. Benim şalvarım da yoktu, Mirza Esedullah dedi ki, "Hanım, Ali'nin şalvarlarından bir tane ver de buna geçirsin üzerine. Kızların önünde böyle dolaşması ayıptır." Sonra da Kübra Hanım bir şalvar geçirdi

üzerime. Eve gelince, Ali Ağa kapı girişinde saklanıyordu. Birden vurdu elimin altına, eteğimdeki bütün leblebilerim, kuru üzümlerim yere saçıldı. Sonra da tırmaladı beni. Sonra ben ağladım. Kübra Hanım bana bir Bem narı verdi. "Onunla oynama. Kal yanımda," dedi. Ben mutfakta Kübra Hanım'ın yanındaydım. Ali Ağa geliyor, bakıp bakıp nanik yapıp kaçıyordu. Ben kendi evimize, Ahmed Ağa'nın yanına gitmek istiyorum. Burada Kübra Hanım beni seviyor. Ali Ağa benim canımı acıttığında ona çok bağırıyor, kavga ediyor. Ona, "Yapma boyu devrilesice!" diyor. Ama Ali Ağa yapıyor. Şalvarı ayağımdan çıkarmak istiyordu. "Benim şalvarım bu, niye sen giyiyorsun?" diyordu. Devin, annemin şalvarını çıkardığı gibi o da benim şalvarımı çıkarmak istiyordu. Ama dev, annemin şalvarını çıkardığında o yatıyordu. Annem hiçbir şey söylemiyordu. Kendisi istiyordu ki dev onun şalvarını çıkarsın. Ali Ağa, ben ayakta dururken şalvarımı çıkarmak istiyordu. Sonra gece oldu ve Mirza Esedullah sokaktaydı daha. Şevket Hanım geldi dedi ki, haydi saklambaç oynayalım. Ben sevindim. Ben Ali Ağa'dan korkuyordum ya, yerimde durdum, oynamaya gitmedim. Sonra Şevket Hanım geldi, elimden tuttu ve dedi ki sen de gel bizimle oyna. Şevket Hanım benden daha büyüktür. İşret Hanım da benden daha büyük. Kübra Hanım kadar büyük değiller. Benden biraz büyükler. Sonra, İşret Hanım, Ali Ağa'nın gözlerini kapattı, bize dedi ki, "Siz gidin saklanın." Şevket Hanım benim elimden tuttu ve yavaşça, Ali Ağa duymasın diye, dedi ki, "Gidelim kömürlükte saklanalım." Sonra ben korkuyordum, dedim ki, "Ben kömürlüğe gitmem, dev orada." Sonra Şevket Hanım dedi ki, "O zaman gidelim merdivenlerin başına." Elimden tuttu merdivenlerin başına götürdü beni. Merdivenler-

den yukarı tırmandık. Çok merdiven vardı. Sonra çok karanlıktı. Lamba yoktu. Sonra Şevket Hanım beni kucakladı, çok sıktı. Sonra öptü beni, sonra çükümü tuttu. Benim çok hoşuma gitti. Sonra kendi şalvarını indirdi, sonra da benim şalvarımı sıyırdı, benim çükümü kendi çüküne sürdü. Ama onun çükü yassıydı. Anneminki gibiydi. Ben, annem çıplakken onun çükünü gördüm. Benim çüküm uzundur. Anneminki yassıdır. Baklavaya benziyor. Ben çok hoşlandım. Ama Ali Ağa merdivenlerden yukarı çıkınca, beni hemen bıraktı ve kendi şalvarını yukarı çekti. Bağırdı ve çok güldü ve hemen Ali Ağa'nın elini tutarak aşağı indirdi. Ben korktum. Ama Ali Ağa gülüyordu. Artık kendi evimize Ahmed Ağa'nın yanına gitmek istemiyorum. Burası daha iyi. Şevket Hanım artık bırakmıyor Ali Ağa beni dövsün. Şevket Hanım, Ali Ağa'dan büyüktür. Ali Ağa ondan korkuyor. Sonra Ali Ağa, Şevket Hanım'ın gözlerini kapadı. İşret Hanım benimle konuşmadı. Koşarak odaya gidip saklandı. Sonra ben duruyordum ve hiçbir yere gitmiyordum. Ali Ağa bağırdı: "Koş saklan haydi! Kaybol!" Sonra ben koştum ve yine merdivenleri çıktım, yukarıda saklandım. Ama merdivenlerin hepsini çıkmadım. Ortada durdum. Yukarıya çıkmaya korkuyordum. Şevket Hanım benimle değildi ya! Şevket Hanım'la olmayı çok istiyordum. Beni öpsün istiyordum, çükümü tutsun ve kendi çükünün üzerine koysun istiyordum. Sonra orası çok karanlıktı ve insanın sesi duyulmuyordu. Çıkıp odaya girmek istiyordum. Şevket Hanım hemen merdivenlere geldi. Merdivenlerin aşağısında durdu ve yavaşça Kakol Zeri, dedi. Ben de, efendim, dedim. Sonra o yavaşça yukarı çıktı. Yine beni yakaladı. Kucağına bastırdı. Öptü, sıkıştırdı. Ama çükümü çıkarmak isterken İşret Hanım geldi merdivenlere. O bizi görmüyordu.

Sonra İşret Hanım yukarı çıktı. Şevket Hanım beni bıraktı. Sonra İşret Hanım bizi yakaladı. Artık saklambaç oynamadık. Sonra komşunun evinde düğün vardı. Ben, Kübra Hanım, Şevket Hanım, İşret Hanım ve Ali Ağa seyretmeye gittik. O kadar çok ışık yanıyordu ki anlatamam. Bütün kadınların üzerinde yeşil, kırmızı elbiseler vardı. Sanki bayram elbiseleri giymişlerdi. Sonra orada çok tatlı vardı, şerbet vardı. Çok nakkal vardı. Bir tane de zenci adam vardı. Sonra bir tane de palyaço vardı. Bir tane de çok çok şişman biri vardı ki oynuyordu. Palyaço tekmeyle bir adamın kıçına vuruyordu, herkes gülüyordu. Kübra Hanım bana poğaça verdi, yedim. Bir adam vardı; çok büyük sakalı vardı. Palyaço ona, "Sen yarım batman taş yemelisin," diyordu. Adam, "Yerim," dedi. Sonra palyaço dedi ki: "Ayağına demir ayakkabı geçirmelisin." Adam, "Olur," dedi. Sonra palyaço bir şamar indirdi çok sakalı olan adamın kafasına, sonra sakalı koptu yere düştü. Onlar güldüler. Ben de güldüm.

Ahmed Ağa

Artık, kırılıp dökülen bu evden kaçıp gitmeliyim. Durmadan deprem geliyor, tavanındaki keresteler çatırdayıp duruyor. Sayın A Seyit Meluç Efendileri! Kulaklarını iyice aç! Ben Nev Mescidi'ne gidip orada bir odacığa yerleşeceğim. Orası buradan çok daha güvenli bir yer. Avlusu daha geniştir. Yer kıpraştı mı hemen avluya koşarım. Bu da bir hareket sayılır. İnsan durup dururken yok oluverir, ona göre! Sıkı bir sarsıntı insanı yerinden eder, kırar. Bir tuhaf oluyor. Mesele korku meselesidir! İnsanın ölmekte olduğunu bildiği anın korkusu. Sanırım bundan daha beter bir korku olamaz. Keşke insan unutkanlık sırasında ya da baygınken ölüverse! Keşke insan ölüm diye bir şeyi hiç bilmeseymiş. Öleceğimizi biliriz; bizim için bundan daha kara bir bedbahtlık olabilir mi? Bu ölüm düşüncesi bir ömür beynimizi köstebek gibi kemirir durur. Ölüm saatim geldiğinde nasıl olacağım aklıma geldikçe ellerimin, kollarımın damarları gerilip kanı çekiliyor, kalbim duracak gibi oluyor. Belki de kendime acıdığım tek durum budur; işte o zaman kendi ağıdımı yakıp kendi ezama ağlamak istiyorum. Deprem, şehri yuttuğunda bin yıl boyunca insanlar toplanırlar ve derler ki; "Burada bir zamanlar bir şehir varmış! Toprak yutmuş!" Deprem gelince, dağ dalgalanır ve yerin diplerine iner ve yerin içi kalkar ve öğürür! Güneşin ışığı, karanlık kalbinde kaybolur. Tekrar her şey önceki durumuna

döner, yapışır ve dünya yerli yerinde durur ve kimse ne olduğunu, nasıl olduğunu anlamaz. Toprağın derinliğinde hangi ümitlerin gömülü olduğunu bilemez. Kaldı ki, sonradan bu insanlardan biri anımsarsa dahi neye yarayacak ki! İnsanlar, nemli kumların içinde, lavaş yufka ekmeği içindeki kebap gibi üst üste katlanır, bükülürler ve dehşet veren, havasız tonlarca toprağın altında ezilip yok olurlar. Canını kurtarmış olanlar, yeryüzündeki dişi ve erkekler olarak tekrar yine karanlıkta birbirlerine yapışacaklar ve döl alıp verecekler. Ben buradan gitmek istiyorum. Ama seni nasıl taşıyacağım, nasıl yer bulacağım sana? Şayet insan gibi laftan anlamış olsaydın, sana, "Ben bu virane evden gitmek istiyorum yahu! Taşınmak istiyorum. Cihan Sultan'ın pislik kokusundan, tavanın çatırtılarından ödüm kopuyor. Kalk el ele verip çekip gidelim buradan!" derdim; ama sen laftan anlamazsın ki! Sen, Kaçar Kralı Ağa Muhammed Han için bir Kaşkai şairin söylediği şu şiiri duydun mu? "Ne tabiatın uygundur şiir kafana geçireyim, ne anlayışın vardır ki methedeyim seni!" Sen de laftan anlamıyorsun. Sen ne işe yararsın? Gevher'in nerede olduğunu da söylemedin. Buldum! Geniş ağızlı bir kavanoz alırım, atarım seni onun içine, kendine yeni bir ağ öresin diye, götürür Nev Mescidi'nin odacığının bir köşesine bırakırım. Keşke biraz büyüğünü örebilseydin, ben de sığışsaydım içine, ikimiz otursaydık orada, salınsaydık birlikte, sinek avlasaydık ve lak lak etseydik. Sen sanıyor musun ki ben çekip gittikten sonra senin yakalayabileceğin sinek bulunacak burada? Bunlar hep benim için geliyorlar buraya. Ben gittiğimde teki burada kalmaz, sonra da sen açlıktan geberirsin ve içi boşalmış leşin eskimiş, tozlanmış ağın içinde güneşte salınır! Ben sinek avlayamam mı sanıyorsun? Ormandaki atalarımdan öğ-

rendim. Sinek üzerime oturur oturmaz, elimi yavaş yavaş yüzüme yanaştırırım, öyle ki sinek asla ne olup bittiğini anlamaz ve iyice nişan alırım. Sineğin oturduğu yeri nişan almam. Uçacağı yönü nişan alırım. Sonra yavaş yavaş yüzümü ya da burnumu kıpırdatırım. Sineğin ayağının altında deprem olur. Tam da bizim bu yaşadığımız yerde olan depremler gibi. Cildim, sineğin içinde deprem yaratınca, kalkıp uçmak ister. Kalkar kalkmaz, öyle bir yakalarım ki bildiğin gibi değil. Sineğin kafası birazcık çalışsaydı gelip her an deprem olacak bir yere yerleşmezdi. Durmadan uçardı. Çünkü havada asla deprem olmaz. Hoşuna gitti mi seni sinsi sivri zekâlı? Benim atalarım da ormanda aynı şekilde sinekleri avlar, atarlardı ağızlarına, dişlerinin arasında kıtırdatırlardı. Sen şimdi benim uygar olduğumu, artık sinek, böcek yemeyeceğimi mi sanıyorsun? Şimdi de yerim. Çocukken Buşehr sahilinde görürdüm, satmak için koca çuvallar dolusu mig getirirlerdi Arabistan sahilinden. Kıtlık içindeki halk da bıçakla çuvalları keser, yırtardı. Migciler bağırırlardı: "Mig geldi! Mig geldi! Hoşu mig geldi. Hoşu mig geldi!" Daha anlamadın değil mi mig ne demek? Allah'ın gerzeği, mig bizim çekirgemizdir işte! Hoşu da hoş lezzetli demek. Senin Buşehr dilinden bir şey anlayamaman gayet doğaldır. Sen Şiraz örümceğisin. Ama Buşehr örümceği hoşu mig ne demek anlar. Sonra biz de her Allahın günü Saadet Okulu'nun yanından alırdık migleri yerdik. Önce kanatlarını koparırdık, sonra iki testere gibi bacağını parmaklarımızın arasına alır ve tuzlu, etli gövdesini ağzımıza atardık. Tuzlanmış yumurta sarısı tadardı. Hiç duymadın mı şair Sadi ne demiş? "Çekirgeler bostanları yedi biz çekirgeleri!" İnsan var olduğundan beri kıtlık vardır. Hep de karnını doyurmak için bir şeylerin peşinde olur. Seni, geniş

ağızlı kavanoza koyduktan sonra kapağını kapatırım, alırım koltuğumun altına götürürüm Nev Mescidi'ndeki odacığıma. Sen de orada sersemlemiş olursun ve kendine bir yer bulamazsın. İşte o anda çarşıdaki işkembecinin yanındaki polis –ki mor bir yağmurluğa bürünmüş ve gözleri kara bilye gibi parlar– yaklaşır ve der ki: "Bu kavanozdaki ne?"

Ben de, "Bu kavanozun içinde Mecus Adil Nuşirvan ve onun memleketinin baldırı çıplakları var," derim, "kardeşim bana iyice bak. Burası Frenk memleketidir. Frenktendir, her renktendir. Devenin, kaplanın yer ettiği yerdendir. Burası Estenbul'dur. Bunlar Türk kızlarıdır, peyniri tuluma sokuyorlar. Zülüfleri Reşt gülabdanıdır. Anasını satayım her birinin bin ton götü var, kalçası var. Dudaklarından bir öpücük aldın mı ömür boyu hastalanıp marazlanmazsın. Bu, Sen'an şeyhidir, bu ise Ermeni kızı. Bak sakalına. Pezevenk bu beş batman sakalına bakmadan, dinini ahretini bırakmış düşmüş bir Mesih kızının peşine. İmanını şeytana beş paraya satmış, bu burnu havada Ermeni kızın hatırı için. Kardeşim iyice seyret. Bu gördüğün Hint Racası'dır. Billur havuzda nar memeli Hint kızlarla öpüşüp oynaşıyor. Dudakları açık; fıstıklar, şekerler koyuyorlar ağızlarına. Bu gördüğün Mısır Aziz'inin karısı Züleyha'dır, nedimeleriyle bir meclis-te oturmakta. Kapı kenarında gördüğün o nurani adam Yusuf Hazretlerinin ta kendisidir. Züleyha'nın yosma nedimeleri birer turunç almışlar ellerine kabuğunu soymak istiyorlar. Ama Yusuf'un tanrı vergisi hüsnü cemali karşısında şaşkına dönmüşler ve turuncu soyacaklarına ellerini kesiyorlar. Şair şöyle buyurmuş: 'Yusuf'un gerdanının turuncunu görünce ben / Öyle oldum ki turunç yerine elimi kestim.' İyi bak! 'Cihan ihtiyardır ve temelsizdir bu feryat eden Ferhad'dan, ki büyüsü ve efsunu beni şirin canıma

küstürdü.' Bak bu dağı delen Ferhad'a, nasıl da kendi kanında yuvarlanmakta. O hayretle parmağını ısırmakta olan ise Hüsrev Perviz'in mahbubesi Şirin'dir ki bahtsız Ferhad da kalbini onun aşkına kaptırmıştır. Şair buyurmuştur: 'Zavallı Ferhad böyle feda etmiştir, Şirin'in canı için kendi şirin canını!' Sevgili kardeşim iyi bak. Artık burası Frenk ülkesi değil. Burası bizim İran'ımızın ta kendisidir. Burası Mecusların padişahı Adil Nuşirvan'ın adalet dolu sarayıdır. O yıllarda insanlar eşekliklerinin zoruyla ateşe taparlardı. İslam'ın kılıcı analarını ağlattı. Şayet Haydar'ın kılıcı olmasaydı, şimdi sen ve ben Hacerülesvet yerine ateşe tapacaktık. İyice seyret kardeşim benim. Başında krallık tacı olan, Adil Nuşirvan'ın ta kendisidir. Bütün topraklarında bir tek zalim bulunmazdı. Diğer tarafta duran padişahın veziri Buzercimehr'dir. Bak kardeşim bak, mücevherat işlemeli perdelere bak. Baharistan halısını seyret. Taht-ı Tavus'u seyret. Bu halı beş ton külçe altınla dokunmuş. Tavandan salınan bu kocaman çanı görüyor musun? Onun hikâyesi uzundur. Benim kardeşim, bak, iyice bak. Bu çana bağlı olan zincirin bir ucu davar çarşısındaymış. Kim ki zulme uğrar, gelir bu zinciri çekermiş. Nuşirvan'ın sarayındaki çan çınlarmış. Padişah emir verirmiş: 'Gidin bulun çanı çalanı getirin huzuruma ki adaleti yerine getireyim! Gidin bulun zalimi getirin ki ikiye yardırayım!' İyice bak kardeşim, bak gör; neredeydin nereye gelmişsin! Herkesin zorbalığına katlanmak zorunda olduğun şimdiki zaman gibi değildi o günler. Bir dakika durup bir yerde ekmeğimizi çıkarmaya çalıştık mı polis hemen tepemize konuyor ve tezgâhımızı başımıza geçiriyor ve kimse de derdimize, feryadımıza yetişmiyor. Ay, bu at sineğine lanet olsun. İyice bak canım kardeşim, bu şehir karanlıklar şehridir."

Tisfun. Adil Nuşirvan'ın sarayı. Kral, tahtına oturmuş ve veziri Buzercimehr, sırtında sadaret cüppesi olmadan kralın önünde durmakta. Mücevherle kaplı perdeler, vazolar, heykeller ve altından, gümüşten kaplar kacaklar. Kandillerde kâfurlu mumlar altın mumluklarda yanmakta. Sasanilerin görkemi ve haşmeti göz alıcı. Ahuramezda'nın bir heykeli tavanda görünmekte; ateş tapınağını korumakta. İpek iple tavana tutturulan bir çan asılı. Sabahın erken saati.

Nuşirvan

Keyifli

Bu ne böyle? Huzura nasıl çıkmışsın? Neden sadaret cüppesi üzerinde değil? Sadaret topuzun nerede?

Buzercimehr

Komik bir durum takınıyor

Efendim, şayet mübarek hatırınızdaysa, bendeniz hep sabah erken saatte kalkmayı övmüşümdür. Ama ne yazık ki bugün erken kalkmam başıma bela olmuştur. Bendenizin arz ettiği ve efendimizin emirleriyle sarayın kemerine altın harflerle yazılmasını emir buyurduğunuz cümleyi hatırlar mısınız? Ayağınızın toprağı bendenizin kastı, "Sabah erken uyan ki dünya kâmına olsun!" dur. İşte o söz, bugün benim başımın belası oldu.

Nuşirvan
Nasıl oldu hekim?

Buzercimehr
Az önce huzura çıkmak isterken, hırsızlar sokakta soydular beni ve cüppemi, sadaret topuzumu aldılar. Tabii bu da sabah erken kalkmanın nimetlerindedir. Öyle görünüyor ki hırsızlar benden daha erken kalkmışlar ve sonuç olarak da başarılı olmuşlardır.

Nuşirvan
Aniden ciddileşir
Sen ülkenin emniyet içinde olduğunu söylemez miydin hep? Şimdi nasıl oluyor da seni bile günlük güneşlik bir vakitte soyuyorlar?

Buzercimehr
Şaşırıyor
Efendim, hakikat daha önce de arz ettiğim gibidir. Bu ülkede kurtla kuzu birbirinin memesinden süt emer. Anlattığım sadece bir şakaydı; dün gece aklıma geldi, bu sabah anlatayım dedim ki padişah efendimizin gönlü ferahlansın. Değilse, sadaret cüppesi ve topuzu yerli yerinde durmakta. *(Hemen çıkar ve kısa süre sonra vezirlik cüppesi ve topuzuyla geri gelir.)*

Nuşirvan
Duyduğuma göre bir kısım Hazarlar sınırlarımıza tecavüz etmişler ve tebaamızın ineğini ve koyununu çalmışlardır. Ama sen konuyla ilgili bize bir rapor vermiş değilsin!

Buzercimehr

Efendimiz! Bu çapulculukların bir önemi yoktur. Biz de aynısını yaparız. Bizim sınır koruyucularımız da onların kadınlarını, kocalarının yataklarından çalarak sınırın bu tarafına getiriyorlar. Fakat bendenizi çok endişelendiren konu şu ki Efendimiz, şu Mezdekilerin yaydıkları hakikat dışı dedikodular size arz edildiğinde onlara değer vermektedir. Defalarca efendimize arz olunduğu gibi onların kargaşa yaratmaktan başka bir gayeleri yoktur.

Nuşirvan

Hekim, çok iyi dinle beni. Reayanın durumunun hiç de iyi olmadığı bize rapor edilmiştir. Özellikle de azınlıkların, bu cümleden Habeşlerin, Hazarların, Hiyatleliler ve Türklerin durumu içler acısıymış! Onlara zulüm yapılmakta; canları, malları, namusları ve de dini inançları bizim Mubidlerin[1] oyunlarına alet olmakta. Sen çok iyi bilirsin ki biz hangi zorluklarla Lazika'yı aldık. Bizim oradaki bütün çabalarımız sadece Zerdüştilerin, Hıristiyanlara karşı gösterdikleri bağnazlıklar ve kötü davranıştan dolayı boşa çıkmıştır ve biz o kadar kan dökmekten bir yarar sağlamadık.

Buzercimehr

Efendimize de açık olduğu gibi, biz Zerdüşt dinini güçlendirmeye mecburuz; aksi takdirde tanrı korusun, Mezdeki inancına benzer bir dine esir düşeriz. Bu nedenle de İran oldu olalı, din ve devlet birbirine arka çıkıp destek vermiştir. Bu ülkeye yeni bir inancın girmesine engel olunmalı.

[1] Mubid. Zerdüşt din adamı.

Nuşirvan

Ne yazık biz bu dinin tutsağı olmuşuz ve bize, biz değil de işte bu din hüküm sürmekte. Şimdi iyice düşündüğümde görüyorum ki babam ne denli aydın ve düzgün düşünüşlü bir insandı. O Zerdüştleri zayıflatıp Mezdekilere fırsat tanıdı. Bir ülkede güçler dengesi hep korunmalıdır; her şeyde. Bir din, bir inanç ve bir düşünce tarzı bizi mahveder. Biz bundan daha fazla esneklik göstermeliyiz.

Buzercimehr

Neden efendimiz Mezdekileri toptan kılıçtan geçirmeden önce böyle düşünmüyorlardı? Ayağınızın toprağı bu bendenizin naçizane görüşü hep şu yöndeydi; Efendimiz haddinden fazla bu nankör Erdaviraf'ın sözlerine önem vermekteler. Bu adam; Bizans saraylarında yaşamaktan Rumlaşmıştır; İran'ı da sevmez. Ahuramezda üzerine yemin ederim ki o Rumların casusu olduğu gibi krallık tacını Efendimizin mübarek başında görmeye tahammülü olmayan en ateşli Mezdekilerdendir.

Nuşirvan

Yapmacık bir öfkeyle

Hangi Mezdeki? Ülkeyi baştan başa dolaşsan tek bir Mezdeki bulamazsın. Yani sen, onlar nasıl kılıçtan geçirildi bilmez misin? Hem laf aramızda... kötü bir inanış da değildi hani! Toprak ve zenginlik herkes için eşit dağıtılsın, bu kötü mü? Birinin her şeye sahip olmasına, diğerinin ise akşam bir dilim ekmeğe muhtaç olmasına ne gerek var? (*İç çeker*) Hekim, gerçi bu doğrudur ikimiz de ihtiyarladık; ama laf aramızda, babamın döneminde yapılan o Mezdeki şenliklerinin hasreti var içimde. Nasıl bir eğlenceydi, nasıl oyunlardı öyle! Ne kadınlar? Hepsi ana-

dan doğma çırılçıplak birbirinin koynunda. Herkes herkesindi. Mülkiyetin anlamı yoktu. Ben on yedisindeyken birinde bu şenliklerin birine katıldım ve sevişmenin gerçek tadını tattım. İstediğin kadınla yatardın. Babam, annemi bir Mezdekiye verdi, onunla yatsın diye. Bunu herkes yaptığı için çirkin bir yanı yoktu; bugün göründüğü gibi. Sanırım o zamanlar insanlar daha uygardılar.

Buzercimehr

Efendimiz! Ama o zaman bütün ülke haramzadelerle dolardı ve ırklar karışırdı. Efendimizin gönlü razı olur mu ki bir avuç haramzadeye hüküm sürsünler?

Nuşirvan

Haramzade de ne demek? İnsan insandır işte. Irkın da bir anlamı yoktur. Şu anda bile ırklar karışmış durumda. Benim kendi oğlum Hormozd'un annesi bir Türk'tür. Yeni düşünceler getirmeli ve eskileri atmalı.

Buzercimehr

Lanet olsun bu Erdaviraf'a. Söz, onun sözüdür.

Nuşirvan

Ciddi

Bu doğru değil. Erdaviraf, bizim çıkarlarımızı Bizansların yanında korumuş, bizi onurlandırmıştır. Biz onun hizmetlerini asla unutmayız. Görüyorum ki sen ve Mehbod onun hakkında hep kötü şeyler söylüyorsunuz. Nasıl siz benim vezirlerimseniz o da benim danışmanımdır. Ben bir tekinizin sözüyle yapamam ki. Ben yüz kişinin sözünü dinlerim, yüz ağza bakarım; ama sonunda kendi ağzımla kendi sö-

zümü söylerim. (*Lafı değiştirir ve tavandan asılı duran çanı gösterir.*) Bu çan çalmayalı çok uzun zaman olmuştur; nedenini bana söyler misin?

Buzercimehr

Yapmacık bir alınganlıkla

Defaten Efendimize arz olunmuştur; kimsenin kimseden şikâyeti olmadığından çandan çıt çıkmıyor. Dün de çanın sessiz kalışı konusunda emirleriniz olduğunda bendeniz dün gece saatlerce Ahuramezda ateş tapınağında ağladım, inledim ve hiç değilse bir kere birisi onu seslendirsin ve bir mazlum çanın zincirini çeksin diye yalvardım ki Efendimizin gönlü rahat etsin!

Nuşirvan

Amirane

Ben bu çan sessiz kalsın istemiyorum. Neden hep ben sefere çıktığımda çalar bu çan? Neden ben bir kez de olsa onun sesini duymadım?

Buzercimehr

Efendimizin bu kadar çok işi varken günahı ne ki bir avuç cahil insan kendilerini rahatsız etsin? Şayet bu çanın dakika başı çınlamasına izin vermiş olsaydık, ağzımdan yel alsın, Efendimiz şimdi Condişahpur Darülmecanin'inde yatıyor olurlardı. Millet bu kadar da şımartılmaz ki!

Nuşirvan

Hekim, söyler misin, bu çan en son ne zaman çaldı ve onu çalan kimdi?

Buzercimehr

Evet Efendim! İki yıl önce bir esnaf onun zinciri-

ni çekmişti. Onun evini bir Dehgan[1] elinden almıştı ve Efendimiz onun feryadına yetişmiş, adaleti yerine getirmiş ve evi kendisine iade etmiştiniz.

Nuşirvan
Sonra ne oldu biliyor musun?

Buzercimehr
Sessiz, telaşlı ve geveleyerek
Kralım ne söylerse odur!

Nuşirvan
Ben söyleyeyim. Dehgan diretince sizin vergi memurlarınız, o evi, vergi diye esnafın elinden aldılar ve o esnaf da Ermenistan'a göç etti. Şimdi anlıyor musun millet bu çana yaklaşmaya neden cüret edemiyor? Hekim, bu zincir ve çan vasıtasıyla hakkını aramaya cüret etmemelerinin bir nedeni daha var ve o da şu ki siz keskin okçuları görevlendirmişsiniz; yaklaşanı derhal okla düşürsünler diye. Bu durumda hangi eşek kafalı ona yaklaşır ki! (*O anda çan kıpırdar. Ama bir ses duyulmaz. Çanın çekici, çanın duvarına çarpar; ama ses çıkmaz. Kral ve veziri çana bakarlar.*) Çok tuhaf! Çan salınıyor; ama ses yok! Ben hayatımda böyle bir şey görmüş değilim. Bu bir Ehrimen işidir.

Buzercimehr
Sevinçli
Gerçekten de çok tuhaf ve şaşılası bir şeydir. Bu uşağınızın tahmini şudur ki, sefil raiyetten ukala biri ya da bu serkeş Mezdekilerden biri şaka yapmak istemiştir ve çanın zincirini boşuna çekmişlerdir; ama aslında herhangi bir zulüm söz konusu olmadığından çandan ses duyulmamakta.

[1] Eski orduda bir rütbe.

Nuşirvan

Derhal git ve ne olduğunu bana rapor et! Bu kez, çanın bu saçma durumdan kurtulması için ve de en ufak tazallüm karşısında adaletin yerini bulması için ne yapacağımı biliyorum. (*Buzercimehr dışarı çıkar.*) Sakın ola çanın sesinin duyulmaması Ehrimen'in işi olmaya? (*Ahuramezda'nın heykeli önünde durur.*) Ey Ahuramezda! Geniş Sasani ülkesini bana sen verdin. Roma İmparatorlukları peş peşe yenilgilere uğradı ve bize haraç vermek zorunda kaldı. Hiyatleliler dünyadan silinip gittiler. Vahşi Hazarlar bastırıldılar. Ceyhun'un öte yanındaki Türkler yerlerine oturdular. Habeşleri Yemen'den attım ve orayı kendi mülküm yaptım. Yemen'e yapılan iki bin millik sefer, sadece senin yardımınla mümkün oldu. Bunları sen verdin bana. Bütün çabam ateş tapınaklarının sönmemesi içindi. Ey Ahuramezda, Sasanilere yardım et, yeryüzü var oldukça bu topraklarda hüküm sürsünler ve senin ateşini diri tutsunlar.

Buzercimehr

Nefes nefese döner. Nuşirvan hızla ona bakar.

Efendimiz! İnanılması mümkün olmayan bir olay oldu. Size anlatmaya cesaret edemiyorum.

Nuşirvan

Alaylı bir şekilde

Anlat Hekim! Ne de olsa ses çıkarmayan bir çandan daha inanılması güç olan bir şey olamaz.

Buzercimehr

Efendim! Kılları dökülmüş, sıska, uyuz bir eşek kendini zincire sürmüş; ama eşeğin herhangi bir maksadı olmadığından çan hareket etmiş; fakat ses vermemiştir.

Nuşirvan

Şaşarak

Bir eşeğin gelip de kendini adalet zincirine sürmesi de ne demek? Mutlaka Ehrimen bu eşeğin kalıbına girmiştir. Hemen git Mubidler Mubidini bana çağır; çağır ki bu eşeğin maksadını bize açıklasın!

Buzercimehr

Ayağınızın toprağı bendenizin düşüncesi şu ki Mubidler Mubidini bu işe karıştırmayın! Bu bir Ahuramezda mucizesidir. Sizin mübarek hatırınızdaysa, az önce ne buyurdular? "Hangi eşek çana yanaşmış?" İşte bunda bir hikmet var. Az bir düşünmekle konu aydınlanacaktır.

Nuşirvan

Düşünceli

Hekim, ne hikmeti olabilir?

Buzercimehr

Acaba bu eşeğin bir sahibi olamaz mı ve sahibinden bir zulüm görmüş olamaz mı ve böylece kralımızın dergâhından adalet yalvaramaz mı? İşte, konudan yararlanmanın tam zamanıdır. Bu haberi ülkenin en ücra noktalarına bile ulaştırmalıdır; Sasani Şehriyarı bir eşeğin bile adalet yalvarışını dinlemiştir. Efendimizin de bildikleri gibi, biz yalan bir haberi Rum elçisinin ağzına yamadık. Güya, Tisfun binasının yamukluğu, bu sarayın arsasının maliki ihtiyar bir kadın olduğundan ve kadın arsasını kralın sarayı için vermediğinden ve kralımız da bu arsayı zorla ve zorbalıkla almak istememesinden dolayıymış! Bu haber Karadeniz kıyılarına kadar yayılmış ve saraya yığınla teşekkür ve övgü yağmıştır. Şimdi bu olay, yaşlı kadın hikâyesinden bile daha ilginçtir. Bende-

niz, işi kulunuza bırakmanızı ve iyi sonucunu görmenizi rica ediyor.

Nuşirvan

Pek sevinçli

Gerçekten de sen ne kadar bilge bir hekimsin Buzercimehr! Ne Mubidler Mubidi ne yaşlı Mehbod ne de Berzuye bu işin üstesinden gelebilir. Bu eşek, sahibinden mutlaka bir zulüm görmüştür ve bizden adaletin yerine gelmesini istemektedir. Şimdi ne yapmalı?

Buzercimehr

Bu, Efendimizin arzularının bir sonucudur. Bundan daha iyisi mümkün değil. Efendimizin bir ömürdür talep ettikleri şimdi Ahuramezda mucizesi olarak saraya, huzura gelmiştir. Eşeğin sahibini çağırır ve ağır bir ceza veririz. Öyle ki Efendimizin adaletinin ünü dünyada yankılanır; bilinir ki bütün krallık refah içindedir, sadece bir eşek sahibinden gördüğü zulümden dolayı adalet zincirine sığınmıştır ve adalet istemiştir!

Nuşirvan

Önce eşeği getirin. Eşeğin gelişi halk arasında bir şevk ve coşku yaratacaktır. Mubidler Mubidi de gelsin. Eşeğin bu davranışını tabir etmeli. Bu işe mutlaka dini bir yön vermeli. Ama onunla önce kendin konuş, isteğimiz dışında bir şey yapmamasını telkin et ona. (*Buzercimehr salonun kapısına doğru gider ve perdeyi aralar ve bir ara görünmeyen bir adamla konuşur, tekrar yerine döner.*) Şimdi söyle bana; çanın zincirine yaklaşanı vuran okçuların güvenilir birileri miydi? Yani demek istediğim şu ki; konunun dışarıya sızmaması için ne gibi tedbirler almıştınız?

Buzercimehr

Moğlar[1] arasından en bağnazlarını seçerdik ve onlara, çana yaklaşanların sadece Mezdekiler olduklarını ve katledilmelerinin vacip olduğunu söylerdik. Casuslarımız da gece gündüz halkın arasında dolaşırlardı ve çana yaklaşmak niyetinde olan birilerinin varlığını anladıklarında, çanın bulunduğu alana yaklaşmadan, onu çeşitli yöntemlerle yok ederlerdi. Bazen de o esnaf örneğinde olduğu gibi, kendimiz kasten yaklaşmasına izin verirdik. Şimdi izin verirseniz Mubidler Mubidini huzura getireyim. (*Nuşirvan baş hareketiyle onaylar. Buzercimehr dışarı çıkar.*)

Nuşirvan

Gülerek ve neşeyle salonda yürüyor. Aniden durakslyor ve yeniden Ahuramezda heykelinin önünde duruyor.

Güneş için büyük bir kurbanlık. Ey Ahuramezda! Manilere, Budistlere, Mezdekilere, Hıristiyanlara ve Zervanilere senin dergâhın için yapılacak büyük bir kırım! Şiz ve de Fars'ta senin için inşa edilecek yeni bir ateş tapınağı! Ey Ahuramezda! Ben senin dergâhının en naçiz kuluyum. Ben kendi evladım Azernuş'u senin yolunda kurban verdim. Şayet Hormozd da senin dininden döner ya da senin emirlerine boyun eğmezse onu da yok ederim. (*O anda perde geri çekilir ve uyuz, sıska bir eşek Buzercimehr ile birlikte iki askerle içeri girerler. Askerler, Buzercimehr'in işaretiyle dışarı çıkarlar.*)

Buzercimehr

Sevinçli

Efendimiz! Bu eşeği Ahuramezda göndermiş.

[1] Sasani döneminde Zerdüşt dininde en düşük payeli din adamı.

Nuşirvan

Yüzünü ekşitir ve üzgün olduğunu ima eder.

Bak Buzercimehr, bu eşek bile bizim ülkemizde davarların dahi açlık ve sıkıntı çektiklerini açıkça gösteriyor. Ben onun bu içler acısı durumunu görmeye katlanamıyorum ve neredeyse ağlayacağım.

Buzercimehr

Efendimiz, en iyisi, siz bunları halkı huzura kabul ettiğinizde anlatın.

Eşek

Efendimizin diline kurban olayım. Görüyorsunuz işte biz neler çekiyoruz. (*Nuşirvan ve veziri çok korkarlar ve birbirine sarılırlar.*) Korkmayın Efendimiz! Ben zararsız bir eşeğim. İnanın bana, çifte atacak halim bile kalmamıştır. Burada da hiçbir işim yoktu, zorla getirdiler beni.

Nuşirvan

Korkmuş

Çok tuhaf! Eşek konuşuyor. Hayvanların konuşmaması gerekiyordu. Ehrimen onun içine girmiştir mutlaka.

Buzercimehr

Efendim, bu Kelile ve Dimne'deki hayvanlardandır. Onların hepsi konuşur. Bu eşek belki de hayvanların hekimlerinden biridir. Ama ne de olsa eşektir ve bir zararı olamaz.

Eşek

Ben çok halt etmişim! Ben kim hekim olmak kim! Bu dünyada bir hekim var, o da sizsiniz. Biz nere hikmet nere? Dediğiniz gibi ne de olsa ben bir eşeğim.

Nuşirvan

Buzercimehr'e

Çabuk git Mubidler Mubidini buraya çağır. Bu iş şakaya gelmez.

Eşek

Efendim, zahmet etmeyin. Bir ülkede eşekler konuşmaya başlıyorsa, değil Mubidler Mubidi, Babekan Ardeşir de mezarından çıkıp gelse bir şey yapamaz.

Nuşirvan

Eski halini alır ve Buzercimehr'den uzaklaşır.

Sen bu zinciri nasıl oynattın?

Eşek

Efendim, ben hastayım. Yani, evlerden ırak, üzerinize afiyet, uyuz hastalığına yakalandım. Bu, çok fena bir hastalıktır. Sürekli kaşıntı ve kabuklanma bir yana, en acısı bütün insanlar benden kaçıyor ve dahası yüzüme tükürüyorlar. Sahibim, Ahuramezda aşkına beni çöle bırakmıştı; otlayım ve sonunda da öleyim diye. İşte bunlar, beni orada yakaladılar, zorla buraya getirdiler ve zinciri de benim için çektiler.

Nuşirvan

Bozulur.

Tamam, anladık, şimdi şikâyetini söyle. Kimden şikâyetçisin?

Eşek

Kimseden Efendim, kimseden bir şikâyetim yok.

Nuşirvan

Senin o insafsız sahibin, bir ömür senin ona hizmet sunmandan sonra, seni nasıl çöle salar, hiç tımar etmez? Bu bir zulümdür ve biz zulmü hiç sevmeyiz. Seni kendi evinde tutmalıydı ve ömrünün sonuna kadar da sana bakmalıydı.

Eşek

Güler.

Efendim, benim sahibim zavallının tekidir. Çoluğu çocuğu var. Bir kendisi bir de dört kişilik ailesi. Onun işi gübre taşımaktı ve iş aracı olarak da bir tek ben vardım onun için. Sabahtan akşama ikimiz de eşekler gibi çalışırdık. Akşam olunca da yine aynı eşekti aynı torba arpa. Kendini, karısını, çocuklarını zor bela geçindirirdi. Şu anda ona çalışamadığım için kendimden çok onun haline üzülüyorum. O şimdi iş göremez olmuş ve yeni eşek alacak parası da yok. Ne de olsa ben bir-iki sap ot bulur otlanır, günü sona getiririm ta ki bir gün yırtıcı bir hayvan karnımı deşip de beni bu hayattan kurtarana kadar. Ama o ve de ailesi ne olacak? (*Buzercimehr yavaşça Nuşirvan'a yanaşır ve bir süre fısıldaşır, sonra ayrılır ve ikisi de neşeli görünürler.*)

Nuşirvan

Sen bir ömür bu topraklarda yaşamışsın ve buranın bütün olanaklarından yararlanmışsın. Şimdi sana düşeni yapmalısın. Biz seni çölden alır, özel ağılımıza yerleştiririz; en iyi şekilde beslenesin ve tımar olasın diye. Sürekli saman, arpa ve taze otlar yiyesin ve de hiçbir iş görmeyesin diye. Ama bir şartla! Bütün halkın önünde, sahibinden şikâyetçi olacaksın ve bizden adaletin yerine getirilmesini isteyeceksin.

Eşek

Ahuramezda beni çarpsın ki böyle bir şeyi hayatta yapmam. Ben bir ailenin kanma girip onları bedbaht edemem. Kaldı ki, boğazımdan geçen her torba arpa için yüz çeşit vergi vermişimdir. Ben neden kendimi borçlu bileceğim ki! Hem, eşeğin ne görevi olabilir ki? Ben kimseye borçlu değilim.

Nuşirvan

İpek palan, altın dizginin olacak. Altın nallar çakılır toynaklarına. Yemeğin şekerli tatlılar olacak. İpek yataklarda yatacaksın. Sadece sahibini şikâyet et, yeter.

Eşek

Siz beni tanımıyorsunuz. Ben iyi bir Zerdüşt inananıyım! Zerdüşt'ün Büyük Şet'i der ki; yalandan ve iftiradan kaçının ki bu en büyük günahlardan sayılır. Benim şahdamarımı da kesseniz böyle bir günah işlemem.

Nuşirvan

Dediğimizi yapmazsan seni parçalatırım. (*Bu arada dışarıdan, giderek yaklaşan uğultular duyulur. Eşek, oralı olmadan burnunu Baharistan halısına sürer. O anda, dişisinin kokusunu almış gibi başını kaldırır ve dişlerini gösterir. Aniden perde çekilir ve kırık kılıcıyla kanlar içinde bir asker içeri girer.*)

Asker

Efendimiz, Çıplaklar şehri talan ettiler, Eyvan[1] da onların eline geçti.

[1] Eyvan-i Medayin. Eyvan-i Kesra. Dicle Nehri kenarında Medayin şehrinde bulunan Sasani krallarının sarayı.

Nuşirvan

Kılıcını çeker.

Ne diyorsun? Muhafız askerler, muhafız gruplar neredeler?

Asker

Efendimiz, hepsini öldürdüler. Bir tek ben canımı kurtarabildim. Halkı, Dehganları öldürdüler, Mubidler Mubidini de diri diri ateşe atıp yaktılar. Şu anda Çıplaklar, Eyvan'dalar ve Efendimizin haremi de onların elinde. (*Buzercimehr, yavaşça kapıdan çıkar. Nuşirvan onu görmez; çünkü tam o anda asker yere yığılır ve ölür.*)

Eşek

İş işten geçmiş! Efendimiz kendi canını kurtarmaya bakmalı.

Nuşirvan

Telaşlı ve korkmuş

Ne dedi? Haremim Çıplakların eline mi düşmüş?

Eşek

Evet Efendim.

Nuşirvan

Sen nerden anladın?

Eşek

Efendim, eşek olduğum için anlamamam mı gerekiyor? Demin asker söyledi ya!

Nuşirvan

Kafam karıştı. Keşke şu anda karımın kardeşi Türk Hanı'nın yanına gidebilsem ve bir orduyla bu namertleri bastırmak için geri gelebilsem.

Eşek

Neden dönesiniz ki? Aynı eşek aynı çuval var olsun diye mi?

Nuşirvan

O zaman sen bir yol göster!

Eşek

Yazın yersen lokumu, kışın yersin bokumu. Tabii ki gölgeyi hoş gören tekneyi boş görür.

Nuşirvan

Sen ne biçim bir dilde konuşuyorsun? Ben bu tür deyimleri bilmem.

Eşek

Bu dil, bu ülkenin insanının dilidir. Ben de sokaklarda dolaşırken öğrendim. Bütün halk böyle konuşur.

Nuşirvan

Ne yazık ki ben kendi reayamın dilini de bilmiyorum.

Eşek

Anlaşılan, Efendimizin kafasını bu saçma sapan çanla meşgul etmişler. Ancak sadece bir yol var. Şayet bu çanı çınlatabilseniz, belki sizin gerçek reayanız onu duyar ve fedakâr halkınız size yardıma koşar.

Nuşirvan

Hızla gider ve çınlasın diye çanın halatını çeker. Çanın çekici yine çanın duvarlarına çarpar; ama ses vermez. O bütün gücüyle halata asılır. Çan dayanmaz ve bir pamuk yükü gibi yere düşer. O anda kılıçla çana saldırır ve bir parça deriden başka bir şey olmayan çanı yırtar. Sonra kılıcı bir köşeye fırlatır ve Ahuramezda'nın heykelinin önüne koşar.

Ey Ahuramezda! Sasaniler'e yardım et!

Eşek

Hekimler tavrıyla

Hiç kuşkum yok ki deriden yapılan bu çanı Ahuramezda da çmlatamaz.

Memur Bey, başınıza yemin ederim ki doğru söylüyorum. Bu cam fanusta, Mecus kralı Nuşirvan'ın hikâyesi var. İnanmıyorsan gel kendin bak. Bu cam, cihan nemadır. Bu bizim Sayın A Seyit Meluç'un yani benim örümceğimin yatak odasıdır. Bu da benim sırlarımın sandukasıdır. Ben bütün söyleyeceklerimi buna anlatırım ve bilirim ki kimseye söylemez. Bu, benim Gevher'i koynuma aldığımı da bilir. Yukarıda oturmuş, ağından bizi seyrediyordu. Bu da sana çekmiş, onu bunu gözetleme işinde. Sürekli beni gözetliyor, kolluyor. Bilemiyorum, öldüğünde ne yapacağım? Onun da derdini çekmeliyim, üzüntüsüne kat-

lanmalıyım. Çocuğum olsa onun da ölümünü düşünürdüm.

Polis

Eli tabancasında

Dur, kıpırdama. (*Yaklaşır, yüzüme dik dik bakar, kavanozu koltuğumdan kapar, kavanoz yere düşer kırılır.*)

Kavanoz

Beni kırdın, Tanrı seni paramparça etsin. Parçalara ayırdın beni. Daha yeni yeni alışıyorduk birbirimize, darmadağın ettin bizi. Bin yaşarım sanıyordum. Toprağın altından çıkarılan Sasani camları, sürahileri gibi. Şimdi ne yapacağım?

A Seyit Meluç

Kendini cam kırıkları arasından dışarı sürükler ve kahkahayı basar. Cihan Sultan'ın sesine benzer çatallı bir sesle

Cehenneme kadar yolu var! Bu sayede ben kurtulmuş oldum. Orada soluğum kesilmişti!

Kavanoz

Gövdemin bütün zerreleri birbirine tutunmuştu. Güzeldim. Parlıyordum. Ama şimdi onları kimse bulamaz ve ilk günkü gibi birbirine tutturamaz. Daha yeni arkadaş olmuştuk. Bitti artık. "Meydana bir sinek geldi de kayboldu."

A Seyit Meluç

Nerde bitti! Daha beklemelisin! İsrafil, surunu üfleyecek, o zaman her bir zerren dünyanın dört bir yanından kanatlanarak mıknatıs gibi birbirine yapışacak; ilk günde olduğun gibi olacaksın. Mankafa! Belli ki Müslüman da değilsin ve meaddan, dönülüp

gidilecek o vaat edilmiş günden de anladığın yok. Haydi, bana eyvallah! Serbest kaldım. Siz de birbirinizi tepeleyebilirsiniz artık. Siz size yararsınız ancak. Hiçbir hayvan size rakip olamaz.

Ben

Telaşlı ve çok korkmuş

Vay seni utanmaz, arsız! Beni bu polisle bırakıp gidiyorsun ha? Korkuyorsun değil mi? Sen bunu bilmezsin. Bunun her bir parmağından bin kan ırmağı akar. En azından kendi ellerimle yakalayıp sana verdiğim ve senin zıkkımlandığın o sineklerin hatırı için bırakma!

A Seyit Meluç

Silkelenip çömelip kalkar.

Kusura bakma! Elimden bir şey gelmez. Kimsen olmasa dahi, herhalde kafanda bir düşüncen var, ondan yardım al. Hani sen düşünen hayvandın?! Kaldı ki neden ben iki tane lanet sinek için özgürlüğümü feda edeyim? Diyelim senin yıkılası odan yok, tuvaletlerin köşe bucaklarına ne olmuş? Orada hiç değilse özgürüm.

Ben

Yalvararak

Lütfen beni bunun elinden kurtar. Vurur kelepçeyi, prangayı bileklerime; alıp götürür beni Kerim Han'dan kalma izbe zindanlarına atar. İşte o zaman kimse benim feryadıma yetişmez.

A Seyit Meluç

Benim karnımın altında ağ örmeye yarayan iki dişim var. Bu ince, yapışkan iplikler de sadece sinekleri yakalanmaya yarar. Ben bu adama nasıl karşı ko-

yabilirim ki! Kaldı ki o da senin türündendir, benimkinden değil. Onunla kendin baş etmelisin. Beni aşar. Sen kendine de yardım edemeyeceksen ne işe yararsın? Başka bir şey yap. Gevher'i ver altına onun.

Gevher

Çarşafı ve başörtülü, çarşının diğer ucunda görünür, bana doğru gelir.

Selam, selam, ben senin kurbanın olurum. Kakol Zeri nasıl?

Ben

Çok iyi. Keyfi yerinde, havuzdaki balıklarla oynuyor. Söylesene, sen neredeydin?

Gevher

İşveli

Söyle bakalım nereye böyle? Gel, ben seni iyi bir yere götüreyim.

Ben

Korkuyorum

Sanırım sen ölmüştün. Nasıl olur yeniden ayaklanmış olursun? Ben seninle gelmem. Senden korkuyorum.

Gevher

Güler.

Benden korkuyor musun? Sen ne kadar yüzsüzmüşsün! Sen bana helal değilken sana kaç kez verdim? Geceleri saçımdan ayaklarıma kadar öperdin, üzerime atlar, takla atar dururdun. Şimdi benden korktuğunu mu söylüyorsun? (*Elimi tutar ve kendine doğru çeker.*) Haydi, gel benimle, seni iyi bir yere götüreceğim.

Ben

Gelmem. Sen ölmüşsün.

Polis

İleri çıkar, Gevher'in elinden yakalar.

Sen necisin? Ha? O mahallenin yirmi şâhilik ateşli kaltaklarından mısın? Haydi, düş önüme, karakola gidiyoruz.

Gevher

Gitmek istemez. Eli ayağına dolaşır.

Vallah ki ben namuslu biriyim. Evim Fil Çarşısı'nda. Gel gidelim evimi sana göstereyim. Bu Öğretmen Bey de tanığımdır. Bizim evde oturur. (*Bağırır.*) Elimi kırdın. Bırak beni!

Polis

Tehditkâr bir sesle

Kes sesini, yoksa bütün kemiklerini kırarım. Orospu kırıntısı! Fazla dırlanma! (*Onu sürükleyerek götürmek ister.*)

A Seyit Meluç

Bırak yahu onu! Ben de tanırım kendisini. O, senin bildiğin orospulardan değil. Başka bir çeşittir. İzinli orospulardan sayılır. Bir yasa yazmışlar tutuşturmuşlar eline, demişler siga gidebilirsin. Ama hâlâ kerhane yüzü görmüş değil.

Polis

Yumuşar.

Karakola gitmek istemiyorsan, gel birlikte gidelim kemer altına, işe koyulalım.

Gevher

Elini zorla polisin elinden kurtarır.

Defol! Senden hoşlanmıyorum. O tükürüklü kasketin batsın ki Özbek maymunu gibisin. Boyu devrilesice!

Polis

Şayet kemer altına gelmezsen seni karakola götürürüm. Orada birkaç polis daha var, amirimle altı ederiz. Hepimiz de üzerinden geçeriz. Artık sen bilirsin.

Gevher

Çaresiz

Madem zorladır, yallah! Haydi, kemer altına gidelim. Haram olsun!

A Seyit Meluç

Haydi gidelim. Ben de seyretmeye geliyorum.

Kavanoz

Benim parçalarımı kim toplayacak yerden? Yani şimdi ben yok mu oldum? Rüzgâr geldi parçalarımı uçurdu. Nereye götürecek? Artık onlara ulaşamam. Bunlar artık benim parçalarım değil. Birlikteyken ne kadar iyiydik. Şimdi artık nasıl birbirimizi bulup yeniden tutunabiliriz?

A Seyit Meluç

Bekle, İsrafil borusunu çalsın. Fazla daralma! Pek bir şey kalmadı. Bundan daha fazla zulüm olmaz. Yarın öbür gün borunun sesini duyarsın.

Belkıs

Artık defolup gitmiş. Belli ki bir daha gelmez. Osuruk katırın götünden kaçtı; sırra kadem bastı. Ahmed Ağa diyor ki Şeyh Mahmut da kayıplara karışmış. Ortalıkta yokmuş. Gevher'in Hintli bir adamla gittiğini söylüyor. Gevher orospu değildiyse gidip sünnetsiz Hintli'nin karısı olur muydu? Ahmed Ağa ona, "Gevher'i bir daha eve dönmeyeceği birine mi verdin?" diye sormuş. Şeyh Mahmut da, "Ben onu kimseye vermedim," demiş, "birbirlerini bulmuşlar, sonra da anlaşmışlar gizlice. Ben Hintli'ye Müslüman kadın vermem!" Ben hep söylerdim; bu karı tek bir helal herifle edemez, Bağşah'a gider, Bağtaht'taki askerler alır götürürler onu ırmağa, orada bacaklarını kaldırırlar havaya. Bir değil iki değil on değil, her gece bir dünya erkek geçer üstünden. Benim gibi bedbaht değil ki, çiçek çopuru suratım aynı bir ponza taşı! Erkekler it yerine bile koymuyorlar. Kocam olacak pezevengin de elinden bir iş gelmez. Hep parmak. İki yıldır sadece parmak. Ciğeri yanasıca! Sonunda geberir giderim, bir erkek beni koynuna almaz. Yosma Gevher her gece birini, her sabah başka birini. Orospu olup Merdeson Mahallesi'ne düşmek istiyorum. Oraya sarhoş askerler gelir. Gece karanlıktır, fark etmezler. Gözleri bir şeycik görmez. Gelirler, peş peşe geçerler üzerimden. Biri çıkar, diğeri girer. Ama ne yapabilirim, suratım aynı bir it suratı. Ahmed Ağa, yüzüme bakmaz; bakar da bütün aklı

Gevher'de. Gevher kaybolalı o da kafasını toparlayamıyor. Tabii aklı fikri Gevher'de olacak. Gevher onun canıdır, sevgilisidir. Hacı, bu şırfıntıyı üç karıya kuma aldı. Bir çamaşırcının kızı bu kadar zengin, ağırbaşlı bir Hacı'nın karısı oluverince, Hacı da ona iğneden ipliğe her şey satın alınca, bileklerini altın bileziklerle doldurunca, o da birden kendini kaybeder tabii! Hacı'nın o üç karıdan bebesi olmuyormuş. Adak adamış, çocuğum olsun Kerbela'da altın yağmur oluğunun altında sünnet edeceğim diye. Bu götten bacak orospu da bin bir büyü yapıyor, sonunda Hacı'nın ocağının dumanı olmadığını anlayınca da adamın malına mülküne konmak için gidip yatıyor Külhancı Mirza Hüseyin'in altına. Hem de Hacı'nın kendi evinde. Sonunda da kâkülü gassalin elinde kalasıca bu Kakol Zeri pırtlıyor dışarı. Doğum hamamından birkaç gün sonra, Züleyha'nın sırası olunca Hacı, Züleyha'nın –ki önceleri Hacı'nın gözdesiydi– yanına gidince, Hacı'ya demiş ki senin çocuğun olmaz. Hindistan'a gitmedin mi, oradaki hekimler demediler mi ki senin dölün kurumuş, çocuğun olmaz diye? Bu Gevher'in çocuğu senin değil, Külhancı Mirza Hüseyin'indir, demiş. Mirza Esedullah'ın karısı da bu boyu devrilesice bücüre acıdı, kendi bebelerinin ağzından lokmaları alıp bu haram dölü götün ağzına koydu, o da karşılığında çocuğuna kıçını kıvırtmayı öğretti; seni anası ağıdına oturasıca! Sonra da kavat Hacı, Züleyha'yı öyle bir dayaktan geçirmiş ki karının kaburgaları kırılmış. Sonra da kıçına bir tekme, evden atmış. Sonra boşanma kâğıdını göndermiş ona. Doğumdan bir yıl sonra, her yerde konuşulmaya başlanmış; Hacı, Gevher'i ve çocuğunu Kerbela'ya götürmek istiyor diye. Çocuğu sünnet ettirmeye. Saçlarını tıraş ettirecek, ağırlığınca da fakir fukaraya altın dağıtacakmış diye. Her iş tamam. Ha-

reket edecekler. Bir gün Gevher, işte bu ihtiyar köpek Cihan Sultan'la Şahçırağ'a gitmişler; kendilerince yolculuk için İmam'dan izin istemeye. Bilmiyorum, Müslüm'ün[1] katledildiği gece miydi yoksa Hür'ün şehit düştüğü gece mi; türbe kalabalıkmış, iğne atsan yere düşmez. Çocuk, Gevher'in kucağındaymış. Cihan Sultan'la ikisi ite kaka, illa ki türbenin kilidine dokunacaklar. Ama ne kadar yırtınsalar da yerlerinden kıpırdayamamışlar. Sanki bacaklarına zincir vurmuşlar gibi. Ziyaretçi kalabalık aha bir Uhud Dağı gibi karşılarında duruyor, ilerlemelerine izin vermiyormuş. Sonra Tanrı'nın isteği ile Kakol Zeri'nin iki burun deliğinden iki oluk kan fışkırmış. Kalabalığın içinde bir çığırtı kopmuş, bir çığırtı kopmuş ki sorma. İmam, kendi gücünü göstermek için mucize yapmış ve haramzade çocuğun kendi türbesine yaklaşmasını önlemiş. Gevher, kucağında çocuğuyla kaçmaya başlamış. Millet de peşinden dışarı koşmuş, avluda yakalamış, sarmış etrafını. Ziyaret duasını okuyan Ağa Şeyh Ali bağırmış: "Kaltak karı, haram dölünle Ağa'nın türbesine gelmeye utanmıyor musun? Burayı teyzenin evi mi sandın? Gerçeğin su yüzüne çıkacağını bilmiyor muydun? İmamla alay mı ediyorsun?" Millet, hemen tepesine taş yağdırıp recmetmek istemiş. Birisi, bu kimin karısıdır demiş, diğeri bırakın gitsin demiş. İşi pezevenklik olan Cihan Sultan da bağırmış: "Utanın millet! Musa Cafer oğlundan utanın, ar edin. Bu kalabalıkta çocuğun burnuna yumruk geldi. Bir köylünün yumruğu çarptı çocuğa, burnu kanadı." Millet yuhalamış onu. Ziyaret duası okuyan Şeyh Ali, Cihan Sultan'ın yanına gitmiş, yüzüne tükürmüş: "Seni soysuz karı, bundan daha aşikâr mucize mi istersin? Seni yüzsüz, arsız karı, bir de Ağa'nın mucizesini inkâra mı kalkışır-

[1] İmam Hüseyin'in amcaoğlu Müslim bin Akil.

sın?" Ve ardından da bir tokat indirmiş Cihan Sultan'ın suratına. Millet başlarına üşüşmüş, öldürecekler. O anda polis yetişmiş. Onları, milletin ayakları altından kurtarmış. Tanrı, onların yüzünü kara çıkarmak için, Hacı dükkânında oturmuş ticaretini yaparken haber kendisine ulaşmış; Şahçırağ türbesinde çocuğunun burnundan kan oluk oluk akmış. Hacı'nın yanında oturan diğer hacılar kalkıp gitmişler. Hacı, ok gibi evine gitmiş. Görmüş ki Kakol Zeri'nin ağzı burnu kan içinde. Burnu kanıyormuş hâlâ. Kötüleşince düşüp bayılmış. Şirin ve Nazenin, yüzüne gülsuyu serpmişler, ayılmış. Etraftan da Kakol Zeri'nin Külhancı Mirza Hüseyin'in çocuğu olduğu söylentisini hatırlamış. Züleyha da Kakol Zeri'nin Külhancı Mirza Hüseyin'in çocuğu olduğunu söylememiş miydi, sonra o da dayaklar atmamış mıydı, sonra da onu dışarı fırlatmamış mıydı? Ayağa kalkmış, bir sopayı kaptığı gibi Gevher'e vur Allah vur! Şirin ve Nazenin olmasa, mutlaka öldürecekmiş onu. Kavganın tam ortasında Cihan Sultan gelmiş, arabuluculuk yapsın diye. Hacı, onu merdivenlerden aşağı itmiş, avluya düşmüş, beli kırılmış. Gevher'le çocuğunu da kapıya koymuş; çocuk kiminse onun yanına git, o büyütsün, demiş. Keşke Şahçırağ türbesinin avlusunda onu recmetselermiş, ölüp yok olsaymış ki her gün başka pala bıyığı üzerine çekecek olmasaymış! Ahmed Ağa diyor ki, "Gevher gelmezse kolluğa haber vermeliyiz." Ona, "Odası böyle kilitli mi kalacak?" dedim. Şayet evinin anahtarı olsaydı, gece vakti, kimse yokken gider, anahtarı geçirir kapıyı açardım, giderdim sandığının başına. Sanırım çok malı var. Gerçi Hacı'nın evinden bir şey getirmedi; ama Kınacı Meşdi Ramazan'ın karısı olduğu o iki yıl boyunca çok şey topladı. Yazık, bilezikleri sürekli kolunda duruyor. Mirza Esedullah'm karısı diyor ki,

"Bakma Gevher'in bu kadar uslu oluşuna, yere bakan yürek yakan orospulardandır o. Kimse kolay kolay onun işlerinden anlayamaz." Doğru söylüyor. Onu çok iyi tanımış. Sonunda Meşdi Ramazan'a da yapacağını yaptı, gönderdi tahtalıköye. Sonra düştü siga olma işine. Adı siga, ama helal, haram ne bulduysa yattı altına. Benim gibi değil ki! Sürekli parmak! Er böyle mi olur, ciğeri yanasıca. Şimdi ben oturup bu orospunun eniğine bakmalıyım ki kendisi gitsin gençler teker teker, çifter çifter üzerinden geçsinler diye.

Ahmed Ağa

Ben sensiz ne yapabilirim, Kakol Zeri ne yapabilir ha? Sabahtan akşama gözümüz kapıya dikili! Cihan Sultan'a bakacak kimse yok. Yazık değil mi sen kayıplara karışasın da bu felçli kadın ortada kalakalsın? Felçli gövdeyle bir köşeye düşsün? Ahırda yanına gittim. Birkaç defa dikkatle baktım ahıra, bir gün el verir de yazarsam fotoğrafı iyice beynime kazınsın diye. Ben ne kadar salak bir fotoğrafçıyım. Durmadan fotoğraf çekiyorum, sonra da hepsini bir kenara atıyorum. Hayatımın ilk on-on beş yılı hava; fasa fiso. Sonra da bir şeyler yazmak istedim; yakalamalar, tutuklamalar başladı. Yırtık pırtık bir yorgan atılmış üzerine. Pislik kokusu sokağa kadar yayılmış. Gevher gideli bir dünya sidik, bok toplanmış altında. Ev sahibi kaç kez kapı dışı etmek istedi. Gevher bırakmadı. Çok tuhaf! Neden ölmüyor ki? Aslında öleli çok olmuş; ama gözleri dipdiri bakıyor. Kuru ekmek kemiriyor. Ağzında bir tek diş kalmamış. Altında kurtçuklar kımıl kımıl. Gözleri, iki ölüm çukuru gibi tavana bakıyor. Ahırın tavanı kereste. Damı, hamam çatısı gibidir. Gevher bakmamış olsaydı, bir lokma ekmeği vermemiş olsaydı şimdiye kadar yedi kefen çürütmüştü. Ben mutlaka bu evden çıkıp başka bir yere taşınmalıyım.

Ne fark eder? Pislik kokusu değişecek değil ya. Bir yerde biraz fazla başka bir yerde biraz azdır. Sen kaçış hastalığına mı yakalandın? Hangi kabristana kaçacaksın?

Efendi! Yıl bin dokuz yüz otuz dörttür! Sen de yirmi beş yaşındasın. Çocuk da değilsin artık. Her şey ortada! Sızlanıp bahane arama maskaralığına da gerek yok. Şayet Şiraz'dan Buşehr'e gidecek olursan karakola bildirmen, onlardan izin alman gerek. Söyle şimdi hangi cehenneme gitmek istiyorsun? Zavallı, kalk bir şeyler yaz.

Tamam! Dırdır edip durma. Hiçbir cehenneme de gitmiyorum. Gevher bulununcaya kadar helada kalacağım. Gözleri ahırın tavanına dikilmiş duruyordu. Sanki canı çıkmak üzereydi. Korkunçtu. Bana bakınca ürperdim. "Gençliğinin hayrını göresin inşallah," dedi, "git bu Şeyh Mahmut'u bul, sor bakalım bu defa kime vermiş Gevher'i ki haber alamıyoruz. Bu Kakol Zeri, dün gece başı kopmuş tavuk gibi gözlerine uyku girmedi. Sabaha kadar kendi kendine konuşup durdu. Bu kahrolası Belkıs, yaralı parmağa işemez bile, bilirsin. Komşu dediğin insanın derdine koşar. Beni bırakın, bir ayağım çukurda. Ya bugün ya da yarın geberip gideceğim. Ama bu kimsesiz bebenin ne günahı var?" Kakol Zeri öyle duruyordu, sümüğü burnundan akıyordu, gözlerini dikmişti benim gözlerime. Bazen o kadar bakıyor ki, insan utanıyor valla. İnsan, ne düşündüğünü de çıkaramıyor. Bakışlarıyla insanı utandırıyor. İki tane yumurta pişirdim mangalda, birlikte yedik.

Hatırlar mısın, sen kendin de Kakol Zeri gibiydin?

Mutlaka ona benziyordum. Kakol Zeri'nin yaşlarındayken annemle deniz kıyısına giderdik. Annem bir dünya kirli çamaşır yüklerdi Şarceli eşeğin sırtına, biz de takılırdık peşine yola koyulurduk. Denize geldiğimizde annem oturur, çamaşırları denizin köpüklü, yeşil sularında yıkar, onları hızla kayaya çarpardı. Babamın, amcalarımın, benim ve kardeşlerimin çamaşırları... sonra da onları çakılların üzerinde sererdi. Ben baldırı çıplak da kumsalda midye ka-

buğu toplardım ve denizin kumsala kustuğu denizanalarının leşleriyle oynardım. Bir gün, Hintli bir asker gelip başımın üstünde durdu; onun uzun ve koyu gölgesinde kayboldum. Çıplak bir tabanca koltuğuna yapışmıştı. Sakalı yuvarlak, siyah ve parlaktı. Birdenbire güldü. Dişleri midye kabukları gibi bembeyazdı. Sonra da elini cebine soktu ve mandalina dilimine benzeyen ve aynı renkte ve tatta olan bir şeker verdi bana ve tekrar güldü. Ben de, bugün ekmek ve yumurtayı alan Kakol Zeri gibi, korku ve şaşkınlıkla şekeri aldım ve adamın gözlerinin içine baktım. Belki o da korktu. Bilemiyorum. Belki de böyle olmadı. Belki de rüyamda gördüm. Belki de annemle deniz kenarına hiç gitmedim. Benim hayatım ta ilk baştan bir yalandı. Geçmiş olan her şey bir yalandı. Geçmiş saçmadır. Beni korkutan, nasıl olacağını kestiremediğim geleceğimdir. Göbeğimin altına kadar kavun kabuğu gibi kalın ve sert bir gömlek, dudağımın üzerindeki sümükse nasır bağlamış yara gibi. Dişi bir kediye benzeyen annemin paçalarının çevresinde altı-yedi çocuk dönenip dururdu hep. Babamsa bir tekir gibi, geceleri hamamın çatısında dişi kedi peşindeydi. Üzerine gevşek, beyaz bir sarık sarılmış ve altına ise kır bir sakal yapıştırılmış fessiz bir helvacı kabağı; işte Şeyh Mahmut Hakkâk! Gevher'den süresiz vekâleti var; istediği erkek için siga nikâhı okumaya. Nikâh okurken badem biçiminde gülünç bir gözlük takar gözlerine. Dişine göre birini avlayıp Gevher'in yanına götürmek için hep de Şahçırağ'ın, Hacı Çarşısı'nın, Nev Mescidi'nin ve Seyit Muhammed Camii'nin etrafında sürtüp durur. Her zaman her yerde hazırdır. Sahafların, kalemdancıların ve Şahçırağ'ın avlusundaki muhabbet tellallarının yanına sokulur oturur. Gider taştan aslanların üzerine oturur ve bir şahin gibi etrafa bakınır; kimin yakası-

na abazanlık yapışmış diye. Dişine göre birisini kestirdi mi imkânsız peşini bırakmaz. Nereye giderse o da peşinde. Türbedeki bütün ziyaret duası okuyanlarla arkadaştır. Onlar, ziyaret duası okumakla meşgulken, yavaşça gider onların kulağının dibine, "Şeyh, sallanız!" diye fısıldar, herkesi güldürür. Hepsi de onu iyi tanır. Fetullah, türbe tenhayken, onu karanlık bir köşede yakalar, taşaklarını sıkıştırır. O, durmadan bağırır, küfreder. Onlar da gülerler kendisine. Koku almış köpek gibi sürekli av peşinde koşar, bir adam türbede durmuş tam da dua okurken gider kulağının dibinde, "Mümin Selamünaleyküm!" der, "Azamullah ecrukom ve ecruna[1], inşallah bir sıkıntınız yoktur ve keyfiniz yerindedir. Bizim şehrimizde, inşallah siz de pekiyi vakit geçiriyorsunuz. Eviniz nerede? Yoksa şayet, bildiğimiz hoş ve rahat bir ev var; bütün eşyası tamam, türbeye yakın, her yönden hazır yani. Fiyatı da hazreti ziyaret edenler için de pek düşük. Şeriata uygun muta, tayyibe helal ve eli nakit paraya hazır pek genç hatun biri de mevcut ya da muhtemelen hilliyet[2] açısından mümkün muteber bir hadime hatun da temin edilebilir. Bismillah, gidelim!" Şahçırağ Çarşısı'nda takunyasını takırdatarak giderken onu yakalar makaraya sarardım.

Ben

Ooo Ağa Şeyh! Selamünaleyküm ve kalbi ledeyküm![3] Hayrola, nerelere böyle?

---

[1] Arapça. Tanrı sizin ve bizim ecrimizi artırsın.

[2] Üç kez boşandıktan sonra, eşlerin birbirine ricat edebilmesi için kadının başka bir erkekle nikâhı okunup yatması lazım. Bu geçici nikâhla yapılan işleme "Hilliyyet" denir.

[3] Arapça. Kalbimiz sizinledir anlamında.

Şeyh Mahmut

Ne demişler? Osdur zahbek ve zahabek ve mazhabek![1] Biz de saklayacak zahabimiz yok, öyleyse kendimizin maksadını saklı tutmalıyız hatta-l-imkân! Böylesi daha iyi. Hiiiiç. Bu taraflarda aylak aylak dolaşıyoruz işte.

Ben

Neden mezhebini saklamıyorsun?

Şeyh Mahmut

Kimden saklayacağım? Elhamdülillah Rabbi-l âlemin, şükürler olsun ki İslam'ın kılıcı keskindir ve mezhebi saklamaya gerek yoktur. Bu İslam'ın çıktığı döneme aitti; her köşe bucakta İslam'ı yok etmek için küffarın çöreklendiği döneme. Takiye bunun içindi. Canını korumak vacipler cümlesindendir. O zamanlar can emniyeti yoktu. İslam'ın dünyayı aldığı bu günlerde ona gerek yoktur.

Ben

Öyleyse, bismillah'ın b'si yalanla başlamış öyle mi?

Şeyh Mahmut

Vallahi ki senin kanın mubahtır.

Ben

Benim selamımı niye almadın? Bilmiyor musun ki selam vermek müstahap[2], selam almaksa vaciptir. Şu anda sende münkirlik mi belirdi? Sen Müslüman değil misin?

---

[1] Arapça. Düşünceni, süsünü ve mezhebini saklı tutacaksın.

[2] Yapılmasında sevap yapılmamasında günah olmayan davranış.

Şeyh Mahmut

Şeytana lanet olsun. Estağfurullah rabbi ve etubu ileyh! Pekâlâ, şimdi alırız. Aleykümselam. Ne zaman benimle karşılaşsan bir laf geçirirsin. La havle vela kuvvete illa billah! Ama ben sizi severim. Tanrı size hidayet eylesin inşallah. Sizin gibi birisine yazıklar, hayıflar olsun; Müslüman bir anne babanın evladısınız, Müslüman bir ailede yetişmişsiniz ve buna rağmen kimi zaman... evet... ne söyleyeyim?

Ben

Size bir haber vermek isterdim. Belki siz bu haberi almadınız daha. Tanrı öleli uzun zaman olmuş.

Şeyh Mahmut

Vallah siz müşriksiniz ve katliniz vaciptir.

Ben

Ben zındığım. Ben Dahriyim. Kâfirim. Mülhidim. Mürtedim. Ama müşrik değilim, münkirim. Sözü yerinde kullanmadınız. Söyle bakalım Gevher'den ne haber? Kaç gündür ortalıkta görünmüyor. Bu defa kim için, kendi deyişinle, helal etmişsin onu?

Şeyh Mahmut

Ne demek istediğini tam olarak anlamadım. Birkaç gün önce onu Lahorlu bir Hint Müslüman'ın inkıtaı akdini okudum. Nasıl olur şimdiye kadar dönmez? Gerçi ben onun bir aylığına nikâhını kıydım. Aynı gece gidip çocuğunu alıp o adamın evine götürecekti. Çünkü Hindistanlı tüccardır ve kendisinin evi barkı var. Bugün öğleden evvel tesadüfen onu Nev Mescidi'nde gördüm; Gevher'i sordum. İyidir, dedi ve onu pek methetti. Beni de evine davet etti. Yarın öğlen yemeğine onlara gideceğim, haberini sa-

na getiririm. Ama ne kadar muhterem bir insandır bilemezsin. On İki İmam şialarındandır. Yüreği Ali'nin sevgisiyle doludur. Ne kadar bonkör olduğunu tahmin edemezsin. Keşke bizim şehrimizin gençleri de bu Hindistanlı seyit kadar inançlı ve Tanrı tanır olsalar.

Ben
Bu zavallıyı nereden ağına düşürdün?

Şeyh Mahmut
Hiiiç! Dükkâna gelmişti. Bir damga, mühür yaptırmak istiyordu kendi adına. Pek de uzun ismi vardı. Hepsini tamı tamına bir pirinç üzerine işledim. Adı, Hekim Doktor Seyit Muhammed Ali Vekili Sahip Seyfülkalem'di. Sen bu kadar uzun bir adı tırnak kadar bir mührün üzerinde oymak nasıl bir hüner ister, beceri ister, bilir misin? Bu iş her hakkâkin işi değil. Sadece bendenizin bu işte ustalığı var.

Ben
Bak, bak! Bir buyun eksikti! Bu şımarık muhallebi çocuğu oğlanı da yoldan çıkardın? Tüh, belanı versin! Artık yüzüne tükürürsem senden de aşağılığım! Bu kahrolası yerde insan kıtlığı mı vardı?
Haydi, doğrusunu söyle, laf aramızda, ne yani bu zavallı kadını kendine sermaye etmişsin ve hela ibriği gibi ona buna kiralıyorsun, bir-iki Arapça sözle, kendi deyişinle helal kılıyorsun?

Şeyh Mahmut
Anlamıyorum, sen neden bu kadar iddialı ve kıt anlayışlısın? Muta nikâhının beyanında nâci isna aşeri[1] fırkası icma[2] vardır ve onun meşruiyetini

[1] Arapça. İsna Aşer, on iki demek. On iki imama inanan Şii mezhebi.
[2] Arapça. Fikir birliği.

Kuran'ın açık nassi ve lehte ve aleyhteki hadisler tespit etmiştir helaken lilmuhalifin[1]; kendisi buyurmakta ki onun meşruiyeti nesih olmamıştır ve Kuran'ı Kerim ayetlerinin neshi üzerine nakledilmiş olan hadisler bir diğerine muarızdır ve Ömer'in iki muta, risalet hazretleri sallallah aleyhi ve alihi ve sellem zamanında helaldir kavli ki ben onu nahiy[2] ederim; göstermektedir ki nesih olmamıştı ve Ömer'in kavli vasıtasıyla Kuran'ın sarih ayetini nesih etmek makul değildir, çünkü şayet Ömer kendi içtihadı ile haram etmişse de Kuran'ın açık neshi hatadır ve şayet bu risalet hazretleri sallallah aleyhi ve alihi ve sellem'den ise öyleyse neden böylesi bir hüküm bütün sahabeye Ömer'in hilafeti zamanına kadar bilinmiyordu?"

Ben

Molla! Pek coştun, minbere çık demedim! Desene taş taşa değer de bize de bir tas aş çıkar, diyorsun. Söylesene, bunun geneleve gidip kadının tekine, "Hanım, sadece bir liram var, olursa eyvallah gidelim!" diyen adamın işiyle ne farkı var?

Şeyh Mahmut

Seni cahil seni! Tanrı'nın düzeniyle alay mı ediyorsun? Tanrı'nın yaktığı lambaya kim ki püf dese sakalı yanar! Tanrı buyurmuştur, kadın yararlanmak içindir. Kafasını kesip etini yediğin bir koyun gibi, kadın da faydalanmak içindir. Vallahi ki katlin vaciptir. Şayet İslam'ın çıktığı dönemde olsaydı seni taşlayıp öldürürlerdi. Git bir ye bin sadaka ver, yaşadığına dua et. Zamanımızda senin gibi okumuşların hepsi kâfirdir, müşriktir. Kravat takar, kıçınızı çakılla silersiniz ve sanırsınız ki ne varsa yoksa bu dünya-

[1] Arapça. Kahrolsun karşı koyanlar.
[2] Arapça. Yadsımak.

dır. Yarın Tanrı'nm karşısında çamura saplanmış eşeğe benzeyeceksiniz; işte o zaman dedenin şeyini hatırlayacaksın. Sen öyle san!

Ben

Durmadan inlemek ve dilencilik! Yaşadığım için sadaka mı vermem gerekir, sen mala konasın diye, öyle mi? Yaşıyor olmak yeterli değil. Davar osuruğu ile geçinen de yaşıyor. İnsan, yaşıyor olmasından yararlanamıyorsa, ona yaşıyor denmez. Sen yaşadığını mı sanıyorsun? Nefes alamıyorken neyin yaşıyor? Sokakta yürürken polis adım adım seni izliyorsa neyin yaşıyor?

Şeyh Mahmut

Ben ne yaptım ki polis beni takip etsin? Ne kimsenin malını yedim ne de kimsenin damından aştım. Bir şey yapmamış biriyle polisin ne işi olur ki! Kafadan sakat olan sizlersiniz; öyle iddialısınız ki, iki kelime alafranga öğrenir öğrenmez Tanrı'ya kul olmuyorsunuz!

Ben

Senin o mihraplık sakalını seveyim; senin yaptığının pezevenklikten ne farkı var? Bu zavallı kadını her gün başka bir ızbandut erkeğin altına atıyorsun ve para alıp hayatını yaşıyorsun. Dünyada başka iş mi kalmadı?

Şey Mahmut

Seni sefih melun herif! Sen sanıyor musun ki ben bir tek hakkâklikle geçiniyorum? Şeriat meselelerini yorumlamada üstüme yoktur. Bu gördüğün, yani hakir bendeniz, şerif Necef kentinde, kıçlarının

kılı olamayacağın müçtehitler ve taklit merâciinin[1] huzurunda lamba dumanı yuttum, mürekkep yaladım. Şöyle buyurdu: "İzdivaç işinde çalışmak müstahaptır ve şefaat etmek ve her iki yanı ikna etmek." Nitekim İmam Sadık aleyhisselamdan rivayet olunur ki buyurmuş en yüce şefaat, iki insanın nikâhındaki şefaattir ki Tanrı o iki kişiyi bir araya getirsin. İmam Kazım aleyhisselamdan rivayet edilmiştir ki üç kişi Tanrı'nın arşının gölgesi altında olacaktır kıyamet günü –onun gölgesinden başka sığınılacak yer yoktur– kim ki Müslüman bir erkek kardeşini teşvik eder izdivaca, hizmet eder ona ya da onun sırrını örter. Tanrı'nın Resulü sallallah aleyhi ve alihi ve sellem'den rivayet edilmiştir; kim ki mümin iki kişinin izdivacında, onlar bir araya gelsin diye hizmet eder, Tanrı bin huriyi ki her biri başka bir inci ve mercan sarayda yaşar, onun izdivacına verir ve attığı her adım ve söylediği her kelam için geceleri ibadet, gündüzleri oruçla geçen bir yılın sevabını verir..."

Ben

Hop hop! Fazla hızlanma! Minbere çıkıp vaaz verme demedim mi? Söyle bakalım, Gevher'i verdiğin Hintlinin sünnet olduğunu nerden anladın?

Şeyh Mahmut

Ey seni melun seni! Müslüman olanın nasiyesinden[2] İslam nuru ışır! Onu nasıl tanıdığıma şaşıyorsun değil mi? Benim işim küfürle dini ayırt etmektir. Seni salak seni, sünnet olup olmadığına bakmama ne gerek! Kurtulmak istiyorsan söyle: Allah'tan başka

[1] Bir kitlenin, kendisinin düşüncelerini kabul ederek onu taklit eden kişiye denir. Taklit edilmek için başvurulan kişi.

[2] Arapça. Alnından, yüzünden.

ilah yoktur. Ama dikkat et evladım, biz birbirimize düşman olmamalıyız. Bana pezevenk diyorsun, Tanrı seni hidayet eylesin. Dünya bu sözleri etmeye değmez. Ne sen benim mezarımda yatacaksın ne de ben senin. Doğruyu bilmek istiyorsan, evet bu benim geçim yolumdur. Ben bunu helal bir yol olarak teşhis ettim. Leküm diniküm ve liye dini![1]"

Ben

Tamam. Arkadaşız. Mecburen! "Gece gündüz arbede mümkün değil Tanrı'nın kullarıyla!" Neyse, yarın bu Hintli herifin yanına gittiğinde, Gevher'e söyle bir uğrasın evine. O felçli kadın bok seli içinde yüzüyor. Hem molla, dikkat beleş ete konduğunda gırtlağına kadar yeme, yoksa Allah korusun telef olursun karışmam. Sahi, madem dini meselelerden anlıyorsun, baksana benim de bir meselem var. Abahe ve Tahlil nedir? Söyle ve sevaba gir!

Şeyh Mahmut

Vallah namaza geç kaldım. Güneş batmak üzere. Başka bir zamana kalsın. Gerçi bu meselede seni dürtenin ne olduğunu bilirim. "İsa'nın eşeğini Mekke'ye de götürseler, döndüğünde yine aynı eşektir." Melun Ebu Cehil de aynı senin gibiydi ve Allahın Resulü bile onu yola getiremedi. "El-şaki şaki fi batni ümmet ve el-said said fi batni ümmet."[2]

[1] Kuran'dan bir ayet. Sizin dininiz sizin benimkisi benim.

[2] Arapça. Acımasız olan anne karnında da acımasızdır, mutlu olan anne karnında da mutludur.

Kakol Zeri

Sonra gece oldu uyudum; sonra sabah oldu kalktım. Mirza Esedullah dükkâna gitti. Sonra Ali Ağa güldü. Haydi dedi, gel gidelim oynayalım. Bir daha beni dövmek istemiyordu. Ona olur, dedim. Sonra hayata çıktık, oynadık. Bahçede, turunç ağaçlarının altında oynadık. Bir vardı bir yoktu, Allahtan başka kimse yoktu. Bembeyaz bir at vardı. Kuyruğu ve yelesi pişmaniye gibiydi. Gözleri de iki kan çanağıydı. Sonra at kalkar gider gökte uçardı. Çünkü onun kanatları vardı. Gökte ne kadar kuş varsa ondan korkardı. Ali Ağa gülünce artık ben ondan korkmadım. Gökteki otlardan yerdi. Göklerdeki sulardan içerdi. Ben ve Ali Ağa, durmadan havuzdan su aldık döktük bahçeye, çamur yaptık oynadık. Bir gün Şeyh Mahmut ata bindi dedi ki beni de göğe götür. Gitmiş, gitmiş sonunda devin evine gelmiş. Dev mağaranın ağzında oturmuş bitleniyormuş. O zaman ben de çamurla bir ceviz yaptım sahici bir ceviz gibi. Sonra Ali Ağa bir tane adam yaptı çamurdan kocaman uzun çükü vardı. Sonra bir tane daha yaptı yassı çükü vardı. Dedi ki gidelim merdivenlerin başında oynayalım. Ben yalnız gitmeye korkuyorum merdivenlerin başına. Ama Şevket Hanım yanımda olursa korkmam. Ali Ağa da olursa korkmam. Olur, dedim. Beyaz at, devi görünce titremeye başladı. Ayağını o kadar göğe vurdu ki az kalsın gök delinecekti. Şeyh Mahmut ki inşallah geberir, sopayla boynuna vuru-

yordu. Dev ayağa kalkıyordu Şeyh Mahmut'a selam veriyordu ve bir avuç para döküyordu avcuna. Sonra benim beyaz atımın üzerine atladı. Sonra annem diyordu ki, "Yeter artık... öldüm... öldürdün beni." Sonra kalkıp merdivenlerin başına gittik. Oturduk orada. Merdivenlerin başı güneşliydi. Sonra Ali Ağa dedi ki gel çüklerimizi savaştıralım. Ben de olur, dedim. Sonra şalvarını çıkardı. Bana da şalvarını çıkar dedi. Ben de şalvarımı çıkardım. Sandım ki Kübra Hanım'ın bana verdiği şalvarı almak istiyor. Ama almadı. Sonra Ali Ağa benim karşımda oturdu. Ben de Ali Ağa'nın karşısında oturdum. Sonra dev durmadan gülüyordu ve annemin dudaklarını çiğniyordu. Sonra Ali Ağa'nm çükü şişti. Sonra çükünü benim çüküme sürdü. Benim de çüküm şişti. Sonra Ali Ağa dedi ki şimdi benim çüküm korkmuş gidip senin çükünün altında saklanmak istiyor. Sen şimdi uzan, dedi. Ben de olur dedim. Çok sevinmiştim; Ali Ağa'nın çükü benim çükümden korkmuştu. Olur, dedim. Sonra ben yattım. Ali Ağa benden büyüktür. Sonra Ali Ağa çükünü benim çükümün altına soktu. Sonra onun çükü beni deldi. Üzerime işedi. Sonra dev, annemin etini ısırıyordu deliyordu. Onun etini deldikten sonra duvardaki çividen sarkıtıyordu. Her gün geliyor, çividen indiriyor öpüyor tekrar onu deliyor. Sonra Kübra Hanım merdivenlerin başına geldi. Kafama şamar indirdi. Ali Ağa'nm da ensesine şamar indirdi. Sonra Kübra Hanım benim şalvarımı giydirdi. Sonra tekrar kafama vurdu. Elimden tuttu hayata getirdi. Sonra yüzüme tükürdü. Sen de annen gibi orospusun. Bana dedi ki benim çocuğum bu şeylerden anlamaz. Ona da sen öğrettin. Sonra ben ağladım. Annem artık devin karısı olmuş gitmiş. Dönmez artık. Şimdi üzerine düşmüş gövdesini deliyor ve annem onun altında çabalıyor ve durmadan yeter

artık, diyor öldürdün beni, diyor. Belkıs beni yemek istiyor. Sürekli bana bağırıyor. "Yere giresice seni haylaz seni," diyor, "otur bir köşeye artık. Orospu anan belli değil hangi mezara girmiş," diyor, "girmiş de dünyanın altını üstüne getirsin diye eniğini buraya bırakmış," diyor, "işkemben suyla dolar inşallah. Haram dölü seni," diyor. Sonra Şevket Hanım ve İşret Hanım hayatta durmuş beni seyrediyorlardı. Yanında olsam o da yüzüme tükürürdü. Ama onun yanına gitmek istiyordum. Sonra Kübra Hanım çadırasını[1] başına örttü, benim elimden tuttu ve kendi evimize götürdü. Ahmed Ağa'nın odası kilitliydi. Sonra Kübra Hanım, Belkıs'a artık bunu istemiyoruz, dedi. Sonra çok şeyler söyledi Belkıs'a. Belkıs sıkıca bir şamar indirdi suratıma. "Bu haram lokma yemişten her şey beklenir," dedi. Şeyh Mahmut kapıyı çaldı, içeri girdi. Annem odadaydı. Semaveri yakmıştı. Bana da demişti ki, "Git bahçede oyna kendin için." Herif de onunlaydı. İkisi birlikte annemin odasına çıktılar. Ben de oraya gittim. Şeyh Mahmut selam verdi. Herif de selam verdi. Annem yüzünü sıkıca kapatmıştı. Altın bilezikleri de kolundaydı. Sokağa çıktığındaki gibi yüzünü kapatmıştı. Sonra annem çay koydu onların önlerine. Sonra annem oturdu, yüzünü açtı. Herif, Şeyh Mahmut'la fısıldaştı. Sonra Şeyh Mahmut namaz kıldı. Ama oturduğu yerde kıldı. Eğilip düzelmedi. Sonra Şeyh Mahmut gitti. Sonra annem bana beş şâhi verdi dedi ki git kendine çarşıdan leblebi, kuru üzüm al. Annem beni sevmiyor artık. Sonra Belkıs tekrar enseme şamar indirdi, cimcik attı. "Annesi gibi orospu olmuş," dedi. "Kakol Zeri haram dölüdür," dedi. "İnşallah yakında karnı suyla dolar," dedi. Sonra çok korktum; Ahmed Ağa'ya söylerler diye, o da enseme şamar indirir, yü-

[1] Narin çiçekli, genellikle açık renkli ve ince kumaştan yapılan çarşaf.

züme tükürür diye. Sonra Kübra Hanım beni hayatta bırakıp kendi evlerine gitti. Sonra ben de Belkıs'tan korktum, Cici'min yanına koştum, ahıra. Bana dedi ki, "Sen Mirza Esedullah'm evinde değil miydin?" Ben de, "He," dedim. "Orada ne yedin?" dedi. "Lahanalı pilav, bozbaş, kavun, nar, etli nohut," dedim. Sonra Cici'min pislik kokusu kalktı. Ben koşarak hayata, havuz başına balıkların yanma gittim. Onlarla konuşmak istiyordum. Ama onlar benden hoşlanmıyorlar. Hep havuzun dibine gidiyorlar. Yakma gelseler yüzüme tüküreceklerdi. Sonra Belkıs, Ahmed Ağa'nın odasına gitti, ona dedi ki Ali Ağa çükünü Kakol Zeri'nin çüküyle çarpıştırmış ve çükü gitmiş onun çükünün altında saklanmış. Sonra Ahmed Ağa beni çağırdı. Odasına gittim. Şamar atacak, yüzüme tükürecek diye korktum. Cici'm için ekmekle tahin helvası almıştı. Bana verdi, "Cici'ne götür. Kendin de onunla otur ye," dedi. Sonra kendisi sokağa çıktı. Şimdi artık beni seven kimsem yok. Ne Ahmed Ağa ne annem ne de havuzdaki balıklar beni seviyor.

Cihan Sultan

Sanki birisi ayağını koymuş gırtlağıma bastırıyor, beni boğmak istiyor. Feryadıma gelen kimsem de yok. Nefesim tıkanıyor, zorla gırtlağımdan iniyor. Ellerimi oynatamıyorum artık. Göğsümün sandığına barutla cam kırığı doldurmuşlar sanki. Keşke bu son nefesimde birisi olsa da Allah rızası için ayaklarımı kıbleye çevirse, bir damla türbe suyu damlatsa boğazıma. Kakol Zeri yanımda duramıyor artık. Gelir gelmez koşup bahçeye çıkıyor.

Ağzından yel alsın. İnşallah ölmezsin. Sen dünyada bir şey görmedin. Şimdi bacakların düzelsin diye beklemelisin. Düzelsin ki kalkıp yürüyesin inşallah. Yaşayasın ki Zehra'nın sevgilisi[1] *o altıgen mezarın ziyaretine gidesin. İnşallah birkaç güne kalmaz Gevher de ortaya çıkar, gelir altını temizler, sana bir güzel nohutlu et yemeği yapar, yersin.*

Hayır. Kendim de biliyorum. Artık ayaklanmayacağım. Gökteki melekleri kendi gözlerimle gördüm. Cenneti de gördüm. Dilgüşa Bağı'ndan da güzeldi. İrem Bağı'ndan da güzeldi. Meleklerle, kadın erkek uşaklarla doluydu. Tatlı pilav, kıyma, limonata dolusu tepsiler getiriyorlardı millete. Ne kadar çok cennet hurisi vardı orada. Gevher'le ben de oturmuştuk güzel meyveler salınan cennet ağaçlarının altında. Tatlı pilavıyla kıyma getirdiler yedik. Elleri-

[1] Muhammed Peygamber'in kızı Zehra'nın oğlu, İmam Hüseyin kastedilmiştir. (Ç.N.)

mizi mücevher taşlı altın ibrikle yıkadık. Ama Hacı İsmail cehennemdeydi. Onun yanına gidip yüzüne tükürmek istiyorum, dedim. Olur mu hiç, dediler. Cehennemin bin kilometresinden bile geçersen yanar kül olursun, dediler. Keşke birisi olsa da Allah rızası için bir damla su damlatsa boğazıma.

Hayır. Ölmemek için dilini ısır. Ölmek için sen ne yaptın ki? Senin bacakların şimdi iyileşmeli, kalkıp yürümelisin.

Ben kara bahtlı şahadet getirmesini de bilmem. Sonunda da Yahudi ölüleri gibi götürüp gömecekler.

Ahmed Ağa

Şeyh Mahmut'un dükkânı bugün de kapalıydı. Ne zaman gitsem kapalı. Belki yolculuğa çıkmış dedim. Evine gittim; karısı da bilmiyor nerede.

"Dükkâna gitti, bir daha dönemedi. Diğer esnafın da haberi yok," dedi, "Bayım siz bana yardım edin. Başımı hangi taşa vuracağım, bilmiyorum. Siz bana yol gösterin. Kime gitmeliyim? Kime söylemeliyim? Şeyh Mahmut'tan başka evin ekmeğini getiren yok. Kime sorduysam haberi yok."

Ona, "Abla boşuna kaygılanmayın, neredeyse ortaya çıkar. Belki de arkadaşlarıyla Bağ-ı Şah'a gitmiştir," dedim.

"Hayır birader, o Bağ'a giden adam değildi. Mutlaka başka karı almış. Bir gün başka bir karı alacağını hep düşündüm. Ben yol bilmem yordam bilmem. Ben dokuz yıldır onun karısıyım. İki kez başka karılarla evlendi de boşandı, beni aldı. Tanrı'nm istediği olur. Ben biliyorum üç-dört gün sonra ortaya çıkacak, bana da kalk karı git işine al bu da boşanma kâğıdın, diyecek," dedi.

"Hayır, böyle düşünme abla! İnşallah başka karı almamıştır. Bizim evde de bir kadın otururdu, o da birkaç gün oluyor evden çıkalı; ama bir daha dönmedi. Beş-altı yaşlarında sabırsızlık eden bir çocuğu var. Ne yapacağımı bilemiyorum. Ben şimdi peşinden gidiyorum, bulursam size gönderirim," dedim.

Güzel ve sevimli bir kadın. Sanırım en fazla on

yedi-on sekiz yaşlarında. Ben bu Kakol Zeri konusunda şaşırmış vaziyetteyim. Ne yapacağımı bilemiyorum. Onunla kendi aramda gülünç bir ilişki hissediyorum. Sanki kendi çocuğummuş gibi. Sanki bu benim kendi Kakol Zeri'mmiş gibi. Başına neler gelecek bilmiyorum. Kendi başıma neler gelecek bilmiyorum. Çocukken, Kakol Zeri yaşlarında, babam bir kadın aldı annemin üstüne. Yolculuğa Şiraz'a gitmişti. Orada on dört yaşında bir kız almıştı. Annemin haberi yoktu. Bir ramazan akşamı, ben, annem ve erkek kardeşim sofrada oturuyorduk; annem orucunu iftar etsin diye. Bir yengem vardı, amcamın karısı, adı Rübap'tı. Annemi hiç çekemezdi. Çünkü onun çocuğu olmazdı ve suratı da aynı bir dev. Bizim hayata bakan odamıza geldi ve sofranın yanında durdu; iftar topu atılmamıştı daha. "Çocuklarını alıp bu evden gitmelisin. Kocan Şiraz'a gitmiş, orada bir karı almış seni de boşamış," dedi. Annem elektrik çarpmış gibi, gözleri sütlaç tasında donup kaldı. Bir saat sonra amcam geldi bizim odaya. Annem başını bir mendille sarmıştı ve sol gözkapağına da bir parça samanı tükürükle yapıştırmıştı; çünkü ağlamaktan seğiriyordu. Annem güzelleşmişti. Yüzü yontulmuş ve mehtap gibiydi. Amcam odaya girdi ve dedi ki, "Kendin için, çocukların için bir yer bul da git. İstersen aşağıdaki kilere taşın, durumun belli oluncaya kadar. Kocan gidip bir karı almış seni de boşamış. Bu hayata bakan odaya ihtiyacımız var bizim." Ben ve erkek kardeşim aynı yatakta uyurduk. Ben, babamın teri kokan kirli gömleğini almıştım yanıma gizlice ve terini koklardım ve yavaş yavaş, bir balon delinmiş gibi fıs diye ağlama çıkardı gırtlağımdan. Sonra da odayı boşalttık, eşyamızı kilere taşıdık; turşu küplerinin, hurma şırası küplerinin, damacanaların, tuzlanmış balıkların, pirinç ve tütün çuvallarının yanma

serdik. Kiler fare ve her köşeye çadır kurmuş kara, tüylü örümceklerle doluydu. İşte bu kilerde ben ilk kez A Seyit Meluç'la tanıştım ve sonrasında sürekli benimle geldi ve benim ikizim oldu. Annemin gözleri hep ağlamaklıydı; ama biz gözyaşlarını görmezdik. Sadece bize zoraki gülen kızarmış yangılı gözleri vardı. O günden sonra yengelerim annemle bir daha konuşmadılar artık. Sanki onlar da annemi boşamışlardı. Çok kötü bir gündü. Sabah erkenden büyük amcam kilere geldi ve anneme dedi ki: "Sandığını aç bakayım içinde neler var?" Annem dikeldi ve, "Benim sandığımdan sana ne? Senin karının sandığının başına kimse gidiyor mu hiç?" dedi. İşte o anda, amcam aniden bir tokat indirdi annemin suratının ortasına. Çekici alarak sandığın kilidini kırdı. Eşyalarını kilerin ortasına fırlattı, içinden bir sedef tespih buldu ve cebine attı; "Bu benim kardeşimindir," dedi. Birkaç gün sonra babam Şiraz'dan Buşehr'e döndü. O benim için bir yabancıydı artık. Ben boşanma nedir bilmezdim; ama onu kendi babam olarak görmüyordum artık. Beni öptüğünde iğrendim. Ama gece kilere geldi, annemle konuştu onu öptü ve dedi ki, "Beni mecbur ettiler. Ben seni boşamak istemiyordum. Ben seni bir kez boşadım sadece. Şimdi rücu'[1] ederim, sen tekrar benim karım olursun." Annem, babamın yüzüne tükürdü ve, "Sana yedi enik sıçtıktan sonra gidip başka karı almaya utanmıyor musun?" dedi. Babam tekrar öptü onu ve, "Beni mecbur ettiler," dedi. Sonra da elinden tuttu, kilerden çıkararak havuzhaneye götürdü. Ben uyumuyordum; ama peşlerine takılmaya cüret edemedim. İçimden seviniyordum. Sonunda da Şeyh Mahmut'a, "Tahlil nedir, Abahe nedir?" diyerek onu rahat bırakmadım.

[1] Arapça. Geri dönmek, caymak. Karı koca boşandıktan sonra birbirlerine rücu edip dönebilirler. Üç kez boşandıktan sonra rücu edilemez.

Elimden kaçmak istiyordu. Ona, "Söylemezsen bırakmam seni. Okulumuzda ukala bir öğrenci var. Han Okulu'nda odası var. Din dersinde sürekli zavallı bana soru sorup duruyor. Bana sordu, Abahe ne demek, Tahlil ne demek diye. Ben de onu cevaplamak istiyorum," dedim. Ama yalan söylüyordum. Kendim nasıl bir pislik olduğunu biliyordum. Molla olmasına rağmen, yirminci yüzyılda bile böylesi pisliklerin varlığını itiraf etmeye utanıyordu. Sonunda söyledi: "Abahe ve Tahlil odur ki bir kişi, kendi kenizini[1] başkasına duhul ettirerek helal yapar, bu ise nâci[2] isna aşeri[3] fırkasına hastır. Sahibinin, onun duhulünü sana helal ediyorum, dediği anda helal olur ve süre tayin etmek ise şart değildir ve keniz alındığı andan ve malik olunduktan sonra ya da abahat aldıktan sonra ona duhul olmak caizdir ve keniz facire[4] olsa ya da zina ile birbirlerine yetişmişlerse dahi." Kafama kaynar sular döküldü. Yüzüne tükürmek istiyordum. Ama onun suçu yoktu ki! Ben Gevher'in elinden tutup bu bataklıktan kurtarabilirsem çok büyük bir iş başarmış olurum. Hatta almam için başına su dökmem gerekse[5] bile. Onu kurtarmalıyım.

Bir tek pezevenklik kasketini kafana koyup bir orospuyu eve getirmen eksikti.

Neden almayacakmışım? İnsanın alacağı kızın illa ki bacakları arasında kızlık zarı mı olması lazım? Elimde olsa dünyaya gelen kızların hepsinin kızlığını ebeler parmaklarıyla alsınlar diye hüküm verirdim. Erkekleri sünnet ettikleri gibi kızların kızlık

[1] Farsça. Kadın köle. Kadın hizmetçi. Aynı zamanda erkeğin eşini ya da kızını "keniziniz" diye tanıştırır yabancı ve önemli birine.
[2] Arapça. Kurtarıcı.
[3] Arapça. On iki. Şiilik kastedilir.
[4] Arapça. Kötü kadın.
[5] Başına su dökmek, bir deyimdir. Gusül etmek. Tövbe guslü. Tövbe etmek, ettirmek.

zarlarını almalılar ki bu kadar mahrumiyet, korkunç ruhsal işkence ve yersiz bağnazlıklar ortadan kalksın diye. Aslında erkeklerin sünneti boş ve lüzumsuz bir şeydir. Sünnet sağlam biri için gerekli değil. Burnumuzun dibindeki Belkıs'a bakalım. İki yıldır kocaya gitmiş; ama kocası bir şey yapamamış, o da yere göğe düşman kesilmiş. Gevher'e, Cihan Sultan'a, bu zavallı Kakol Zeri'ye bile nasıl deve kini besliyor! Cihan Sultan'ın boğazına bir damla su bile damlatmıyor. Kakol Zeri'nin başını bir kez olsun okşamıyor. Elinde olsa Gevher'in kafasını kulaktan kulağa keser. Aksine bana nasıl da şımarıyor, sırnaşıyor. Azgın kancık gibi bana sürünüyor. Bir lokma yapıp yutmak istiyor beni.

Sen umumun iffetinin ve ismetinin düşmanısın. Sen kâfirsin. Sen anarşistsin. Seni asmalı ki millet senin şerrinden kurtulsun. Sıkıyorsa bu düşüncelerini yüksek sesle söyle, bak sopayı nerene sokarlar!

Yine başladın mı? Sana söylediklerimi ben kimseye söyleyemem. Sen ne de olsa benim sabır taşımsın. Sonunda ya sen çatlamalısın ya da ben. Ama şayet Gevher bulunur da beni kucaklarsa, işte o zaman sen çatlamalısın. Ben Gevher'i seviyorum. Onu almak istiyorum. Benim için fark etmez kaç kişinin altında yatmış. Biliyorum ki onun da bende gönlü var. Beni sevdiğini kendisi söyledi bana. Şayet bu şehirden gitmişse yarın öbür gün mektubu gelir. Mektubu gelir dedim. Bütün hıncımı posta kutusunun yanında duran adamın başında boşalttım. Kutuya kim mektup atmak istiyorsa önce o alıyor, zarfın üzerini okuyor. Sonra kutuya atıyor. İt oğlu it! Önce önünden geçtim. Kutunun yanında boş bir tenekenin üzerine oturmuş tespihiyle oynuyordu. Öyle hızlı geçtim ki önünden, ayağım ayağına takıldı. Kara kuru, sıska, şakakları çökmüş bir herifti. Konuştuğunda

takma dişlerinin paslanmış demiri takırdıyordu. Sert bir bakış fırlattı bana. Sonra da hemen ayağa kalktı, tespihini cebine koydu. Ben gittim, Kerim Han Erg'inin[1] etrafında dolaştım. Bir dakika kadar Erg'in alnında, fayans işlemelerdeki Rüstem ile beyaz devin resmini seyrettim. Tekrar, Telgrafhane'nin duvarının köşesinden baktım; sırtı kutuya dönmüş volta atıyordu. Yavaşça arkasına geçtim; mektubu hemen posta kutusuna attım. Anında döndü ve ecel gibi bileğimden yakaladı. A Seyit Meluç gibi ensesinde de gözü vardı. İnsanın bir örümcek kadar gözünün olmaması zavallılıktır. İki tane önde gözü var, onlar da eksik. Arkasında olup bitenlerden haberi olmaz. Bir arı otursa ensesine anlayamaz. Ne kadar güzel olurdu; insanın kafası çepeçevre göz olsaydı. Ya da bir karasinek gibi içinde binlerce merceği olan iki gözü olsaydı; her yanını iyice görebilseydi. Ya da her birinin üzerinde bir göz bulunan bir salyangozun boynuzcuğu gibi. Ne kadar güzel olurdu insanın parmaklarının ucunda da göz olsaydı. Elini cebine attığında istediğini hemen görür alırdı. Ya da insanın karnını yaran ve karnının içini iyice görmek isteyen cerrah; parmağını hastanın kulağına, burnuna soktuğunda sonuna kadar güzelce görebilirdi. Bu ne demek yani insan iki bacağı üzerinde sırık gibi yürüyor ve dengesini iyice koruyamıyor. İnsan da eşek gibi dört bacak üzerinde yürüseydi daha iyi olmaz mıydı? Çok daha iyi olurdu. En azından kendi dengesini iyi korurdu. İnsan bu ayağı ve kırpılmış ayak parmaklarıyla çok gülünç bir şeydir.

"Mektubu kime yazdın? Doğrusunu söylemezsen seni götürür veririm, kıçına o kadar kırbaç vururlar ki darmadağın olursun."

[1] Kale içinde daha küçük bir kale şeklinde yapılan, genellikle vali konağı olarak kullanılan yüksek duvarlı bina, kale.

"Ben Civanabad'daki ölüler için yazdım. Bırak-sana elimi! Kaçmak isteyen yok. Ne yaptım ben?"

Elimi bıraktı. Cebinden bir tane anahtar çıkardı. Kutunun kilidini açtı ve zarfları çıkardı. İki kişi kutuya mektup atmak istedi. Herif onlarla konuşmaya dalınca ben ok gibi Vekil Çarşısı'na doğru tabanları yağladım. Elindeki bir sürü mektupla herif, açık posta kutusu ve mektuplarını kutuya atmak isteyen iki kişi... seyre değerdi.

Ayakkabıcılar Çarşısı'na gelince artık adam gibi yürüyordum. Vekil Çarşısı Dörtyolu'nda Kel Ahmet'ten bir tane falude[1] aldım, üzerine turunç suyu koyup yedim; ama zıkkım oldu. Çünkü ya herif peşimi bırakmamışsa diye düşünüyordum. Faludeyi yer yemez Hurşit Eczanesi'ne doğru yürüdüm. Şemşirgera Çarşısı'na[2] yakın aniden Seyfülkalem çıktı karşıma. O beni görmedi. Ben Şemşirgera Çarşısı'na girdim ve Vekil Camii'nde bir sütunun arkasına saklandım.

[1] Farsça. Serinletici bir çeşit sulu tatlı.
[2] Kılıççılar Çarşısı.

Cihan Sultan

İmam çağırmamıştı demek; yoksa giderdim ziyaretine hafiflerdim biraz. Yürüyebildiğim zamanlar, bir ayağımı öne bir ayağımı arkaya alır yürürdüm. O gün türbe ne kadar da kalabalıktı. İğne atsan yere düşmezdi. Hepimiz üst üste, iç içeydik, yapışık. Erkekler kadınların arasında, kadınlar erkeklerin arasında, herkes herkesi itip kakıyordu. Bir an evvel türbeye dokunup imamdan izin isteyecektik. Kakol Zeri altın yağmur oluğunun altında oturuyordu. Tellak, saçlarını kesmişti. Izbandut bir Arap onu kucağına aldı ve kolunu bacaklarının arasından çıkardı ve bacaklarını araladı. Tellak da hemen atladı ve çükünü bir neyin arasına aldı ve bıçakla kesiverdi. Zavallı Kakol Zeri mosmor olmuştu. Ben hemen bir avuç şeker koydum ağzına. Davul zurna sesi bırakmıyordu onun sesi duyulsun. İşte öyle ite kaka türbenin kilidini yakalamak isterken, yontulmamış keresteye benzeyen bir köylü de kilide dokunmak istiyordu. Sürekli zorluyordu bizi. Ne kahrolası derdi vardıysa; hiç fırsat vermiyordu. O anda kolu Kakol Zeri'nin burnuna çarptı ve ibrikten boşalırcasına burnundan kan boşaldı. Hazreti Abbas'a yeminler olsun ki köylü adamın kolu çarptı Kakol Zeri'nin burnuna. Bu tanrı tanımaz Hacı –ki inşallah bütün gövdesi kurtlanmadan bu dünyadan gitmez– Gevher'e dayak ata ata gebertecekti onu. Ben ne oldu anlamadım. Uyandığımda hareket edemediğimi fark ettim. Beyaz

kurtçuklar pirinç taneleri gibi altımda kımıldayıp debeleniyor, yorganımın üzerine çıkıyor; ağzıma gözüme girmek istiyor. Kurşun gibi kovalardık birbirimizi, Sadi Kapısı'nda Nevruz kedisi toplar atardık birilerinin üzerine. Annem saçlarımı örmüştü; iki yılan gibi. O kadar ağırdı ki başımı o yana bu yana çeviremezdim. Kafileler Sadi Kapısı'nda yüklerini boşaltırlardı. Çökmüş, çenelerini oynatan develere binmek için giderdik kızlarla. Birinde benim devem ürktü ve birden ayaklanıp koşmaya başladı. Çok korktum; ama hoşlandım da. Deve koştukça bana bir şeyler oluyordu. Sanki bana o şeylerden yapıyorlardı. O kadar bağırıp çağırdım ki sonunda kervancı adam yetişti, beni kollarına alarak deveden indirdi. Artık bana uğramıyor. Sanırsam annesi gelip onu alıp götürmüş. Ahmed Ağa geldi, kapının eşiğinde durdu. Hiçbir şey söylemedi. Ben dedim ki: "Gevher'den bir haber var mı?" O sustu. Burnunu mendille kapatmıştı. Ona hep diyorum, "Kakol Zeri nerede?" O susuyor, bir şey söylemiyor. "Gevher nerede?" diyorum. Susuyor. Durmuş bakıyor öylece. Sanki gelin götürüyorlar. Durumum çok iyi şimdi. Ahırın çatısından atlayabilirim artık. Uçup Tanrı'nın yanına gidip oturabilirim. Orada bir nargile yakar, ona da buyur ederim. O da der ki, "Hayır, önce sen iç. Sen bayansın." Ben durmadan nargile içerim ve melekleri izlerim. Sonunda da birinin karısı olurum, Tanrı da düğünümüzde oynar, nargile içer, misafirlere ikram eder. Gevher kırmızı bindallı giymiş oynuyor. Mo mo hala, mercimek pilav, darılı pilav, kaç aylıksın, hala halacığım, ne zaman doğum? Hala halacığım, ben sana kurban, ben sana hayran, Kirman yolunda, ben sana yoldaş, beladan uzak adak adarım, nargilene ateş atarım, sokakta ayağının pabucuyum, eve gelince babanın karısıyım, sekiz aylık ha-

mile altı aylık gelinim var, halacığım halim yok benim! Nargile devrildi Tanrı'nın hırkasını yaktı. Ahırın deliğinden aşağı düştüm. Kurtçuklar beni süslenmiş omuzlarında taşıyorlar. Ekber Bey'in evine götürüyorlar. Herkes oynuyor. Tatlıları koymuşlar taştan çember ortasına. Nargileler fokur fokur fokurduyor, bacalarına kasımpatı koymuşlar. Narin beyaz şekerler, kurtçuklar gibi bahçeye serpilmişti. Kurtçuklar tatlı tepsilerini omuzlamışlar ahırın deliğinden dışarı taşıyorlardı. Benim ve Tanrı'nın önünde koydukları tatlıdan bir tanesini Tanrı'nın ağzına koydum. Bir tanesini o koydu benim ağzıma. Ben de yedim. Tanrı'yla çok arkadaş olduk. Ondan korkmuyorum artık. Hacı dedi ki, "Seni orospu seni, benim karımsın; ama gidip başkasının piçini getiriyorsun bana, öyle mi? Bu çocuk benden değil. Baştan söylemişlerdi bana bu çocuk Külhancı Mirza Hüseyin'indir diye. Başını keseceğim senin. Bir ömür namusumla yaşadım ki sen orospu gelesin de bir piç mi veresin bana?" Hacı, hamamda sakalına kına yakmıştı, odada bağdaş kurmuş bekliyordu ki Gevher'i getirsinler elini koysunlar onun eline. Birden dünya başıma yıkıldı. Üst kattan hayata düştüm. Sonra ne oldu anlamadım. Kurtçuklar gelip beni omuzladılar, düğün evine götürdüler. Bu gece gitme gitme, bu gece gelin getirecekler, ay saçları lüle lüle, ay gözleri kara küle[1], kimsin sen ha kimsin sen? Benim adım turşucu Ali Bey. Sen kimsin? Ben Ali Bey'in Şirin'i. Kendim esmer, yarım yeşil giyinmiş, Araplar Çukuru'nda çiçekçiymiş. Elimden al bu çiçeği al da kokla, iki tel saçının ortasında sakla. Nekir ile Münkir[2], iki alevden topuzuyla mezara geldiler. Kurbanınız olurum, ben

[1] Azerice. Bücür, kısa boylu.

[2] Mezarın ilk gecesinde ölüyü mezarında ziyaret eden ve onun dinini sorguladığına inanılan iki melek.

Müslüman'ım. Bekle azcık. Hemen söylerim şimdi. Dilimin ucunda. Şimdi söylerim. Arapçadır, unuttum. Vah vah... bekle azcık. Minberdeki mersiye okuyan hocadan duymuştum. Bekle kurtçuklarımdan sorayım. Aaay kurtçuklar, Tanrı adına yalvarıyorum, bu Nekir ile Münkir'in cevabını siz verin.

Çabuk şahadet kelimesini söyle, yoksa bu alevden topuzu tepene indiririz.

Ben Müslüman'ım. Kurtçuklar beni dışarı taşıdılar.

Oh oh ne kadar ağırdır!

Uzun, ince, karanlık ve yüz ton toprak üzerimde. Alın beni buradan, ben ölmedim. Sesinizi duyuyorum. Mezardan kalkıp gitmek isterken alnımı lahit taşına çarptım ve bayıldım. Üst kattan düştüm bir de gördüm ki kurtçuklar süslenip püslenmişler, düğün dernek evine, Hacı'nın yanına gidiyorlar. Ekber Bey, düğün evinde beni bekliyor, kurtçuklar beni ona götürsünler diye. Kan oluk oluk aktı burnunun deliklerinden. Aaaay koşun, kaçın, türbeye piç getirmişler. Kurtçuklar kaçtı. Bir dakika bekleyin. Dilimin ucunda. Şimdi söylerim.

Söylemezsen!

Oh oh! Aaaay millet yetişin! Gelin millet, gelin getirmişler. Ola ola ola ola, mübarek ola! Kale desen gider dönerim, iki iki iki kıvırtır dönerim. Unuttum. Şimdi söylerim. Vallahi ki ben Müslüman'ım. Ahır başıma yıkıldı. Ben sizinle gelmem. Sizden korkuyorum. Beni nereye götüreceksiniz? Siz çok çirkinsiniz. Ben sizden hoşlanmıyorum. Allah rızası için bana bir şey yapmayın. Ben sizden korkuyorum. Şimdi söylerim. Eşhedü... hık... hık... su! Bir damla su! Gevher! Bir damla su... hık...

Kakol Zeri

Cici'm annemin yanına gitti. Alıp götürdüler onu. Önce bacakları yoktu, bir köşeye düşmüştü, kurtlar onu yiyordu. Ahmed Ağa onlarla geldi birlikte ahıra gittiler. Cici'min başucuna gitti. Cici'min yüzü kelle paçadaki kemik gibiydi. Sonra mendili ağzına tuttu ve ahıra baktı. Başını hep içeri soktu ahıra baktı, başını hep yukarı kaldırdı. Havuzdaki balıkların rengindeydi. Gözleri büyümüştü ve ağladı. Sonra mendille ağzını ve gözlerini kapattı. Ahmed Ağa ahıra bakıyordu daha, adamlar geldiler Cici'mi kaldırıp sandığa koydular. Sonra omuzlarına aldılar ve gittiler. Cici'min bacakları vardı. Ahırdayken canı yürümek istiyordu çok. "Boyuna posuna kurban olurum," dedi, "koş git Kel Bemun'un dükkânına. De ki Cici'm diyor on şâhilik yiyecek ver, annem gelince parasını veririm. Kalk, ayaklarına kurban olurum. Keşke ben de koşabilseydim. Sen bir serçe gibi uçup gidebilirsin. Fil Çarşısı'na gider birkaç tane yiyecek getirirsin koyarsın ağzıma? Sana da veririm." Şimdi bacak çıkarmış. Ben kırkayağı gördüm. O gün Ahmed Ağa bir tanesini odasında yakaladı, getirdi bahçede penseyle kafasını ezdi. Ama bacakları hâlâ kıpırdıyordu. Ahmed Ağa odasına gidiyor cinleriyle konuşuyor ve kendi kendine gülüyor. Sonra da geliyor diyor ki: "Kakol Zeri bir tane karasinek yakalarsan sana on şâhi veririm. Diri olsun ha!" Ben de gidiyorum avlunun bir köşesinde, elimi yavaş yavaş uza-

tıp bir tane kocaman karasinek yakalıyorum. Sonra kanatlarından tutuyorum elimde, diri diri getiriyorum Ahmed Ağa'ya. O da onun bacaklarından yavaşça tutuyor, odasına götürüyor, onunla konuşuyor, ona hikâye anlatıyor. Sonra eli boş olarak geliyor, bana on şâhi veriyor. Sandığa koydular. Cici'm, annemin yanma gitti. Adamlar geldiler ve battaniyesiyle kaldırdılar sandığa koydular. Uzaklara, çok uzaklara giden annemin yanma götürdüler. Benim annem olmayınca her yan o kadar karanlık oluyor ki, geceden bile. Balıklar yukarı çıkıyor su içiyor. Yan yatanların ağızları kımıldamıyor. Gözleri böyle böyle bakıyor. Cici'mi götürdükten sonra Mirza Esedullah geldi, ahıra baktı. Sonra Belkıs'a dedi ki ellerine sağlık, ahırı süpür. Mirza Esedullah ne derse Belkıs yapıyor. Sonra Belkıs gitti Cici'min yerini süpürdü. Kurtlar toprağın altında kaldı. Ama sonra tekrar çıktılar yukarıya. Toprağa pirinç serpmişlerdi. Cici'min altındaki toprak ıslaktı. Kömürlük gibi. Belkıs çok süpürdü; ama yine ıslaktı. Kurtlar toprakta debeleniyordu. Cici'm kurt olmuştu. Süpürme bitince Belkıs havuz kenarına geldi, elini yüzünü yıkadı. Gözleri ıslaktı. Balıkların gözleri gibi.

Bana dedi ki, "Çekil havuz başından. Düşer boğulursun. Açsan, git odanın kapısında bekle gelip sana ekmek vereyim."

Ona dedim ki, "Aç değilim. Ahmed Ağa ekmek verdi yedim. Cici'm nereye gitti?"

"Haydi git, sana ekmek getireyim," dedi.

Belkıs kötüdür. Onun gözlerinden korkuyorum. Bana hiç kurban olurum demiyor. Hep yaramaz, diyor. Bana haram dölü diyor. Başıma da şamar indiriyor. Sonra, ağzı eğilmiş, gözleri de ufalmış. Annemin gözlerinden tuzlu su akmıştı. Ben de dilimle yalamıştım. Fil Çarşısı'ndaki mısırcının suyu tadıyordu.

Ama havuzun suyu tatlıdır. Ben havuzun suyunu içtim. Nasıl oluyor, arktan tatlı su akıyor; ama insanın gözünden tuzlu su geliyor. Dev düştü annemin üzerine onun etini ısırdı. Annem hep, "Kurbanın olurum," dedi. Belkıs bana kurban olurum demiyor. Sonra dev hareket ediyordu. Annem gelmez artık. Cici'm gelmez artık. Hem annem gitti hem de Cici'm gitti. Keşke ben de gitsem. Keşke Şevket Hanımların evlerine gidebilsem yine. Şevket Hanım beni öptü, çükümle oynadı. Hiçbir yer Şevket Hanımların evleri kadar iyi değil. Şevket Hanım buraya yalnız gelseydi annemin odasını açardı, beni de kendi kucağında yatırırdı. Çok iyi olurdu. Şevket Hanım ne derse ben yaparım. Havuz başına gitme derse, balıklarla oynama derse, ona başım üste derim. Ama Belkıs ne derse yapmam. Havuz başına giderim. Balıklarla da oynarım.

Ahmed Ağa

Şeyh Mahmut yok. Yok olmuş. Arıyorum, arıyorum yok, bulamıyorum. Belkıs, Cihan Sultan'ın altını öyle süpürmüş temizlemiş ki, ahırın bu köşesinde birisinin bir zamanlar yaşadığını tahmin etmek asla mümkün değil. Sanki bugünü beklermiş. Cihan Sultan yaşıyorken onu görecek gözü yoktu; ama şimdi ağlamaktan gözleri horoz kıçına benziyor. Mutlaka kendisi için ağlıyor; bir gün kendisi de onun gibi olacak diye. Kim ki başkasının ölümüne ağlar, kendi ölümüne ağlarmış.

Belkıs'a, "İçin pek sızlıyor Cihan Sultan için," dedim, "iyi ki de öldü. Neydi öyle, kokmuş et yığını gibi. Bir köşeye düşmüş kurtlanmıştı."

"Bu deve hepimizin evinin önünde diz çökecek[1]. Ölünceye kadar hepimizin başına her şey gelebilir. Ben de kör olabilirim, kötürüm olabilirim," dedi.

"Öyleyse," dedim, "bunun için Cihan Sultan'a acıyorsun. Susuzluktan geberse ağzına bir damla su damlatmazdın, ne oldu şimdi böyle memeni tandıra veriyorsun, yanıp tutuşuyorsun onun için!"

"Midem ağzıma geliyordu. Yanaşamıyordum. Bütün gövdesi kurtlanmıştı. Ayaklarımdan tırmanıp canıma girmelerinden korkuyordum. Şimdi kabrin

[1] Farsça bir deyim. Herkesin başına gelir, kaçınılmaz bir olaydır, anlamında.

ilk gecesidir; ölünün arkasından konuşmamız iyi olmaz. Allah rahmet etsin. Çok acı çekti."

Çarşıya gittim, mahallelilere Cihan Sultan'ın öldüğünü haber verdim. Bütün esnaf tanıyordu onu. Ben, bir de Seyit Hacı Ali Mezarlığı'ndan bir hamal, tabutunu alıp getirdik. Tabutun imanı gevremişti; öleli yıllar olmuştu sanki. Paslı çivileri, tahtanın genişlemiş deliklerinden mezardan fırlayan ölüler gibi dışarı çıkmıştı. Hamal kaldırmak isterken, tabut oynadı, yamularak çığlık attı.

"Peh! Kaldırınca bunun altı açılıveriyor. Yolun ortasında ölü düşerse şaşmam. Allah için bir Müslüman da bulunmaz ki yeni bir tabut koysun mezarlığa. Yeni tabutun da uğursuzluğu olur bazen. Kimse yaptırmaya cüret etmiyor. İlk kendisi içine düşer diye."

Gasilhanenin helasının kokusu çıldırtıyordu beni. Çarşı esnafı hep bu helayı kullanır ve deve kervanı gibi peş peşe dizilirler sıraları gelsin diye.

Nasır Hüsrev bir yolda gidiyormuş. Sarhoş, delice; ama içki sarhoşu değilken. Karşıda bir mezarlık görmüş. Bağırmış, "Hey bakakalanlar, işte budur; görün dünya nimetini ve bu nimeti yiyenleri. İşte budur nimet ve odur nimet yiyenler." İşte hiç köhnemeyecek laf!

Hamal bir parça taş aldı, tabutun çivilerine indirdi, alıp eve getirdi. Çarşı esnafından da birkaç kişi onunla eve geldi. Belkıs, kapıda durmuş ağlıyordu. Kakol Zeri yine havuzun başındaydı. Cihan Sultan'ın öldüğünü herkesten önce o anlamıştı. Ben odamdaydım. Geldi kapı aralığında durdu, dedi ki: "Cici'min başı yastıktan kaymış. Ne kadar seslendim cevap vermedi." Gittim, baktım ki yüzü her zamanki gibidir. Ben varınca başladı hırlayıp horlamaya. Sonra bütün gövdesi gerinmeye başladı, kasılıp gevşedi. Ağzından köpük çıktı ve hemen bitiverdi. Sonra göz-

leri yavaş yavaş açıldı ve tavana dikildi. Dört kişi çulun köşelerinden tutarak Cihan Sultan'ı kurtçuklarıyla birlikte kaldırıp tabuta koydular. Kurtçuklar yerde kıpırdıyordu daha. Beyaz, parlak kurtçuklar alnında, ağzının köşesinde kıvrılıyordu. Midem kasıldı. Çıkardım. Ahırın bir köşesine gittim. Kurumuş eski bir tek ayakkabı ve köstebeklerin kemirdiği bir süpürgenin olduğu yere kustum. Hem ekmek hem de öğlen yediğim kebap, ekşimiş ve öğütülmüş olarak gırtlağımdan ahıra aktı, dişlerim kütleşti. Belki bir gün bir at ya da bir eşek de buraya kusmuş olabilir diye düşündüm. La ilahe illa Allah-o hak, Muhammeden Rasulu Allah, Aliyen Veliyu Allah, Fadime El Zahra Binti Rasulu Allah, ve El Hasan-i ve El Hüseyin Sibti Nebiyyl Allah, Haza Ma vaade-Allah, Vaade Rasulihi.[1] Yorganı üzerine sermişler, çulla tabuta koymuşlardı. Kaldırınca, bir fotoğraf çerçevesini kaldırmışlar gibi yeri göründü. Testi ve su içtiği kıyısı kopmuş sürahi bir köşeye devrildi. Odama gittim. Ocağı yaktım. Şekerli kaynar su içtim, içim rahatladı azıcık. Ocağın sesi de iyi geldi. Odamın eşyaları da ölmüştü. Alafranga mangalım, su testim, kürsüm, kitaplarım... hepsi ölmüştü. Cihan Sultan'a acımamıştım. Beni ilgilendirmiyordu. Yaşamıyordu ki ölsün. Uzun zamandan beri ölümünü diliyordum. Sadece gözleri yuvasında dönüp duran, karnı ve çenesi çalışan ve leşi kurtlanan biri neye yarardı? Arkasında, kebapçıdan kalan kocaman yağ lekesiyle pardösüm duvarda asılı duruyordu. Buruşup toplanan omuzları, soyulmuş ve tuzlanmış eşek derisi gibiydi. Ona hayat verip silkinmesi için yardım etmem gerektiği için ona acıdım. Onu her gün üzerime alma-

[1] Hak olan Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed Allah'ın resulüdür, Ali Allah'ın velisi, Fadime Zehra Allah'ın resulünün kızı, Hasan ve Hüseyin Muhammed'in torunları. İşte budur Allah'ın ve Resulünün vaat ettiği.

lıydım, ona hayat vermeliydim. Ağı, koltukları pislik kokan bir yığın don, bir yığın kirli çamaşır, sümük dolu bir yığın mendil odanın köşesine atılmıştı. İçim ağzıma geliyordu. Belkıs'a vermeliyim yıkasın diye. Odanın kapısını kapatıp oturdum. Hava kapkaranlıktı. Çatıdaki yağmurun pat patı! Sanki beni mezara koymuşlar da üzerime toprak atıyorlardı. Eski ölüler gibi; yaşamındaki eşyalarıyla, ayakkabısı, elbisesi, yemeğiyle mezara koymuşlardı sanki. Şimdi rahatladım. Hepsi gitmişti ve benim de düşüncelerim onlara takılarak uzaklaşmıştı. Kafamın içi bomboştu. Ev tenhaydı artık. Ne Cihan Sultan vardı ne Gevher. Bu Kakol Zeri ile ne yapacağımı da bilmiyorum. Ya kendi yanıma almalıyım ya da bir yolunu bulup Belkıs'ı ona bakması için ikna etmeliyim.

Ne diye? Ya sonra? Hangi derde deva olur bu? Bırak, hepsini Allah'a emanet et. Ne olacaksa olsun! Bu kadar kör, yara bereli dilenci dolaşıyor şehirde aylak aylak. Bu da onlardan biri. Ne fark eder ki! Hiç işin yok mu? Sen iki el de borç al, kendi kepini kolla, kolla ki çalmasınlar! Kakol Zeri gibi binlerce çocuk var.

Ama Kakol Zeri benim kendi çocukluğuma benziyor. Ben onu tanıyorum. Diğerlerini tanımıyorum. İşte o zaman Belkıs içeri girdi. Kahretsin. Kendimden nefret ediyorum. Cihan Sultan ölmeseydi Belkıs'la yatmazdım. Kahretsin. Kendimden nefret ediyorum. Gevher anlasa yüzüme tükürür. Neredesin? Senin yok olup gittiğine bir türlü inanasım gelmiyor. Boktan hayatınla ne de şen şakraktın! Sen insanın yüzüne güldüğünde, bütün dünya gülüyor gibi oluyordu.

Ona, "Sen bu kadar sık erkek değiştiriyorsun," dedim, "gel bir gece de birlikte hoş bir vakit geçirelim. Biz herkesten çok birbirimizin olmalıyız. Her gün göz göze geliyoruz. İnan ki seni çok seviyorum.

İstediğin her şeyi veririm sana. İstiyorum ki bir gece yavaşça kapıyı açasın, içeri giresin. Ben uykuda olayım, nefesinin bana 'geldim' diyen sesiyle uyanayım ve sen yanıma süzülesin."

Bana, "Günahtır. Haramdır. Şayet istiyorsan Şeyh Mahmut'a söyle muta nikâhımızı kıysın, sigan olayım. O zaman yanına gelirim," dedi.

Ona, "Şayet Şeyh Mahmut muta nikâhımızı kıyarsa artık senden hoşlanmam. Bir gece yavaşça odama nikâhsız gelirsen ne olur ki? Benden hoşlanmıyor musun?" dedim.

O da, "Neden hoşlanmayayım ki! Sen bir beysin. Biliyorum Kakol Zeri'yi de seviyorsun. Ama haramdır işte," dedi.

Ona, "Doğrusunu söyle! Şimdiye kadar kimseyle böylesine hiç yatmadın mı?" dedim.

"Bu günbatımına yeminler olsun ki düğmemi bir harama açmadım şimdiye kadar," dedi. "İki kez evlendim, sonraları da hep muta nikâhı oldum, siga oldum. Dillerine kurtlar düşsün inşallah! Bu Kakol Zeri, Hacı'nın kendi dölüdür. Sen görseydin Hacı'yı anlardın. Kakol Zeri aynı kendisi. Cihan Sultan'dan sor istersen. Türbede köylü herifin kolu çarptı, çocuğumun burnundan kan fışkırdı. Millet de aynı Lut Kavmi gibi üşüştüler başıma; çocuğu haramzadedir diye. İmam, kendisi burnunu kanattı diye. Ama Allah var. Öteki dünyada onun cevabını nasıl verecekler? Ben geçtim, ama Tanrım geçmeyecek. Çocuğumun burnunu kanatan imam kendisi gitsin Tanrı'ya hesap versin. Benim bu dünyadaki tek varım yoğum işte bu Kakol Zeri'dir. Ona zulüm oldu. Hepsi ona zulmettiler. Kocam, Tanrı ve Ağam Şahçırağ ve bütün millet ona zulmettiler. Kimse beni, sözümü dinlemedi. Bir tek bu Cihan Sultan benim suçsuz olduğumu biliyordu."

Ben kendi çocukluğumu Kakol Zeri'nin yüzünde görüyorum. Hatta annemin memelerini nasıl emdiğimi bile hatırlıyorum. Nasıl içtiğimi hatırlıyorum. Belki de diğer erkek kardeşlerimin nasıl emdiklerini görmüşüm ve şimdi kendim emdim gibi sanıyorum. Annem dokuz bebek doğurdu. Bunlardan birkaçı ikizdi. Ama peş peşe öldüler. Birisi karnındayken, ikisi döşünde, üçü de peşinde, etrafında. Sonra da gece olunca babam bileğinden tutar çekerdi yorganın altına, ben de seyrederdim. Ben her şeyi görürdüm. Ama onlar için benim uyuyup uyumadığım önemli değildi. Hamit ölmeden önce, babamın halası, uşağımız Kerem'i çağırdı. Ona dedi ki:

"Al götür göm bunu. Yazdır, kokar. Ölmemişse de yolda ölür. Çabuk göm!"

İşte böyleydi. Buşehr'deydik. Hamit, kardeşim, iki yaşındaydı ve ishali vardı. Ben Kakol Zeri yaşlardaydım. Annem doğurmak üzereydi. Geceden sabaha kadar ölmek üzere olan Hamit'le uğraştı. Hava sıcaktı. Hepimiz balkonda uyuyorduk. Güneş doğmamıştı daha. Gözkapaklarımın arasından annemin ıslak gözlerini gördüm; Hamit'i göğsüne bastırmış, mırıldanıyor, ağlıyordu:

"Tanrım, ciğerimin paresini benden alma!"

Sonra Hamit'in yüzünü gördüm; sanki kemikten yapılmıştı. İçim kalktı. Kalkıp avluya gittim ve hurma ağacının orada çıkardım. Deniz ve çürümüş şeftali kokusu kafama çarpıyordu. Kalkıp annemin ve Hamit'in yanma gittim. Babamın halası, siyah gömlek ve yüzünü çevreleyen siyah ibrişim başörtüsüyle annemin başucunda duruyor, ona, "Artık bundan fayda yok. Bitmiş. Yere bırak ki canı çıksın. Tanrı sevmez," diyordu.

Annem, sütunun yanında oturmuş, çocuğunu bağrına bastırıyor, "Yemin ki daha ölmemiş. Daha

vücudu sıcacıktır. Kalbinin tıp tıplarını duyuyorum. Allah'tan korkun!" diyordu.

Babamın halası, "Çocuğunu biz mi öldürdük?" diyordu, "Tanrı kendisi öldürdü. Ömrüyle dünyaya gelmemiş demek. Neyse ki yılda iki tanesini birden doğuruyorsun. Niye bu kadar büyütüyorsun? Biri karnında, ikisi de peşinde. Benim kızım gibi ocağı dumansız değilsin ya. Ver Kerem'e götürüp gömsün. Yazdır, hava sıcaktır, kokar. Kimse iki yaşındaki bebe için ağıt yakmaz."

Ve annem durmadan, "Vallahi ki daha sıcak. Kalbinin sesini duyuyorum," diyordu.

Annemin irileşmiş ıslak gözleri takıldı gözlerime. Karnım kasıldı. Koşarak gittim yine hurma ağacının altında kustum. O zaman, balkonun diğer yanından Rübap göründü. Önceki akşam saçlarına kına sürmüş, kelle şeker kâğıdı ile kapatmıştı ve kınanın rengi, kan lekeleri gibi kalın kâğıttan dışarı sızmıştı. İleri çıktı. Dişlerini gıcırdatarak, "Seni sulu gözlü orospu! Zaten Şirazlı karılar, kocalarının yanında bu zırlamalarla kendilerini şımartırlar. Valla bizim ocağımız sönmüş; ama yüreğimiz bir çocuk için seninki kadar titremiyor! Ettiğin orospuluklar yeter. Evimizde aziz gençlerimiz var bizim. Bitir zırlamalarını, ağıtlarını da ver çocuğu götürsünler gömsünler artık!" dedi.

Sanırım annem onları duymuyordu, görmüyordu. Bebeğe sıkı sıkıya sarılmış usulca salınıyordu, gözleri Hamit'in yüzünde donmuştu. Sonra babam, dört amcam ve karılarıyla geldiler ve annemi çevrelediler. Babam ağladı. Büyük amcam ona çıkıştı: "Ayıptır!" dedi ve elinden tutarak oradan uzaklaştırdı. Sonra Rübap, zorla bebeği annemin kucağından çekip aldı, Kerem'e verdi. Annem yakasını yırttı, memeleri göründü. Memelerinden süt aktı. Onlar, an-

nemi tutmuşlar hareket etmesini önlüyorlardı. Annem kendisini dövüyor, sövüyordu. Ben koşarak Kerem'le hurmalığa gittim. Hurmalık kocamandı. İçi yılanla, su kuyusu ve siyah mı siyah arılarla doluydu. Kerem belle küçük bir mezar açtı ve Hamit'i elbisesiyle, boynundaki Bismillah muskasıyla ve bileğindeki nazar boncuğu ile mezara koydu. Annem doğru söylüyordu. Ben kendim gördüm, gözleri bakıyordu hâlâ. Sanırım hafifçe güldü de. Sonra Kerem toprağı döktü. Annemin sesi daha duyulmadı. Ben hep Hamit'in mezarının başında oyun oynardım. Yaz bitince, mezarından bir demet minik beyaz çiçekli süpürge otu çıktı. Ona dokunmak ve çiçeklerini koparmak gelmiyordu içimden. Annem yine çocuklarıyla uğraşıyordu. Yine çalışıyordu. Yine çamaşır yıkıyordu. Yine gülüyordu. Sanki Hamit hiç ölmemiş gibi. Ya da hiç yokmuş gibi. Ama Hamit'in mezarı benim sabır taşım oldu. Onun mezarı başına gider ve bütün acılarımı, hikâyelerimi ona anlatırdım. Kaç defa annem elimden tutarak beni oradan uzaklaştırdı ve, "Burada oynama. Başka yerde oyna," dedi. Ama ben onu dinlemiyordum, gidip yine orada oynuyordum. Çünkü Hamit'ten başka kimseyle bu kadar açık ve doğru konuşamıyordum. Kimse de Hamit gibi beni dinlemiyordu. Kakol Zeri'ye ne kadar desen de havuz kenarında oynama havuza düşersin; dinlemez, yine havuzun kenarına gider. Belki de sanıyor ki annesi havuza düşmüş, annesini arıyor orada.

Belkıs

Ben artık bu evde kalacak değilim. Geceleri kim bahçeye çıkmaya cüret eder! Aman Allah'ım. Gasilhane gibi. İnsanın ödü kopuyor. Cihan Sultan orada oturmuş, aniden insanın üzerine abanıyor. Ağzından yel alsın! Sabahtı Pastacı Hacı Sadık'ın evine gittiğimde. Yıkadım çamaşırlarını serdim güneşe. Öğlen vakti yorgun argın döndüm eve. Bir lokma ekmek yedik. Mangala Meşdi için köz attım. Çay demledim, önüne koydum. Oturdu, başladı esrar çekmeye. Ben de şöyle bir uzanayım dedim. Yorgunluk atayım dedim. Sırtımın kemikleri takır takır ses veriyordu. Daha gözlerim uykuya ısınmadan, Ahmed Ağa kapıya gelerek, "Cihan Sultan, işte böyle böyle olmuş," dedi, "gözünüz Kakol Zeri'nin üzerinde olsun. Ölünün bulunduğu odaya gitmesin. Ben çarşıdan birini bulayım kaldırsınlar onu." Kakol Zeri'nin eli onun elindeydi. Bizim odaya soktu. Pek yürekli adam. Gözleri kupkuruydu. İçim acıdı. Gözlerim kararda birden. Sanki evi kaldırıp tepeme indirdiler. Kakol Zeri, bir saat sarkacı gibi karşımda salınıyor, parmağını emiyordu. Ya bu gece nerede uyuyacak? Annesi yok, Cihan Sultan da göçtü öte dünyaya. Ya bizim yanımızda yatacak ya da Ahmed Ağa'nın. Şayet geceye kadar kaldırmazlarsa ölüsünü, şeytan kalıbına girer, gelir hepimizi boğar. O yaşarken kımıldayamıyordu, ölüyken nasıl kalkıp yürüyecek? Dilini ısır! Tanrı isterse her şey olur. Şeytan kalıbına girerse kal-

kar yürür. Ölü günahkâr ise ve cenazesi hemen kaldırılmazsa şeytan girer onun kalıbına, başlar yürümeye.

Üç tane servi gibi genç varmış. Bir gece gasilhanenin oradan geçiyorlarmış. Hani o külhanbeyi gençlerden; su kenarında oturur, gümüş çubuklar ellerinde. Birisi demiş ki kim sıkıysa girsin gasilhaneye, oradaki ölünün tabutuna bir çivi çakıp gelsin. Hepsinden daha ciğerli olanı, kavgacısı, ben girerim, demiş. Yarı gece, gitmiş bir çivi bulmuşlar, vermişler gence, haydi bakalım demişler, göster kendini, git de çivile! O da bir aslan gibi gitmiş, gasilhanenin kapısını zorlamış, menteşesinden sökmüş kapıyı açmış, girmiş içeri. Arkadaşları kapıda beklemişler. Ama ne kadar beklemişlerse adam çıkmamış. Bir saat orada durmuşlar, gelmemiş. Sonra besmele çekmişler, mum yakmışlar, içeri girmişler. Birde ne görmüşler! Arkadaşları bir tabutun kenarında yere düşmüş. Bir ölü de kefeni üzerinde, tabuttan çıkmış onun üzerinde. Arkadaşları baygınmış. Kaldırmak istemişler. Ölü öyle sıkı tutmuş kucaklamışmış ki genci zorla ayırmışlar. Arkadaşını kaldırmak isterlerken elbisesinin tabuta yapıştığını görmüşler. İyice bakınca, adam çiviyi tabuta çivileyeceğine kendi elbisesinin kenarına çivilediğini görmüşler. Sonra zavallı genç adam kafayı yemiş, dağlara kaçmış.

Meşdi kalkıp evi terk etti. Ona, "Ben korkuyorum," dedim, "bu evde ölüyle tek başıma kalmaya korkuyorum." Bana aldırış etmeden kapıyı çekip kahvehaneye gitti. Kalkıp geldim sokak kapısının eşiğinde durdum. Evde yalnız kalmaya korkuyordum. Kakol Zeri kapının yanında sokakta oynuyordu. Cihan Sultan'm odasına giremiyordum; ödüm patlıyordu. Kakol Zeri'ye sordum: "Cihan Sultan nasıl, gördün mü onu?" O da, gözlerini Şam zencisi gi-

bi gözlerime dikti, dedi ki: "Uyuyor; ama gözleri açık! Seslen, seslen uyanmıyor." Aman Allah'ım. Bir karış velet nelere bakıyor! Korkudan yüreğim ağzımda benim, bu velet gitmiş onun gözlerinin içine bakmış. Çarşıdaki adamlar, Ahmed Ağa ile onu kaldırmaya geldiler. Ben anlamıyorum, Ahmed Ağa niye hiç ağlamadı. Yüzü her zamanki gibi dümdüz, gözleri ise kupkuru. Tabutu görünce dizlerimin bağı çözüldü, sırtım ürperdi. Hepsi birlikte ahıra girdiler. Ahırın kapısı adamlarla doldu. Sanırsam sevabına bu kadar adam gelmiş. Kim bilir! Şeyh Mahmut diyor ki o, namazını hiç bırakmadı. Eğer sevap işlemişse cenazesi hafif olur. Ruhu gırtlağında hırlarken bir cimcik türbe suyu damlatan olmadı ağzına. Şayet sevap işlemişse neden kimse gelip de türbe suyu dökmedi gırtlağına. Adamların hepsinin ahıra girdiklerini görünce ben de peşlerine takıldım. Ahmed Ağa, dosdoğru başucuna gitti. Yüzü donuktu, ağlamadı. Sonra hızla geldi, ahırın bu ucunda, kustu. İşkembeci Meşdi Hacı yüksek sesle ağlıyordu. Kel Bemun, çulun kıyısından tuttu. Meşdi Hacı ise ayak tarafından. Kaldırıp tabuta koydular. Sonra da yorganı üzerine örttüler. Yorgan da, Gevher'in Hasırcılar Tepesi'nden aldığı yırtık pırtık bir şeydi. Züleyha'nın ciğeri gibi paramparçaydı. Ciğeri yanası Kakol Zeri de kavruk cin gibi oracıkta durmuş öööööyle bakıyordu ölüye. Sonra adamlar hep beraber tabutu kaldırdılar, altına girdiler. Tabut, saman gibi hafifti. Öyle hafifti ki az kalsın düşecekti. Sanki tabutun içi boştu. Mutlaka çok sevabı varmış. Adamlar sokağa çıktılar. Artık gürültü yoktu. Ev tenhaydı. Kakol Zeri de cenazenin peşinden koşmaya başladı. Mezarlığa. Ahmed Ağa onlarla gitmedi. Odasına geçti, kapıyı kapattı. Yumurcağın nasıl bir yüreği var! Öğlen vaktiydi; ama hava gece gibiydi ve yağmur çiseliyordu. Yorga-

nı ıslanacak, yağmur etine işleyecek. Seyit Hacı Ali Mezarlığı epeyi uzakta. Evde kimse yoktu. Ahmed Ağa yalnızdı odasında. Ben evde korkuyordum. Ben ve Ahmed Ağa'dan başka kimse evde yoktu. Meşdi de yoktu. Gevher de kayıp zaten. Cihan Sultan da öldü. Kakol Zeri cenazenin peşinde. Ben ve Ahmed Ağa evdeyiz. Sokak kapısını kilitledim, parmaklarımın ucuyla kapısına kadar gittim. İçeri girmek istedim. Ama korktum; bağırır diye. Bir gün ne yapıyor diye odasına girdim, gördüm ki odanın bir köşesinde durmuş kendi kendine konuşuyor. Korkuyorum sonunda kafayı yiyecek. Öyle bakarken odasına, farkında olmadan elim kapıya dokundu. Kapı gıcırdadı. Aniden yerinden fırlayarak bana bağırdı: "Neyiniz var sürekli beni gözetliyorsunuz? Ben ne yaptım ki hepinizin gözü benim üzerimde?"

Ona dedim ki, "Ben bir şey yapmadım. Şayet kirli çamaşırın varsa, alayım, yıkayayım dedim."

Kirli çamaşırlarını yıkamaya götürdüğümde, pantolonun ağını koklarım, öperim, sonra da yasemin gibi yıkar getirir kendisine veririm. Bu defa, odasına uğradığımda evde kimse yoktu. Oturmuş bir şeyler yazıyordu. Girip selam verdim. Bağıracak diye korkuyordum. "Evde kimse yok, ödüm kopuyor," dedim. Sonra başladım ağlamaya, yağmur gibi gözyaşı dökmeye.

Yerinden kalkarak yanıma geldi. Elimden tutarak, "Neden ellerin soğuk?" dedi.

Ben de, "Çok korkuyorum," diyor, durmadan gözyaşı döküyordum. Sonra bana acımış gibi, yüzüme baktı, bakışları yüzümde gezindi. Hep böyle baksın bana istedim. Sonra bana dedi ki: "Meşdi evde değil mi?"

"Hayır," dedim.

İki elini koltuğuma sokarak kucakladı. Sıkı sıkı

sarıldı bana. Memelerimi peş peşe sıktı durdu. Artık yüzünü görmüyordum. Yüzüm ve bütün vücudum tandır gibi yanıyordu. "Derdin canıma değsin! Seni çok seviyorum," dedim. Bir şey söylemedi. Soluk soluğa kalmıştı. Nefesi ensemi yakıyordu. Sonra elini karnımda gezdirdi, okşadı. Şeyimi avuçladı. İçim bayıldı. Ağzım kurudu. Sonra elimden tutarak hemen odasının köşesine koyduğu yatağına attı. İçim dağıldı. İnanamıyordum. Çok uzun zamandır canım istiyordu. Ona, "Kurbanın olurum senin," diyecektim. Ama dişlerim kilitlenmişti. Sesim çıkmıyordu. Suratı seğiriyordu. Sanki bir yerleri acıyor gibiydi. Yatağına atınca, tekrar gözlerini gördüm. Canım çekti. Yüzüne baktım. Dilim tutulmuştu. Memelerim çok acıdı. Ama daha da acısın istiyordum. İçim durmadan dağılıp duruyordu içimde. Yerden beni kaldırmak isterken ağırlaşmıştım. Kımıldayamıyordum. Üzerime çıktı. Sanırım bayılmak üzereydim. Artık yüzünü pek göremiyordum. Yüzü, gözlerimin önünde dönüp duruyordu. Ama gövdesi pek ağır değildi. Canım istiyordu ki odanın tavanı ikimizin de üzerine yıkılıversin. Sonra kulağıma dedi ki: "Kocan gelse ne yapar?" Sesi kuyunun dibinden geliyordu sanki. Cevap veremedim. Sonra güldü sanırım. Çünkü dişleri parladı. Sonra gömleğimi kaldırdı, memelerimi yedi. Süt emmek isteyen bir bebek gibiydi. O kadar yedi ki memelerimi, az kalsın canım çıkacaktı.

Sonra bana dedi ki: "Memelerin taş gibidir."

Ama sanki başka biriyle konuşuyordu. Benimle değildi. Benimle o işi yapacağına inanamıyordum.

Sonra dedi ki: "Sanırım Meşdi seninle güreşmiyor!" Sonra da dedi ki: "Beni istediğini biliyordum." Sanki kuyunun dibinden geliyordu sesi.

Ona dedim ki: "Biliyor musun? Ben hâlâ bakire bir kızım."

Güldü. Dedi ki: "Ha! Biliyorum... dokuz kapılısın sen... ya Meşdi? Ne güne duruyor?"

Dedim ki: "Daha bir iş becerebildiği yok."

Üzerimden kalkmak isterken sıkıca yapıştım ona. "Yalan, yalan," dedim. İşte o zaman birden içim yandı ve kaynar yağ gibi dağıldım ve gözümün kenarından gözyaşım kulağıma aktı. Karnım kasıldı. Kendimi önleyemiyordum sanki. Sanki altıma kaçıracak gibi oldum. Onun altında ölmek istiyordum. Sanki ona, "Feda olayım sana... öleyim sana," diyordum; ama kendi sesimi duymuyordum. Sonra yüzünü gördüm. Ekşimişti. Ağlayacak gibiydi. Havuza atmışlar gibi sırılsıklam olmuştum. İşte o zaman gözlerimin görmediğini anladım.

Yatağa kan akmıştı. Ahmed Ağa, kızlığımı almıştı. Ona dedim ki: "Ben senin kenizinim, kölenim... ben sana feda olayım."

Bana, "Namazsızdıysan[1] madem, neden geldin yatağımı kana buladın?" dedi.

Ona dedim ki: "Ben bakire kızdım, sen yırttın beni."

İnanmadı. "Yatağı kendin sökeceksin, yüzünü, yününü yıkayacaksın," dedi.

"Başımın üstüne," dedim.

Sonra koşarak kendi odama gittim ve bir ölü gibi düştüm yatağıma. Gördüm ki Cihan Sultan beyaz bir ata binmiş, Şeyh Mahmut da yularından tutmuş, salavat getirerek Balık Havuzu'nun merdivenlerinden aşağı indiriyor. "Geri çekilin, kimse yaklaşmasın, kimse inmesin, burası kapatıldı," diyor. Şeyh Mahmut'un meleklerinki gibi kanatları vardı. Çok gençleşmiş, güzelleşmişti. Göğsü aha şu kadar genişti. Sakalı simsiyahtı. Yüzünden nur yağıyordu. Cihan Sultan da peri kızları gibi yavaş yavaş Balık Ha-

[1] Ay hali demek.

vuzu'nun merdivenlerinden iniyordu. İki de zenci köle onun bohçalarını, mücevherlerini taşıyordu. O kadar güzelleşmişti ki, yeme de yanında yat. Balık Havuzu'nun dibindeki çakıllar da Tanrı'nın kudretiyle hepsi mücevherat olmuştu. Balıklar da altın.

"Bütün bu mal, bu varlığın hepsi, cennete giden Cihan Sultan'ındır," dediler. Sanki rüya âleminde gelip karşımda durdu ve dedi ki, "Can çekişirken, ne kadar Belkıs, Belkıs diye bağırdıysam, gel bir damla su dök boğazıma, boğazım yanıyor dediysem gelmedin. Yerine bu gördüğün melek var ya, o kendisi geldi cennetten getirdiği türbe suyundan içirdi, 'İç, iç. Bu dünya da çok çektin sen,' dedi. Şimdi de Tanrı'nm yanına gidiyorum. Ondan genç, Rüstem gibi güçlü bir koca isteyeceğim senin için. Bir bebe atsın senin karnına. İşi iş olsun. Durmadan parmak atan bu Meşdi gibi olmasın."

Ona, "Ben az önce Ahmed Ağa'nın odasındaydım. Kızlığımı aldı. Karnıma şirin bir bebe attı. Ben artık koca istemiyorum. Ahmed Ağa benim kocam oldu," dedim.

Bana dedi ki, "Ahmed Ağa böyle haltlar işlemez. Gevher'i bırakıp senin koynuna girmez."

Kapı, menteşesinden koptu sanki. Ahmed Ağa'nm sesiyle uyandım. Odama gelmiş soruyordu: "Kalk bak bakalım Kakol Zeri nerede?"

"Mezarlıktan dönmedi daha," dedim.

"Ben de camiye, Şeyh Mahmut'a uğrayacağım. Belki de dönmüştür," dedi.

Ben de dedim ki, "Evde yalnız kalmaktan korkuyorum."

"Neden korkuyorsun? Çocuğun olsaydı benim boyumda olurdu!" dedi.

"Cihan Sultan'dan korkuyorum. Rüyamda gördüm onu. Cennete gitmiş," dedim.

Beni hiç tanımıyor gibiydi. Sanki benimle o işi yapmamıştı. "Cihan Sultan patladı," dedi ve sokak kapısını çarparak çekip gitti. Sinirli değildi. Her zamanki gibiydi. Hatırlıyorum, yüzü kırıştığında bir yeri acıyor gibiydi, ağlayacak gibi. Şeyh Mahmut kaybolmuş, diyor. Sanırsam Gevher'le işi pişirmiş, birlikte camiye gitmişler. Gevher'i bir an bile düşünmeden edemiyor. Aklı sürekli onda. Şeyh Mahmut'un zavallı karısının bir parmağı bin tane Gevher'e değer. İçeri girdi, bana hiç aldırmadı. Önce doooğru ahıra gitti, Cihan Sultan'ın yerine baktı. Koca çocuk hâlâ baldırı çıplak dolaşıyor. Kocaman da çükü var. Koca adamlarınki gibi. Geldi, ahıra baktı. Ne kadar cesaretli. Sonra da havuz kenarına gitti.

Ona, "İçeri gir, ıslanırsın, şimdiye kadar neredeydin?" dedim. Hiç bir şey söylemedi. Her zamanki gibi balıklarla oynuyordu. Yağmur çiseliyordu.

"Gir içeri, ıslanacaksın," dedim. Aldırmadı. Sonra Mirza Esedullah geldi.

"Allah rahmet eylesin. Rahatladı. Ellerine sağlık, kalk bu ahırı bir süpür," dedi. Ben de gidip süpürdüm. Mirza Esedullah da avludaydı. Ahmed Ağa'ya feda olayım inşallah. Ne kadar da güzeldi.

Kakol Zeri

Bir vardı bir yoktu. Tanrıdan başka kimse yoktu. Bir oğlan çocuğu vardı. Babası yoktu. Bir tek annesi vardı. O da hep annesi değildi. Gidip devlerin karısı oluyordu. Devin karısı olmayınca, çocuğunu koynuna alır uyurdu. Bir gün annesine dedi ki, "Neden bütün çocukların babası var da benim yok? Git bana bir baba satın al eve getir." Annesi dedi ki, "Olur, alırım bir tane." Sonra gitti, gece çarşıdan eve dönünce ona kocaman bir baba aldı. Başı eşekbaşı kadar kocamandı. Bıyıkları, o gece çarşıda yaktıkları Ömer'in bıyıklarına benziyordu, hani başını nargile göbeğiyle yapmışlardı, kömürle de ona bıyık çizmişlerdi ve keçi pisliğiyle de ona tespih yapmışlardı... Sonra da üzerine gazyağı döküp yaktılar. Her yerde de çat pat, havai fişek patladı. Gece eve gelince çocuğuyla hiç konuşmadı. Adam, dev gibi annemin üzerine düştü ve onu deldi ve etini çiğnedi dişleriyle. Sabah olunca da gitti, bir daha gelmedi. Çocuk annesine yine dedi ki: "Bana iyi, çok iyi bir baba satın al ki hep yanımda kalsın. Ahmed Ağa gibi olsun." O da, "Olur," dedi. Ama almadı. Kendisi de gitti bir daha dönmedi. Ahıra, Cici'min yanına gittim. Kel Bemun'dan alıp ona verdiğim yemekler yanında duruyordu. Başı yastıktan kaymış, gözleri açıktı. Ağzı da açıktı. Onunla ne kadar konuştuysam da cevap vermedi. Gittim, yemeklerden alıp yedim. Ona dedim ki, "Cici'm! Konuşsana!" Sürekli tavana baktı ve hiç konuşmadı. Gi-

dip Ahmed Ağa'ya söyledim. Dedim ki, Cici'm artık konuşmuyor. O da dedi ki, "Haydi sen git oyununu oyna. Rahat bırak beni işlerim var." Sonra da kitabını kapadı ve gözleri aynı havuzdaki balıkların gözü gibi oldu. Sonra geldi, ahırda Cici'min yanına gitti. Sonra çok korktu. Korkarak bana, "Hemen çık buradan," dedi. Beraber Belkıs'ın yanına gittik. Dedi ki, "Cihan Sultan öldü. Kakol Zeri yanında kalsın. Dikkat et ki ölü odasına gitmesin." Belkıs ağladı. Çok ağladı. Meşdi bir şey söylemedi. Burnunun deliklerinden sürekli duman çıkıyordu. Devin ağzına benziyordu. Sonra kalkıp gitti. Ahmed Ağa da gitti. Ben de Belkıs'la sokak kapısına çıktık. Cici'm, ahırda yapayalnız kaldı, yemekler de yanında. Ahmed Ağa, adamlarla eve geldi. Çok adam vardı. Avlunun taşları durmadan karardı, ağardı ve bir sürü insan yürüdü durdu. Ahmed Ağa, Cici'min başına doğru gitti, eğildi ve onun yüzüne baktı. Cici'mi içinde yatırmak için de sandığa benzer bir şey getirmişlerdi yanlarında. İşkembeci adam, Cici'min elinden tuttu, sonra bıraktı ve elleriyle Cici'min gözlerini kapattı. Sonra kaldırıp sandığa koydular. Anneme dedim ki, "Ben her gece getirdiğin, seni delen, etini yiyen, birkaç gece kalıp sonra giden babalardan istemiyorum." Benim evvel günden babamın olmadığını söylüyorlar. Cici'm diyor ki, "Baban tüccardı. Çok parası vardı ve çok da hizmetçisi vardı. Sen çocukken Şahçırağ'da burnun kanamış ve taşlara akmış." O gün havuzun yanındayken de burnum kanadı ve taşlara aktı. Ona dedim ki, "Ben böyle babalar istemiyorum. Hep gelsinler, hep gitsinler! Benim yanımda kalan bir baba istiyorum." Annem ağladı. Gözlerinden ağlama aktı. Ben istiyorum ki Ahmed Ağa benim babam olsun. Her gün annem gidip gece eve gelince, odanın kapısını açardı, yemek yapardı, yer-

dik. Bir adamla geldiğinde, yerimi sererdi, ben de uyurdum. Artık masal anlatmazdı bana. Ama yanında adam olmadığında koynuna girerdim, o da bana masal anlatırdı. Ama yanında adam olduğunda, o adamın koynunda uyurdu. Ben kendi yatağımda biraz uzakta uyurdum. Ama adamların hepsi annemi dövüyorlar, onun üzerine çıkıyorlar ve onu öldürmek istiyorlar. Onu deliyorlar, etini çiğniyorlar. Ben kendim gördüm. Çükleriyle onu deliyorlardı. Keşke adamlar ölseler Cici'm gibi, onları sandığa koysalar, götürseler kabristanda gömseler. Hamama götürdüler. Yıkadılar. Kurtlarını su alıp götürdü. Burnunun deliğine, götünün deliğine eski bez tıktılar. Sonra getirdiler, attılar mezara ve bir dünya toprak döktüler üzerine. O kadar toprak döktüler ki üzerine, her yanı toprağın altında kaldı. Kapkaranlık oldu. Artık o kadar toprağın altından kalkamaz, çıkamaz. Kurtları harabede, yerde yürüyordu. Su tası, yemekleri, kurtları yere dağılmıştı. Belkıs hepsini süpürdü, dışarı attı. Ben de artık Ahmed Ağa'nın çocuğu oldum. Geceleri onun yanında yatıyorum. Bayram olunca ben de Mirza Esedullah'ın çocuğu gibi ayağıma şalvar geçireceğim. Pabuç giyeceğim. Başıma kına yakacaklar, şapka geçirecekler. Bana da çok güzel bir serçe alacaklar. Ben de leblebi çiğneyip koyacağım ağzına. O gece Ahmed Ağa'nın odasında uyurken, Belkıs birden kendini odaya attı, "Korkuyorum, Cihan Sultan avluda yürüyor sanki," dedi. Ahmed Ağa kalkıp yanına gitti. Fıs fıs bir şeyler konuştu onunla, sonra yatağına getirdi. Kendini onun üzerine attı. Geceleri gelen ve annemin üzerine çıkan ve onu öldürmek isteyen, onu delen adamlar gibi. Belkıs da annem gibi, "Sana feda olurum ben," dedi. Keşke Ahmed Ağa onu öldürse. Kendisi ölmek istiyordu, ama Ahmed Ağa bırakmıyordu. "Korkuyorum Ka-

kol Zeri uyanır," diyordu. "Önemli değil. Haydi geçir! Ben kendim feda olurum sana," diyordu. Ben uyuyordum. Onlar ben uyuyorum sanıyorlardı. Hayır, baştan söyleyeyim. Böyle değildi. Akşamdı. Ben sokakta oynuyordum. Ahmed Ağa evdeydi. Kapıya çıktı dedi ki, "Gel de benim odamda uyu, tencerede ekmek var. Al ye! Sonra da uyu," dedi. Sonra kendisi de gidip odanın bir köşesinde durdu. Kendi kendine konuşuyordu. Ben ekmeği yedim, dedim ki bir lokma da Cici'me götüreyim. Cici'min toprağın altında olduğunu unutmuştum. Kurtlar üşür, dedim. Her gece Cici'min yorganının altında uyurlardı. Bu gece Cici'm yokken üşürler. Ama hatırladım ki Cici'm yoktu. Kurtlar için bir lokma götürmek istedim, ama götürmedim. Ahmed Ağa ekmek yemedi. Işığı da yakmadı. Kapkaranlıktı. Odasının tavanındaki direkler on üç tanedir. Saydım. Saydım, saydım. Ahırın direği yok. Tuğladan. Yarısı yıkılıp dökülmüş. Mavi, siyah, beyaz gök, ay ve yıldızlar arasından görünür. Cici'm durmadan oradan bakar derdi ki, "Birisi orada oturmuş sürekli bizi gözetliyor. Bir tane de defter koymuş yanına. Biz ne yaparsak ona yazıyor. Kötü çocuk olursak yazar, iyi çocuk olursak da yazar içinde. Sonra iyileri koyar terazinin bir gözüne, kötüleri bir gözüne koyar tartar. Birisi havuz kenarına gider de eğilirse havuza, o görür yukarıdan, hiç de hoşlanmaz."

Seyfülkalem

Bununla etti yedi. Adı neydi bakayım? Adı Nazlı'ydı. Yüzü hiç aklımdan çıkmıyor. Çirkin bir leke vardı gözünün üstünde. Ama yaban güvercini gibiydi. Hemen şimdi defterime yazmalıyım ki unutmayayım. Selime Hanım ve Emir Hanım, Mülük Hanım, Salar Hanım, Şevket Hanım ve Gevher Hanım. Bu da Nazlı. Artık çift kapılı odada yer kalmadı. Dört kişilikti. Dört çift zorla koyun koyuna yatıyorlar. Çift kapılı odada işim kolaydı. Buradan yerde sürüklüyordum. Eşikten geçince çift kapılı odaya gelirdim. Şimdi bunu kilere götürmeliyim. Üç merdivenden avluya atmalıyım. Sonra da oradan sürükler kilere yakın bir yere taşırım. Oradan da üç merdiven fırlatırım aşağı. Ne kadar zor işler. Ben mucize yaparım. Bütün işleri tek başıma yapıyorum. Dahası onu oradan çukura kadar sürüklemeliyim. Orada soymalıyım. Yazık oldu, Emir Hanım'ın parmağında yüzüğü çıkarmayı unuttum. Mezarların her biri en az iki yüz, üç yüz bel toprak ister. Gücüm kalmaz. Keşke bana yardım eden birisini bulsaydım.

Hayır, bu iyi bir fikir değil. Ortak iyi olsaydı Tanrı kendisi için bir tane yapardı. Görmedin mi Şehbaz'la Hanbaba burayı kazarlarken nasıl kuşkulanmış, işkillenmişlerdi? Evet.

Gördün mü, gerçeği söyleyerek onları nasıl kandırdım? Durmadan soruyorlardı: "Bu çukurları ne için istiyorsun?" Ben de onlara dedim ki, "Efendim

siz paranızı alın. Gereksiz soruları neden soruyorsunuz? Farz edin ki birisini öldüreceğim, burada gömeceğim." Sonra da hepimiz güldük. Bu gerçek, o kadar büyüktü ki onu anlamaları çok zordu. Şaka yapıyorum sandılar. Onlarla alay ediyorum sandılar. Kendi dediklerinden utandılar ve çenelerini kapattılar. Bu insanlar çok ahmaklar. Ama bir tanesi gerçekten yordu beni. Çadırasının düğümü kör düğüm olmuştu, açılmıyordu bir türlü. Açmak için çok zorlandım. İpek olduğu için elimi kesti. Böyle durumlar için mutlaka küçük bir bıçak almalıyım kendime. Bu kadar sıkı ipek bağ neyinize? Sizin hayatınız ne kadar sürecek ki bu kadar sağlamlarını alıyorsunuz? Hayatınız kadar sürecek şeylerin peşinde olun. Sabah, güle oynaya uyanıyorsunuz. İki-üç saat sonra Nev Mescidi'ne ve de Şahçırağ'a geliyorsunuz. Benim tuzağıma düşüyorsunuz. Ben de sizi buraya getiriyorum ve bir bardak turunç şurubuna kattığım sinek kanadı kadar siyanürle öteki dünyaya gönderiyorum hepinizi. Siz bu siyanürün nasıl bir madde olduğunu bilmezsiniz. İçmenizle kuruyup düşmeniz bir olur. Hepinizi yok etmeliyim. Bir bardak turunç şurubundan sonra bakışlarınız ne kadar da güzelleşiyor. Bana yalvarıyorsunuz. Ama o anda artık benim elimden hiçbir şey gelmez. Benim sizi buraya şehvetimi dindirmek için getirdiğimi sanıyorsunuz; ama bilmiyorsunuz sizin ok yarası almış bir ceylan bakışına benzeyen ürkmüş bakışlarınızı görünce suyum geliyor.

Bak! Çok yavaş çalışıyorsun. Dört ay olmuş bu işe başlayalı; ama daha topu topu yedi kişi öldürmüşsün. Bu çok az. En az her gün bir kişi öldürmelisin.

Salak! Yer var mı ki? Benim başka yerim yok. Bu, işimin en büyük eksiğidir. Kilerde yedi-sekiz kişiden fazlasına yer yok ki. Dolunca ne yapacağım?

Bu evden taşın. Büyükçe bir ev kirala.

Tabii. Öyle yapacağım. Demek sen bilmiyorsun; gidip Berdi Mescidi'nin bağlarından bir tanesini kiralayacağım. Sonra o bağı bir mezarlığa çevireceğim. Her gün birini öldüreceğim. Ama bu iş çok masraflı. Faytonla gelip gitmeliyim. Berdi Mescidi'ne gitmemeliyim. Cennet Reşki Bağları ve Setai Değirmeni tarafları daha iyidir; şehre daha yakındır. Başkalarının Setai Değirmeni'ne getirdikleri kadınları da çalabilirim. Tanrı'nın yeri büyük. Durmadan öldürür, gömerim. Ama bu evde yer var daha. Avluda da yer var. Birbirinin kucağında yatırırım. Kıyamete kadar birbirlerini kadın kadına şey yapsınlar; frengi, belsoğukluğu bulaştırsınlar birbirlerine.

Ama bugün erkencisin. Öğlene bir saat var daha ve sen birinin işini bitirmişsin. Şimdi kalk git başka bir tane getir.

Haklısın. Beni teşvik etmeseydin, hiçbir şey yapamazdım. Beni teşvik eden sensin. Şimdi gider, başka bir avı düşürürüm tuzağıma. Sen de her yerde, her zaman yanımda olmalısın ki bana güç veresin. Ne zaman birini öldürsem bu kahrolası baş ağrısı az olsa diniyor. Kendimi bildim bileli bu baş ağrısı benimledir. O kadar insan öldürmeliyim ki beni bırakıp gitsin.

— Mayor[1] Molla Efendi selamünaleyküm. Nasılsınız?

— Başınızın sadakasına işte! Siz nasılsınız?

— Ceddimin bereketine ben de fena değilim. Eşyalarımdan küçük bir bavul Haydarabad'dan geldi. İçinde boşadığım hanımın elbiseleri vardı benim elbiselerimin arasında. Onları sana satmak istiyorum. Şimdilik bu çadırayı, peçeyi ve hırkayı örnek olarak getirdim. Kaça müşterisin, görmek istiyorum.

— Efendim, siz söyleyin. Mal sizin malınız.

[1] İngilizce. Belediye Başkanı. Başkanım anlamında.

— Benim beklentim yüksek olabilir. Çünkü şimdi düşünüyorum da ben o kadını pek fazla severdim. Bu elbiseleri bugün bavuldan çıkardığımda onun kokusu burnuma çarpınca halim pek bir munkalip oldu, ağlamak istedim. Çok muhterem bir kadındı. Yazık ki uyumsuzdu ve pek hayıf ve yazık ki birlikte yaşamamız kısmet değilmiş. Yirmi tuman nasıl?

— Hayır efendim! Ne buyuruyorsunuz! On tumana bile değmez bunlar. Ama ben on tumana alırım. Siz efendi bir insansınız da ondan.

— On tuman sadece bu çadıranın fiyatıdır!

— Hazreti Musa'nın başına yeminler olsun ki sizden daha önce aldığım elbiselerden zarar ettim. Çuha çadıranın alıcısı yok ki! Şayet yıkanmış atlas olsaydı yine bir ölçüde! Bu zamanede herkes krepdö-şin çadırası giyiyor.

— Neyse, seni kıracak değilim. Verin on iki tuman. Ben seyidim. Verdiğiniz para uzak bir yere gitmiyor.

— Tanrı'nın adı olan İmmesset'e yemin ki zarar eder. İki ay kalacak dükkânımda ki bir müşteri bulunsun. Siz olduğunuz için on tuman bir de elli riyal veririm. Canı yanası bir müşteri mal almak isterken, kırk saat malın altını üstüne getiriyor, kılı kırk yarıyor, pazarlık ede ede insanın dili damağı kuruyor. Sonunda da bin çeşit yemin billah, ayet salavat ki ölen birinin malı değil diye.

— Bayım bunlar ne sözlerdir? Ölü nedir, ölmüş kimdir? Sen kendi adamını kendin tanımalısın. Sana bunların benim eski hanımın olduğunu söylüyorum. Kaldı ki Hindistan'dan birkaç takım gelecektir yakında. Fakat Emmesset'e yemin et ki onları benden aldığını kimseye söylemeyeceksin. Benim şerefim var, haysiyetim var. Milletin kalkıp da boşadığı kadının elbiselerini satıyor demesini istemem.

— Hayır efendim! Biz esnafız. Bizim bu taraklarda bezimiz olmaz.

Neyse! Bugünün de masrafı çıktı. Şimdi Şifa Eczanesi'ne gidip biraz siyanür almalıyım. Bitmek üzere. Elbiselerinin parasının yarısını da siyanüre vermeliyim. Bu şehrin soğuğu da ne kadar kötüdür! Haydarabad hiç böyle değil. Orada her zaman yazlık elbiselerle yaşamak mümkündür. Burada sürekli bir palto gerekir. Keşke bu mayora söyleseydim, bu kara soğuktan koruyacak bir palto bulsaydı bana. Neyse, şimdilik acelemiz yok. Kim bilir belki de Tanrı kendisi bir yerden verir. Ben bütün işlerimi Allah'a emanet etmeliyim.

— Peh, peh! Sayın Doktor Seyfülkalem Hazretleri. Nasılsınız efendiiiim? Pek özletiyorsunuz kendinizi efendim! Sanırım Ağa Mirza Memdeli'nin de derslerine teşrif etmiyorsunuz artık?

— Ah, ben size kurban olayım Ağa Muhammed Efendi! Evet, birkaç günlüğüne Buşehr'e gitmiştim. Malumunuz, bu mevsimde oranın havası pek uygundur mizacıma. Ama dönüşte kocakarının kulübesinde soğuk aldım. Şiraz'ın havası biz Hindistanlılar için pek soğuk sayılır. Siz hâlâ Ağa Mirza Memdeli'nin derslerine gidiyor musunuz? Keyifleri nasıldır efendim?

— Keyfi yerindedir. Kaç kez de sizi sordular. Teşrif edin, dersleri pek yararlıdır.

— Hayır, sevgili dostum! Dersleri beni pek açmıyor doğrusu. O hâlâ Aristo'ya inanıyor. Dünyanın hareket etmediğini söylüyor. Dersinde dinlenecek ne var ki efendim Allah aşkına! Laf aramızda pek ipe sapa gelmeyen şeyler geveliyor!

— Efendim, siz ne buyuyorsunuz? Kendileri bizim eşi benzeri olmayan fazıl insanlarımızdandır. Tahran'da bile benzeri yoktur. Kaç kez Tahran'dan

kendilerini davet ettiler Sipehsalar Medresesi'nde ders versinler diye, kabul etmediler efendim! Biliyor musunuz ne diyorlar kendileri? Diyorlar ki, ben ayağımı Şiraz'dan dışarıya atmam. Kim ilime talip ise buyursun gelsin Şiraz'a. Bunlardan maada; o kimseden tek riyal kabul etmiyor. Kim üç saat, ağzı köpükleninceye kadar durmadan konuşur da tek riyal para istemez ha?

— Bütün buyurduklarını dinledim efendim. Bana göre anlamsız saçmalıklar. Dünyada felsefesiz yapılabilecek bir sürü iş var. Dahası onları felsefe olmadan daha iyi yapmak da mümkün. Söyle bana, bu paltoyu kaça aldın? Sanırım uzun zamandır onu giyiyorsun. Havı dökülmüş.

— İki üç yıl olmuştur herhalde. Ama geçenlerde İngiliz kumaşıyla yeni bir palto diktirdim kendime; hâlâ terzide. Bir iki gün sonra alıp giyeceğim.

— Paltonu aldığında bir gün gider Saadi'de dolaşırız ve güzel hanımları seyrederiz.

— Hanımlarla ilgilendiğinizi pek bilmezdim.

— Nasıl yani? Ben insan değil miyim? Ben de diğerleri gibi güzel yüzlerden hoşlanırım. Ama fahişelerden nefret ederim. Onlar belsoğukluğu, frengi kaynağıdır. Var ya, elimde gücüm olsa bütün fahişeleri yok ederdim. İşte Aristo'nun ve Ağa Mirza Muhammed Ali Hekim'in felsefesinden çok daha yararlı olan benim felsefem de budur. Şimdilik Allahaısmarladık. Bir yere gitmeliyim. İşlerim var.

— Güle güle. Görüşmek üzere.

Onun paltosu bana biraz uzunca. Tam benim boyumda olan birini bulmalıyım. Gerçi terziye verip azıcık kısaltmak da mümkün. Bunu tanıyorum. Herkesten çok daha kolay gelir evime ve şurubu sessizce içer. Hava çok soğuktur. Bir paltoya ihtiyacım var. Boyacıya veririm. Boyatır, rengini değiştiririm. Hekim'in

derslerinde pek böbürlenir, aptalca sorular sorardı. Böyle olmaz. Teker teker olursa çok uzun zaman alır. Keşke seyyar su satıcısı olduğumda, siyanürü dökseydim su kabına ve bir defada bin kişiyi birden öldürseydim. Bir sabah kalktığımda şehrin boşaldığını, kimsenin yaşamadığını görmek ne kadar güzel! İşte o zaman ben de ahalisiz bir şehrin kralı olurdum. Şimdi Hacı Çarşısı'na, Şahçırağ'a ya da Nev Mescidi'ne gidip o frengili fahişelerden birini bulmalıyım, eve götürüp işini bitirmeliyim. Bakalım sokağımızdaki polis az önce birini öldürdüğümün kokusunu alacak mı? Giderim elbisemi sürerim elbisesine. Gider onunla konuşurum. Bu insanoğlu ne kadar gaflet içindedir ve de ahmaktır! Bak şimdi onunla nasıl konuşurum.

— Selamünaleyküm Memur Bey! Nasılsınız? Gerçekten de güzel bir şehriniz var. Nimet bolluğu damdan duvardan akıyor maşallah! Bizim Haydarabad'ımız böyle değil. Orası bir harabedir. Kâfir ve puta tapanlarla dolu.

— Siz yeni mi geldiniz şehre?

— Evet üstadım. Biz bu toprakta doğduk büyüdük; amma velakin yıllarca Hindistan'da ticaret yaptık. Gelir, gideriz. Ne kadar mamur bir şehirdir bu Şiraz ve ne kadar da iyi insanları var buranın!

— Başımızın üstünde yeriniz var! İnşallah burada eğlenirsiniz.

— Evet, sayenizde. Sanırsam bu şehirde hırsızlık, uğursuzluk, cinayet falan da azdır. Çünkü bu kadar nimet içinde yaşayan bir millet haram işlere bulaşmamalı diye düşünüyorum.

— Millet pek yoksuldur efendiiim, bir lokma ekmeğe muhtaçtır. Bu nedenle de bazen ufak tefek hırsızlıklar olmuyor değil. Hırsızlık da moral, hava ister, biliyor musunuz? Bu milletin canı hırsızlık bile çekmiyor.

— Bizim Haydarabad'ımız pek kötü bir yerdir. Orada hırsız, cani pek çoktur. Halkın çoğunluğu da Müslüman olmadığı için haram mala pek sık el uzatırlar. Sizi tenzih ederim, orada kötü insan ve katil çok fazladır; Allah'ın kullarını bir yudum su için bile öldürürler. Çoğu da sefil ve bedbaht Müslümanları öldüren kâfir Hindistanlılardır.

— Burada da var bayım. Kaç zamandır birkaç erkek ve kadın kayboldu. Kolluk kuvvetleri ne kadar aramışsa da izlerine rastlamadı. Bulamıyorlar. Çoğu da sokaklarda aylak aylak dolaşan, doğru düzgün işi olmayan kadınlardı. Başlarına neler gelmiş kimse bilmiyor. Kolluk kuvvetleri didik didik arıyor her yanı. Birisi onları öldürmüştür belki de; kim bilir!

— Hayır efendim, bu edep ve şiir şehrinde asla bu tür olaylar olmaz. Yani neden olsun ki? Bu tür insanları kim öldürür ki? Tanrı acısın. Tanrı hepimizi bu kötü ve şirret insanların şerrinden korusun. Bendeniz de gideyim artık. Tanrı yardımcınız olsun. Eksik olmayın!

— Siz de efendim

Amma da ahmak insanlar ha! Neyin peşindesiniz? Şayet kervanbaşı bensem bilirim develerimi nerede oturtayım[1]. Sizin gibi dangalakların bu kadar erken anlamanızı isteseydim, onları öldürmezdim ya! Daha başındayız işin. Tanrım sen bana ne kadar yardımcı oldun bu işte. Sadece sen biliyorsun; bu işle sana ne kadar yardımcı oluyorum. Senin yükünü azaltmak istiyorum. Senin o yukarıda bitirmen gereken bir yığın işin var. Ben senin buradaki temsilcinim. Başkaları buna cüret edip kalkışamazlar. Milyon kişinin içinde bir kişi, o da zar zor çıkar benim gibi bu iş için yürek sahibi olsun. Ben bu işi sırf senin yükün azalsın diye yapıyorum. Dahası onlar için de

[1] Farsça bir atasözüdür. Yaş tahtaya basmam, anlamında.

bir iyiliktir. Yıllarca hastalanıp kıçlarından soluyacaklarına, ben daha sağ salimken telef ediyorum hepsini. Bir sürü işkenceyi ve acıyı onlara tattırmadığım için benden memnun olmaları lazım. Ama doğrusunu söylemek gerekirse; onlardan birinin işini bitirdiğimde kendimi sana daha çok yakın hissediyorum. Aramızda bu şeylerin lafı olmaz, teklif yok yani. Ben kendimi aynen senin gibi görüyorum. Bana o kadar yaklaşıyorsun ki aramızda bir fark görmüyorum. İşte, o zaman her şeyi yapacak güçte hissediyorum kendimi. Bir dünya yaratabileceğimi ve bir dünyayı yok edebileceğimi hissediyorum. İstediğim herkesi öldürebilirim. Ben de kadirim. Ben de kahharım[1]. Aha! İşte. Göründü. Mesela bu şehvetli vücudunu atlas çarşafın içinde sallayarak karşıdan gelen uzun boylu ince endamlı kadın, iyi bir örnektir. Onun katline kılıcı bağladım belime artık, işi bitiktir. Hem de o biçimdir galiba. Bak, bak nasıl da gözleriyle süzüyor, o yanı bu yanı tarıyor, parmakları peçesiyle oynuyor. Av peşinde besbelli. Ben de bir av peşindeyim. Kaşıkçıkuşu, bir balık bulmak ve gagasına almak için saatlerce bekler su kıyısında. Ama başının üstünde ölüm dansına çıkmış şahinden haberi olmaz. Aha! İşte. Yaklaştı. Peşine takılayım. Kendimi yavaşça süreyim ona, sonra da birkaç adım ileride önünde durayım, yüzüne bakarak güleyim. Ne kadar sıcak teni, gövdesi var. Onun teninin sıcaklığı böyle yaktığına göre beni, onu öldürmenin heyecanı soğutmuş sanırım. Üzülme! Yakında birbirimize benzeyeceğiz. Senin de vücudun benimki gibi soğuyacak ve onun giderek soğuması, bana senin bilemediğin bir hazzı tattıracak. Aha! Şimdi tamam. Güldü. Bu sade gülümseme, gücüme güç kattı. O şimdi gülmemeli. Ağlamalı. Gülmek ve ağlamak! Birbirinden

[1] Arapça. Kahhar, kahredici anlamında. Tanrı'nın adlarından biri.

pek farklı değildir aslında. Derinin, yüzün ve dudakların kıvrılıp bükülmesidir. Hüzün ve şenlik arasında kıl kadar bir mesafe var. Kimdi o? Şopenhaver miydi? Hani demişti ya, bir aslanın bir ceylanı yırtıp yemesindeki tat, ceylanın çektiği acıdan daha azdır. Bu acı ve ağrı nerede? Farkı şu ki; ölümden bir süre sonra, olmayacakları bir zaman, ben bu işimden tat alırım ve onlarsa acı çekmek için yoklar.

— Selamünaleyküm Hanımcığım. İyi misiniz? Bu şehrin gurbetçilerindeniz; belli ki bu şehrin sizin gibi dilberleri, benim gibi gurbetçilere pek yüz vermiyorlar. Birkaç saat sizin maiyetinizde bulunmak isterdim.

— Bayım, çarşıda milletin önünde benimle konuşmayın, engelim var, Şahçırağ'ın arkasına gidelim.

— Başım üstüne hanımcığım. Peşinizden geliyorum. Ama yolları pek bilmiyorum, kaybolmayayım sakın!

Gülüyor musun? Ne kadar tatlı gülüşlerin var. Sen bu yaşta neden bir fahişe olmalısın ve de halkın arasında frengiyi yaymak zorunda kalmalısın? Ne kadar zarif ve ince endamı var! Yerde sürüklemek için fazla enerji harcamaya gerek kalmayacak. Kendin bir keçi leşi gibi peşimden geleceksin. Seni kucaklayabilirim. Soğumaya yüz tutan ılık vücudunu kucağıma bastırabilirim ve çukura kadar taşıyabilirim. Orada sen benim değilsin artık. Başkasının da değilsin. Aslında birinin olmak için var olmayacaksın. Burası benimle konuşmak istediğin o tenha dediğin yer mi? Sana yetişmem için mi adımlarını yavaşlattın? Pekâlâ. Sanırım tam bana göre bir lokmasın. Bir saat sonra bu dünyada olmayacaksın.

— Bayan, benim size, sizi görmeden önceden başlayan bir saygım var. Birkaç gün önce, Hacı Çar-

şısı'nda mıydı, Vekil Çarşısı'nda mı çıkaramıyorum, sizi ziyaret ettim. Ama bir gün sizinle tanışma onuruna kavuşacağımı hayal bile edemezdim. Ben bu şehirde yapayalnızım. Bayan, gurbet çok fena bir şeydir.

— Siz nerelisiniz ki?

— Ben Hindistanlıyım. Orada ticaretle meşgulüm ve hep de bu güzel şehre gelir giderim ve yalnızlık bundan daha fazla bana acı vermesin diye sizin gibi iyi bir bayanla tanışmayı da çok arzu ettim. Siz, gurbetin ne denli çaresiz bir dert olduğunu tahmin edemezsiniz, özellikle de yabancılar için.

— Sizin, maşallah bu tatlı dilinizle nasıl olur da tanıdığınız yok?

— Bayan, ben çok müşkülpesentim ve şişman, çok etli butlu kadınlardan da hoşlanmam. İnsan bir çuval pamukla uğraşıyor gibidir. Ben, ince, zarif esmer kadınlardan, yani sizin gibi Hint kızlarına benzeyen kadınlardan hoşlanırım. Siz aynı Hint kızları gibisiniz, kaldı ki ben Şiraz'da pek az bir süre kaldığım için ve de sürekli ticaretle uğraştığım için, bir fırsat da geçmiyor elime. Neyse, buyurun bizim eve gidelim bir müddet maiyetinizde olayım.

— Yapamam bayım! Bu makarayı alma bahanesiyle evden çıktım, geç kalırsam çok kötü olur. İnşallah başka bir gün.

— Tesadüf işte! Benim de gümrüğe gitmem gerekiyor ve uzun süre kalamam; sadece birkaç dakika. Bir bardak çay; tanışmamız şerefine ve bendenizin evini öğrenmeniz için. Kalanını da daha uygun bir güne bırakırız. Bendenizin evi pek yakında. Buyurun. İnanın ki sizden çok hoşlandım.

— Eviniz nerede?

— Az ileride. Cuma Mesćidi'nin hemen arkasında.

— Geç kalırım diye korkuyorum.

— Hayır hanımcığım! Ben sizin kötülüğünüzü ister miyim hiç? Biliyorum ki sizin engeliniz var. Sadece bir çeyrek saat, ayaküstü teşrif ediyorsunuz ve benderizin evini öğreniyorsunuz, sonra da gidiyorsunuz, bu kadar.

— Pekâlâ. Siz önden buyurun, ben arkanızdan geliyorum.

— Ayaklarınıza sağlık.

Ne kadar uysal bir kadın, ne kadar eziyetsiz biri! Bundan daha keyifli bir uğraş olabilir mi? Daha öteki kadını öldürmenin tadı, adı neydi ya? Ha! Nazlı'ydı. Tadı damağımda daha. Seni de onun yanında yatırırım ki kadın kadına iş beceresiniz. Kollarınızı da atarım boyunlarınıza ki iyice birbirinize sürünüp sürtünesiniz. Gerçi sen sıska birisin; ama benim için koca bir dağ gibisin. Seni yok etmek, benim koca bir dağı milletin gözleri önünden kaybetmem gibidir. Öyle ki kimse bir daha onu göremez. Sakın gelmezlik etmesin? Başka sokağa sapmasın sakın? Tamam, geliyor. İyi bir kızdır, Tanrı kendisi onu, elinden tutmuş getiriyor. Sen ne kadar bana yardım ediyorsun Tanrı'm! Sen ve ben ortağız. Ben şu anda, senin bütün gücünü kendimde hissediyorum. Şimdi şımarma! Senin bile önüme geçemeyeceğin kadar güçlüyüm artık. Geliyor. Kendi ayağıyla çukura geliyor. Bunların benden çok memnun kalmaları gerekiyor. Aramızda bir kavga, savaş falan yok. Dillerinin kilitlendiği o son dakikaya kadar, onlara kurbanınız olurum derim, yüzlerine gülerim.

— Buyurun hanımcığım, işte, geldik. Bu yoldan lütfen. Ev tenhadır. Sinek bile uçmaz. Benim esas evim barkım, Hindistan'dadır. Bu evi, geçenlerde aldım ve inşallah kısmet olursa burada sakin yaşamak istiyorum. Mütevazı bir ev işte. Oh, oh ne kadar gü-

zel bir hanımsınız! Aynı Hindistan'ın güzel kızları gibisiniz. Peçenizi kaldırın, rahat olun.

Sen bu güzellikle neden ona buna vermelisin? On beşlerinde olmalısın. Merak etme, hemen şimdi rahat edeceksin. Seni kilerdeki çukura kadar kucağımda taşıyabilirim. Ağırlığın bir kuzu kadardır en fazla.

— Peçeni ver buraya koyayım. Kendi evindeymiş gibi rahat ol.

— Burada başka biri yok mu?

— Hayır hanımcığım. Başka birisi olsun ister misiniz? Ben özgür olmak istediğim için, evimde uşak falan tutmam. Sadece Hintli bir uşağım var. Sadece o gelecek Hindistan'dan. Ama Müslüman'dır. Hoşlanmadınız mı?

— Hayır, böylesi iyidir. Bu sakallı da kim duvarda, fotoğraftaki?

— Bu çok büyük bir Rus hekimidir, adı da Rasputin'dir. Adı başka bir Rus adı olmalı; ama annesi adını Rasputin koymuş. İyi bir adamdır kendisi.

— Sizinle bir akrabalığı falan var mı?

— Hayır, sadece dostumdu. Onunla Hindistan'da tanıştım. Aynı işle meşgulüz. Kendisi bir tabiptir. Ben de tıp ilmine uzak sayılmam. Doktorum. İzin verirseniz bir çay koyayım. Buyurun bu sandalyede rahat edersiniz.

— Hayır, çay uzun sürer. Gitmek istiyorum, geç kalıyorum.

— Hayır, hanımcığım, yani bu ev bu kadar mı kötü, daha gelmeden gitmek istiyorsunuz? Bende havalı gaz ocağı var. Bir dakikada olur. Peçenizi lütfedin, bana verin buraya koyacağım. Bırakın sizin o ay parçası yüzünüzü seyredeyim. Ben aşkı çok severim. Ne kadar güzel beniniz var. Ay yüzlülerin benleri karabiber tanesi kara – her ikisi de can yakar, ama bu nerde o nerede!

— Ellerinize sağlık. Çay istemez.

— Öyleyse bir turunç şurubu hazırlayayım size, afiyetle için.

— Zahmet etmeyin.

— Aaaa zahmet de ne demek? Evime ilk defa teşrif etmiş sizin gibi güzel bir bayana... Serinlemeden olmaz. Düşündüğünüz kadar da yoksul ve acınacak bir durumum yok benim.

Bırak, birazdan onun yalvaracağı vakit gelecek. Kasılan yüzüyle o kadar yalvaracak ki dedeleri gözünün önüne gelecek. İşi tamamdır.

— Rica ederim. Büyüğümsünüz.

— Affedersiniz, bayan gözleriniz bir mahmur gibi, hiç frengiye yakalandınız mı?

— Aman Allah'ım! Hayır efendim. Ben tertemizim. Bir ay öncesine kadar kocam vardı. İddem[1] bitmedi daha.

— Kocanızdan sonra başka bir erkekle ilişkiniz olmadı mı?

— Hayır efendim. Yeminler olsun ki ben namusluyum.

— Kocanız ne oldu?

— Çok geçimsiz, kıskançtı. Başka bir karısı daha vardı. Durmadan bana dayak atardı. İlla ki dostun var derdi. O Kamer-i Münir-i Beni Haşim'e yeminler olsun ki ben bu sözlerden anlamazdım. Harçlığımı verir, diğer karısının yanına giderdi. Ondan boşandım. Başlığımı bağışladım, kendimi azat ettim. Herkes sizin gibi efendi değil bayım. O kadar geçimsizdi ki, her gün bin kez Allah'tan ölümümü isterdim. Şükürler olsun ki şerrinden kurtuldum.

— Bayan, erkek kötü oldu mu hayvandan bir farkı kalmaz. Sizin kocanız mutlaka frengi hastalığı-

[1] Arapça. Kadın boşandıktan sonra yeniden evlenebilmesi için beklemesi gereken süre.

na yakalanmıştı ki bu kadar sinirliydi. Frenginin bir belirtisi de sinirliliktir. Dedim ya tıptan anlarım. Yani aslında pek mahir bir tabibim. Hindistan'da doktor oldum. Bir ilaç getirdim oradan, fotoğrafını gördüğünüz bu hekimin tavsiyesiyle. En az bin kişiyi tedavi etti. Kim içtiyse derhal iyileşti. Ben eminim ki sizde de frengi hastalığı var ve kendiniz bilmiyorsunuz.

— Hayır, bayım, bu dediklerinizden yok bende.

— Tedbirli olmanın bir zararı yoktur bayan. Varsa iyileşirsiniz yoksa da size bir zararı dokunmaz ki. Siz ay halindeyken karnınız ağrımaz mı?

— Evet, bazen.

— İşte. Demedim mi? Bu da frenginin başka bir belirtisidir. Hemen getiririm. Emin olun. İçer içmez iyileşirsiniz. Doktorun lafının üzerine laf edilmez, değil mi? Kadınlara boşuna aklı kısa dememişler.

Üzerinde doğru dürüst elbise de yok. Eski, çuha bir çadıra. Patiska bir entari ve eski bir çift ayakkabı. Hepsi on miskal[1] *siyanür bile etmez. Mirza İsmail Han, siyanürün her miskali için dört kıran istiyor. Kendi paranızı kendiniz ödemelisiniz.*

— Pekâlâ. Nasıl isterseniz.

— Hemen getiririm. Bu şuruba biraz koyarım; tadı falan da yok.

Çeyrek saat sonra bu dünyada olamayacaksın.

— Ellerinize sağlık.

— Sen burada otur bekle, ben hemen senin derdinin ilacını getireyim.

Getireyim ki bu frengiyi, bel soğukluğunu millete yayma. Öyle rahat öleceksin ki kendin bile keyif alacaksın. Keşke ben kendim de her şeyden habersiz ölsem. Bana bir ilaç versinler, desinler ki iç, iyileşeceksin. Sonra gırtlağım azar azar kurusun ve dilim tutulsun. Sonra da her şey bitiversin. Ne olup bittiğini kendim bile anlamayayım.

[1] 4,810 g olan bir ağırlık ölçü birimi.

— Buyurun hanımcığım. İşte sizin şurubunuz. Afiyetle içiniz. Hastalığınızı kökünden halleder. Kocaların ne kadar insafsız olduklarını bilemezsiniz. Sahi sizin adınız neydi?

— Hizmetçiniz adı Nemeki'dir.[1]

— Ne kadar güzel bir isim! Adın da kendine benziyor. Bayan Nemeki, buyur iç, afiyet olsun. Neden sadece bir yudum?

— Çok acıdır.

— Hayır. Bu turunç şurubunun tadıdır. Tabii ki biraz acı olur. İlacın zaten etkili olması için acı olmalı. Tek solukta iç! Güp güp içme!

— Ama çok acı. Alın. Ben istemiyorum. Bu kadarı yeter. Ben temizim zaten.

— Bayan, bana ki bir hekimim, güvenmiyor musunuz? Ben en az bin frengiliyi bu ilaçla tedavi ettim. İç canım, iç ki iyileşesin.

— Ama çok kötü tadıyor.

— Güp güp içersen başın döner. Önce tek soluk-la yarısını, sonra da diğer yarısını iç.

— Ağzım büzülüyor. Acısı ağzıma siniyor.

— Şimdi iyi oldu. Al bu kesme şekeri ye, ağzın tatlansın. Sonra da bardağın diğer yarısını. Bunun nasıl bir kimya olduğunu bilemezsin.

— Sanırım içim bulanıyor. İçim kaynıyor. Bu çok kötü bir ilaç. Midem bağırsağım ağzımdan çıkacak gibi.

— Çünkü az içtin de ondan. Kalanını da iç ki etki etsin. Zaten önce böyle olur, sonra iyi hissedersin. Pekâlâ. Şimdi bardağı ver, işin bitti artık.

Tanrı'nın işi bitti. Şimdi oturup istirahat etmeli. Bu da dostun sana emanet ettiği can işte. Madem ben bu işi bu kadar iyi yapıyorum, bana Azrail demeyecek misin? Şimdi tiyatroyu baştan sona kadar seyret-

[1] Farsça. Tuzlu demek. Diğer anlamı, şirin, tatlı, sevimli demek.

meliyim, tat almalıyım. Titremeler, kasılmalar başladı. Konuşmaya çalışma canım. Neden boşuna zahmet ediyorsun ki? Soluğunu ölümle savaşmak için kullanmalısın. Konuşmak senin için hiç iyi bir şey değil. Dilin tutulmak üzere. Buraya geldiğine pişman mısın? Sanırım, hayatında asla şimdiki kadar korkmamışsındır. Bak, nasıl kolay bitiriyorum işini. İki-üç dakikadan fazla sürmez. Biraz dayan canım. Karşılığında hayatın bütün acılarından, dertlerinden kurtuluyorsun işte. Artık hiçbir erkek sana zorbalık edemeyecek. Kendin intihar etmek istesen çok zor olacaktı. Cesaret edemezdin. Ben de cesaret edemiyorum. İntiharın bütün dehşeti bir yana; cüret, cesaret diğer yana. Ben bu işi senin için kolaylaştırdım. Ben sana karşı, senin Tanrı'ndan daha sevecenim. Bir ömür işkence çekmek ve her saat ölümle yüzlerce defa karşı karşıya kalmak, ben bir göz açıp kapayana kadar, kendin bile fark etmeden, bir sinek kanadı siyanür do potasla seni rahatlattım. Biraz katlan canım benim. Ben, senin o karası giderek genişleyen kara gözlerine feda olayım. Kendin bile bilmiyorsun şu an ne kadar güzelsin! Rengin solmuş ve gözlerinin, kirpiklerinin ve saçlarının karası müthiş olmuş. Ben senin vücudunun bu kasılmalarını da çok seviyorum. Bağırmak istiyorsun; ama bağıramıyorsun. Kalkıp kaçmak istiyorsun; ama yapamıyorsun. Keşke dilin tutulmasaydı da benimle konuşabilseydin. Ama gözlerinin yalvarışları yeter bana; ben gözlerin yalvarışını dilin yalvarışından daha çok seviyorum. Ben bütün sessiz, gürültüsüz şeyleri seviyorum. Dilin yalvarması yüzsüz ve çirkindir. Yaralı bir ceylan asla bağırıp çağırmaz, dilinin söyleyecek hiçbir şeyi yoktur. Sadece bakar ve gözleri konuşur. Senin gözlerin gibi. Şimdi ateşin eritmekte olduğu gözlerin... Ben sadece bir şeyi çok iyi bilmiyorum. Bu durumda sizler neler

düşünüyorsunuz? Gerçekten benden nefret mi ediyorsunuz? Nefret çok kötü bir şeydir. Nefret yaşayanlara mahsustur. Siz artık yaşayanlara dahil değilsiniz. Şu anda kafanın çalıştığını biliyorum. Vücuduna bir iğne batırsam hissetmezsin; ama kafanın hâlâ çalıştığını biliyorum. Bilmek istiyorum. Beni bir düşman olarak mı görüyorsun? Ama ben seni asla görmüş, tanımış değilim ki! Seninle nasıl bir düşmanlığım olabilir? Ben bu işimden hoşlanıyorum. Bu uğraşımın üzerinde uzun uzun düşünmüşüm, çaba harcamışım ve deneyim kazanmışım. Sen olmayasın istiyorum; olmayasın ki yarın bu yumuşacık zarif endamınla sokakta, çarşıda yürüdüğünde aç erkeklerin bakışları seni uzaktan yakalayıp yemesin! Şayet bu şehirde, erkek olarak bir tek ben olsaydım ve kalan herkes kadın olsaydı, o zaman ben hiçbir kadını öldürmezdim ve hepiniz benim olurdunuz. Aslına bakarsanız, ben erkeklerin düşmanıyım, kadınların değil. Ben burada garibim. Ben Farsçayı onlardan daha iyi biliyorum; ama bu boktan Hint şivesi, beni hep onların yanında alay konusu etmiştir. Ben kısa boyluyum. Ben çirkinim. Ama bu dişi ayılar, benim yüzümü ölülerinkine benzetmişler. Parasızım. Kimse bana aldırmıyor. Yapayalnızım. Hep büyük işler becermek istemiştim. Şu anda yaptığımdan daha büyük iş var mı sence? Karım olacak Mah Zer'i sizi öldürdüğüm gibi öldürmeyi ne kadar çok istediğimi bir bilseniz! Aslına bakarsanız has orospu odur. Ama onu dövmekten, ona dayak atmaktan başka çarem yoktur. Sen sanıyorsun ki bir tek sen kocandan dayak yiyorsun! Ben her akşam Mah Zer'i ölünceye kadar döverim. Ama öldürmeye cesaretim yok. Hısım akrabaları anlasalar beni hemen ele verirler. Dudakların neden titriyor? Bu durumda hiç konuşmamalısın demedim mi? Dans etmeye başlayan bu enda-

mınla söyleyecek neyin olabilir? Az sonra her şey bitecek. Vücudunun kor gibi sıcaklığı sönecek. Ne kadar sert memelerin var. Gömleğinin koltuk altları neden yırtılmış? Makarayı mutlaka onları dikmek için alacaktın. Ama sen, senden önce gelenlerin hepsinden daha yoksulsun. Varın yoğun işte bu beş-on şâhidir, bir de bu yırtık mintan. Ne yüzük ne kolye ne de hiçbir şey. Yazık oldu; keşke o yüzüğü Emir Hanım'm parmağından çıkarsaydım. Gerçi eczacı Mirza İsmail Şifa Bey muhterem bir zattır; ama siyanürün parasını peşin istiyor. Bu yırtık pırtık şeyler neydi üzerinde? Bak, şimdi çırılçıplak soymuşken ne kadar daha güzelsin! Aynı bir ceylan gibisin. Şimdi kalk seni diğer arkadaşlarının yanına götüreyim. Nazlı uzun zamandır seni bekliyor.

Ahmed Ağa

Bir göz kapamakla çevremdeki herkes yok olup gitti. Kala kala, esrarkeş kocasıyla bu Belkıs kaldı. Okuldan eve gelince Kakol Zeri'yi gördüm ahırda, eskiden Cihan Sultan'ın yattığı yerde aynen yatıyor, bir de peştamal çekmişler üzerine. Belkıs kapıyı açınca, "Kakol Zeri havuza düştü, boğulup öldü," dedi. Gözleri aynı horozun kıçı gibi kızarmış, şişmişti. Ben biliyordum, Kakol Zeri havuza düşmüş de ölmüş. Kapalı çarşının orada, Kel Bemun'un kalfası söylemişti. İnsanın ağzında oluşan acılık değil, insanın ta yüreğinin dibinden kaynayan, ta parmaklarımın ucunda bile duyduğum bir acılık bütün vücudumu sardı. Cihan Sultan, Gevher, Şeyh Mahmut ve Kakol Zeri. Hepsi yok olup gittiler. Gevher kayıplara karışınca Kakol Zeri'yle avunuyordum. Onun aşkıyla eve geliyordum, onun yemesine içmesine bakıyordum. O olmasa, ne diye okul biter bitmez geleyim ki bu ölüm toprağı serpilmiş eve? Karnı şişmiş, rengi morarmıştı. Gözleri tavana dikiliydi. Mezarlıktan döndükten sonra artık bu evde daha fazla yaşayamayacağımı anladım. Bir gece dahi orada kalamazdım. Nereye gideceğimi, nerede kalacağımı düşündüm. Bu koca şehirde, gidip yanında geceleyebileceğim dost gibi bir dostum da yoktu. Bu evin kapısından, duvarlarından ölüm sızıyor. Yetmiyormuş gibi bir de Belkıs. Evde yalnız kalmaktan koktuğunu söylüyor, kocası gelinceye kadar yanında kalmam için cızırda-

yıp duruyor. Elinden tutup odama götürdüm, aceleyle kucağıma aldım ve öptüm. Elbiselerine esrar dumanı sinmişti. Vücudum yanıyor, kafamda aynı acılık kaynıyordu. Memelerini sıktım, dudaklarını ısırdım. İnledi ve sesi hemen boğazında çöktü. Elbisesinin eteğini kaldırdım. Vücudu titriyor, konuşmak istiyordu; ama sesi çıkmıyordu. Pardösümü çıkardım. Sonra pantolonumu çıkarıp düştüm üstüne. Bacaklarının arası ıslaktı. Elleyince bütün acılıklar vücudumdan çekilip kayboldu.

— Sokak kapısı açık. Ya biri gelirse!

— Açık kalsın. Cihan Sultan'la Kakol Zeri gelir diye mi korkuyorsun?

— Öyle konuşma korkuyorum. Kim gelirse gelsin, yeter ki Gevher gelmesin.

— Kavat kocan gelirse ne yaparsın?

— Onun soluğu kıçından çıkıyor zaten. Senin odana niye gelsin ki!

— Şimdi ikimiz birbirimize yapışmışken korkmuyorsun artık, değil mi?

— Hayır. Ben sana feda olayım. Haydi, çabuk ol... canım çıkmak üzeredir. Ben seni canımdan da fazla seviyorum.

— Hayır, istemez. Şimdi, feda olup da öleyim deme. Zamanı değil daha. Şimdi altımda ölsen dahi gelmeden bırakmam seni. Sonra yavaşça omuzlar götürür odanda yatırırım yere ve evden çeker giderim. Sonra herkes öğrenince de kalbi durmuş derler. Bana ne! Ben seni öldürmedim ki. Kendin zevkten geberdin. Bu, işte o her türlü sanatın, müziğin, şiirin, edebiyatın ve de bilmem neyin dölünü sıçtıktan sonra yapılan iştir. Onun için de gelen her dürzü, yeni sınırlar, kurallar koymuş, öyle ki bu işi yapmak için, aynı sıçmaya gider gibi, gizlice, korkarak, kaygılar içinde gözlerden uzak bir yer bulmalı. Biliyor mu-

sun, cennet işte senin bu iki bacağının arasındadır da haberin yok! Zavallı sen kimsin biliyor musun? Şayet Arabistan'da dünyaya gelmiş olsaydın, kız olduğun için diri diri gömülmeliydin. Çünkü kızın değeri hastalıklı uyuz bir deveden az da ondan. Neyse geçelim, aynı dönemde bu memlekette kralları Purandoht'tu, Azermidoht'tu ve kimse de kızını diri diri gömmezdi.

— Derdin değsin benim canıma. Ne konuşup duruyorsun? Ben hiçbir şey duymuyorum ki! İçim yanıyor. Feda olayım sana. Ölürüm ben senin için. Aman yandım. Oh öldüm. Öldürdün beni... oooh, anaaaam anam.

Belkıs

Hazreti Abbas'ın kesik iki koluna yeminler olsun ki benim hiçbir kusurum yok. Kakol Zeri havuza düşsün ister miydim? Sabahtan akşama balıklarla oynardı. Ne kadar desem de bırak, gel bu tarafa, gelemezdi. Söyleye söyleye dilimde tüy bitti valla. Sonra, bir dakikalığına çarşıya çıktım; akşama yemeğimiz için yüz gram et almaya, çarşıda Kel Abbas'ın gelini lafa tuttu. İki saat çene çaldı. Dedi ki, "Kayınpederim ve de kaynanam Kerbela'ya gitmek istiyorlar. Ben de birkaç günlüğüne rahat bir nefes alacağım. Sabahtan Hacı Çarşısı'na ya da Şahçırağ'a çıkar dolaşırım akşama kadar. Kocamı da mecburi hizmete, askere götürdüler Bağ Taht'ta. Kendim için bir güzel dolaşmak istiyorum. Bu kadar tatlı, güzel genç gezinip tozunuyor; ben neden evin bir köşesinde kalayım, kaynanamın kokusunu çekeyim? Şu ana kadar yaptıklarım yeter. Ciğeri alev alasıcanın nasıl bir Hermele[1] olduğunu bilemezsin. Sanki beni bokuna almış da osuruğuna satacak. Cüzama yakalanasıca, birini istiyor ki sabahtan akşama el pençe divan önünde dursun; nargile yapsın versin eline. İhtiyar moruk bir ayağı çukurda, namazını bırakır; ama allığını pulluğunu bırakmaz. Taze gelin olan bense ne zaman elimi bir yüzüme gözüme çeksem kıyameti koparır; şırfıntı, diyor, geçirmek için kocan yokken

[1] Kerbela olaylarında İmam Hüseyin'in küçük bebeğini okla vurarak öldüren, Yezid'in bir komutanı.

ne diye çarşıdaki kalın yaraklılara süslenip püsleniyorsun? Onun korkusundan ayağımı sokağın kapısından öte atamıyorum. İnşallah geberir de dünya onun elinden rahat eder. İnşallah yolculuğa çıkar da bir daha dönmez. Ona inat, çınarlı yoldan geçer geçmez çıkarım dışarıya kendime çeşit çeşidini bulurum dostun aşinanın."

Sonra eve gittim ki karnı suyla dolmuş. Az kalsın bayılacaktım. Çığlık atarak çarşıya kadar koştum. Sonra Kel Bemun ve diğer erkekler geldiler, havuzdan çıkardılar, götürüp ahırda Cihan Sultan'm yerinde yatırdılar, sonra Ahmed Ağa geldi. Ahmed Ağa gelince başladı ağlamaya. Bir erkek böyle ağlasın, hiç görmedim ben. Sonra alıp götürdüler gömdüler. Ahmed Ağa kabristandan dönünce beni, elimden tuttuğu gibi odasına götürdü. O kadar çok öptü ki. Bir bebek gibi yapışmıştı bana. Sonra aceleyle yere attı, şalvarımı sıyırdı. İnanamıyordum. Çıldırmıştı sanki. Canım çıkmak üzereydi. Kurbanlık bir kuzu gibi altında çırpınıyordum. Dünyada başka bir şey istemiyordum artık. Bayıldım. O kadar iyiydi ki sorma. Ama sonra hemen ayağa kalktı ve çekip gitti. Ne kadar yalvardıysam, gitme, korkuyorum diye. Beni dinlemedi. Evden çıkıp gitti. Aman Allah'ım, aynı deliler gibiydi. Ben mi Kakol Zeri'nin karnını suyla doldurdum. Benim suçum ne? Ben kendim ona bir dünya gözyaşı döktüm. Eğer delirmemişse neden sus pus oturmuş da insanla bir çift laf etmiyor? Sabah çıkıyor, akşam dönüyor, giriyor odasına. Konuş konuş; ama onda çıt yok. Sanki aha bir duvar. Şayet polisler gelmeseler onunla konuşmak için, herhalde dilsiz, lal sanırsın. Polisler eve gelince korkudan bayılacaktım. Odasına gittim, dedim ki, "Kapıda bir polis var, seni istiyor..." Deliler gibi yerinden fırladı, odanın etrafında koşup durdu, sonra bir tomar kâğıt,

defter sokuşturdu elime dedi ki, "Bunları odanda sakla. Kimse görmesin." Sonra koşarak kapıya, polislerin yanına gitti. Eminim. O delirmiş. Bu kâğıtlar aktarın bile işine yaramaz; içine karabiber, zerde tozu koysun. Sonra bana diyor ki bunları sakla kimse görmesin. Aman Allah'ım! Oğlan gerçekten kafayı yemiş. Beni şey etmesi bitince dedi ki, "Kalk buradan defol git. Bir daha da görünme buralarda. Yoksa bacaklarını kırarım senin." Ben ne yaptım ki ona. Kendisi istedi. Ben zaten Meşdi her an gelecek diye korkudan geberecektim. Çünkü sokağın kapısı da açıktı ve Kakol Zeri öldüğü için benim de keyfim zaten yoktu. Kendisi istiyor, sonra kalkıp böyle, böyle diyor.

Ahmed Ağa

İlk işim, bu ölüm evinden defolup gitmek olacak. Bu şırfıntı karı da şeye fena alıştı. Sanıyor ki biriki defa eşeğin bacağını çamura sokmak keyfimdendi. Zırt pırt gelip sırnaşıyor. Benim için artık fark etmez. Madem hayat baştan başa bok çamur, pislik içinde, o zaman daha da pislik çıkarmalı. İyice bokunu çıkarmak istiyorsam, karnını da şişirmeliyim. Sonra da Tanrı'ya emanet bırakır giderim. Başka bir Kakol Zeri düşsün sıcak kerpice. Sonra da ya havuza düşüp ölsün ya da benim gibi bir öğretmen olsun da milletin arasında lak lak konuşup dursun. Çocukluğumda annemle sahile giderdik. Büyükçe bir dalga gelseydi beni denizin ortasına sürükleyip alıp götürseydi bugün ne Ahmed Ağa var olacaktı ne Kakol Zeri ne Gevher ne Cihan Sultan ne Seyfülkalem ne Belkıs ne de okulun müdürü İsmail Han Şule. Hiçbiri olmayacaktı. Şiraz bile olmayacaktı. Aslına bakarsan dünya bile olmayacaktı. Bu pis dünyayı ben yarattım. Benim yaradılışımla oluştu. Naaşları bahçede sıralamış, dizmişlerdi. Belle, kazmayla sahile yakın evin içini dışına çıkarmışlardı. Çözülmüş leşlerin, irin ve kanın, kilerin kana bulaşmış nemli havasının iğrenç kokusu insanın burnunun direğini kırıyordu. Herif sözüm ona dostumdu. Arada bir İngilizce kaynatırdık. Evine gitseydim ben de bu şişip parçalanmış cesetlerden biri olmuştum mutlaka. Nasıldı ya leşleri! Dirilere bile bakamıyorum; içim kalkıyor. Ya-

zılarımın hepsini eline verdim, "Bunları odanda sakla, kimse görmesin," dedim. Ellerine düşse, sorguya çekeceklerini biliyordum; anlat bakalım A Seyit Meluç kimdir? Nuşirvan kimdir? Seyfülkalem'in evinden dönünce, hepsini topladım avlunun bir köşesine, döktüm gazyağını, yaktım içim rahatladı. Sokakta rastlasan, kendine bir yer arayan şehre yeni gelmiş bir yabancı sanırdın. Garip, gurbetçiler gibiydi. Acırdı insan. Sonra bakıyorsun aynı adam, on kişiyi öldürmüş, evinde gömmüş! Gevher'in de bir gün karnının bu kadar şişeceğini, o güzelim gözlerinin yüzünde çukura kaçacağını bilsem herhalde o kadar sevebileceğimi sanmıyorum. Dişlerinin üzerinde oynayan o güzel dudakları, nasıl da kavrulmuş, dişleri üzerine yapışmıştı! Yüzünü közlemişlerdi sanki. Ama saçları hâlâ eskisi gibi, altın gibi parlıyordu.

Adam olman için ne yapmam gerektiğini bilemiyorum artık. O evde toplanan o birkaç kişinin, dünyanın diğer insanları gibi, iç içe girmeleri gerekiyordu çaresiz. Sen de bir gün başkaları gibi şişip patlayacaksın. Ama yaşadığın sürece bu anam anam inlemeleri bir kenara bırakmalısın, hayatından tat almalısın. Kendin için oyuncaklar almalısın, oynamalısın. Bir şeylerle meşgul olmalısın. Gevher öldü ve sen gözlerinle onun nasıl kuf koktuğunu, çürüyüp dağıldığını gördün. İşte bu kadaaaar! Bunun bir çaresi falan da yok. Unut gitsin. Mankafalığa vur, anlamazlıktan gel. Şimdi kalk Yahudi Hanbaba'dan bir şişe şarap al, dik kafaya. Unutmak için. Sonra da karanlıkta kapat gözlerini, bırak kendini Belkıs'ın koynuna uyu.

Adliyedeki savcı naaşlar hakkında konuşurken, sanki heladaki gübreler hakkında konuşuyordu. Çocuğu havuza düştü, boğulup öldü, deyince de beni duymamış gibi yaptı. Sen de oturmuş orada, durmadan beni iğneliyorsun. Biraz acılarımı paylaşsan nasıl olur acaba? Bu ev senin de sayılır, neden kazma

kürek girişiyorsun kirişine? Bir an uyu. Uyanık olmak bana dehşet veriyor. Hiçbir şeyi sevmiyorum, bağlanamıyorum hiçbir şeye. Beni bu dünyaya takan bir tek Gevher'di. Onu istiyordum. Seviyordum onu. O da kaçtı elimden ve beni bu karanlık dünyada yalnız bıraktı. Keşke en az bir kez, ona onu sevdiğimi söyleseydim. Yazık, olmadı. Uyuşuyorduk da. Birbirimize söylemeden seviyorduk birbirimizi. Bana çok banal geliyordu bu sözler. Birbirimizi severken bunu dile getirmenin anlamı yok. Hem de bu kadar rezil, banal sözcüklerle!

Hayır! Sen alçak bir heriftin. Ne zaman canın istese gider girerdin koynuna; ama onun elinden tutup Şeyh Mahmut'un batağından çıkaracak kadar özverili davranmadın. Sen yalan söylüyorsun. Sevmiyordun onu. Sen sadece belden aşağısını seviyordun. Gerçekten onu seviyorsan onun her gün başka bir ensesi kalının altına girmesine nasıl için el verdi? O kendi ekmek parasını kendisi çıkarıyordu. Sen de canın çektiği zaman gider onun koynuna girerdin. Sen, onu sadece kendi keyfin için, tat almak için seviyordun. Kerhaneye gidip parayla kadınlarla yatacağına, bunu Gevher'le beleşe getiriyordun. En azından kendini aldatmamalısın. Sen de başkalarından farkı olmayan içten pazarlıklı, pislik herifin tekisin. Sen yalancısın. Anlıyor musun? Yalancı. Gevher doğru söylüyordu. İçi dışı aynıydı. O her şeyini sana verdi. Ama sen ona, onun sahip olmadığı şeyleri vermiyordun.

Doğru! Ben bir yalan içinde büyüdüm. Dölüm yalanla atıldı. Babam anneme hep yalan söylerdi ve bazı yalanları o kadar çocukçaydı ki, ben bile –ki bir çocuktum– anlardım. Hâlâ insanın doğrucu olması gerektiğini söylüyorsun! Kehzad ve Kamertaç! Deniz kenarındaki mahallenin doktoru, avukatı. Rübap, evinin eşyasını Yahudi Belediye Başkanı'na sattı. Kocası ve Hintli doktorla Sadi'ye gitti. Şeyh Mahmut,

sonunda kendisinin ve onun para çıkarma yolunu buldu. Leşleri nasıldı ha? İrin, kan, pislik ve bok birbirine karışmıştı. Derileri pörsüyüp sünmüştü.

Rübap. Hasır Dokumacıları Tepesi'nde, Gulamhüseyin'ın dükkânında.

Yahudi Mayor. Elbiselerin hepsinin fiyatı on bir tuman dört riyal. Hacı Seyit Abdülmuttalip'in oğlu Seyit Muhammed Ali, yirmi altı yaşında, Hindistan doğumlu. Esmer. Doktor Avukat Sahip Seyfülkalem. Bir tırnak büyüklüğündeki mührün üzerinde bu kadar çok şey yazmak için ne kadar uğraştı ve kendisine verdi. Alt kısımları darmadağın olmuş çırılçıplak erkek ve kadınlar. Sekiz kadın ve iki erkek. Siyanür dolu iki şişe. Metal bir bardak ve bir kâse ve ucuna yeşil bir bez bağlanmış bir parça sopa. Rasputin'in bir kitabı. Savcı Mehdi Serabendi Bey ve adli tıp doktoru. Frengili ve belsoğukluklu fahişeler. Fotoğrafçılık için Şifa Ezcanesi'nden kırk miskal siyanür aldı. Rasputin'in kitabında okumuştu. Şehbaz, Hanbaba, Selime ve Gevher. Bütün naaşları duvarın kenarına dizmişler, üzerlerine peştamal, yırtık çuval atmışlardı. Canları cehenneme. Kurtlar gibi birbirinizi parçalayın! Fahişe kadın İslam'ın düşmanıdır. Frengiyi ve belsoğukluğunu Müslümanlar arasında yayıyorlar. Bütün bu tantanalar bu çırılçıplak fahişeler içindi. Ben de A Seyit Meluç oldum. Ona baka baka, onunla konuşa konuşa ben de ona benzedim. Her daim karnının altında iğri olan ve onunla sinekleri bir bebek gibi kundağa saran A Seyit Meluç gibi odanın bir köşesine oturdum. Ben de onun gibi odamın etrafına ağ ördüm. Onunkinden çok daha iyi. Kimse artık içine girmeye cesaret edemez. Şayet Milli Park'ın posta kutusunun yanındaki polis içeri girerse boğarım onu. Kimse görmesin diye de fenerin fitilini indiririm. Kim kafasını içeri uzatsa bir lokmada yutarım;

Belkıs gibi delik deşik yüzü olsa dahi. Kim ki içeri geleceği varsa göreceği de var. A Seyit Meluç'un ağına düşen sinekler, suratları çiçek yaralı diye serbest mi kalıyorlar, onları bırakıyor mu ki! Ben de aynı. Kendini öyle bir attı ki odama bütün ağ titremeye başladı. A Seyit Meluç uykudan sıçradı, kalkıp o uzun bacakları üzerinde dans etmeye koyuldu. Odanın kapısına zum oldu ve ok gibi kapıya yanaştı. Yüzü çopur, taş memeli, esmer, ince belli kocaman bir karasinek, ağı titretti. A Seyit Meluç'un karnının altındaki iğ işe koyuldu. Bir göz açıp kapamada mumyaladı, sarıp sarmaladı ağının içinde. O durmadan çırpındı. A Seyit Meluç'un karnının altındaki iğden tutup bıraktı. Sonunda da dayanamadı:

"Allah'ını seversen. Çok korkuyorum. Hayatta birileri yürüyordu. Sanırım Cihan Sultan'dı, dirilmiş, geri dönmüş. Havuzun kenarında ibriğe su koymak istiyordu sanki."

"Artık bahane dizmene gerek yok. Vermeye geldin işte! Ben de elimi senin kel kafana sürerim."

Akşamları, güneş azar azar denize girdiğinde annemle sahile giderdik. Güneşin harı Buşehr'in üzerinde dönerdi. Biz, sahilin ıslak ve ılık kumlarına usul usul dalardık. Sonra elbiselerimizi çıkarır, denize girerdik. Annem çıplak kalırdı, ben de onu seyrederdim. Her yerini görürdüm.

"İyi geçirdim seni elime! Kımıldayamazsm. Değil mi? Önce ağıma sararım. Sonra karnında ne varsa ne yoksa dışarı dökerim. A Seyit Meluç gibi. Benim adımın A Seyit Meluç olduğunu bilmiyor musun? Bu kadar deprem arasında burada, bu köşede boşuna mı pusuya yattım sanıyorsun? Doğru söylüyorsan ve beni, erkeğini yiyen dişi peygamber böceği gibi parçala ve ye! Dişi peygamber böceği erkeğini nasıl yer biliyor musun? Dişi peygamber böceği ke-

yiften içi bayılacakken, başını çevirir ve erkek böceği belinden yakaladığı gibi ikiye böler. Sonra da oturur rahat rahat, yumuşak olan yerlerini yer, sert yanlarını bir kenara bırakır, çeker gider. Karnı yumurtayla dolar. Yığınla, iç içe. Şimdi, eğer sen de doğru söylüyorsan gel de beni ye! Nasılsa muradına erdin! Şimdi içine bir milyondan fazla yumurta döküyorum. Artık ben senin neyine? Neden bu kadar kıvranıp duruyorsun? Yılan sokmuş gibi! Tabii, beni de esrarkeş Meşdi gibi sandın değil mi? Söylesene, sen neden dişi peygamber böceği gibi erkeğini yiyemiyorsun? Gel beni ye, sonra da kalk git bir köşede yumurtla dur, benim neslimi çoğalt! İçine bir bebe atarım, sonra sen de gider nüfus dairesinde kocan Meşdi'nin adına kayıt ettirirsin. Yutturursun herkese. Dünya haramzadelerle doludur. Canları cehenneme. Bırak gelsinler bu dünyaya, durmadan sahildeki evin duvarının kenarını bulsunlar ya da baldırı çıplak Kakol Zeri gibi havuzun balıklarıyla oynasın, sonra da büyüyünce öğretmen olsun. Gece olunca da ağında pusu kursun, seni eline geçirsin ve üzerine atlasın. Hayır, şimdi ölme! Zamanı değil. Gerçekten, şimdi benim altımda ölürsen vaziyet çok boktan olur. Polis yakamı bırakmaz. İstediğim kadar keyfinden öldü diye bağırayım, inanmazlar; sen katilsin, seni asmalıyız derler. Sonra Seyfülkalem'in başına gelenler benim başıma gelir. Park'ın reisi, savcı, belediyenin bir yığın çöpçüsü beni önlerine katarlar, "Haydi, diğer cesetleri de göster!" derler. Bak, polis geliyor.

Ben bir şey yapmadım.

Polis

Sokak kapısını çarpıyor ve avluya uzanıyor.

Heeey! Kimse yok mu?

Belkıs

Avluda, havuzun kenarında çamaşır yıkıyor. Leğenin yanından kalkıp kapıya gidiyor.

Efendim?

Polis

Sigarasından bir nefes alır ve ona aldırmadan arkasını Belkıs'a dönerek sokağa bakar.

Erkeğine söyle gelsin.

Belkıs

Ellerini, beline sardığı çadırasıyla kurular.

Kocam evde değil, kimi istemiştiniz?

Polis

Kapıyı daha da açar ve avluya girer ve her yanı gözden geçirir.

Burada kim oturuyor? Kaç kişisiniz? Bu evden bir kadın, bir şey kayboldu mu?

Belkıs

Korkmuş ve şaşkın

Burada kiracı bir kadın otururdu. Birkaç gündür eve dönmedi.

Cihan Sultan

Kıçı üzerinde sürünerek ahırdan çıkar ve kapıya, polisin yanına gelir.

Ben buradaydım; ama taşındım. Şimdi de kurtçuklarımı almak için geri geldim; ama onlar benimle gelmek istemiyorlar. Bayım, siz bir devlet memurusunuz, lütfen bu kurtçuklara söyleyin gelsinler benimle.

Polis

Başka kim oturuyor burada?

Belkıs

Kendisine feda olduğum bir öğretmen oturuyor. Dün gece odasında iş aldı benden. Tadı hâlâ damağımda.

Cihan Sultan

Belkıs'ın çadırasını hışımla çekiştirir.

Ya benim kurtçuklarım? Onları adamdan saymıyor musun?

Kurtçuklar

Billur bir kâsede birbirinin içinde kaynıyorlar.

Biz de buradayız. Buradayız. Biz de geleceğiz.

Polis

Bu öğretmen nerede? Hemen çağır!

Belkıs

Durduğu yerden bağırır.

Ahmed Ağa! Bir dakika kapıya gelsene! Seni istiyorlar.

Ben

Uzun, ince, kavuna benzeyen kafa ve sararmış suratla, yürüyen bir cenaze ya da uyurgezer gibi kapıya gidiyorum. Sıçayım suratıma! Cine benziyorum.

Kimdir? Ne var?

Polis

Benimle gel. Cuma Mescidi'nin arkasında, bir Hintli'nin evinde birkaç cenaze bulunmuş. Bu evden kaybolan kadın da onların arasında mı bir bak bakalım belki tanırsın!

Kurtçuklar

Biz de Gevher Hanım'ı tanırız. O gelir bize bakardı. Biz de geleceğiz.

Cihan Sultan

İtiraz eder.

Ahmed Ağa, sakın bu canavara kanma! Gevher benim evime gelmiş, bana misafir olmuş. Onunla gitme. İşareti var, vebalı gibi. Kenara çekil. *(Polise)* Benimle gel ben sana Gevher'i göstereyim. Ben tanırım onu. Haydi gel!

Polis

Gel bakalım, ölünüzü tanıyacak mısın?

Ben

Benim ölenim falanım yok.

Polis

Olmaz! Haydi. Gelmemek senin elinde değil ki!

Kel Bemun

Tartıya taş koyar.

Bu iyi bir çocuktu; polis neden götürüyor ki?

Bakkal

İki yüz gram yoğurt parası bana borçlu. İşte, o da gitti *(Yere tükürür.)*

Belkıs

Benim ve polisin peşinden sokağa koşar.

Ahmed Ağa, hemen dön, tamam mı? Evde kimse yok. Yine istiyorum. Tadı damağımda hâlâ! Allah'ım! Ben senin kurbanın olayım. Ben kölenim, sen gidip gelinceye kadar ömrüm yarı olacak.

Biz de gittik, gitmesine ama kim bilir ne zaman döneriz.

Gidişin o gidiş! Osuruğun gazyağı tenekesine!

Bütün zindan kapıları sizin için açık efendim! Buyurun içeri. Kendi eviniz sayılır. Hayattaki bu prangalar, kelepçeler sizin için. İçeri eli boş girmeyin. İsteyen istediğimi seçebilir; zincir, kelepçe, pranga... alıp Kerim Han Erg'ine getirsin. Sıkılmamanız için tabii. Siz neden böyle serbest dolaşıp özgür düşünmelisiniz ki! Siz özgür kalırsanız ben çalıp çırpıp, soyup soğana çeviremem! İnsanlık tarihi boyunca Yardan Guli Han'larla doluydu. Bir kılıç darbesiyle uçurabilmek için Romalıların birer kafası olsun isterlerdi. Sokaklarda çamur diz boyu ve insanları yutsun diye de rögar çukurları ağız açmış. Aş kazanları çarşılarda dizilmiş; körler, keller de etrafında leh leh ediyorlar. Bu da Cuma Mescid'i. Emr Leys Saffar zamanından kalma ve bu da kardeşi Yakup Leys'in soğanı, kılıcı ve Bağdat Halifesi.

Yakup Leys

Beluçlara benzeyen kavruk esmer bir adam, kocaman bir çadırda uzanmış ve karın ağrısıyla kıvranıyor. Yanında bir parça kuru ekmek ve birkaç parça kuru soğan ve bir kılıç var. Eşek Ezher ve doktoru Firuz'un oğlu Galip onun yanında oturuyorlar.

Bu iş olacak gibi değil. Ölsem de lavman yapmanıza izin vermem.

Firuz'un oğlu Galip

Emir'in canı sağ olsun. Lavman, Emir'imizin tekçe ilacıdır. Emir'imizin bağırsakları çok fena şekilde tıkanmış. Bograt da, İbni Sina da kuluncun ilacının lavman olduğunu söylerler.

Yakup Leys

Erkekler, erkekimsilere yapılanı bir şişenin yapmasına izin vermez.

Eşek Ezher

Şişe insan değil ki efendim. Emir'imiz ne kadın kölelerden hoşlanır ne de oğlanlardan. En azından bir kere tatmasından bir sakınca yoktur.

Yakup Leys

Sen sadece iyi kılıç çekersin; değilse eşeklikte üstüne yoktur.

Emr Leys

Kardeşim! Madem bundan başka çaremiz yok, ne olursun rıza göster!

Yakup Leys

Bu rezillikle benden sonra İran'a hüküm sürmek mi istiyorsun?

Emr Leys

Biz, senin varlığına muhtacız. Sen hastayken biz Bağdat'ı fethedemeyiz.

Yakup Leys

Bu kadar ölü verdikten sonra ve bu kadar cemmaze deve ve davar telef olduktan sonra Bağdat'ın fethi bu kadar erken mümkün değil.

(Hacip[1] kapıdan içeri giriyor ve halifenin elçisinin geldiğini bildiriyor. Yakup baş işretiyle girmesini emrediyor. Hacip çıkıyor ve uzun boylu, iri yarı bir Arap içeri gi-

[1] Arapça. Hicap tutan. Çadırın perdesini koruyan, bekçiliğini yapan kişi.

riyor. Arap'ın elbisesi altın işlemeli kızıl bir atlastandır ve tamamen silahsızdır.)

Halifenin elçisi

Horasan'ın Emir'ine selam olsun. Peygamberin halefi, Müslümanların halifesi haber almışlar ve beni sizin halinizi sormak için göndermişler.

Yakup Leys

Selam olsun sana! Ama halifeyle savaşta olduğum için ona bir selamım yoktur. Kendini peygamberin halefi sayan biri, iyiliğe emir ve kötülükten nahi, işini elden bırakmamalı ve onun bütün işi Müslümanları soyup soğana çevirmek olmamalı. İranlılar Müslüman değiller mi ki sabahtan akşama çırpınıp çalışmalılar ve bütün elde ettikleri ise Bağdat'a aksın gitsin? Siz de biliyorsunuz ki Bağdat'ı kaplayan o altınlar Sistan'ın dullarının alın teridir, kanıdır. Bunu da bilmelisin ki ben Horasan'ın Emir'i değilim. Ben İran'ın kralıyım. Bunu unutma.

Halifenin elçisi

Emir hasta yatağındadır ve öfkeyle tatlı canını üzmemeli. Ben sadece halifeden hoş bir mesaj getirdim. Zillullah[1] diyorlar ki bu tehlikeli işe girişmeniz için sizi kandırmışlardı. Sizden önce hiçbir emir, Bağdat'ı bu denli sarsmaya cüret etmemiştir. Neyse, şimdi olan olmuş bitmiş, kadir cenap hak bilir; kim ki Müslümanların halifesine kılıç çekerse yerle bir olur. Siz yine eskisi gibi doğu bölgelerine geri çekilin ve Horasan'ın, Sistan'ın ve Kirman'ın hükümranlığını sürdürün ve halifenin merhametiyle içiniz rahat etsin.

[1] Arapça. Allah'ın gölgesi. Halifenin bir lakabı.

Yakup Leys

Yatağından kalkar gibi yapar ve dirseklerine dayanarak oturur. Ekmeği, soğanı ve kılıcı gösterir.

Siz bu topraklara ayak bastığınızda hepiniz cıbıldak dilencilerdiniz ve tabanlarınız cemmaze[1] develer gibi nasır bağlamış, çatlak çatlaktı ve ayakkabı diye bir şey bilmezdiniz. Ama şimdi İran halkının başının sadakasına, altına konmuş; atlasta yuvarlanıyorsunuz. Halife Mutemed'e söyle; benimle onun arasında bir tek bu kılıç hükmedecek. Bizimle onun arasında barışın imkânı yok. Ben bir bakırcının oğluyum ve beni İran'ın krallığına yükselten bu kılıçtır. Şimdi bu hastalıktan kurtulursam benimle Mutemed'in arasındaki işi de bu kılıç çözecek. Şayet zafer kazanırsam mesele yok, değilse dönerim ayyarlığıma ve yine bu bir dilim somun ve bir baş soğanla geçinirim. Şimdi çıkabilirsiniz.

Elçi çıkar.

Eşek Ezher

Aferin sana Yakup! Anandan emdiğin süt helal olsun sana! Fare kemiren herifi gördün mü, nasıl da süslenmişti?

Yakup Leys

Emr Leys ve Ezher'e

Siz Sistan'a geri gitmeli, yolunuzun üzerinde toplayabildiğiniz kadar ordu toplayıp Bağdat'ı viran etmek için dönmelisiniz. Beni Condişapur'da bırakınız, şayet ölürsem de bu planımı uygulayınız. *(Eşek Ezher'e)* Sakın Ali ile Emr'in arası bozulmasın. Mutemed'in bütün çabası bu iki kardeşin arasını açmaktır. Ben Emr'i kendime halef olarak seçtim. Ali'yi

[1] Arapça. Hızlı koşan.

de siz ikna edin; birbirleriyle can ciğer kuzu sarması olsunlar. Bu itten alçak Araplar aranıza girip nifak oluşturmasınlar ve bulanık suda balık avlamaya kalkışmasınlar.

Ben varınca hepsi –savcı, sorgucu, parkın reisi, belediyenin çöpçüleri ve bütün naaşlar– oradaydılar. Seyfülkalem de ölülerin başında çömelmiş oturuyordu ve elinde kelepçe vardı ve kapana kısılan bir fare gibi, sürekli köşe bucağa göz gezdiriyor, koku almaya çalışıyordu. Belediyenin çöpçüleri de ölüm ameleleri gibi, ellerinde kazma kürek cesetlerin başında sıraya girmişlerdi. Ölüleri gömüldükleri çukurlardan çıkaran da işte bu amelelerdi.

Sorgucu
Adınız ne?

Ben
Benim adım A Seyit Meluç. Odamın zulasında pusuya yatar, Belkıs'ı avlarım. İlginç! Belli ki karnımın altındaki iğlerden haberiniz yok. Ö! İçim kalktı. Bu kadar kokmuş, irin ve kan dolu etin burada işi ne?

Sorgucu
Seyfülkalem'i göstererek
Bunları, bu peygamber evladı diye bilinen bu Seyit öldürdü. Şimdi gidin bakın bakalım aralarında tanıdığınız var mı? Söylentiye göre sizin de evinizden bir kadın kaybolmuş. Bakın bakalım burada mı?

Ben

Kusacak gibi, leşlere doğru ilerliyorum ve ölülere iyice bakıyorum. Kadın, erkek birbirine karışmış yatıyorlar.

Bayım, ben bunları tanımıyorum. (*Ansızın, Gevher'in bir havasını gösteren bir yüz takılıyor gözüme*) Ama sanırım bu kadın o! Suratı paramparça olmuş bunun yahu! Şimdi peştamalı kaldırın üzerinden ki belden aşağısına bakacağım. Ben onu göbeğinden tanırım.

Savcı

Çok öfkelenir.

Bu hayasızlık da ne demek? Bu namussuzluktur alenen! Sizin bir ölünün belinden aşağısıyla ne işiniz var? (*Seyfülkalem'e bakarak*) Bu cani herif kurbanını öldürürken onları çıplak soyuyor, çukura atıyormuş. Bu peştamalları de memurlar üzerlerine atmışlar ki umumun iffet duyguları zedelenmesin! Siz şimdi onların göbeklerini açalım mı istiyorsunuz? Hakikaten ki siz çok serseri birisiniz!

Ben

Bayım, bu çok basit bir şey, şayet benim tanımamı istiyorsanız peştamalı kaldırmanız lazım. Ben bu umumi iffet duyguları dediğiniz şeye karşı da bir ilgi duymuyorum. Hangi iffetten söz ediyorsunuz?

Sorgucu

Ama ölünün üzerinden peştamalı neden almak istediğinizi söyleyin bize? Bu yakışır bir davranış değil. Siz insan değil misiniz? Duyduğumuza göre siz öğretmenmişsiniz de!

Ben

Gevher'e

Madem her gün biriyle gidiyorsun, bir gece bana gel ne olursun. Bizim gözümüz mü kem yoksa şeyimizin kemiğimi mi var?

Gevher

Bu Şahçırağ'a yemin ki uçkurumun bağı harama açılmadı şu ana kadar. Bütün erkekler benimle siga nikâhı olur.

Ben

Bir gece yavaşça, gizlice yatağıma girmeni öyle bir istiyor canım, öyle bir istiyor ki bilemezsin! Ben uyumuş olayım ve senin soluklarınla yavaşça kalkayım ve sıkıca sarılayım sana. Benden hoşlanıyorsan bu gece gel yanıma ne olursun!

Gevher

Böyle gelmem. Haramdır. Siga nikâhım olursan, kölen de olurum.

Ben

Ben siga miga adamı değilim. Canın çekerse, gönül aşkına gelirsin. Değilse gelme. Siga nikâhı peşindeysen Şeyh Mahmut'a git. Ben artık belimin suyunu erkek devenin sesiyle boşaltmak istemiyorum.

Gevher

Nazla

Allah canımı alsın. Böylesi de ama haram!

Ben

Sen gel de, sonrasının icabına bakarız, helal ede-

riz. (*Gevher odamın kapısını yavaşça itiyor ve içeri süzülüyor.*) Geldin mi? Ne kadar iyi oldu! Şimdi uslu çocuk oldun işte!

Gevher
Acele ve kaygıyla yatağıma giriyor.
Sanırım Belkıs uyumadı daha.

Ben
Canı cehenneme! Soyun şimdi!

Gevher
İstemiyorum. Böyle daha iyi.

Ben
Öpüyorum
Hayır, soyun.

Gevher
Hayır, istemiyorum. Belkıs uyumadı. Bitir işini gideceğim. Geldiğimde Kakol Zeri uyanıktı.

Ben
Olsun. O zaten her gece görüyor. Sen sanıyor musun ki her gece getirdiklerini o görmüyor?

Gevher
Dinin esaslarını sorar gibi sorup durma. Ne yapayım yani! Görürse görsün!

Ben
Tamam. Sinirlenme. Şimdi soyunalım. Taaa ilk zamanlarda, atalarımızın analarımızın ormanlarda oldukları gibi. Mmmmm oh! Ne kadar güzel kokuyorsun! Sen tıpkı annem gibi kokuyorsun. İsfahanlı

Hacı Baba'nın Kalküta basımı kitabının kâğıdı nemlenince kokar ya, öyle işte.

Gevher
Ne söylüyorsunuz? Anan nasıl kokardı ki?

Ben
Annem senin gibi kokardı. Senin koltuğunun altından duyduğum koku. Şayet sırtın da annemin sırtı gibidir dersem iyice bana haram olursun. Sen aynı annem gibisin. Ne kadar haram olursan o kadar daha güzel olur. Ben hiçbir kadını annemden daha fazla sevemem. Ben annemin her yanını gördüm.

Gevher
Aman Allah'ım. Haydi, bitir işini gitmek istiyorum. Kakol Zeri uyanır korkar.

Ben
Neden geldin? Mecbur muydun?

Gevher
Acıdım sana. Sen çok yalnızsın ya!

Ben
Biz hepimiz yalnızız. Sen yalnız değil misin? Haydi, doğru söyle, benden hoşlanıyor musun?

Gevher
Sevmesem cehennemin ateşini canıma satın alıp buraya gelmezdim. Sen bana haramsın. Bizim nikâhımız okunmadı. Tanrı acısın bize! Haydi, çabuk ol!

Ben
Hoşlanıyorsan, bu bin nikâha değer kız. Daha

bir şey olduğu yok. İstersen kendim okurum nikâhını. **B**en bilirim: *Ankahto ve zavvacto*[1], *bir takım taklavatla mutfakta yatakta iki bedbaht da ve...* şarkısını duymadın mı?

Gevher

Şeyh Mahmut'un okudukları şeyler gibi okuyorsun. Ama seninkiler geçmez. Sen kâfirsin. Ama seviyorum seni. Hatırlıyor musun o akşam merdivenlerde öptün ya beni? Tanrım şahittir ki yeri ta iki güne kadar yanıyordu. Gece uyudum ve rüyamda gördüm ki cehenneme gitmişim.

Ben

Hangi cehennem? Ankahto ve zavvacto... **B**aşlığın kaç para?

Gevher

İçim kalktı bak, yeter, söyleme. Haydi, çabuk ol, bitir işini, gideceğim.

Ben

Pekâlâ, şimdi soyunalım.

Gevher

Üşüyorum.

Ben

Ormanda, ağaçların dalları üzerinde yaşasaydık ve sağanak yağmur tepemize yağsaydı yine de üşür müydün?

[1] Arapça. Nikâh yapılırken okunur: Seni nikâhıma aldım, zevceliğime aldım.

Gevher
Ama üşürüm. (*Soyunur.*)

Ben
Oh, oh! Bu güzel benler nedir karnında dövmeler?

Gevher
Karnım ağrıyordu. Üşütmüşsün, dövme yaptır geçer, dediler. Ben de yaptırdım.

Ben
Sanki karnına bir avuç çöreotu serpmişler. Dövme yaparken canın acımadı mı?

Gevher
Karnım öyle ağrıyordu ki. Ne yaptıklarını fark etmedim bile. Her yanıma iğne soktular.

Ben
Biliyor musun? Bir zamanlar Tahran'da bir kadın varmış, adı Bedri'ymiş. Karnına da bu dövme benlerle şunu yazdırmıştı: *"Gelmek istersen gelirsin, gitmek istersen gidersin!"*

Gevher
Sen gördün mü?

Ben
Hayır. Şimdilerin lafı değil. Çok yıllar öncenin. O zamanlar ben yoktum. Yüz yıl öncenin lafı bu.

Gevher

Kalk yanımdan, defol. Bana dokunmanı istemiyorum. Sen çok kötüsün.

Ben

Sözünün devamını getirmesin diye dudaklarından okkalı bir öpücük aldım.

Şaka yaptım.

Gevher

Hayır. Sen kötüsün. Senin Belkıs'la da ilişiğin var.

Ben

Yemin ki yok! Onun suratını helanın yanındaki ibrik görse korkar kaçar kız! Suratının o çopurlarıyla! Benim keresteden yüz tane şeyim olsa var ya birini vermem Belkıs'a.

Gevher

O, beni ve çocuğumu görmezden geliyor. Biz ona ne yaptık ki?

Ben

Karnına dövme yaptırmıştı. Göbeğinin altını görsem tanırım. Suratı dağılmış, suratından tanıyamadım. Yüzü ezilip dağılmış. Gevher'in yüzü nasıl bu duruma girer?

Savcı

Bunun cezası var, umumun iffet duyguları incinir.

Ben

Korunup incinmemesi sizin elinizde, sizin göreviniz. Ben de pek meraklı değilim bu durumdayken onun göbeğinin altına bakayım. Yaşıyorken yeterince gördüm zaten. Şimdi midem bulanıyor onu görünce.

Savcı

Seyfülkalem'e

Söyle bakayım, bu kadının karnının üzerinde dövme ben var mıydı?

Seyfülkalem

İki polis duruyor başucunda. Dudakları kurutulmuş kayısı gibi büzüşmüştü, dişlerinin üzerinden çekiliyor.

Estağfurullah bayım. Ben bir zina adamı değilim ki onunla zina yapayım da karnında dövme olup olmadığına bakayım. Estağfurullah rabbi ve etubu ileyh. Bayım ben Müslüman'ım ve on iki imamlı Şii! Ben İslam yolunda kılıç çaldım. Namazım, orucum hiç terk olmadı. Bununla iftihar ederim. Hiçbiri çeyrek saatten fazla kalmazlardı benim evde. Gelir gelmez nabızlarını alır, dillerine bakar ve hasta olduklarını onlara söylerdim ve işte o zaman bir bardak turunç şurubu hazırlardım onlara ve sonra tozu dökerdim içine. Bu kadar.

Gevher

Şurubu Seyfülkalem'in elinden –ki gülerek ve ikramla ona uzatmıştır– alıyor ve bir yudum içiyor.

Çok acı galiba. İçmiyorum. Turunç şurubunu sevmem.

Seyfülkalem

İç canım. İyileşmek istiyorsan iç. Senin gibi vecahatlı bir kadının belsoğukluklu olması yazık değil mi? Bu ilacın bir damlası bulunmaz İran'da. Bunu kendim Sind Çölü'nde bin Hintçiçeğinden yaptım. Bu bir iksirdir, kimyadır hanımcığım!

Gevher

Bardağı kendinden uzakta tutar. Gülerek

Birader ne zırvalıyorsun? Kimin belsoğukluğu var? Ağzından yel alsın. Ben bir demet çiçeğim. Ahmed Ağa kaç gece önce yanımdaydı. Başının sadakası olayım onun. Belsoğukluğum olsaydı o da yakalanırdı. Şimdi sen Molla Seyit, bir ecinni gibi gelmiş benim hasta olduğumu söylüyorsun.

Seyfülkalem

İç canım. Doğrusu ki aklı eksik bir kadınsın. Ben doktorum, sense bir aklı nakıs. Ben Doktor Seyit Muhammed Ali Hekim Sahip Seyfülkalem'im. Sen benim kadınımsın ve laf dinlemelisin. Söz dinlemezsen kanın helal olur ona göre.

Gevher

Şuruptan birkaç yudum daha içer. Dili pelteleşir.

Tanrıya yemin ki çok acı. Zehir gibi. Midem ağzımda valla. (*Öğürüyor. Kuru birkaç öğürtü. Ama bir şey çıkarmıyor.*) Al! Yeter artık, içmiyorum.

Seyfülkalem

Şimdi iyileşirsin. Bir yudum daha iç. İçmesen de işin tamamdır bacı!

Gevher

Dehşetle yalvarır. Dili şişmiş

Allah'ını seviyorsan bırak gideyim. Çocuğum yalnız. İstemem. Al paranı. Al, bu da kolyem, senin olsun. Kakol Zeri yalnızdır. Aman Tanrım, ciğerim parçalanıyor. Tanrım benim günahım neydi? Ben... hayattan hiçbir şey anlamadım. (*Şiddetle kasılıyor. Konuşmaya çalışıyor. Dili kımıldamıyor.*)

Seyfülkalem

Gevher'i soymaya başlıyor.

Bu belli. Her şeyin benimdir artık. Evet, bu kolye de epeyi para eder. (*Gevher titriyor ve duruyor. Sonra da yanına düşerek yuvarlanıyor. Ve Seyfülkalem onu hızla soymaya başlıyor.*) Bunun parasıyla tonla siyanür almak mümkün. Keşke, bu şehre hayat suyu getirip sattığımda suya siyanür karıştırsaydım; bütün şehir birden yok oluverseydi. Herkesi toptan yok etmeli. (*Kolyeyi Gevher'in boynundan alıyor, cebine atıyor. Sonra da onu tamamen soyuyor ve elbiselerini yere bırakıyor, ayaklarından tutup sürükleyerek odadan dışarı çıkarıyor. Gevher daha ölmemiş.*) Bunun adı da Gevher'miş! Bunun adını da defterime yazmalıyım.

Sorgucu

Seyfülkalem'i göstererek

Söyle bakayım. Bu kadının karnında ben var mıydı?

Seyfülkalem

Öfkeyle

Ben ne bileyim bayım! Onu tanıyan bu genç adamdan sorsanıza. Hiçbiri benim evimde uzun zaman diri kalmadılar.

Sorgucu

Kendi dediğine göre bu kadın fahişe değilmiş, onu nikâhlamıştın, neden onu öldürdün?

Seyfülkalem

Fark etmez. Lika Hanım bana kadınları getirirdi, her bir tumana bir riyal alırdı. Şeyh Mahmut da bana kadın getirirdi ve hemen hemen aynı parayı alırdı. İşim bu benim, derdi. Ben frenginin, belsoğukluğunun düşmanıyım. Siga nikâhlı kadınla fahişenin bir farkı yok.

Şeyh Mahmut

Sokak kapısından girer ve abasının eteklerini sıkıca silkeler.

Ne mutlu siz yaşayanlara! Ölüm pistir, ölüm uğursuzdur, lağımdır! Ölüm boktur, orada ayı közlemiyorlar. Soğuktan, karanlıktan ve de yaşayanlara hasretten başka bir şey yok orada. Ne vardıysa, yoktuysa bitti gitti. (*Seyfülkalem'i göstererek*) Bu tanrıtanımaz herif beni de fenaya sürükledi, bitirdi. Benim bir günahım yoktu.

Sorgucu

Seyfülkalem'e

Sen bu kadını bu Şeyh'le bir gün öldürdün mü?

Seyfülkalem

Benim Şeyh Mahmut'la alıp vereceğim yoktu. Bir gün Şahçırağ'ın abbarasından geçtim, onun dükkânının önüne geldim. Baktım ki mühür oyuyor. Durup elini seyrettim. İyi yapıyor, dedim kendi kendime. Bana da bir mühür yapsın istedim. Konuşmaya başladık. Şeyh Mahmut, buralı değilsin galiba, dedi. Ona, "Hindistanlıyım; ama on iki imamlı Şiilerde-

nim. Elmüminine ihve![1]" dedim, bunu duyunca keyiflendi. İşini bırakarak beni içeri buyur etti, çay söyledi. Pek sevecen görünüyordu. Sonra dedi ki: "Tahire Aleviye bir kadın biliyorum. Kocası vardı, mutallaka[2] olmuş. İstersen nikâhını kendim okurum sana. İnkıtaı akdini. Çünkü öyle görünüyor ki sen kendin de sâdatlardan[3] sayılırsın. Görmek istersen, bir bakış haram değildir. Yarın onu Şahçırağ'a getiririm." Ertesi günü, onu Nev Mescidi'nin revaklarından birinden alıp getirdi ve elli tuman peşin bu zaifeye[4] vermemi kararlaştırdık. Beş tuman da verdim Şeyh'in kendisine; on tumanı da daha sonraya bıraktık. Zaifeyi eve götürdüm. Yolda, Seyit Alaiddin Hüseyin'in avlusunda ona pişmiş şalgam aldım. Yedi. Eve geldik. Bu kadın, beni kendi evine götürmek için çok ısrar etti. Gitmedik. Bana geldik. Ben hemen ona hasta olduğunu, benim de doktor olduğumu söyledim. Senin frengi hastalığın var, dedim. Sana iyileşmen için vereceğim bir ilacım var, dedim. Sonra da Rasputin'in kitabındaki bir ilacı koydum turunç şurubunun içine, verdim içti, öldü. Ertesi günü gittim Şahçırağ'ın abbarasına. Gördüm ki Şeyh yine mühür kazıyor. Selamlaşıp nasılsından falan sonra ona, buyurun bize gidelim misafirim olun, dedim. Kalkıp yola koyuldu. Odaya götürdüm. Gevher Hanım nerede, dedi. Hamama gitti, birazdan döner, dedim. İçimden, sen de birazdan onunla görüşeceksin, dedim. Bir bardak turunç şurubuyla Şeyh Mahmut'u da onun yanına gönderdim. Vesselam, bu kadar.

[1] Arapça. Kuran'dan. "Müminler kardeştir."
[2] Arapça. Boşanmış.
[3] Arapça. Seyitlerden, anlamında. Peygamber sülalesinden.
[4] Arapça. "Zaife"den maksat kadındır.

Sorgucu

Sen hercai kadınları, hastalıklı oldukları için öldürdüğünü söylüyorsun, zavallı Şeyh Mahmut'un ne suçu vardı? Onu niye öldürdün? Ne günahı vardı bu zavallı Şeyh'in?

Seyfülkalem

Günahı kadın getirmekti. Frengi ve belsoğukluğunun yayılmasına yol açıyordu. O da Lika Hanım gibiydi.

Şeyh Mahmut

Bayım, Tanrıya yemin olsun ki ben düğün şekeri umuduyla bu Tanrı muharibi kâfirin evine gittim. Fakat bu adam beni ceddim Musa Bin Cafer'in[1] zehirlendiği gibi zehirledi ve mübarek karnıma o kadar tekme indirdi ki sonunda canım çıktı. Onu dinlemeyin. Bu it, Memun'dan[2] daha zalimdir.

Sorgucu

Seyfülkalem'e

Neden bunu yaptın?

Seyfülkalem

Bu mollanın işi pezevenklikti. Kadınları onun bunun sigasına geçiriyordu. Varlığı bu dünyada fazlalıktı. Ben de onu öldürdüm. Hem onu hem de başkalarını rahat ettirdim.

[1] Şiilerin, zehirlenerek öldürülen yedinci imamı.

[2] Halife, Harun El Reşit'in oğlu. Şiilerin sekizinci imamı Rıza Bin Musa Kazim.

Gevher

Rafael'in Meryem ve İsa tablosundaki gibi, üzerinde aynı elbiseler ve kucağında Kakol Zeri olduğu halde aceleyle içeri girdi. Öfkeli ve bozuk.

Kendisinden ve de canavarlarından kaçtık. İstemedik. Ne Şam'ın şekeri ne Arap'ın yüzü. Öyle bir kokuyordu ki! İnsanın içi kalkıyordu. Âdem de peşimden geliyor. Şimdi gizlenecek bir delik arıyoruz. Kendisi de peşimizden geliyor. Bırakmıyor ki peşimizi. O kadar açlık çektirdi ki bize neredeyse açlıktan ölecektik. Bir tane de çürümüş meyve derince de bağından, bu kadar gürültü patırtı kopardı, sonra da dışarı attı.

Birinci Sahne

Yedinci gökyüzü. Duvarlar altın ve gümüş tuğlalardan yapılı, renk renk görünmekte. Elmastan yapılı iki taht karşı karşıya. Zervan ve Ehrimen karşılıklı oturmuş satranç oynuyorlar. İki tahtın ortasına, üzerinde satranç takımı, kadehler ve mücevher işlemeli sürahiler olan mor yakuttan bir masa konmuş. Düşsel ağaçların dalları arasından ay ve yıldızlar zümrüt pencerelerden göz kırpıyor. Sahnenin ortasına kızıl, mor ve yeşil ışıklar yansıyor ve zaman zaman bulutlar geçiyor ve sahneyi düşsel alacakaranlıkla aydınlatıyor. Pencerelerden cehennemin korkunç volkanik alazları görünüyor. Ehrimen müthiş güzel yüzlü, altın saçları omuzlarına kadar inen bir melektir ve çeşitli mücevherle süslenmiş bir taç var başında. Beyaz incilerle kaplı iki kanat var omuzlarında. Zarıf, güzel, kıvrak ve zekidir. Zervan ise korkunç iri cüsseli bir devdir. Vücudu benekli, kirli; eğri iki boynuzu ve ateş püskürten gözleri var. İki kara, kirli kanat omuzlarından sarkıyor. İnek kuyruğuna benzeyen kuyruğu tahttan sarkıyor. Yaban domuzunun dişlerine benzeyen dişleri dudaklarından dışarı fırlamış. Kaba, katı ve inatçı görünüyor. Koyu İbrani lehçeyle konuşuyor.

Zervan

Bir taş sürerken yıldırım gibi gürlüyor. Kendi oyunundan pek memnun. Bir kadeh şarap alarak kafasına dikiyor.

Şimdi ne yapacaksın?

Ehrimen

Başını satranç takımından almadan bir taşı güvenle ve zarif bir hareketle ileri sürüyor. Onun ortama egemen olduğu her tavrından bellidir. Zervan'ın sorusunu duymazdan geliyor.

Bu iksirden pek hoşlanmışa benziyorsun. Onu içmekten başka bir şey yapmadığını görüyorum.

Zervan

Gevezelikle

Benim yapacak başka işim yok. Yarattığım bu kadar canavar az şey mi? Meşiya'yı yaratmakla da yaradılışın kazanı iyice soğudu. Senin yarattığın bu şarap da beni iyice tembel yaptı. Bununla beraber, biliyorsun ferman verdim, Aden bağlarına bütünüyle üzüm ektiler.

Ehrimen

Efsunkâr bir şekilde

Doğrusunu istersen ben bu şarabı Meşiya için yapmıştım; can sıkıntısından kurtulsun diye; ama ne yazık ki sen bundan bir damlasının bile yeryüzüne inmesine izin vermedin.

Zervan

Amma laflar ha! Bu macunun bir damlası bile ona fazla. Onun bir kere kapasitesi yok. Bilmelisin ki Meşiya bu iksirden bir damla bile tatmamalı. (*Bir taş ileri sürüyor ve bir taş alıyor.*) O bundan içerse gözü kulağı açılır, Tanrı'ya kul olmaz.

Ehrimen

Bu dediğin tam da bu zavallının dertlerinin çaresidir. Senin onun yüreğine ektiğin korkunun ve üzüntünün ilacı bu şaraptır işte. En azından bu za-

vallı yaratığına sempati göster. Neden bu kadar eziyet ediyorsun?

Zervan
Kızarak
Eziyet mi? Onun derdi ne? Gece gündüz yiyip içip yatıyor, bu kocaman hayvanat bahçesinde gezinip duruyor. Daha ne? Belasını mı istiyor? Boş ver, onun buradaki durumu diğer hayvanlardan çok daha iyidir.

Ehrimen
Alayla
Sence, senin bu mahlukatının en yücesine yakışır mı ki durmadan yesin içsin ve uyusun? Bunu bütün hayvanlar da yapar.

Zervan
Laf sokuşturarak ve de gururla
Ne diyorsun sen? Ben ona düşünce verdim; istediği kadar otursun ve kendi durumu hakkında düşünüp dursun. Bir anda düşüncesini istediği kadar değiştirip meşgul olabilir.

Ehrimen
İşte, bu düşünme işi onu kutsuz kılmıştır. Oturup düşünüyor ve hayatının üzüncü ve acısı gözlerinin önünde canlanıyor.

Zervan
Onun ne derdi gamı olabilir ki!

Ehrimen
Yalnızlık. Hedefsizlik. Zavallılık ve korku.

Zervan

Sen, onun ikiyüzlülüğünü hiç fark ettin mi? Çok ilginçtir. Hiçbir hayvanın böyle bir yeteneği yok. Dili evet diyor ama yüreği hayır. Yüreği evet diyor dili hayır. Dünyada hiçbir varlık ikiyüzlülükte onun eline su dökemez.

Ehrimen

İyi; ama bu yeni bir şey değil ki. Sen onu kendine benzer bir şekilde yaratmışsın. En azından sana da benzemesi gerekiyor.

Zervan

Doğruluyor ve satranç takımını gösteriyor.

Bak, işte sana bir örnek. Bu kısa sürede bizimki ne güzel bir oyuncak yapmış? Bu onun düşüncesi işte. Şayet bizi eğlendirmek için bunu da yapmasaydı gerçekten bunalacaktık. Tabii, senin yaptığın şarapla da iyi gidiyor hani. İkisi de meşgul ediyor.

Ehrimen

Ama sanırım, sen ne kadar eksiksiz yapmak için uğraşmışsan da olmamış; yine bu yaratığın yaradılışının bir yanı eksik. (*Bir taş ileri sürüyor ve başını satrançtan kaldırıyor.*)

Zervan

Bağırtıyla gülüyor.

Oyunu baya ilerletmişsin. Sanırım çok fazla oynuyorsunuz.

Ehrimen

Biz ikimiz de bu oyundan hoşlanıyoruz; özellikle de bu oyunu icat eden o. Beni görür görmez coşuyor ve oyunu ileri sürüyor.

Zervan

Birlikte fazla oturmanız hiç doğru değil. O, daha çoook acılar çekmeli ve hayatının yolunu bulsun diye kendisiyle düşünceye dalmalı. O, çok hamdır daha. Fazla şımartma onu, onunla çene çalıp her sazıyla da oynama.

Ehrimen

Hinlikle

Bak, şu anda biz bizeyiz. Sen de onun yaşamının yolunu bulmasına pek de istekli değilsin. Değilse biraz yardımcı olurdun. Onu neden bu kadar korkutuyorsun? Onun yüreğine ektiğin korku, düşünmesine engel oluyor.

Zervan

Gülerek

Korkutmazsam, bakarsın bir gün gelir benim yerime, oturduğum tahta oturur.

Ehrimen

Ama buna rağmen ne kadar gözüpek olduğunu tahmin edemezsin.

Zervan

Casus edasıyla

Peki, söyle bakalım birlikte oyun oynarken neler söylüyor?

Ehrimen

Sürekli öfkelidir, her şeye de kuşkuyla bakıyor. Ne kadar tatlı bir şey olduğunu bilemezsin. Seni görmediği halde senin bir akbaba olduğunu sanıyor. Onun için de satrancın ilk taşını da akbaba gibi yapmış.

Zervan

Gülerek siyah şah taşını alarak ona bakıyor ve kara taştan yapılmış bir akbaba şeklindedir.

Bunun nesi bana benziyor? Ben bu şekilde değilim ki! (*Taşı yerine bırakıyor ve vezir taşını alıyor.*) Ama bunu tam sana benzer bir şekilde yapmıştır. Bak ne kadar benziyor sana? Sanatı var, beceriksiz değil yani.

Ehrimen

Seni görmediği için bunu akbaba gibi yapmıştır. Çünkü akbabadan nefret eder de ondan. Ne zaman ona bir akbaba yaklaşsa taş atarak onu kovar.

Zervan

Çok düşünüyorum; ama neden akbabayı yarattım bilemiyorum.

Ehrimen

Herhalde hayvanat bahçesinde çeşit bolluğu olsun diye. Ama bunu ciddi söylüyorum. Şayet Meşiya senin bu şekilde olduğunu bilseydi, satranç taşını da aynen senin gibi yapardı. Ama senin bu şekilde olduğun onun aklının ucundan bile geçmiyor. Kendini ona gösterirsen belki taşın şeklini değiştirir. Seni görmeyi çok istiyor. Sürekli mırın kırın edip homurdanıyor.

Zervan

Ben asla kendimi ona göstermem.

Ehrimen

Ama sonunda bir gün seni görecek. İşte o zaman onun elinden kurtuluşun olmayacak. Sana bakarak bin çeşit resim çizecek.

Zervan

Yıldırım gürültüsü gibi güler.

Ve sonunda da benim gerçekten ne biçimde olduğumu anlamaz. E, söylemedin ne hakkında konuşur?

Ehrimen

Hiç! Bana da güvenmiyor. Çok kuşkucu bir hayvandır o. Anlayacağın pek kibirlidir. Cahil, iddialı ve de inatçı! Laf aramızda müthiş bir macun yapmışsın.

Zervan

Sevinçle

Aferinler olsun Meşiya'ya. İşte, bütün hayvanların baş tacı olmasını istediğim varlık budur.

Ehrimen

Ama senin mahlukatın en üstünün ne kadar eksik olduğunu bilemezsin.

Zervan

Keyifle

Eksik mi? Ne eksiği var ki?

Ehrimen

Çok büyük bir eksiği var.

Zervan

Nedir?

Ehrimen

Hüzünlü

Aşkı yok. Aşkı bilmiyor, tanımıyor.

Zervan
Aşk nedir?

Ehrimen
Senin de aşktan bihaber olduğunu biliyorum. Ama ne yazık ki aşkı ve onun ne olduğunu birine ders anlatır gibi anlatmak mümkün değil. İnsanın içinde olmalı. Sanırım aşk, birisini kendinden fazla sevmendir. Şimdiye kadar hiç kimseyi kendinden fazla sevdin mi sen?

Zervan
Yapmacık bir öfkeyle
Asla. Bu gerçek bir küfürdür. Neden başkasını kendimden fazla sevecekmişim? Aslında ben kimseyi sevmiyorum, nerede kalmış kendimden fazla sevmiş olayım!

Ehrimen
Hüzünle
İyi işte, bu en büyük kutsuzluktur. Belki de en büyüğü. Senin bu hastalığın Meşiya'ya da geçmiş. Şayet hamuruna azıcık aşk karmış olsaydın hayatı biraz daha iyi olabilirdi.

Zervan
Bak bakayım bana! Meşiya sana bir şeyler mi çıtlatmış?

Ehrimen
Yok yahu! O zavallı bu şeylerden anlamaz.

Zervan
Ben, her şeye karşı ilgi duymasın diye onu ölümsüz kılmadım. Şayet Meşiya senin dediğin gibi

başka birisini de severse, bu sefer onun da üzüncünü duyacak ve bedbahtlığı kat kat artacak. Kendisi bir parmak boyunda adamdır; hiçbir şeyin gamını çekmemeli.

Ehrimen

Tam tersi. Sen aşktan habersiz olduğun için aşkın nasıl bir dünyası olduğunu da bilemezsin. Aşkın hüznü tatlı bir hüzündür. Öyle bir hüzün insanın ruhunu temizler. Aşksız hayatın ne faydası var? Bu bahtsız zaten sonunda ölecek, hayatında aşk da yoksa yaşamının ne anlamı olur ki?

Zervan

Sen şimdi ne yapmalı diyorsun yani?

Ehrimen

Ona, birbirlerini sevecek, birbirlerini tamamlayacak bir eş yaratmalısın.

Zervan

Ellerinden öper; buyur yap! Bir tane oluştur işte!

Ehrimen

Benim bir şey yaratacak halim yok. Biliyorsun ben yaratıcılıktan pek hoşlanmam.

Zervan

Ne kadar tembelsin sen! Ben bu kadar hayvan yarattım, yüksünmedim. Şimdi sen bir tane hayvan yaratmaya halim yok diyorsun. Birini de sen yap bakalım, bir de senin aşçılığını görelim.

Ehrimen

Gerçekten! Meşiya bunalmakta çok haklı. Ben uzun bir süredir düşünüyorum bu ölümsüz ömürle nasıl baş edeceğim diye. Düşünebiliyor musun? Sen ve ben kıyamete kadar oturup birbirimizi seyretmeliyiz. Benim gerçekten canım sıkılır. Şimdi üstüne üstelik can düşmanım olacak bir hayvan da mı yaratayım? Olmaz. Sen kendin bu hayvanları yarattığından beri korkudan cennetten dışarı adım atmıyorsun. Herkesten çok da Meşiya'dan korkuyorsun.

Zervan

Neden korkacakmışım?

Ehrimen

Bir gün yakandan yapışır da "beni niye yaptın" diye sorarsa ne cevap verirsin?

Zervan

Bu haltlardan da mı ediyor?

Ehrimen

Gülerek

Bana birkaç kez sordu.

Zervan

Seŋ ne dedin?

Ehrimen

Ne söyleyebilirdim ki!

Zervan

Gırgıra alsaydın!

Ehrimen

Oooo oh! O bir deli be! Kafadan çatlak! Kaldı ki alay etmekle işler yoluna girmez.

Zervan

Ciddi mi? Haydi ya! O zaman sen de bir yardım eli uzat, ona bir eş yapalım salalım birbirinin canına, biz de oturalım eğlenmemize bakalım. Biz zaten işsizlikten iyice bunaldık. Birbirleriyle çatışıp savaşan bir eş yaparsak pek seyirlik olur!

Ehrimen

Ben yaratacak olursam, hayatları biraz renklensin diye ona aşk veririm. Aşkları olsa, birbirleriyle savaşmazlar.

Zervan

O işi bana bırak, sen karışma. Bunu sen yap bakalım nasıl bir şey olur! Doğru dürüst bir eğlencemiz bile yok.

Ehrimen

Şevke geliyor.

Ama kolay iş değil bu. Ben kendi yaratığımı öyle yapmalıyım ki senin Meşiya'nla uyum içinde olsunlar. Benimki, seninkini tamamlamalı. Bunun için de seninkini örnek almalıyım. Ama birkaç zarif değişiklik yapmalıyım. Sen Meşiya'yı yapmadan önce bunu yapsaydım elim kolum bu kadar bağlı olmazdı. Senin Meşiya'nın yapılışı benim elimi ayağımı bağlamış.

Zervan

Sevinçle ve kendini beğenmiş tavırla

Senin bu itirafından pek hoşlandım. Görüyorum ki kendini onun karşısında pek hakir görüyorsun.

Ehrimen

Samimiyetle

Sen kendin çok daha iyi biliyorsun ki bu doğru değil. Ben ona acıyorum. Hiçbir şey onu açmıyor. Hiçbir hedefi yok. Durmadan kendi kendiyle kavga ediyor. Sen de itiraf et ki bundan çok daha iyisini yapmak mümkün.

Zervan

Tamamen haklısın. Ona bir eş yapma fikri çok iyi bir fikirdir. Sadece bir eş onun dölünden olanları kedi ile köpek gibi birbirine saldırtır. Ben neden daha önce bunu düşünmedim ki! Neyse, ne zaman başlarsın?

Ehrimen

Yavaşça

Bir şartım var.

Zervan

Ne?

Ehrimen

Şartım şu ki sen benim yaptığım işlere karışmayacaksın. Ben yapacaksam sorumlusu da ben olmalıyım

Zervan

Ben Meşiya'yı yaparken sen onun işlerine karışma dedim mi? Şu anda da senin en iyi dostun, gece gündüz birlikte olduğunuz bu Meşiya'dır. Kendin de biliyorsun, benim yanımda olacağına sürekli onunlasın. Şimdi senin yapacağına karışmamamı mı istiyorsun?

Ehrimen

Birincisi şu ki sen onu yapmadan önce benim katılmam için bir şart öne sürmedin. İkincisi de şu ki o yalnızdır ve hiçbir hayvanla kaynaşamıyor. Sadece bazen onlarla oynuyor. Kaldı ki bana güveniyor mu ki? Bunu sen kendin çok daha iyi biliyorsun. Üçüncüsü de şu; benim bazı şartlarım var. Benim işime karışmayacaksın ve onun kaderi benim elimde olmalı. Şayet kabul ediyorsan onun için bir eş yaparım, değilse yapmam.

Zervan

Sana şaşıyorum. Sen sanıyor musun ki senin yaptığın benim ilgimi çekecek kadar ilginç olacak? Ben bin çeşit hayvan yaptım. Onları idare etmek zaten felaket zor iş. Benim boş zamanım mı var ki seninkiyle uğraşayım?

Ehrimen

Demek kabul ediyorsun?

Zervan

Tabii ki!

Ehrimen

Söz ver!

Zervan

Söz!

Ehrimen

Söz ver! Benim yapacağım hayvanın işine karışırsan ölümsüzlüğün kaybolsun!

Zervan

Sen de biliyorsun ki ne senin ne de benim ölümsüzlüğümüz kendi elimizde değil.

Ehrimen

Biliyorum. Söz ver, yeter. Bakarsın mızıkçılık yaparsan ölümsüzlüğün kendiliğinden biter.

Zervan

Tamam. Söz veriyorum. Senin yaratığının işine karışırsam ölümsüz olmayayım.

O anda, Ehrimen kendi damarını kesti ve Meşiyane ortaya çıktı. Meşiyane çok güzel ve büyüleyici bir kadın. Uzun boylu, vahşi ve siyah saçları dağınık, çıplak. Büyüleyen gözleri var. O her baktığında ışıklar ve mücevherler değişiyor. Cehennemin alazlanan alevine baktığında ateşi sönmeye yüz tutuyor. Zervan onu görünce şaşırıyor ve anında Meşiyane'nin önünde eğiliyor. Ehrimen kayboluyor.

Ehrimen'in sesi

Bu fırına fazla bakma. Sakın hepten söndürme. Bizim bu dostumuzun şimdilerde onunla çok işi var. Bu fırın onun tek umudu. Belki sen bir gün onu söndürürsün.

Meşiyane, Ehrimen'i göremiyor, sadece onun sesini duyuyor.

İkinci Sahne

Aden Bağı. Bilginin kocaman ve görkemli ağacı, düşsel dalları, yaprakları ve meyveleriyle sahneye gölgesini sermiştir. Yaprakları ebemkuşağını andırıyor ve her biri başka bir renkte. Dalları camdan oluşmuş gibidir ve hayat suyu gövdesinin ve dallarının içinde akmakta. Kocaman alevden bir kılıç onun üzerinde sallanmaktadır. Yer karla kaplı. Meşiya, bir ayı postuna bürünmüş, Bilgi Ağacı'ndan başka bir ağacın dibinde oturmuş. Bir parça çakmaktaşı almış, başka bir taşla onun ucuna sürterek keskinleştirmeye çalışıyor. Şekli, boyu bosu Mikelangelo'nun Davut'una benziyor. Dingin ve korkusuz. Bütün dikkatini yapmakta olduğu sanatsal uğraşına toplamış. Görkemli ve mağrur bir tavus onun yanında durmakta. Kuyruğunu açmış, onu seyrediyor. Meşiya, taşı yontma işini bitirince onu tavusa gösteriyor.

Meşiya

Bak, nasıl güzel bir şey yaptım. Şimdi gider, bir akbaba avlar, getiririm sana. Oh olsun demek için elime geçen bütün hayvanlarını öldüreceğim. Sanırım mahluklarıyla pek böbürleniyor.

Tavus

Hayvanların ne suçu var? Onlar da hepimiz gibi. Onun elinde birer tutsak, ellerinden de bir şey gelmiyor. Sen işe benzer bir iş yapmalısın. Hayvanları öldürmek iş değil.

Meşiya

Titriyor.

Söylesene! Bu yıkılası yeryüzünde, örtünüp ısınmam için bu posttan daha kalm bir şey bulunmaz mı?

Tavus

Haktan geçmemeli. Sen de bu soğuğa dayandığına göre dokuz canlı olmalısın. Anlamıyorum, seni niye herkese göre daha cascavlak yarattı? Bizim ne de olsa bir tüyümüz, yünümüz var gövdemizde; senin hiçbir şeyin yok. Sen ortaya çıkınca ben Ehrimen'e, fazla direnebileceğini sanmıyorum, dedim. Şimdi ise derinin epeyi kalın olduğunu görüyorum.

Meşiya

Alayla

Ehrimen ortada yok. Herhalde yine halvet olmuşlar, Tanrı'nın kulları için plan yapıyorlar.

Tavus

Senin aran Ehrimen'le boşuna iyi değil. O da bizden sayılır; Zervan'la pek geçinemiyor. Sen çok sonra anlayacaksın, o senin için iyi bir dost.

Meşiya

Bozuk

Benimle mi arkadaş yoksa onunla mı? Her dakika beraberler. Aslında ben kendisinden pek hoşlanmıyor da değilim. Tatlı dilli, esprilidir. Satrancı da iyi oynuyor. Ancak anlamıyorum; nasıl olur da gece gündüz beraberler, birbirlerine gak dedikçe et, guk dedikçe süt veriyorlar!

Tavus

Zervan canı sıkılınca konuşacak birini arıyor, mecburen Ehrimen'le halvet ediyor. Ehrimen onun yanında olmayı pek istemiyor; ama mecbur işte. Ehrimen'den başka da kimse ona dayanamaz. Bütün yanında çalışanlar hepsi can düşmanlar onunla. Tek bir kişinin ona katlanabildiğini söylemek mümkün değil.

Meşiya

İnanamıyorum. Bunlar orada boş oturmuyorlar ki! Bir şey var aralarında. Neden ben ne zaman yanına gitmek istesem, "İşim var. Başka hayvanlarla meşgul ol şimdilik, ben seni çağırırım," diyor. Ben daha yüzünü görmüş değilim.

Bilgi Ağacı

Meşiya doğru söylüyor. Ona doğrusunu anlatmalıyız. Ehrimen onunla bir işler karıştırıyor. Bir süredir onun etrafında dönüp duruyor; belki onun ölümünün sırrını ondan öğrenmeye çalışıyor. O ise yaş tahtaya basmıyor. Çok kurnaz. Hiçbirimiz ondan pek hoşlanmıyoruz. Sen gelmeden çok daha önce Ehrimen, şu tavus bir de ben birlik olmuştuk işini bitirmek için; ama olmadı. Belki şimdi senin yardımınla bir şeyler yapabiliriz. Bize yardım etmelisin. O, kendini korumak için çok çirkin bir yer yapmış, kimseyi de içeriye sokmuyor.

Meşiya

Neden onu ortadan kaldırmak istiyorsunuz?

Bilgi Ağacı

Gel, bu meyvelerden bir tane ye, kendin anlarsın.

Meşiya
Ama bu meyveden yemememi tavsiye etmiş!

Bilgi Ağacı
Senin gözün kulağın açılıp bir şeyler bilmeni istemiyor da ondan. Al, ye. Her şeyi anlarsın.

Meşiya
Ben bu alev hançerden korkuyorum.

Bilgi Ağacı
Bir anlığına korkuyu kendinden uzaklaştırman yeter! Şayet korkmazsan, bu kılıç hiçbir şey yapamaz. Bu kurma bir çocuk oyuncağıdır. (*Meşiya, cesaretle kalkıyor ve ağacın meyvelerinden koparark yiyor. Anında bir yıldırım çakıyor ve gök gürlüyor ve kılıç soğuyarak yere düşüyor.)* Gördün mü? Kurma düzeneği bozuldu. (*Meşiya'nın gözleri parlıyor. Düşsel bir dikkatle çevresine göz gezdiriyor. Sanki her şeyi ilk kez görüyor.)* Sen şimdi bilgiye, marifete kavuştun. Şimdi zulmü, yalanı, ikiyüzlülüğü, keleği, kibri, aşkı ve sevgiyi kendin tanıyacaksın. (*Meşiya, taştan yaptığı mızrağıyla sahneden ayrılıyor.)*

Ehrimen
Elinde çengiyle sis ve buharın ortasından çıkageliyor. Güzel ve büyüleyici bir melodi çalmakta
Meyveyi yedi mi?

Bilgi Ağacı
İş tamamdır. Meyveyi yedi.

Ehrimen
Şimdi zamanıdır.

Bilgi Ağacı
Pekâlâ. Sen ne yaptın?

Ehrimen
Ne ettiysem, bana mısın demedi. Ser verdi sır vermedi. Bence bu işi yapsa yapsa Meşiyane yapar. (*Gülümser.*) Çok tuhaf! Herkesin ölümünden söz ediyor, kendisininkinden başka! Ne kadar ısrar ettiysem o korunan levhayı göstersin diye, göstermedi. Bazen yalnız başına oturup okuyor, keh keh gülüyor. Keşke onun içinde neler yazdığını bilebilseydim... Belki onun ölümünün sırrı da orada yazılıdır.

Bilgi Ağacı
Artık pek önemli değil. Çünkü söylediği yalanla ölümsüzlüğü de kaybolmuş.

Tavus
Tanık olun! İlk yalanı kendisi söyledi.

Bilgi Ağacı
Hemen işe koyulmalıyız. Meşiyane'yi ortadan kaldırmasından endişe ediyorum.

Ehrimen
Şimdi Meşiyane'nin yanına gitmiş, pek ağır söz dalaşı var aralarında. İlla ki arşa çıkaracak onu. Meşiyane ise onunla gitmek istemiyor. Biliyor musunuz bu gün bana ne dedi? "Meşiya'yı yaratmakla kendim için iyi bir dost yapmışım sanıyordum; sizlerin elinden kurtulacağım sanıyordum. Onu sizin ortanıza salacaktım, işinizi bitirecekti. Ama şimdi görüyorum ki çok beceriksiz ve ahmaktı," dedi.

Bilgi Ağacı

Daha kendi yarattığını pek iyi tanımıyor. Hemen onu alıp Meşiyane ile tanıştırmalısın. Solukları birbirine değdi mi Zervan'ın işi tamamdır.

Ehrimen

Birisi onunla konuşmalı, onu aydınlatmalı. Sonra da ben alır Meşiyane'nin yanına götürürüm. Olmadık bir yerde yine hey heyleri gelip salaklık etmesinden, yaptıklarımı boşa çıkarmasından korkuyorum.

Bilgi Ağacı

Onu bana bırakın. Onunla konuşurum. Çünkü sana yeteri kadar güvenmiyor daha. Birkaç kez yersiz bir şekilde dalga geçtin onunla, sana karşı bozuk.

Ehrimen

Gülümseyerek

Çok ilginç bir yaratık. Gerçi bizimle tanışalı baya değişti; ama kötü yanı şu ki, çok geç inanıyor ve her şeyden de kuşkulanıyor. Bu şüpheciliği benim için çok ilginç. Adam olmasına daha çok var. Belki meyveyi yedikten sonra bir şeye benzer.

Meşiya

Heyecanla ve sırtında ağır bir geyik leşini taşıyarak içeri giriyor, gözü Ehrimen'e takılıyor.

Ooo! Sen burada mısın? Sandım ki hâlâ birlikte oturmuş, halvet etmiş, Tanrı'nın kulları için planlar yapıyorsunuz. Bu bitmek bilmeyen sırdaş fısıltılar nedir?

Ehrimen

Geyiği gösteriyor. Soğukkanlı

Bu zavallıyı neden canından ettin?

Meşiya

Onunla konuştum, bana yanıt vermedi, kaçmaya başladı. Ben de bu mızrakla durdurdum. Sanırım senin de yukarıda canın sıkıldıkça buraya uğruyorsun; bizim yanımıza. Gel bir satranç oynayalım.

Bilgi Ağacı

Şimdi satranç zamanı değil. Ben sana kaç kez söyledim; Ehrimen bizim dostumuzdur. Sen, Ehrimen'den daha iyi bir dost asla bulamazsın. Zalim ise bir tanedir ki, hepimiz birlik olup onu ortadan kaldırmalıyız. O da Zervan'dır.

Meşiya

Geyiğin leşini yere atıyor.

Ben bu tür gizli saklı işlerden hoşlanmam. Her şeyi açık açık bana anlatın. Söz sizin dilinizin ucundadır; ama söylemeye cesaret edemiyorsunuz. Ne yapmamı istiyorsunuz?

Tavus

Kulaklarını iyice aç. Sen burada diğerlerinden farklısın. Burada herkesin bir eşi var. Bir tek sen yapayalnızsın. Şimdi kalkıp kendi eşini bulmalısın. Senin bir eşin var.

Bilgi Ağacı

Tavusun sözünü kesiyor.

Sen eşsiz, çiftsiz yaratıldın. Ehrimen senin yalnızlığını görünce sana acıdı ve sana benzer bir eş yarattı. Seninle olsun hep, senin dostun olsun diye.

Meşiya
Heyecanla ve istekli bir şekilde
Nerede o peki?

Bilgi Ağacı
Biraz sabır! Bunun için diyorum ya Ehrimen senin en iyi dostundur. Zervan, senin bu çiftini, sen ulaşamayasın diye, eşini almış bir yerde saklamış.

Meşiya
Heyecanla
Gider bulurum. Nerede? Ben eşimi istiyorum.

Tavus
Biraz sabret. Yedi aylık mı doğdun?

Bilgi Ağacı
Eşinin ne kadar güzel olduğunu bilemezsin. Şunu bilmelisin ki bu hayvanların, canavarların arasında sana yar olacak, seni meşgul edecek biri yok.

Meşiya
Coşkuyla
Nasıl bir şey? Bana mı benziyor? Benim gibi mi?

Ehrimen
Gülerek
Gördüğünde bu bir damla aklın da başından gidecek. Bir tek parmağı yüz tane tavusa değer.

Tavus
Alaylı bir hareketle
Yok ya!

Ehrimen

Tavus'a

Bozulmana gerek yok. Ne de olsa benim mutfağımdan çıktı. Güzel olmasın mı? (*Meşiya'ya*) Ateşböceği gibi parlıyor. Sesi benim çengimden daha hoştur. Konuştuğunda insanın uyuyası geliyor. Eli eline değse, aklını başından alır. Senin gibi konuşuyor; ama söyledikleri ne kadar tatlı şeylerdir! Boşuna değil; bir tek sevgi dolu laf duysun diye Zervan onun ayaklarına kapanmış, gece gündüz yalvarıyor ona. Bir gülümsemesi bütün hayvanları yerine çiviler. Meşiyane yaradılışın şaheseridir. Meşiyane benim ta kendimdir. Meşiyane'nin olduğu yerde karanlık olmaz. Varlığı, sevgi ve aşktır. O yaşamın ta kendisidir.

Meşiya

Rüyada

Gülmeyi biliyor mu dedin? Ben burada gülen birine rastlamadım. Burada gülmeyi bilen kimse yok. Ben gülmeyi çok seviyorum. Bazen yalnızken bile, kendi kendime gülüyorum; ama yalnız bir insanın gülmesinin faydası yok! Başkasının gülmesini de kendi gülüşlerim gibi görmek istiyorum.

Bilgi Ağacı

Meşiyane olsaydı onun gülüşlerini görürdün. Zervan, bütün yaratıkları bırakıp onun peşine düştüğüne göre, nasıl bir şey olduğunu tahmin et artık!

Meşiya

Heyecan ve coşkuyla

Onu görmeyi çok istiyorum. Burada olsaydı karşılıklı oturur gülüşürdük.

Bilgi Ağacı

O da senin gibi yapayalnızdır. Senin varlığından haberi bile yok. Zervan onu alıp bir mağaraya götürmüş, duvara çivilemiş. Gidip onu kurtarmazsan, üzüntüden ölecek. Zavallıcık, sürekli bir kaçış yolunu arıyor. Gözleriniz birbirine takılsa, bütün gamınız üzüntünüz yok olup gider.

Meşiya

Hüzünlü

Ya o beni istemezse?

Tavus

Aklm nerede senin? Siz birbirinizin çifti, eşisiniz. Diğer canavarları görmedin mi nasıl çift çift dolaşıyorlar? O da senin çiftindir. Seni gördüğünde sevinçten gülmeye başlar.

Meşiya

Geyiğin leşini gösteriyor.

Bunun gibi mi? Bunlar da iki taneydiler. Bunlar da çiftti. Ben çiftimi istiyorum. Benim burada canım sıkılıyor. Hiçbirinizle konuşacak ortak sözüm yok. Nerede o? Onun yanına götürün beni.

Bilgi Ağacı

Ehrimen'le yola koyulmalı, onun yanına gitmelisin. O sana yolu yordamı gösterir. Biz de elimizden geldiğince sana yardımcı oluruz.

Meşiya

Ben ne yapmalıyım şimdi?

Bilgi Ağacı

Sen Meşiyane'den, onun ölümünün sırrını öğrenmesini istemelisin.

Tavus

Ben Meşiyane'yi Zervan'ın gözünde öyle güzel yaparım ki dayanamaz ve onun sözünü iki etmez.

Bilgi Ağacı

Ondan ölümün sırrını öğrenme işini sadece sen ve Meşiyane becerebilirsiniz. Sonra da birlikte yaşarsınız.

Ehrimen

Şimdi yola koyulalım, senin sevgili Meşiyane'nin yanma gidelim. Ama onun yanına geldiğinde bu ayı postunu üzerinden at ki seni görünce ödü kopmasın!

Meşiya

Ama üşüyorum.

Ehrimen

Orada üşümekten eser yok. Orası hep ilkbaharın olduğu ülkedir.

Bilgi Ağacı

Meyvelerinden bir tanesini Meşiya'ya atar, o da havada yakalar.

Al bunu da ver sevgili Meşiyane'n yesin ki onun da gözü kulağı açılsın!

(*Ehrimen ve Meşiya sahneden çıkıyorlar. Ehrimen'in çenginin sesi duyuluyor.*)

Üçüncü Sahne

Ağaçlar, çiçekler ve büyülü bitkilerle kaplı ve her köşesinden bir yıldızın göz kırptığı kocaman bir mağara. Sarkıt ve dikitler birbirine kaynaşmış. Bir köşesinde, **Meşiyane** ve **Zervan** şaşılası çiçeklerle dolu bir yatakta yan yana uzanmışlar. **Meşiyane**'nin esiri güzelliği, Zervan'ın korkunç çirkinliğini bastırıyor. **Meşiya** ve Ehrimen mağaraya giriyorlar ve ağaçların arkasında saklanıyorlar. **Meşiya**, **Meşiyane**'yi görür görmez hayran kalıyor, Zervan'ın çirkinliğine ise şaşıyor. Çiçek yatağına varmak için yerinden fırlamak istiyor. Ehrimen bırakmıyor, elinden tutarak ona engel oluyor.

Zervan

Şaraptan bir kadeh içiyor ve iğrenç ve korkunç sesiyle bağırıyor.

Burada sadece benim hâkim olduğumu bilmiyor musun?

Meşiyane

Nazla, işveyle

Rica ediyorum, biraz uzaklaş! Kokundan boğulmak üzereyim. (*Zervan kımıldamadığı için Meşiyane kalkıp öteye geçiyor.*) Bir insan bu pis kokuya ne kadar dayanabilir? Biraz koku sürünsene!

Zervan

Meşiyane'nin güzelliğine hayran olarak

Bilmek istiyorum; senin gibi güzel bir yaratık nasıl olur da bu denli kötü konuşabilir? Sen benim gözümde her gün biraz daha güzelleşiyorsun. Sanırım, senin yaradılışın Ehrimen'in benim yoluma kurduğu bir pusudur. Senin o kafasız, dangalak Meşiya ile ne kadar farklı olduğunu şimdi anlıyorum. Ama gerçekten çirkin konuşuyorsun. Dünyada hiçbir ıtırın beni hoş kokulu yapamayacağını, bana etki edemeyeceğini bilmelisin.

Meşiyane

Nazlanarak

Sen hep kinayelerle, rumuzlarla benimle konuşuyorsun. Durmadan Meşiya ve Ehrimen'den söz ediyorsun; ama onların kim olduklarını bana söylemiyorsun. Sen bana karşı dürüst değilsin. Sonra da bana çirkin konuştuğumu söylüyorsun. Sana küsüm.

Zervan

Ben kimseye dürüst olamam. Bu benim kaderimdir. Şayet bir gün beni seversen belki kalbimin penceresinin bir köşesini sana açarım. Benimle arşa kadar gelmeni istiyorum. Ama amelelerim, işçilerim buna razı olmuyorlar. En kötüsü de bu Ehrimen'dir. Ama sonunda razı olacak. Olmazsa onu cehennemde yakar kavurur, cızgalarım. Sen benim arşımı görmedin, oranın nasıl sefalı bir yer olduğunu bilmiyorsun. Her yeri ışıktan yapılmıştır. Hiçbir gözün görmediği renkler var orada. Ama doğrusunu istersen, oranın bütün renkleri senin saçının bir teli karşısında bir hiçtir. Arşa gelirsen, ben cennetin kapısını açarım ve bütün hayvanları, canavarları serbest bırakırım. Biliyor musun? Seni arşa alıp götürmek benim için

hiç zor değil. Ama ben istiyorum ki sen beni sevesin ve kendi isteğinle oraya gelesin. (*Yalvararak*) Benimle arşa gel! Arş, sen olmadan ışıksızdır.

Meşiyane

Seni seveyim mi? Sen sevimli misin? İnsanın midesini kaldıran bu kokunla, bu şeklinle? Sen bana karşı hiç dürüst değilsin ve her şeyini benden saklıyorsun. Seni neden sevecekmişim? Sen bu amelelerinden, işçilerinden bir tanesini bana göstermiyorsun. Sadece, sana casusluk yapan bu yılanı benim yanıma bırakmış, canıma musallat etmişsin. Ben, benim dilimden anlayan, onunla konuşabileceğim bir arkadaş istiyorum. Ben, bu kadar zaman bu yılanın dilini öğrenemedim. Ben hoşlanacağım birini istiyorum; benim nazımı çeken, beni okşayan, benim de onu okşayacağım birini.

Zervan

Kendini şımartıyor.

Gel beni okşa.

Meşiyane

Nefretle

Bin yıl geçse de asla! Sana dokunmaya iğreniyorum.

Zervan

O zaman bırak ben seni okşayayım.

Meşiyane

Acı bir dille

Sen nazdan ne anlarsın! Pek de kendini beğenmişsin!

Zervan

Tehdit ederek

Sen daha benim öfkemi gazabımı görmedin. Görmediysen de bil! Her şeyden çok sana karşı kin ve nefret var benim kalbimde. Öteki yüzüm ortaya çıkarsa bütün yeri göğü birbirine katarım. Öfkemin bir damlası damlasa yeryüzüne var ya, sağlam bir şey kalmaz. Seninle böyle yumuşak konuştuğuma bakma, kimseyle böyle konuşmam. Bütün amelelerim, işçilerim it gibi korkarlar benden. Ne sandın! Gücümü kullanırsam seni bir üfürmekle yok ederim.

Meşiyane

İnatla

Haydi, üfle istersen. O zaman yapayalnız kalırsın. Senin kimsen yok ki!

Zervan

Sen benim yalnızlığımı dert etme. Ben yalnızlığa alıştım.

Meşiyane

Bu bedbahtlıktır. Yalnız ve ölümsüz.

Zervan

Canı sıkılmış ve bunalmış

Sen çok konuşuyorsun. Bu gevezeliğini kimden aldın? İyi ki Meşiya'nın tüyü tüyüne değmedi daha! Sanırım Ehrimen seni yaparken besmele çekmemiş. Senin çenen düşük!

Meşiyane

Sonunda da Meşiya hakkında bir şey söylemedin. Kimdir o?

Zervan

Başından atmak istercesine

Kimse değil yahu! O da buradaki hayvanlardan biridir işte. Sen onu görmedin ve görmeyeceksin de! (*Meşiya, kendini Ehrimen'in elinden kurtarmak için yerinden kıpırdıyor. Ehrimen onu sıkı sıkı tutuyor. Sessiz olmasını istiyor.*) Öf! Ben bu akşam ne kadar çok saçmaladım. Kalk şimdi bana şarap getir. Allah bu Ehrimen'in babasına rahmet etsin ki bu cennet macununu yaptı. Gerçekten bu Ehrimen ne kadar iyi bir arkadaştır. Ben ne zaman şarap içsem yumuşuyorum ve şiir söylemek geliyor içimden. O zaman da bu canavarların hiçbirine eziyet etmek istemiyorum. Şarap çok iyi bir şey. İçtiğimde ölümsüzlük durumundan da sıyrılıyorum. Seni ne kadar çok sevdiğimi biliyor musun?

Meşiyane

Şımarık bir şekilde

Sen çok kurnazsın. Durmadan sözü değiştiriyorsun. Sen önce Ehrimen'in, Meşiya'nın kim olduğunu söyle, ben de sana şarap getireyim.

Zervan

Hayranlıkla

Benimle arşa gelirsen Ehrimen'i sana gösteririm. O benim en yakın arkadaşımdır. O kadar çok şaklabanlık biliyor ki; insan gülmekten bayılacak gibi oluyor. Ama Meşiya çokbilmişin tekidir. Kafasızın, inatçının biridir. Mızmızlıkları artık şurama geldi. Onu görmenin senin için güzel bir yanı yok. Bırak defolup gitsin.

Meşiyane

Şarap getirmek için kalkıyor. Hoş ve çıplak vücudu yeşillikler ve çiçekler arasında süzülüyor. Zervan'ın susamış ve hayran bakışları onun hareketleriyle dönüyor. Mağaranın köşesinden şarap sürahisini alıyor, getirip Zervan'a veriyor.

Sen şayet beni gerçekten seviyorsan neden bu kadar eziyet ediyorsun? Neden beni çivilere bağlıyorsun?

Zervan

Kırıcı

Sağlığının değerini bilmen için. Her zaman özgür kalırsan, bir yerlerine dokunur, acıyı unutursun. Sen akıl ve mantık işlerine karışmamalısın. Benim yaptığım her şey doğrudur.

Meşiyane

Yani şimdi üzüntü, korku, yalnızlık gibi şeyler olmasa dünya daha güzel olmaz mı?

Zervan

Parlıyor.

Çok tuhaf! Sen de bu ahmak Meşiya gibi konuşuyorsun ve durmadan laf olsun diye bizde kusur buluyorsun. Başka hiçbir hayvan böyle haltlar yemiyor. Şayet üzüntü, acı, korku ve yalnızlık olmasa sizi nasıl korkutabilirim? (*Şarap testisini kafaya dikiyor.)*

Meşiyane

Rica ve işveyle

Haydi, söyle, bu Meşiya kim? O nasıl bir canavardır ha?

Zervan

Laf dinlemez, hiçbir şeye kani olamayan duygusal bir yaratık. Kocaman cenneti yaptım; al senin olsun, dedim, yine de rahatsız, rahatsız ediyor. Sürekli, ne yapmalıyım diye düşünerek kaçmayı planlıyor. Ama sakın sen buradan kaçabileceğini düşünme! Aslında senin hiçbir zaman kaçışı düşünmemen gerek; çünkü kaçış için bir yol yok! Sen kör bir döngü içindesin; bin yıl da yürüsen sonunda kafanı bir duvara çarparsın ve geldiğin yere dönersin, sonra da sil baştan. O şimdi buralardan çok uzakta bir yerde. Buranın etrafına da bin çeşit canavar yerleştirdim; kimse adım atmaya cüret edemez. Sadece bir kişi burayı biliyor, o da benim kendi kalfamdır. Ona çok güvenirim, bunu yapmaz.

Meşiyane

Sevinerek

Kim o? Mutlaka bu yılandır, ha?

Zervan

Hayır. Ehrimen'den söz ediyorum. Arşa gelirsen onu görürsün. O gördüğün bütün bu hayvanlardan bana daha çok yakındır. Çok saçma! Kaç gün önce çok sevimli bir şey yaptı. Benim bile görmediğim bir canavarı bulmuş bağdan yukarı getirmişti. Bu hayvanın başına öyle oyunlar getirip şaklabanlık yaptı ki hepimiz gülmekten kırıldık. Ama işte bu Ehrimen, ibadet işi oldu mu kimse onun tırnağı bile olamaz. Her secdesi bin yıl sürer. Öyle ki benim bile secdenin uzunluğundan canım sıkılır. Bazen o secdedeyken ben işlerimin peşine giderim, döndüğümde hâlâ secdede olduğunu görürüm. O benden izin almadan bir damla su bile içmez. Kiminle aşık atıp atmayacağını iyi bilir. Sen ve Meşiya gibi değil; size ne kadar anlat-

sam da kılınız kıpırdayıp bana mısın demiyorsunuz! Özellikle de sen; ki yaptığım bütün yaratıklar arasında hem en şımarığı hem de en güzelisin. Haydi, gel şimdi koynuma gir de uyu! Bakıyorum da senden daha güzel bir yaratık göremiyorum. Hep senin yanmda olmak istiyorum. Benimle arşa kadar gelmezsen ben de mecburen buraya, senin içinde olacağın bir tane daha arş yaparım. Meşiya'nın dokunacağı senin bir tel saçına yazık olur.

Meşiyane

Sürekli Meşiya, Meşiya diyorsun; ama onun nasıl bir hayvan olduğunu söylemiyorsun. Getir bana göster. Ben onu görürsem ne olur ki? Onu görmeyi çok istiyorum. Sen sürekli onun hakkında konuşuyorsun; bak şayet onu bana göstermezsen yanma bile yaklaşmam, arşa da gelmem seninle.

Zervan

Bütün hayvanlarımı sana göstermeye hazırım; Meşiya hariç! Benim kocaman bir hayvanat bahçem var. İnsan içinde kaybolur. Hepsini sana gösteririm. Ama bir şartla; Meşiya'yı göreceğim diye tutturmazsan! Meşiya'dan sana ne! Zaten çok da çirkin bir şey. Görsen miden bulanır. Ö'dür o. Tü kakadır! Bö!

Meşiyane

İnatla

Hayır. İlla onu görmek istiyorum. Hep senin dediğin olmaz ki! Meşiya'yı bana göstermezsen seninle bir daha konuşmam. Sen de gidersin bağına bahçene, diğer canavarlarınla konuşursun.

Zervan

İçi içini yiyor, öfkesini yutuyor.

Kadın, bu kadar inat etme! Meşiya olmaz dediysem olmaz! O kadar! Benim hayvanat bahçem seni meşgul etmek için yeter de artar bile. Meşiya korkunçtur. O delidir. Kafasızın tekidir.

O anda Meşiya ileriye çıkmak için kıpırdıyor, yine Ehrimen onu önlüyor. Zervan dur duraksız ve öfkelidir. İki yana sallanıp duruyor ve dili yıldırım hızıyla ağzından çıkıyor ve kuşkulu bakışları etrafı tarıyor.

Meşiyane

Bu gece sana neler oluyor? İyi değilsin galiba. Her zamankinden daha dehşetli ve de pis kokulusun. Sen öfkelendiğin zaman daha da çirkinleşiyorsun.

Zervan

Öfkeyle

Neden benimle böyle konuşuyorsun? Senin konuşmandan hoşlanıyorum gerçi, bu doğru; ama sen de artık dozunu kaçırıyorsun. İyi hissetmiyorum. Sen de durmadan eziyet ediyorsun. Ben rahatsızım. Arşa gidip dönmeliyim. Arşın horozunun sesini duyuyorum. Anlamıyorum. Yine neler oluyor; bu kahrolası horozun sustuğu yok. Geçenlerde yaptığım cehennemi sürekli düşünüyorum; sürekli altına odun atıyorum; ama içi bomboş. Alevleri sürekli yükseliyor; "Doldur içimi," diyor. Ama benim onun içini dolduracak bir şeyim yok. Böyle giderse çok lüzumsuz olur. Fazladan masraf işte. Odunlar boşuna yanıyor. Bin tane sorun daha var; hepsine de uğrayıp bakmalıyım. Yine bu horoz öttü. Kaygılanıyorum. Arşa çıkmalıyım. Gider, hemen dönerim. İyi düşün, tamam mı? Benimle arşa gelmekten başka çaren yok. Orada çivilerle kapatmam da. Hemen dönüyorum. (*Ayağa kalkıyor ve mağaradan çıkıyor.*)

Ehrimen

Elini Meşiya'nın sırtına koyuyor ve onu ileri itiyor. Ayı postunu da onun sırtından alıyor. Meşiya çıplaktır.

Şimdi git. İşte sen, işte Meşiyane. Ondan, onun ölümünün sırrını öğrenmesini iste.

Meşiya

Öne sıçrıyor ve Meşiyane'ye doğru gidiyor ve çiçeklerle kaplı yatağın önünde şaşkınlık ve hayranlıkla duruyor. Meşiyane'yi görünce öyle eli ayağına dolaşıyor ki ona dokunmaya bile cüret edemiyor. İkisi de birbirini seyretmenin sarhoşluğu içindeler. Ehrimen'in çenginin hoş nevası Meşiya'yı kendine getiriyor. Meyveyi Meşiyane'ye uzatıyor.

Al, ye bunu!

Meşiyane

Hâlâ mest bir şekilde onun endamını seyrediyor.

Sen kimsin?

Meşiya

Bunu ye, o zaman beni tanırsın. Ben senin çiftin, eşin, Meşiya'yım.

Meşiyane

Meyveyi coşkuyla onun elinden alarak yiyor, sonra şarap testisini alarak ona veriyor.

Sen de bundan iç ki beni asla unutma. Şu ana kadar bir tek bu benim munisimdi. İçtiğimde üzüntülerimi unutuyorum.

Meşiya

Testiyi alarak kafaya dikiyor.

Humm! Ne kadar güzel bir şey bu böyle! Nereden buldun bunu?

Meşiyane
Bu, Ehrimen'in yaptığı şaraptır. Kendisi bu sanatlardan anlamaz. İnsanı korkutmaktan başka bir şey bilmiyor.

Meşiya
Sen bundan yapmayı biliyor musun?

Meşiyane
Hayır.

Meşiya
Bunun nasıl yapıldığını burada öğrenmeliyim, sonradan işimize yarar. Kendim Ehrimen'den sorar öğrenirim.

Meşiyane
Şaşırarak
Sen Ehrimen'i tanıyor musun?

Meşiya
Aynı şaşkınlıkla
Sen onu tanımıyor musun?

Meşiyane
Hayır. Ben sadece onun adını Zervan'dan duydum. İyi arkadaş olduklarını söylüyor.

Meşiya
Çok şaşıyorum. Nasıl oluyor, Ehrimen seni yapıyor ve sen daha onu görmedin!

Meşiyane
Seni de mi Ehrimen yaptı?

Meşiya
Hayır. Beni Zervan yarattı.

Meşiyane
Sen hiç Zervan'ı gördün mü?

Meşiya
Senin yanında oturan ve seninle kavga eden Dev Efendi değil miydi?

Meşiyane
Evet, o. Bizi görüyor muydun?

Meşiya
Gelip kafasını dağıtmak istiyordum; ama Ehrimen bırakmıyordu.

Meşiya
Ben Ehrimen'i görmeyi çok istiyorum.

Meşiya
Ben de Zervan'ı görmeyi çok istiyordum. Şimdi de gördüm, midem ağzıma geldi. Ne kadar çirkin bir şey! Ben kafasız bin kere onunla görüşmek için randevu istedim; o ise her defasında, işim var, diyerek yan çizdi. Ehrimen'i görmek kolay. Ben sana gösteririm. Çok iyi bir çocuk. Özellikle de seni benim için yaptığından dolayı ondan pek hoşlanıyorum.

Meşiyane
Beni Ehrimen'in yaptığını bilmiyordum. (*Bir şeyleri hatırlıyor gibi*) Haaa! Desene neden Zervan, benim Ehrimen'i görmemi istemiyor. Herhalde Ehrimen'e sığınarak beni kendisinin şerrinden kurtarın,

diye yalvarmamdan korkuyor. Pekâlâ, sen sormadın mı beni niye yaptı?

Meşiya

O seni benim için yaptı. Ben yalnızlıktan kurtulayım diye. Ben yalnızlıktan patlayacaktım neredeyse. Ama Zervan'ın gözü seni görür görmez hemen kapıp buraya getirip sakladı. Elim sana ulaşmasın diye. Sen benim çiftimsin ya!

Meşiyane

Merakla

Pek de zevkli! Boğazında kalır diye korkmadı mı? Doğru söyle, bu Ehrimen nasıl bir şey, şekli nasıl? Zervan'a mı benziyor?

Meşiya

Yok yahu! Zervan aynı bir akbaba! Ehrimen çok şirin bir şey! Çok da neşelidir. Senin şimdi ne işin var Ehrimen'in şekliyle?

Meşiya

Ayartıcı

Senin kadar güzel mi?

Meşiya

Şişiniyor.

Hayır canım. Benim parmağım bile olamaz. Ama biraz sana benziyor. Biraz da değil, epeyi!

Meşiyane

O kadın mı?

Meşiya

Hayır!

Meşiyane
Erkek mi?

Meşiya
Hayır!

Meşiyane
Ee? Ya nedir?

Meşiya
Sanırım cinsiyeti yok onun. Ben onun orasını burasını incelemedim ki!

Meşiyane
Seni yaramaz şey seni! Doğruyu söyle!

Meşiya
Bak Tanrı'ya yemin ki bilmiyorum.

Meşiyane
Ben görsem hemen anlarım.

Meşiya
Siz tabii ki! Ben anlamadım. Bu çok gizemlidir.

Meşiyane
Hiçbir şey anlamış değilim. Kendimi bildim bileli buradayım ve bu elime ayağıma dolaşan işte bu yılan. O kadar. (*Etrafa bakınıyor ve yılanı arıyor.*) Nereye gitti bu yılan?

Meşiya
Yılan, Ehrimen'in yanına gitti. Rahat olalım diye bizi baş başa bıraktı.

Meşiyane

Ansızın elini Meşiya'ya doğru uzatıyor.

Ben seni istiyorum. Gel yanımda otur. Ben seni okşarım, sen de beni okşa. Kokunu almak istiyorum.

Meşiya

Uyurgezer gibi gözlerini Meşiyane'nin gözlerinden ayırmadan gidiyor çiçeklerle kaplı yatağa, onun yanında oturuyor. İkisi de hayranlık içindeler. Vücutları aşkla titriyor. Meşiyane'nin elinden tutup kendi tenine sürüyor ve onun uzun saçlarıyla oynuyor.

Ben asla senin gibi güzel bir yaratık olacağını tahmin edemezdim. Bu çirkin canavarla oturmana yazık!

Meşiyane

Rüyada

Huuum! Ne kadar hoş kokulusun sen! Yaklaş bana. Biliyor musun, birinde ben seni rüyamda gördüm. Ama böyle değildin. Başka bir biçimdeydin. Yani nasıl olduğunu bilmiyorum. Gözlerin aynı böyleydi; yüreğimin içini yakıyor. Sürekli gözlerine bakmak istiyorum. Beni istiyor musun?

Meşiya

Ben seni çok istiyorum. Sen cennetteki bütün çiçeklerden ve kuşlardan daha güzelsin. Kimse bana, senin baktığın gibi bakmadı. Burası bize göre değil. Gel buradan kaçalım.

Meşiyane

Hasretle

Nereye? Bütün canavarları bizi kuşatmış. Ken-

disi de göz açtırmıyor. Bana, kaçış yolu olmadığını söylüyor. Çok zalim. Ben ondan korkuyorum. Nereye gidelim?

Meşiya

Başka bir dünyaya gideriz. Kendimiz olalım ve kendi kendimizin efendisi! Senden ve benden başka kimselerin olmadığı bir yere. Orada oturalım ve birbirimizi seyredelim. Oturalım ve birlikte gülelim. Sen gülmeyi biliyor musun?

Meşiyane

Evet. Biliyorum.

Meşiya

Öyleyse birlikte gülelim. Ben gülmeyi çok seviyorum.

Sonra başlarlar gülmeye. Kahkahaları mağarada yankılanır. Sonra birbirlerine yanaşırlar. Dudakları birbirine yapışır. Çiçek yatağında yuvarlanırlar. Kıvrılıp dururlar ve her yanlarına çiçek yaprağı yapışır. Yatak boşalır. Her yanı sessizlik kaplar. Zaman adeta durur. Mağaranın ışığı değişir. Bir süre sonra ikisi de çiçek yapraklarının altından dışarı çıkar. Birbirlerine hayranlıkla bakar, aşkla tutuşup yanarlar.

Benim başka gamım yok. Artık yalnızlıktan korkmuyorum. Ben ve sen birbirimiz için yaşamalıyız.

Meşiyane

Üzüntülü

Hayır. Biz ölümlüyüz. Sadece o ölümsüzdür.

Meşiya

Biz onun ölümsüzlük tılsımını kırmalıyız. Bizim özgürlüğümüz onun ölümünden geçer. O ölmeden

bizim yaşamamız mümkün değil. Dünya bizimdir. O fazlalıktır. Bana yardım et; onun ölümünün sırrını çözelim. O şimdiye kadar bunu kimseye anlatmadı. Ama sen onu lafa tutarsan bu sırrı öğrenebilirsin.

Meşiyane
Şımararak
Ben korkuyorum. Ne kadar acımasız olduğunu bir bilsen. Kızarsa insanı böcek yapar. Ben böcek olmaktan da korkuyorum. Bir gün kızdı. Üfleyince bir hamamböceği oldum. Beni taşın altına soktu. İnsanın böcek olması ne kadar kötü bir bilsen! Bin tane kurtçuk ve başka böcekler insanı sokuyor, parmak atıyor. Karıncalar ayağımı ısırdı durdu. Geldiğinde seni burada görürse ikimizi de hamamböceği yapar. O zaman ne yaparız?

Meşiya
Dinle, bak! Onun ölümsüzlük tılsımını kırmalıyız. Korkma. Ona, nasıl ölebileceğini sor. Mutlaka bir sırrı vardır. Onunla kavga etmene gerek yok. Kalbini kazan. Kendi güzelliğinin tutsağı yap, çaresiz kalsın. Sen güzelliğin ne denli işler bir silah olduğunu bilemezsin. Ben bu ellerimle kaplanla boğuşuyorum, onun derisini soyuyorum; ama seninle karşılaştığımda elim ayağım gevşedi. (*Ehrimen'in çenginin sesi duyuluyor.*) Ben hemen dönmeliyim. Gelmek üzeredir. Unutma. Ondan nasıl ölebileceğini öğren. (*Gül yaprağı kaplı yataktan iniyor ve gitmek istiyor.*)

Meşiyane
Korkarak yerinden fırlıyor.
Gitme! Gitme! Sensiz ne yaparım ben? Beni de götür!

Meşiyane

Gidiyorken

Döneceğim ve seni de yanıma alıp götüreceğim. Onun ölümünün sırrını öğrendikten sonra her şey yoluna girecek. (*Ehrimen'in yanına gelir.*)

Meşiyane

Çiçekyaprağı kaplı düşsel yatağında üzüntülü bir şekilde oturuyor. Meşiya'nın gittiği yöne dalmış bakıyor.

Zervan

Bağırarak mağaraya iniyor ve yatağa oturuyor.

Anlamıyorum ya! Bir dakika bile rahat bırakmıyorlar beni! İçi bize acıyacak biri de yok! Aptal Vidail gitmiş, kendi başına evrenin vidasını gevşetmiş. Biraz geç kalsam öyle bir deprem olacaktı ki öyle böyle değil. Her şeyin sonu olacaktı. Daha yapmadan bozacaklar ya! Ona diyorum ki, seni eşek sıpası, bilmediğin işe neden burnunu sokuyorsun? Diyor ki, "Mişeil'in halasının torunu sürekli zırlıyordu. Onu biraz meşgul etmek istedim." Ben de kızdım; bütün kanatlarını, tüylerini yakıverdim. Şimdi tüylerinin yeniden uzaması için yolunmuş serçe gibi bin yıl kıvranıp durması lazım ki! Ben bu aptalı yarattım ki gitsin canavarların canlarını alsın. Ama çok korkak ve beceriksiz çıktı. Geçenlerde bir eşeğin canını almaya gitmişti. Eşek öyle bir çifte indirmiş ki bizimkisi korkudan vınlamış oradan. (*Şaşkın*) Burada bir koku var. (*Kokluyor.*) Yeni bir koku alıyorum.

Meşiyane

Zervan'ın, körük gibi inip kalkan burnunun kanatlarından korkuyor.

Ne kokusu? Ben bir şey duymuyorum. Ben sadece senin kokunu alıyorum. Gel canım. Üzme canı-

nı. Hepsi bu Vidail'in suçudur. Seni kızdırmış. Anlat bakayım. Seni kızdıracak neler yaptı?

Zervan

Sevinerek Meşiyane'ye doğru kayıyor.

Bana mı canım dedin? Hep bu sözcüğü söyleyeceğin anı bekledim durdum. Allah aşkına kalk gidelim arşa. Orada ne kadar yalnız olduğumu bir bilsen! Bir dünya canavar yaptım, hepsi de canıma düşman kesildi. Bu Ehrimen herifini de gözüm pek tutmuyor. Ayağımı arştan dışarı atar atmaz o da vın! Öyle cinsi bozuk bir şey ki, Tanrı benzerini yaratmadı. Az önce evrenin sistemi neredeyse çalışmaz olacaktı. Biliyor musun ne yapmıştı? Gidip zamanın frenini çekmişler. Her şey durma noktasına gelecekti. Allah'tan fren balataları gevşekti de iyi tutmamış. Değilse çok kötü olacaktı. Ama bu doğru değil ki! Her canı çeken kalkar da bir vidayı gevşetirse, bir vidayı sıkarsa eee ne oluyor denmez mi? O zaman biz bostan korkuluğu muyuz yani?

Meşiyane

Nazla ve düşsel bir havayla kendini şımartır ve Zervan'ın saçını, başını, boynuzlarını okşar.

Ama senin kendi kararındır; adını Vidail koymuşsun. Ben korkarım bir gün bunlardan biri bilmeden senin ölüm vidanı da çevirecek. Allah korusun, ağzımdan yel alsın, seni de o zaman telef edecekler. Neden dokunmalarına izin veriyorsun ki! Senin de ölüm vidan oralardadır, değil mi?

Zervan

Emin bir tavırla

Sen hiç merak etme. Benim ölüm vidam kimsenin elinde değil. Çünkü benim ölüm vidam fabrika-

da değil. Ne diyorum ben yahu! Benim ölümüm vidalı değil ki! Başka bir çeşittir. Benden başka kimse bilmiyor.

Meşiyane

Onun başını dizlerinin üstüne alıyor. Zervan kuzu gibi uyuyor ona. Kendi iradesi yokmuş gibi.

Sen ne kadar sadesin? Gerçi sen her şeyi yapabilirsin ve buradaki bütün varlıklar senin fermanın altında; ama acaba bir gün birisi senin ölümünün sırrını keşfedemez mi?

Zervan

Heyecanlanıyor.

Dedim ya! Benim ölümümün sırrı bir yerde değil ki birisi gitsin de bulsun onu. Kendi yanımdadır ve sadece ben biliyorum.

Meşiyane

Nazlanarak

Sen kendine ölüm yolu açmakla aslında hiç de iyi yapmamışsın. Çünkü bir gün kızarsın ve Allah korusun, ağzımdan yel alsın kendi kendini yok edersin belki de.

Zervan

İç çekerek

Bu da benim kendi elimde değildir. Ama yine de olması daha iyi. Ben bu işten memnun muyum sanıyorsun? Sabahtan akşama bir avuç dil anlamaz anasının gözüyle uğraşmak kolay mı? Her işe burunlarını sokuyorlar. Ben fil için iki tane minnacık diş yapmıştım; yere dokunup bir şeyler toplasın diye. Ehrimen'in şaklabanlığı üzerindeydi yine. Tuttu uçlarından çekiverdi. Uzadı, hem de nasıl! Şimdi hiçbir işe

yaramıyor. Koparıp kırıp atmalı! Her şeyi sana anlatırsam var ya, ciğerin benim için yanar, yüreğin kebap olur. Benim ne kadar bedbaht olduğumu tahmin edemezsin.

Meşiyane

Neden sen bunları, her işine karışacak kadar şımartıyorsun ki?

Zervan

Tek başıma bu kadar işin üstesinden gelemem ki! Ehrimen'i işlerime biraz dahil ettim, yardım etsin diye; ancak o da pek ukala. Şayet bu ibadetleri olmasa var ya ona hanyayı konyayı gösterirdim. Bilemezsin, bana secde edilmesinden ne kadar hoşlandığımı tahmin bile edemezsin. Her şeyden çok da bin yıl süren Ehrimen'in secdesinden hoşlanırım.

Meşiyane

Öyleyse ben sana secde etmediğim için kızıyor musun bana?

Zervan

Senin secde etmeni beklemiyorum. Sana secde eden bendim aslında ve kara günlerim de öylece başladı. Ben hiç kimseye secde etmemiştim. Ama bilemiyorum, nasıl olduysa senin güzelliğini görünce hemen secde ettim ve sonra da başımı kaldırınca, bir değil bin kez sana âşık olduğumu anladım. Bana secde et diye bir beklentim yok senden.

Meşiyane

Kurnazca

İstersen sana secde ederim. Bozulmana gerek yok.

Zervan

İç çekiyor

Hayır. Sana yazık. Senin bu güzelliğinle bana secde etmen utandırır beni. Aslında suç bende. Ben seni yapması için ısrar ettim. Böyle olacağını hiç tahmin etmiyordum. Ben onu kandırdım. Senin yapılış işine karışmamalıydım.

Meşiyane

Ayartıcı

Nasıl yani? Kimi kandırdın? Bana anlatsana. Konuş benimle. Senin sohbetini çok seviyorum.

Zervan

Onu kandırdım. Ehrimen'i diyorum. Onunla çok iyi arkadaştık. O seni Meşiya için yaptı. Ama senin bir tırnağının bile onun başından da üstün olduğunu gördüm. Sana âşık oldum, kimse sana ulaşmasın diye de alıp buraya getirdim. Keşke ben kendim seni yapsaydım. Ama senin aşkın beni rüsva etti. Kendi kulaklarımla duydum; amelelerim diyorlardı ki, herif bu kadar gücüne rağmen Meşiyane gibi güzel bir şey yapamadı. Artık kimseye görünecek yüzüm yok. Aşkın evi yıkılsın!

Meşiyane

Sen beni çok mu seviyorsun?

Zervan

Tahmin bile edemezsin. Bırak sana anlatayım. Ben aşk nedir bilmezdim. Ama Ehrimen, senin içinde ne kadar aşk kullanmışsa bilemiyorum, seni görür görmez aşkın bütün vücudumu sardı. Seni çalmaktan başka bir çarem kalmamıştı. İşte onu kandır-

dım. Seni gören bütün canavarlar gördükleri anda sana âşık olurlar, sanırım. Sanırım Ehrimen de sana karşı kötü niyetler besliyor. Sen onu tanımazsın, anasının gözüdür.

Meşiyane

Ama sen ve ben hiç birbirimize uymuyoruz. Sen ölümsüzsün, bense bir ölümlü. Bunun ne anlamı var; sen sonsuza kadar yaşayacaksın ve kendi yaptıklarının ölümünü göreceksin. Sen kendi yaptıklarını sevmiyor musun? Ben kaç kez kendimi ışık çeşmesinde seyrettim. Güzelliğim aklımı başımdan aldı. Yazık değil mi, ben öleyim; ama sen yaşayasın?

Zervan

Sana söz veriyorum. Benimle arşa gelirsen seni de ölümsüz yaparım. Ben kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Dağılmak üzereyim. Sanki Vidail beni kokluyor. Benimle uğraşmayacaktı. Ben artık çok yaşlandım. Bana bir şeyler oldu. Kimseye söylemeye de cüret edemiyorum. Ben böyle olmamalıydım. Sana yalan söyledim. Ben seni ölümsüz yapamam. Çünkü kendi ölümsüzlüğümün de sonunun geldiğini hissediyorum. Sen beni sevseydin böyle olmazdı. Hesaplarım baştan yanlıştı. Elimden bir şey gelmez artık.

Meşiyane

Neden böyle konuşuyorsun? Hani diyordun her şeyi yapabilirim diye? Ne oldu? Bana anlatmayacak mısın?

Zervan

Bilemiyorum. Sana anlatmalıyım galiba. Başka çaresi yok. Dinle. Hatırlıyor musun, arşın horozu çığlık atınca ben oraya gitmem gerektiğini söyledim

ya, gittim bir de ne göreyim? Vidail, evrenin vidasını çevirmişti. Sinirlerim çok bozuldu. Bütün tüylerini, kanatlarını yaktım. Ama hemen pişman oldum. Çünkü yeryüzündeki işlerin öyle kalacağını fark ettim. Tekrar kanatları, tüyleri çıksın istedim. Bütün gücümü kullandım; ama ne yaptıysam bana mısın demedi. Sadece ufak bir kanat sürgün verdi. Sonrasını ne yaptıysam olmadı. Tabii bunu kimse anlamadı. Ama ben kendim farkındayım, gücüm bitmiş artık. Neden böyle oldum bilemiyorum, anlamıyorum. Artık hiçbir şey yapamamaktan korkuyorum. O zaman yaptığım canavarlar beni yerler.

Meşiyane
Neden böyle oldu?

Zervan
Anlamıyorum. Kafam çalışmıyor artık. Senin yanından ayrıldığımda her şey yapabiliyordum; ama şimdi bütün gücüm tükenmiş. Giderek cansızlaşıyorum.

Meşiyane
Sana anlatmadım mı? Bence bu suratsız Vidail bir vidayı çevirmiş ve seni bu duruma sokmuş. İyice baksaydın bari. Bir yeri bozmuşsa düzeltseydin.

Zervan
Yok canım. Benim ölüm ve hayat vidam orada değil. Orası canavarlara mahsus bir yerdir. Kalk biraz şarap ver içeyim; belki biraz iyi hissederim.

Meşiyane
Kalkıp gidiyor ve bir testi şarap getiriyor, Zervan'a veriyor.

Nasıl ölebileceğini bana anlatmadın.

Zervan

Korku içinde elindeki testiyi bir köşeye fırlatıyor.

Çabuk ol söyle. Bunu bana sormayı kim öğretti sana? Ben ölmem. Hiçbir zaman da ölmeyeceğim. Dünya var olduğu, evren ayakta durduğu sürece yaşayacağım. Şimdi, söyle bakayım bunu sana kim öğretti?

Meşiyane

Soğukkanlı ve gülümseyerek

Sen her şeyden haberin olduğunu söylüyordun hani? Bu uçsuz bucaksız çölde, bana bir şeyler öğreten kim olabilir ki! Kendinden de mi kuşkulanıyorsun? Etrafa canavarları yerleştirdiğini söylemedin mi?

Zervan

Yumuşuyor.

Doğru söylüyorsun. (*Gözleri, Meşiyane'nin ateşli gözlerine takılıyor.*) Gerçekten sen ne kadar güzelsin! Sanki aklımı yitirmişim. Ben asla seni bu kadar güzelleşmiş görmemiştim. Senden daha güzel bir yaratık bilmedim.

Meşiyane

Bozuk

Şaraba yazık oldu. Neden döktün?

Zervan

Kalk başka şarap getir.

Meşiyane

Şarap bitti. Kırdığın son testiydi.

Zervan

Burada bir dünya şarap vardı. Hepsini içtin mi?

Meşiyane

Senin işkencelerini unutmak için içtim. Kendin bile bilmiyorsun bana neler yaptığını. Sonra da bana âşık olduğunu söylüyorsun. Beni sürekli burada çivilere bağlıyorsun, arkadaşımsa bu kahrolası yılandır. Su içsem gelip sana haber veriyor. Canavarlarından birini bile bana göstermiyorsun. Peki, şarap içmeyeyim de ne yapayım? O da zehir zıkkım oluyor. Yılana bin kez yalvarmalıyım testiyi getirsin, ağzıma dayasın, bir damla içeyim diye. Elimi, ayağımı bağladığında kendim kalkıp alamıyorum ki! Şimdi de, neden şarap içtim diye benimle kavga ediyorsun. (*İç çekiyor.*) Ben senin sinirlenip beni öldüreceğin, kendine başka birini yapacağın günden korkuyorum. Ben neden hep ölüm korkusu, kaygısıyla yaşamalıyım?

Zervan

Hasretle

İçin rahat etsin. Ben bir karınca bile yapamam artık. Anlattım ya; Vidail'in kanatlarını yapamadım. Derdim bir değil, iki değil. Ben ne zaman canım çekse oturur kendim için bir şeyler yapardım. Ama şimdi elimden hiçbir şey gelmiyor. Mutlaka benimle arşa gelmelisin. (*Perişan bir durumda*) Şimdi sana doğrusunu anlatmalıyım. Ben bütün canavarlardan daha çirkinim. Elimde olsa, kendimi güzelleştirirdim. Ben kendimi yapmadım ki. Ben ilk baştan böylece vardım. Ben birdenbire bitivermişim. Sen beni sevmiş olsaydın gamım olmazdı ve hiçbir zaman da ölmezdim. Biliyor musun? Ben senin kalbini istiyorum.

Meşiyane

Ben kendimi sana verebilirim; ama kalbimi vermem. Kendi elimde değil.

Zervan

Hayır. Ben sadece kalbini istiyorum. Yazık ki ben de senin her şeyini alabilirim; ama kalbini alamam. Şimdi anlıyorum; Ehrimen ve Meşiya orada benden daha çok yer etmişler.

Meşiyane

Ben kalbimi sana verirsem, ömrünün camını nerede sakladığını bana söyler misin?

Zervan

Kendinden geçmiş bir durumda

Uykum var. Ne kadar kötü bir koku geliyor. Ölüm kokusu. Seni artık korkutamayacağımı hissediyorum. Ben senin kalbini istiyorum. (*Durumu kötüleşiyor. Kuyruğunu hızla yere vurarak çabalıyor.*) Kalbini ver bana!

Meşiyane

Büyüleyici

Ömrünün camı nerede? Söyle canım.

Zervan

Büyülenmiş

Bilgi Ağacı'nın dibine gömdüm. Ağaç yürümeli ki ömrümün camı ortaya çıksın. Ne yazık ki çok geç artık. Şimdi kalbini bile istemiyorum.

Meşiyane

Ağaç nasıl yürür ki?

Zervan

Fena halde bozuk

Sen ve Meşiya irade ederseniz ağaç yürür. (*Meşiya ve Ehrimen hızla mağaradan uzaklaşırlar.*)

Meşiyane

Sen ne kadar güzel masallar biliyorsun. Bir tane daha anlatsana!

Zervan

Gevşemiş ve köpürmüş

Hayır. Bu artık masal değil. Benim işim bitmiştir. Ben Meşiya'nın kokusunu alıyorum. (*Vücudu sarsılıyor ve peş peşe esniyor.*) Siz mutlaka buluştunuz. Kahrolası Ehrimen'in işi bu.

Meşiya tekrar mağaraya dönüyor ve kara bir cam var elinde. Öne fırlayarak çiçek kaplı yatağa geliyor. Camı başının etrafında çeviriyor. Ehrimen de çengi çalarak onun peşinden yürüyor. Zervan kavrulan üzerlik tanesi gibi havaya sıçrıyor, yere düşüp nara atıyor.

Meşiyane

Çabuk ol, vur yere o camı!

Meşiya, camı yere çarpıyor. Yıldırımlar çakıyor, fırtına kopuyor. Karmakarışık sesler duyuluyor. Zervan duman olup uçuyor. Bütün ağaçlar çalkalanıyor, dalgalanıyor. Peş peşe köklerinden koparak yere düşüyor. Yer sarsılıyor, yıldızlar parçalanıyor, yere düşüyor. Meşiya ve Meşiyane birbirinin koynundalar. Engebeler düzleşiyor ve göz görebildiğince yer dümdüz oluyor. Sadece yemyeşil Bilgi Ağacı dimdik ayakta durmakta. Güneş yerden kaynıyor ve kanlı sıcak şulesi Bilgi Ağacı'nın dalları arasından Meşiya ve Meşiyane'ye vuruyor.

Sabır Taşı, Sadık Çubek'in iki eksen üzerinde yürüyen, etkileyici romanı.

Ahmed Ağa, A Seyit Meluç'la sohbette, çekişmede; o kiralık odalardan birinde, diğer kiracıların hayatlarının içinde, onların ve kendi hayatının bu dünyadaki hâlini bulmaya çalışıyor. Cihan Sultan'ın, Gevher'in, Kakol Zeri'nin, Belkıs'ın ve diğerlerinin insani hikâyelerini öğreniyoruz böylece.

Kuralların, inanışların, bağnazlığın, insana neler yaptığının, en çok da insanın insana ettiğinin hikâyesi bu.

Sadık Çubek bu derin romanın içinde, Sasaniler'den, eski metinlerden, mesellerden diyaloglar yazdırıyor Ahmed Ağa'ya. Ahmed Ağa, Sadi'den, Kelile ve Dimne'den okuyor. Kadim hikâyelerden ilham alıyor. Yaradılışa ve varoluşa ait başka şeyler söylüyor.

İyice bak canım kardeşim, bu şehir karanlıklar şehridir.

Sen ne olsa benim sabır taşımsın. Sonunda ya sen çatlamalısın ya da ben.

Sadık
Çubek